Filistin'de Halk Savaşı Ve Ortadoğu

ant

Nayif Havatme

ANT YAYINLARI : 36
Ortadoğu Devrimci Çemberi Dizisi : 1

Orijinal Adı :
«Hareke el-Mukaveme el-Fılıstiniyye Fi Vakıiha el-Rahin» ve «Havle Ezmeti Hareke el-Mukaveme el-Fılıstiniyye»

İlk Yayını :
FİLİSTİN DEMOKRATİK HALK KURTULUŞ CEPHESİ
Eylül - Ekim 1969, Beyrut

Türkiye Yayını :
ANT YAYINLARI
Haziran 1970, İstanbul

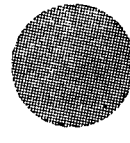
Dizgi Tertip :
OSMANBEY MATBAASI
Baskı :
İLERİ SANAT MAATBAASI

Nayif Havatme

FİLİSTİN'DE HALK SAVAŞI VE ORTADOĞU

Arapça'dan Çeviren :
Mehmet Emin BOZARSLAN

ANT YAYINLARI
Cağaloğlu, Başmusahip Sok. 10/12 İSTANBUL

Ortadoğu Devrimci Çemberi Dizisi'ne Başlarken

Çağımız, emperyalizmin tam bir çöküşe, sosyalizmin ise, dünya çapında zafere doğru ilerlediği bir çağdır. Asya, Afrika, Latin Amerika ve Ortadoğu halklarının mücadeleleri bu genel mücadele içinde gelişmektedir.

Amerika'nın önderliğindeki emperyalizm, dünya halkları karşısında her geçen gün biraz daha gerilemekte ve kesin yenilgilere uğratılmaktadır. Vietnam yenilgisi, Amerika'nın Uzakdoğu'daki yenilgiler zincirinin bir halkasıdır. Amerika'nın Uzakdoğu'da açacağı her yeni cephe de onun yeni bir mezarı olacaktır.

Halkların direnişi, kararlı bir şekilde emperyalizme karşı mücadeleye girişmesi, emperyalizme karşı yeni cepheler yaratmaktadır. Bu cephelerden biri de, «Ortadoğu Devrimci Çemberi»dir. Emperyalizm, helenizm ve siyonizm silahlarını kullanarak, Ortadoğu halklarını bölmek

ve birbirine düşürmek istemektedir. Ortadoğu halklarının direnişi ise, emperyalizmin planlarını bozmağa başlamış, emperyalizme ve özellikle onun siyonist kuklalarına karşı fiili mücadeleye girişilmiştir.

Bugün emperyalizme karşı savaşan Ortadoğu halklarının en önemli sorunları, anti - emperyalist savaşı sınıfsal bir temele oturtmak, bilimsel sosyalist teoriyi bu savaşa rehber kılabilmek için mücadele etmek, bu savaşı proleter sosyalistlerin önderliğinde yürütmek ve halk savaşını güçlendirmek, anti - emperyalist savaşları ulusal sınırlar dışında düşünebilmek, onu uluslararası bir çerçevede, Ortadoğu çapında değerlendirebilmek ve emperyalist ülkelerdeki devrimci güçlerin desteğini sağlamak olarak belirmektedir.

«Ortadoğu Devrimci Çemberi», Ortadoğu'daki politik yapının ortaya çıkardığı fiili bir durumdur. Ortadoğu'daki devrimcilerin anti - emperyalist mücadelesi, Ortadoğu çapında ele alınınca gerçek hedefine yönelik olacaktır. Ortadoğu'da emperyalizmi kendine bağlı bütün unsurlarıyla birlikte yoketmek, Ortadoğu halklarının dayanışmalı mücadelesi sonunda gerçekleşecektir.

ANT, böylesine bir devrimci görevi gerçekleştirmek amacıyla, bugüne kadar dergide sürdürdüğü yayınını bundan böyle Ortadoğu ile ilgili sorunları bilimsel sosyalist açıdan inceleyen kitaplar da yayınlayarak geliştirecektir. Bu amaçla, ANT YAYINLARI'nda bir «Ortadoğu Devrimci Çemberi Dizisi»ni başlatıyoruz.

«Ortadoğu Devrimci Çemberi Dizisi»nin ilk kitabı olarak, Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi sözcüsü Nayif Havatme'nin Filistin'de halk savaşı ile ilgili eserini sunuyoruz. Kitabın sonunda da, okurlarımızın Ortadoğu hakkında genel bir bilgi edinmeleri ve İsrail'in durumunu tam anlamıyla değerlendirebilmeleri için Fransız marksistlerinden Jacques Couland'ın bir incelemesi

yeralmaktadır. Konuya tamamen yabancı olanlar, bu incelemeyi daha önce okudukları takdirde Ortadoğu'nun önemi ve İsrail'in misyonu hakkında daha geniş bilgi edinerek Havatme'nin eserini daha kolaylıkla anlayabilirler.

ANT'ın yeni dizisi, bundan böyle, Yunanistan, Kıbrıs, Arap dünyası ve Kürt hareketi ile ilgili kitaplarla sürdürülecektir. Emperyalizme karşı mücadeleyi «Ortadoğu Devrimci Çemberi» içinde mütalaa eden Türkiye devrimcileri için, bu dizinin en yetkili ve güvenilir kaynak olacağına inanıyoruz.

ANT YAYINLARI

Önsöz

Dünyanın en zengin ve stratejik bakımdan en önemli bölgelerinden biri olan Ortadoğu bugün kıyasıya bir kavgaya sahne olmuş bulunmaktadır. Emperyalizm, emperyalizmin işbirlikçisi olan güçler ve emperyalizmin bir kolu durumunda bulunan siyonist - militarist İsrail Devleti ile, bütün bunlara karşı direnerek ulusal kurtuluş savaşlarını tamamlamaya çalışan ve gideren sosyal devrimlerini gerçekleştirme yoluna girmeye uğraşan Ortadoğu'nun mazlum halkları, bu kavganın cephelerini teşkil etmektedirler.

Asya, Afrika ve Latin Amerika'da ulusal kurtuluş savaşı veren devrimci güçlerden yediği ağır darbelerle günden güne gerileyen emperyalizm, yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin çoğunu gasbetmiş olduğu Ortadoğu Böl-

gesi'ndeki çıkarlarını elinde tutabilmek ve iğrenç sömürüsünü sürdürebilmek için ağırlığını gittikçe bu bölgeye kaydırmaktadır. Emperyalizm bunu yaparken kendisine bağlı birtakım güçler de meydana getirmeyi ve çıkarlarını onlarla paylaşmayı da başarmaktadır. Bu güçlerin başında şüphesiz İsrail Devleti gelmektedir. Dünya siyonizminin bir temsilcisi olan şovenist - militarist İsrail devleti, yurtlarından zorla kovduğu ve 22 yıldan beri çadır hayatına mahkum ettiği milyonlarca Filistinli Arap mültecisinin yurtlarına dönmelerini hâlâ engellemekte, zaman zaman da çevresindeki ilerici devrimci hareketleri ve düzenleri vurmak için saldırılara geçmekte, böylece dünya emperyalizminin ve özellikle Amerikan emperyalizminin Ortadoğu'daki bir ön-karakolu görevini yapmaktadır.

Fakat emperyalizmin ve kaderini emperyalizme bağlamış bulunan güçlerin ve düzenlerin ufku kararmaya başlamıştır. Emperyalizm tarafından eline cömertçe verilen modern silahlara ve ileri teknolojiye dayanarak «yıldırım savaşı» stratejisiyle Arap düzenli ordularını yenilgiye uğratmakla güvenliğini sağlayacağını sanan İsrail, asıl huzursuzluğa ve güvensizliğe, 1967 Haziranında elde ettiği aldatıcı zaferden sonra düşmüştür. Çünkü Haziran Savaşı'ndan sonra Filistinli halk kitleleri kendi ulusal davalarına bizzat sahip çıkmışlar ve başlattıkları gerilla savaşıyla hem İsrail'e ve emperyalizme karşı güçlü bir direnme cephesi kurmuşlar, hem de dünyadaki tüm devrimci güçlerin desteğini kazanmışlardır.

«Bir Halk Savaşı» olan bu gerilla hareketinin de, dünyadaki diğer devrimci ulusal kurtuluş hareketlerininki, gibi, şüphesiz birtakım öznel ve nesnel sorunları vardır. Bu sorunlar nelerdir? Halk savaşını yürüten «Filistin Direnme Hareketi»nin gücü, ideolojik ve politik görüşü nedir? Arap düzenleri bu harekete karşı nasıl bir tutum takınmışlardır? Ulusal kurtuluş savaşı veren bu hareketin

sınıfsal niteliği nedir? Hareketin karşılaştığı öznel ve nesnel sorunlar nasıl çözümlenebilir?

İşte bu kitap, bu sorulara cevap vermekte ve Filistin Halk Savaşı'nın temel sorunlarını incelemekte, bu sorunlara devrimci çözümyolu getirmektedir.

Kitabın yazarı, Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi'nin Siyasi Büro Sözcüsü Nayif Havatme'dir.

Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi, Filistin'deki El Fetih, El Saika, Filistin Halk Kurtuluş Cephesi, Halk Kurtuluş Kuvvetleri, Arap Kurtuluş Cephesi, Kurtuluş Ordusu, Filistin Halk Kurtuluş Örgütü, Halk Cephesi gibi çeşitli direnme örgütleri arasında, marksist-leninist ilkeleri benimseyen tek örgüttür.

Nayif Havatme, 1935'te doğmuştur. Filistin'li yarı köylü bir ailenin çocuğudur. 1954 Arap Milliyetçiliği Hareketi'ne katılmış, Ürdün, Irak ve Lübnan'da faaliyet göstermiştir. General Kasım'ın siyasi polisleri tarafından izlenince uzun süre saklanmak zorunda kalmıştır. Bu saklanma Nayif için çok yararlı olmuş, yasak kitaplar satan bir mağaza bulunca gece gündüz okumuştur. Mecburi saklanma sonunda Nayif, marksist - leninist eserlerin büyük bir kısmını defalarca okumuş olarak ortaya çıkmıştır.

1963'te Kasım'ın öldürülmesiyle tekrar faaliyete geçen Nayif, Baasçı rejimle işbirliği yapmayı reddedince tutuklanmış, işkenceye maruz kalmış, ölümden zor kurtulmuştur. Bu arada Amman Yüksek Mahkemesi'nce de gıyaben idama mahkum edilmiştir.

Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi'nin Siyasi Bürosu Sözcüsü olan Nayif, Muhsin İbrahim ve Muhammed Kaşlı adlı arkadaşlarıyla birlikte El Hürriye adlı bir haftalık dergide sürekli olarak Filistin Kurtuluş Hareketi'ni eleştirmekte ve yol göstermektedir. Havat-

me'nin ayrıca Ortadoğu ve üçüncü dünyadaki devrimci meseleler üzerine yayınlanmış kitapları vardır.

Havatme'nin çevirdiğimiz bu eseri ise, 1969 yılının eylül ve ekim aylarında Beyrut'ta Arapça olarak iki bölüm halinde ve ayrı ayrı yayınlanmıştır. Fakat okuyucuya daha derli toplu bir bilgi vermek bakımından, Arapça'dan çevirdiğimiz bu iki bölümü birleştirmeyi daha uygun bulduk.

Türkiye'deki devrimci güçlerin Filistin Halk Savaşı'nı yakından tanımalarında bu kitabın büyük katkısı olacağı kanısındayız.

25 Nisan 1970
Mehmet Emin Bozarslan

1 Giriş

Haziran 1967 yenilgisinden sonra, Filistin Direnme Hareketi, Arap yurdunda bir odak noktası durumuna geldi. Çünkü Direnme Hareketi, Filistin Kurtuluş Hareketi'nin ve genellikle yenik Arap devletlerinin yöntemlerine karşı doğrudan doğruya bir alternatif teşkil ediyordu. Ve bu hareket, halk kurtuluş savaşı metodunun benimsenmesi yolunda bir adım niteliğini taşıyarak, «silahlı kitle savaşı» esasına dayanan bir metodun ilk belirtilerini veriyordu.

Ne var ki, Direnme Hareketi, Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin Haziran yenilgisine yol açan şartlarını ve planlarını, alternatif olacak ve emperyalizm - siyonizmin Haziran saldırısına karşı tarihsel bir direnmeyi mümkün kılabilecek bir eleştiriye tabi tutamadı. Bu da birtakım öznel ve nesnel nedenlerden ileri geliyordu. Bu nedenler, direnme gruplarının kendi aralarındaki (Filistinliler- Araplararası ve uluslararası) ilişkileri yönünden, hareketi tarihsel bir darboğaza soktu. Direnme Hareketinin, ulusal devrimci kurtuluş savaşının yönteminin ortaya kon-

masında öznel bir rol oynamasını engelleyen etken de işte budur. Hazırladığımız bu otokritik incelemede, sasavaşçı ve eylemciler, bu problemlerin açık dökümünü göreceklerdir.

Direnme Hareketi'nin içinde bulunduğu öznel yapısal buhrandır ki, Filistinli ve Arap sağcı-gerici güçlere, direnişi sınırlama olanağını vermiştir. Böylece Direnme Hareketi'nin bu dar çerçeve içinde çalışması, bu güçlerin bölgedeki durumları ve çıkarları için bir güvenlik duvarı teşkil eder duruma getirilmek istenmiştir. Ve bu güçler, Direnme Hareketi'nden beklenen köklü ulusal yönteme ters düşecek bir ortam hazırlamışlar ve 1948 felaketinin, 1967 yenilgisinin, daha önce 1936 Filistin Ayaklanması'nın su yüzüne çıkardığı somut meselelerin ve planların eleştirisinden uzak durma politikasına dayanan bir potansiyel meydana getirmişlerdir. Aslında bunun böyle olması normaldir. Çünkü sağ ideoloji daima «somut gerçeğin somut eleşitrisi»nden kaçmaya, «kaderden kaçımlamaz; kader Arap milletinin fedakarlığını sınamak istemiş» gibi demagojik ve metafizik laflara, ve olayları gerçek durumlarından başka biçimde göstermeye dayanır. Bunlardan güttüğü amaç da, kitleleri bir hayal deryasına boğmak, yeni birtakım çarpışmaların hayalleriyle oyalamak ve böylece ulusal eylem konusunda ümitsizliğe götürmek, sonunda mevcut durumu kabul edecek, siyasal ve sınıfsal sonuçlarına da razı olacak hale getirmektir. Tabii bütün bunlar da, ulusal davanın ve kurtuluş savaşı programının zararınadır.

Somut olayların ışığı altında hareket etmekten kaçınmayan tek ideoloji ise, proletarya ideolojisidir. Tüm öznel ve nesnel durumları aydınlığa kavuşturmak için «somut gerçeğin somut eleştirisi» ilkesini tereddütsüz benimseyebilen, benimseme yeteneğine sahip olan tek ideoloji, yine proletarya ideolojisidir. Çünkü mevcut olan

her durumun otokritiğinin yapılması, alternatif olacak ulusal yöntemin ortaya konması yolunda ilk esaslı adımı teşkil eder. Ve bu otokritiğin sokakta ve kitlelerin önünde açıkça yapılması da zorunludur. Çünkü ulusal demokratik devrimin sahibi ve günlük savaş materyali bizzat halk kitleleridir. Bundan ötürüdür ki, nelerin niçin cereyan ettiğini öğrenmek de, halk kitlelerinin tartışma kabul etmez hakkıdır. İşte bu devrimci eleştiride, halk kitleleri buna hep parmak basacaklardır.

Direnme Hareketi ağır bir öznel buhran geçirmektedir. Bu buhran aslında hareketin esas güçlerini çerçeveleyen küçük burjuva ideolojisi ile sınıfsal yapının tabiatından doğmuştur. Bu güçler, Arap bölgesindeki benzerleri gibi, 5 Haziran 1967'de somut bir deneme geçirmedi; çünkü iktidarın dışındaydı. Bu durum da o güçlerin lider kadrolarına, Direnme Hareketinin çeşitli gruplarını izleme olanağım verdi. Fakat bu lider kadroları o grupları izlerken ve kontrol ederken; kendi sınıfsal ve ideolojik krizlerini de birlikte taşıyor ve bu kriz fikri, siyasi ve örgütsel alanda o grupların tüm çalışmalarını etkiliyordu.

Bu inceleme cesur bir otokritik içinde, Direnme Hareketinin saflarındaki gerçek durumu somut bir şekilde eleştirme esasına dayanmaktadır. Ve bu inceleme, aynı zamanda, şimdiki stratejiden çok daha ileri ve çok daha ilerici bir strateji ortaya koyacaktır. Direnme Hareketi için yeni bir çığır açacak olan bu strateji, radikal bir «ulusal görüş»le öznel güce ve kitlelere dayanacaktır. Bu «ulusal görüş», direnişi, sınırlı komando baskınları şeklinden çıkarıp, devrimci ve yakıcı bir savaşa, giderek gerilla savaşına dönüştürecek ve sonunda siyonizmi, emperyalizmi, gericiliği tam bir yenilgiye uğratmak için, bölgeyi, uzun süreli halk kurtuluş savaşı yöntemini kabul etmeye itecektir.

Bu inceleme, Haziran Savaş'ından iki yıl sonra Direnme Hareketi'nin öznel ve nesnel durumlarını eleştiren ilk otokritiktir. Yine bu inceleme, Direnme Hareketi'ne şimdiki bunalımlı durumuna tümüyle alternatif olacak devrimci çözümyolları önermektedir. Önerilen yöntem, direnme Hareketi'ni, tüm yapısal problemlerinin (Filistinlilik ve Araplık) çözümlenmesi yolunda iki adım ileri götürmeyi öngörmektedir.

Bu nedenle bu inceleme, hem Direnme Hareketi'nin, hem de Filistin ve Arap kitlelerinin safları arasında geniş bir fikri ve siyasi tartışma hareketi için yeni bir ufuk açmaktadır. Çünkü tartışma, Direnme Hareketi'nin şimdiki durumundan daha ileri ve ilerici bir duruma doğru gelişmesinin, ve mevcut öznel ve nesnel krizden kurtulmasının merkezini, mihrakını teşkil eder. Filistinli ve Arap gerici güçleri ise «olandan daha güzel bir şeyin olması mümkün değil» diyerek her şeyin olduğu gibi kalmasını istiyorlar.

Bu inceleme Filistin Direnme Hareketi'nin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin saflarındaki tüm savaşçı ve eylemcilere sunulur; ki, hepsi mevcut durumu öğrenebilsin ve onu sürekli bir otokritiğe tabi tutma yeteneğine sahip olsun.

Devrimlerin ve halkların tarihi bize şunu öğretmiştir ki, «devrimci teori olmadan devrim olamaz ve devrimci teori olmadan devrimci bir hareket olamaz.» Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi, XX. yüzyıl boyunca kendisini başarısızlıklara ve yenilgilere sürükleyen gerici burjuva ideolojisi ile proletarya ideolojisi, yani ulusal demokratik devrimi gerçekleştirecek olan sınıfsal teori ve ulusal kurtuluş savaşı ilkesi arasında artık seçme yapmak zorundadır.

2 Filistin Direnme Hareketinin Gerçek Durumu

Filistin Problemi ve Filistin Direnme Hareketi birçok yanlış siyasi kavramlar ve hatalı tarihsel karşılaştırmalar içinde bulunmaktadır. Bunların böyle kalması ve yaygın bir hal alması da, sonuç olarak, Filistin Problemi'ni tehdit edecektir. Bu gibi yanlış kavramları doğuran etkenler ise, somut hiçbir tarihsel incelemeye dayanmayan yüzeyde birtakım nesnel ve sınıfsal öznel hesaplardır. Bu hesapların başında şunlar vardır:

1 — Filistin Kurtuluş Hareketi'nin, Arap ve dünya kurtuluş hareketlerinden bağımsız olduğu görüşünde ısrar edilmesi.

2 — Olaylara devrimci bir açıdan bakmaktan kaçınılması ve eleştirilerin «henüz zamanı gelmemiş bir fikir fantezisi» biçiminde gösterilmesi.

3 — Filistin tecrübesinin, tek kelimeyle, Cezayir tecrübesiyle karşılaştırılması.

Bu gibi yanlış kavramlara ve tarihsel şaşırtmacalara birtakım nesnel ve öznel etkenler yol açmıştır. Nesnel etkenler başlıca şunlardır:

Filistin Kurtuluş Hareketi'nin uğradığı sürekli başarısızlıkların şekli.

Filistin'i çevreleyen Arap düzenlerinin ve durumlarının tabiatı ve bunların Filistin Problemi karşısındaki tutumlarının doğurduğu sonuçlar.

Filistin halkının, Arap düzenleri tarafından 1948'den Haziran 1967 yenilgisine kadar kasıtlı olarak kendi davasını eline almaktan uzak tutulması.

Öznel etken ise, yüzyılımız boyunca Filistin Ulusal Hareketi lider kadrolarına egemen bulunan politik ve ideolojik yapıdır.

Bu sonuçları hazırlayan tüm sınıfsal, düşünsel yada siyasal etkenleri aydınlığa kavuşturacak bir otokritik yapılacağı yerde; özellikle Filistin ve genellikle Arap sağ teorisyenleri, bilerek yada bilmeyerek, sonuçları yüzeysel görünüşleriyle değerlendirme yoluna başvurmuşlardır. Ve bu yüzeysel görünüşler, onları, Filistin Problemi'nin Arap Problemi'ne bağlanmasını «suçlama»ya, Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni Arap Ulusal Demokratik İhtilali'nden ayırmak için birtakım terör tedbirleri almaya ve «teori»den uzak durmaya sürüklemiştir. Oysa tarih ve halkların tecrübeleri bize bağıra bağıra şunu öğretmiştir ki, «devrimci teori olmadan devrim olamaz.» Buna rağmen, gerici Arap sağı, bu sonuçları uydurdu ve yerleştirmeye çalıştı. Çünkü bu yanlış değerlendirme, pratik olarak, Arap gericiliğinin hem Filistin ve hem de Arap Ulusal Kurtuluş Hareketini parçalamasını ve gerici Arap ülkelerinden devrimi uzaklaştırmasını kolaylaştırmaktadır. Bu da, bu ülkelerde ulusal kurtuluşa yönelen hareketlerin parça parça ezilip tasfiye edilmesi sonucunu doğurur. Böylece gerici sağcı güçler, sömürüye, emperyalizme, siyonizme ve emperyalizmin işbirlikçisi olan, aslında siyonizm ve İsrail Devleti'nin güvenliği için tarihsel ve nesnel yönden bir emniyet süpabı teşkil eden gerici sınıfla-

ra karşı esen ulusal devrim rüzgarı önünde durumlarını korumak için en büyük fırsatı elde etmiş olurlar. XX. Yüzyıl boyunca Filistin Kurtuluş Hareketi'nin gırtlağını sıkan ve 1948 yılına kadar onu sınıfsal ve bencil çıkarları uğrunda kullanan, felaketten sonra da Filistin halkının kendi vatanını kurtarma eylemi içideki rolünü ortadan kaldırmaya çalışan ve bu halkı «toplama kampları»ndan başka bir şeye benzemeyen mülteci kamplarına topluca sıkıştırıp bırakan da, bizzat bu Arap gericiliğidir. Ve Arap gericiliği, Filistin halkını kendi davasına sahip çıkmaktan aciz bırakmak ve Arap rejimlerinin planlarından merhamet dileyecek hale getirmek için sürekli baskı altında tutmuş ve onu siyasi alanda örgültenmeden yoksun bırakmıştır.

Filistin Problemi'nin ve Filistin Direnme Hareketi'nin bu dönemde içinde bulundukları dar boğazlar, direnmenin bütün gruplarını ve Filistinli kilteleri, bu yanlış-kavramları tasfiye etmek, ulusal meseleyi ve Direnme Hareketi'ni doğru yola itecek köklü bir ulusal yol izlemek için, kesin bir otokritik yapma zorunluluğuyla karşı karşıya bırakmaktadır.

■ *Ön Eleştiriler*

Somut bir otokritik, Filistin'in ve Filistin halkının kaderinin, onu çevreleyen durumların kaderine tarihsel olarak bağlı olduğunu gösterir ve Filistin topraklarıyla çevresindeki topraklar üzerinde cereyan eden çatışmaların karakterini ortaya koyar. Filistin'in eski, orta ve yeniçağ tarihi, bir genel kural derecesine varan bu durumu ispat eder.

Milattan önce feodal Yahudi aşiretlerinin Filistin'e saldırılarının kaderi, yalnız Filistin halkı tarafından ta-

yin edilmedi. Ortadoğu'da patlak veren çatışmalarla birlikte tayin edildi. Sonunda, Filistin topraklarını çevreleyen bölgeyle olan organik bağların etkisiyle, Filistin toprakları üzerinde kurulmuş olan feodal Yahudi devletçikleri tasfiye edildiler. Ortaçağ'daki Avrupalı emperyalistlerin saldırıları -ki bu saldırılar da Yahudi saldırıları gibi dinsel bir kisveye bürünmüştü- da yine Filistin'i çevreleyen Arap halklarıyla saldırganlar arasında cereyan eden savaşlar sonunda püskürtüldü ve Filistin topraklarıyla Arap toprakları üzerinde kurulmuş Avrupalı devletçikler de böylece tasfiye edildiler.

Filistin'in yeni tarihi, Filistin'in kaderiyle Arap bölgesinin kaderi arasında diyalektik ilişkiler olduğunu bir kez daha ve açıkça göstermektedir. Hatta tüm Filistin tarihi, Filistin'in kaderinde baş rolü oynayanın, onu çevreleyen düzenler olduğunu göstermektedir. Örneğin Filistin halkının emperyalizme ve siyonizme karşı giriştiği eylemin kaderini tayin eden, Filistin feodalitesinin ve büyük burjuvasının yarı burjuva feodal Arap düzenleriyle anlaşması olmuştur. Hatta 1936 Ayaklanması da yine Arap kral ve başkanlarının kararıyla sona erdirilmişti. Bu karar İhtilalcilere Filistin feodalitesinin temsilcisi tarafından, «müttefik İngiletere» ile görüşmelere başlanılacağı vaadiyle iletilmişti. Ve 1948 yılında Filistin topraklarının bir kısmının yahudileştirilmesi de yine aynı Filistin ve Arap liderleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Nihayet, Filistin'in «nehirden denize kadar»[1] işgal edilmesi ve buna bazı Arap topraklarının da eklenmesi sonucunu doğuran 1967 Haziran yenilgisini de, yine Filistin'i çevreleyen düzenler ve rejimler topluluğu kararlaştırmıştır.

Öte yandan «İsrail Devleti»nde temsil edilen siyonizmin emperyalizmle bağlantı halinde olduğunu bütün olaylar şüpheye yer bırakmayacak biçimde göstermiştir.

(1) **Ürdün Nehrinden Süveyş Kanalı'na kadar. (M.E.B.)**

Bunun nedeni de, Yahudi kapitalizmi ve siyonist şovenizmiyle uluslararası kapitalizm arasındaki çıkar ortaklığıdır. Bu çıkarlar, Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin bastırılmasında kullanılacak ve emperyalizmin Ortadoğu'daki çıkarlarının korunmasında sabit ve ileri bir üs görevini yapacak olan yayılma politikası güdücü bir şoven devletin «ekilmesi»ni gerektirmişti. Böylece gerici siyonist hareketin emelleri de gerçekleşmiş olacaktı.

Filistin tecrübesiyle Cezayir tecrübesi arasındaki karşılaştırmaya gelince: Gerçi Filistin ve Arap sağı, Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'yle Arap Kurtuluş Hareketi'ni birbirinden zorla ayırmasına yardım edecek şaşırtıcı, demagojik bir politik potansiyel yaymak amacıyla Cezayir ve Filistin tecrübelerini karşılaştırmaktadır; ama bu karşılaştırma bilimsel hiçbir temele dayanmamaktadır. Çünkü:

1 — Cezayir toprakları Filistin topraklarından kat kat geniştir.

2 — Cezayir nüfus yoğunluğu, Filistin nüfus yoğunluğundan beş kat fazladır ve Cezayir topraklarındaki Cezayir'lilerin sayısı, Filistin topraklarındaki Filistin'lilerin sayısından on kat fazladır.

3 — Cezayir halkının karşısında yarım milyon Fransız emperyalisti bulunuyordu; Filistin halkının karşısında ise Filistin toprakları üzerinde ikibuçuk milyon İsrail'li bulunmaktadır.

4 — Siyonist Devletin ve siyonist toplumun dinamizmi ve «İsrail'in yaşaması» konusunda tümü bir araya gelen dünya emperyalist güçleriyle İsrail'in bağlantı halinde bulunması da önemli bir etkendir. Oysa Cezayir'in bağımsızlığı meselesinde, Kuzey Afrika'daki ve bizzat Cezayir'deki çıkar çatışmalarından ötürü, emperyalist devletlerin durumu değişikti. Örneğin Amerika ve İngil-

tere, Cezayir'in Fransa'dan bir parça olduğu yolundaki Fransız iddiasını onaylamıyorlardı.

5 — Uluslararası durum da, Cezayir Kurtuluş Savaşı ve Filistin Kurtuluş Savaşı sırasında çok farklıdır. Çünkü sosyalist blok, Cezayir'in bağımsızlık hareketini baştan beri destekledi. Oysa Filistin Sorunu'nda, sosyalist bloka dahil bazı devletler ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı konusunda sosyalist ve enternasyonalist açıdan doğru olmayan bir yol tuttular, hâlâ da tutmaktadırlar. Ayrıca sosyalist kampla kapitalist kamp arasındaki soğuk savaş koşulları da, sosyalist kampın Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketlerini desteklemesinde büyük rol oynuyordu. Oysa 1960'larda uluslararası durumda, dünya ve Filistin kurtuluş hareketlerinin hiç de yararına olmayan büyük bir değişiklik meydana geldi.

Filistin halk kitlelerinin somut hiç bir realiteye dayanmayan birtakım yüzeysel karşılaştırma dalgaları arasında boş yere bocalamaması için, Filistin problemiyle Cezayir tecrübesi arasındaki esaslı öznel ve nesnel farkları ortaya çıkaracak bu karşılaştırmanın ortaya konması zorunluydu.

Filistin'in kaderiyle onu çevreleyen koşullar arasındaki tarihsel ilişkilerin ortaya konmasının ve Cezayir tecrübesiyle yapılan, fakat hatalı olduğu somut bir şekilde ortada olan karşılaştırmanın tasfiye edilmesinin tek nedeni Filistin ve Arap sağ çevreleri tarafından uzun süre savunularak hakim kılınan kavramların tasfiyesinden başka bir şey değildir.

Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'yle Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi arasındaki ilişkilerin doğru olarak ortaya konması ve yanlış karşılaştırmaların birbirinden ayırdedilmesi zorunluluğu, bu meselenin yeniden ortaya atılmasını zorunlu kılmaktadır. Ancak bu suretle Diren-

me Hareketi'nin Arap bölgesinde kiminle ilişki kurabileceği ve kime karşı olması gerekeceği konusu kesinkes anlaşılacaktır. Daha açık bir deyimle, Arap bölgesinde son tahlile göre sınıfsal, ideolojik ve politik alanlarda son aşamaya kadar kimler Filistin Kurtuluş Hareketi'nin yanında ve kimler karşısında olacaktır? Bu, Arap ülkelerinin iç işlerine karıştığımız anlamına gelmez, tersine Filistin'i çevreleyen yönetimlerdir ki, tarih boyunca Filistin Problemine müdahalede bulunmuşlardır. Ve Arap rejimleri ve yönetimleridir ki, XX. Yüzyıl boyunca her gün Filistin Sorunu'na müdahalede bulunmuşlar, hâlâ da bulunmaktadırlar. Mevcut diyalektik ilişkiler ve bunlardan doğan müdahaleler, Filistin Kurtuluş Hareketi'nin ve Direnme Hareketi'nin de, Arap rejim ve yönetimlerinin Filistin'e değin her davranışına müdahale etmesini zorunlu kılmaktadır. Bunun açık anlamı ise şudur: Direnme Hareketi, Filistin Kurtuluş Hareketi'nden ve Direnme Hareketi'nden yana olan, başta Güvenlik Konseyi'nin 22 Ekim 1967 tarihli kararı olmak üzere Filistin Sorunu'nu tasfiye amacı güden tüm formüllere karşı çıkan bölgedeki bütün sınıflarla ve siyasi güçlerle ilişki kuracaktır. Filistin Sorunu'na ve Direnme Hareketi'ne olumsuz yönden müdahalede bulunan tüm sınıf ve yönetimlerin de Direnme Hareketi tarafından Filistin ve Arap kitleleri önünde açık ve cesur bir eleştiriye tabi tutulmaları gerekmektedir. Filistin Bağımsızlık Hareketi'nin, 1936 Ayaklanması'nın sonuçsuz kalmasından ve 1948 felaketiyle 1967 yenilgisinden sorumlu olan Arap düzen ve sınıflarının yararlanacakları bir ilişkiler dizisine dönüşmemesi ve elde edilen tecrübelerin de Filistin Sorunu'nun spekülasyonunu yapanların itişmeleri karşısında tükenmemesi için, Direnme Hareketi Filistin halkının XX. Yüzyıl boyunca edindiği tecrübeleri incelemeli ve değerlendirmelidir.

Bütün bunlar karşımıza, teori ile pratik arasında-

ki ilişki sorununu çıkarmaktadır. Tarih ve dünyadaki ihtilaller bize şunu öğretmiştir ki; «devrimci teori olmadan devrim olamaz ve devrimci teori olmadan devrimci hareket olamaz.» Ancak devrimci teori sayesindedir ki kitleler, silahlı halk hareketlerini koruyacak olan siyasi ideoloji silahıyla silahlanabilirler; eleştiri ve özeleştiri gücüne, kesinkes devrimci kontrol yeteneğine sahip olabilirler. Yine devrimci teori sayesindedir ki, öncü güçler, toplumun ulusal ve radikal sınıflarını yönetebilirler, tarihsel bir yetenek taşıyan silahlı halk örgütleri kurabilirler ve sapmalardan, oportünist reform politikasından uzak durabilirler. Ve yine devrimci teori, yani tam ve başarılı ulusal kurtuluştaki çıkarın sahibi olan sınıfların teorisi sayesindedir ki, örgütlü öncü güçler ve halk kitleleri, sonuna kadar kurtuluş hareketinden yana olan yada karşısında yer alan yahut nötr kalan sınıf ve güçleri ortaya çıkaracak somut ve bilimsel bir görüşle olayları inceleyip değerlendirebilirler.

İşte bu teori silahından kaçındığı içindir ki, Filistin ve Arap sağı tarih boyunca ve bugüne kadar devrimci eleştiriye karşı bir dizi fikri ve siyasi şaşırtmacalara başvurmuş; Filistin halkının ve Arap halklarının edindiği tecrübeleri sınıfsal ve siyasal yönden somut olarak otokritiğe tabi tutmaya yönelen her çabayı, «zamansız bir fikir fantezisi» biçiminde göstermeye çalışmıştır. Bütün bu davranışlar, somut ve gerçekçi eleştiri ve özleştiriden kaçınmak, daha doğru bir deyimle bölgedeki sağcı ve gerici fikirleri korumak amacını gütmektedir. Çünkü bu fikirlerin korunması, sağın durumunun korunması ve Filistin halkı ile Arap halklarının ezici çoğunluğu aleyhine olarak elde edilen sağın bencil, sınıfsal çıkarlarının korunması demektir.

1936 Ayaklanması'nın başarısızlıkla sonuçlanmasından ve 1948 felaketinden sorumlu olan Filistin ve Arap

feodal - burjuva düzenlerine ve bu düzenlerin lider kadrolarına yöneltilen her eleştiri, Arap ve Filistin sağı gözünde bir çeşit fikir fantezisidir. Niçin? Çünkü devrimci eleştiri ve özleştiri, emperyalizmle ittifak halinde bulunan ve siyonizm hareketiyle İsrail Devleti için tarihsel bir emniyet süpabı teşkil eden bu sınıfların oyunlarının meydana çıkmasına ve rezil olmalarına yol açacaktır.

Ve küçük burjuva lider kadrolarına, Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi lider kadrolarına yöneltilen her eleştiri bir çeşit fikir fantezisiymiş! Neden? Çünkü bu sınıfın liderliğini ve 5 Haziran'da emperyalist-siyonist saldırıyı karşılamaktan aciz kalarak başarısızlığa uğrayan ideolojik, politik, ekonomik ve askeri yöntemini gün ışığına çıkaran somut eleştiri ve özleştiri, bu sınıfın ulusal kurtuluş hareketinin sürdürülmesini ve halk kurtuluş savaşı yöntemini kabul etmeyen tutumunu ortaya sermektedir. Çünkü halk kurtuluş savaşı yöntemi, işçilerin, köylülerin ve yurtlarından çıkarılmış mültecilerin yöntemidir; ve bu yöntem kitlelerin örgütlendirilmesini, silahlandırılmasını, ülkenin tüm insan ve maddi kaynaklarının uzun vadeli bir savaş için seferber edilmesini gerektirmektedir. Ve bu uzun vadeli savaş da, dolayısıyla, küçük burjuvanın sınıfsal ve bencil çıkarlarının aleyhine olacaktır.

Fakir işçi ve köylülerin, yoksul mültecilerin teorisi olan devrimci teori silahıyla silahlanmak, ulusal devrimci güçlerin, kendilerine ve Filistin ve Arap kitlelerine güvenmelerini zorunlu kılmaktadır. Çünkü onlar, bölgede olup bitenlerin ve Filistin Sorunuyla ilgili konuların bilincine ermiş silahlı kitleleri, ancak bu şekilde, savaş yoluna sokabileceklerdir.

İşte bu yüzdendir ki, sağ çevreler, devrimci eleştiri ve özeleştirileri yanlış göstermekte; bazen «fikir fantezisi» diye kınamakta, bazen de «hepimiz fedaiyiz», «bü-

tün sınıflar Filistin'in kurtuluşundan yanadır» ve «herkes silahlı direniş ve halk direnişiyle beraberdir» gibi demagojik sloganlarla bu eleştiri ve özeleştirilere karşı çıkmaktadırlar. Fakat aynı zamanda da bu sağcı sınıflar (egemen olanlar da, olmayanlar da) aslında ulusal kurtuluşun metodu olan Halk Savaşı metodunu kabul etmeyi, emperyalizmle çatışmayı ve emperyalizmin ülkelerimizdeki çıkar ve üslerini tasfiye etmeyi reddetmektedirler; üstüne üstlük; bölgedeki ulusal güçleri de ezmekte ve aynı zamanda yalan olarak «kutsal cihad»a çağırmakta, fakat «Filistin Sorunundan çıkar sağlayanlar topluluğu»na katıldıklarını da hararetle ilan etmektedirler.

■ *Ulusal Kurtuluş Aşaması ve Sınıfsal Durumlar*

Filistin Sorunu'nun içinde bulunduğu bugünkü aşama, ulusal kurtuluş aşaması ve Filistin topraklarının, emperyalizmle ittifak halinde bulunan siyonizm işgalinden kesinkes kurtarılması aşamasıdır. Bu da İsrail'in varlığının, askeri, siyasi ve idari kurumlarıyla birlikte tasfiye edilmesiyle ve Filistin toprakları üzerindeki Araplarla Yahudileri birlikte içeren bir demokratik halk toplumunun kurulmasıyla tamamlanır. Bu durumda önümüzdeki sorun, yarınki Filistin'de kurulacak sınıfsal, sosyal ve siyasal düzen sorunu değildir; çünkü, Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketinin gündemindeki ana sorun, toprakların kurtarılması sorunudur. Fakat karşımıza çıkan sorun, bu toprakları kurtarmaya tarihsel olarak hangi sınıfların yetenekli olduğu ve bunu hangi sınıfsal kadronun yönetiminde ve hangi ulusal yöntemle gerçekleştirebileceği sorunudur.

Filistin halkının ve Arap milletinin tecrübesi Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki ulusal kurtuluş

hareketlerinin tecrübesiyle birlikte, yukarıdaki soruların karşılığında tarihsel birtakım dersler ve somut birtakım cevaplar vermektedir. Çünkü biz, diyalektik alanda ve günlük yaşantıda emperyalizmle bağlantı halinde bulunan bir siyonist hareketin karşısında bulunuyoruz. Sömürü ve emperyalizm çağında ise, sınıfların ulusal kurtuluş sorunu karşısındaki tutumu, sınıfsal çıkarlarına ve durumlarına uygun olarak belirlenmektedir.

Filistin ve Arap ulusunun 1948 yılına kadarki tecrübesi kesinlikle göstermiştir ki, büyük burjuva - feodal düzenler ve yönetimler, siyonizme ve emperyalizme karşı güttükleri düşmanlığı, kendi bencil sınıfsal çıkarlarına göre ayarlamaktadırlar. Feodalitenin ve büyük burjuvanın liderlik ettiği tüm ulusal hareketler, yolun yarısında emperyalizmle varılan bir sınıfsal uzlaşmayla sonuçlanmıştır. Çünkü bu sınıflar, yapıları ve çıkarları gereğince, enternasyonal kapitalist pazarla ve dolayısıyla emperyalizmle bağlantı halindedirler; bu yüzden, ulusal kurtuluş davasının ve toplumda büyük çoğunluğu teşkil eden sınıfların çıkarının aleyhine olarak çabucak kendi bencil çıkarlarının yanında yeralırlar (1919 yılında Vefd Partisi yönetimindeki Mısır Ayaklanması, 1920 ve 1941 Irak Ayaklanması, 1936 yılındaki Suriye ve Filistin Ayaklanmaları gibi). İşte 1948 yılına kadar bu yönetimler ve düzenler, bencil sınıfsal çıkarlarını öncelikle düşünen ve ulusal meselenin üstünde tutan tutumlarını korumasını bildiler; eski ve yeni emperyalizme kaderlerini fiilen bağladılar (bütün geri kalmış ülkelerde de bu böyle olmuştur); 1948 felaketinde de ulusal ihanetleri ve tam acizlikleri doruğuna ulaştı. Doruğuna ulaştı ki, onun çelişkisinden ulusal devrim ve ulusal kurtuluş hareketi doğabilsin.

1948'den sonra güçlenmeye başlayan küçük burjuva sınıfı, ulusal bağımsızlığı elde etmek, ulusal bir ekonomi kurmak ve Filistin Kurtuluş savaşına girmek ama-

cıyla, düzenli silahlı kuvvetler hazırlamak için Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni yönetmeye başladı. Bu küçük burjuva lider kadroları ve düzenleri, bazı ulusal görevleri yerine getirme yolunda birtakım somut adımlar da attılar. Ne var ki, Haziran 1967 saldırısı, küçük burjuva yönteminin de bir sıcak çatışmada emperyalizme ve siyonizme karşı durmaktan ve Arap yurdunun, Filistin kurtuluşu'nun düşmanlarına karşı savaşı sürdürmekten aciz olduğunu ortaya çıkardı. Geniş işgale rağmen yönetici küçük burjuva, emperyalizmi ve siyonizmi yenilgiye uğratacak tek savaş olan halk kurtuluş savaşı metodunu benimsemek yada gerilemek, Güvenlik Konseyi Kararını ve meseleyi tasfiye edici çözümyollarını kabul etmek arasında bir seçme yapmak zorunda kaldığını görünce, kendi bencil sınıfsal çıkarlarına uygun olan yolu seçti. Çünkü Vietnam örneği bir yola uyulması, bu sınıfın ayrıcalıklarını zorunlu olarak tehlikeye uğratmakta; yine zorunlu olarak, düzenli taburların da katılacakları silahlı, geniş kapsamlı ve uzun vadeli bir halk savaşının, yani gerilla savaşının ve kitle direnmelerinin yürütülmesi için ülkelerin tüm maddi kaynaklarının ve insan kaynaklarının seferber edilmesini gerektirmektedir. Bu ise, yalnız ülkemizde değil, tüm geri kalmış ülkelerde (Endonezya, Mali, Gana gibi) küçük burjuvanın, yeni emperyalizme ve onun planlarına karşı kullanmayı reddettiği bir yoldur.

Buna karşılık Çin, Vietnam, Kore, Küba... gibi ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketleri, halkların emperyalizme ve yeni emperyalizme karşı koyabilmelerinin, ülkeleri uzun süreli savaş programına, yani ulusal davanın bilincine eren düzenli ve silahlı kitlelerin yürüteceği savaş programına göre düzenlemenin mümkün olduğunu kesinlikle ispatlamıştır. Fakat bu savaşlar ancak en çok devrimci ve radikal olan, toplumda ezici çoğunluğu teşkil

eden, ulusal devrimde ve sömürünün, emperyalizmin tasfiyesinde, toprakların kurtarılmasında ulusal ve sınıfsal çıkarı olan sınıflara dayanmak suretiyle yürütülebilir. Ve bu sınıflar, ödedikleri paha ne denli ağır olursa olsun, ulusal savaşlarında hiçbir şey kaybetmezler; çünkü kaybedecek imtiyazları yada çıkarları yoktur. Daha açıkçası, bu tip savaşlar ancak işçilere, yoksul köylülere ve tüm emekçilere dayanmak suretiyle, ve geniş devrimci sınıf teorisine bağlı olan, kitlelerin silahlandırılması ve örgütlendirilmesine dayanan bir ulusal kurtuluşla toprakları kurtarmak ve emperyalist sınıfsal gerici (feodalite ve büyük burjuva) gibi karşı - devrimci güçleri kovmak için uzun vadeli bir halk savaşını programına koyan, köklü ulusal kurtuluş programında küçük burjuvayı da öteki devrimci güçlerle birlikte kendi yerine ve kapasitesine oturtacak olan öncü kadroların yönetimleri altında yürütülebilir.

Filistin toprakları üzerindeki, Arap bölgesindeki ve geri kalmış ülkelerdeki tecrübeler açıkça gösteriyor ki, geri kalmış bir ülkede ulusal kurtuluş savaşı, toplumdaki devrimci sınıflar metoduna, yani halk kurtuluş savaşı metoduna sözle değil eylemde bağlı olan bir öncü kadronun yönetimi altında yürütülecek ve işçilere, köylülere, emekçi mültecilere dayanacak bir eylemle başarıya ulaşabilir.

Bütün bunlar bizi kesin bir sonuca götürür, o da şudur: Toprakların kurtarılması konusunda ortaya çıkan mesele, kimi kişilerin Filistin'in gelecekteki düzenini araştırmakta olduğu, kimi kişilerin de ulusal kurtuluş için tüm kaynakların seferber edilmesini istediği meselesi değildir. Toprakların kurtarılması konusunda ve halkımızla diğer Arap halklarının ve geri kalmış dünya halklarının tecrübeleri ışığında ortaya çıkan temel mesele, hareketin uzun süreli bir savaş metodunda siyonizme ve emperyalizme karşı duran diğer sınıfsal güçleri de seferber edebilen devrimci sınıflara dayanması gerektiği meselesidir.

Şunu da belirtelim ki, bu «diğer sınıfsal güçler»in, devrimi amacından saptırmamaları için, ulusal devrim politikasının saptanmasında bir ağırlığı olmayacaktır. Ancak bu suretledir ki, Filistin Sorunuyla ilgili her meselenin eleştiri ve özeleştiriye tabi tutulması, küçük büyük her şeyin kitlelerin önüne getirilmesi ve kitlelerin kendi özel ve öznel tecrübeleriyle her şeyi değerlendirip devrimci eylemin sağlıklı ve doğru olarak yürütülmesini kontrol etmeleri mümkün olabilecektir.

■ *Direnme Hareketinin 1967 Haziranından Sonraki Durumu Ve Filistin Halkının Saflarındaki Çelişkiler*

Direnme Hareketi'nin gerçek durumu hakkında yapılacak bilimsel bir inceleme, Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin tarihsel kökenine bir göz atmayı gerektirir. Çünkü şimdiki Direnme Hareketi'nin gerçek öznel krizinin tabiatı ve bir yandan Filistin, Arap halk kitleleri ve Arap düzenleriyle, diğer yandan da emperyalizme ve sömürüye karşı olan dünyanın devrimci ve ulusal güçleriyle olan politik ve apolitik ilişkileri, ancak bu şekilde aydınlığa kavuşacaktır.

Filistin halkı da, yeryüzündeki diğer halklar gibi, bir dizi sınıfsal, düşünsel ve siyasal çelişkilerin hüküm sürdüğü bir halktır. Gerici sağcı sınıfların bu tarihsel gerçeği inkar etmeye kalkışmaları doğaldır. Bu sınıflar, fikri ve politik yönden Filistin toplumunun tüm sınıflarını hegemonyaları altında tutabilmek için bu çelişkilerin varlığını inkar etmek zorunda kalırlar. Bu inkar onların bencil sınıfsal çıkarlarına elverişli düşmektedir. Onlar, uyguladıkları iğrenç sınıfsal sömürülerini, ve ulusal hareketle ilgili ölümkalım derecesindeki tüm meseleler kar-

şısında izledikleri gayri milli politikayı sürdürmek imkanına, ancak bu sayede sahip olabilirler. Ne var ki, tarihsel olaylar sağcı sınıfların iddialarının sahteliğini ortaya çıkarmakta ve her sınıfın ulusal kurtuluş ve yurdun kurtarılması meselesi karşısındaki gerçek tutumunu ortaya koymaktadır.

Bu çelişkiler somut ifadesini, Filistin'in yeni tarihinin tanık olduğu siyasi kurum ve hareketlerde bulmaktadır. Bu siyasi hareketlerden, Filistin Kurtuluş Hareketi'nin önüne getirilen her ulusal mesele karşısında tüm sınıfların tutumu ortaya çıkmaktadır.

Yeni tarihe bir göz attığımız zaman, feodal ve büyük burjuva sınıflarının (Yüksek Arap Komitesi, Bağımsızlık Partisi, Savunma Paritsi... gibi), XX. Yüzyılın başından 1948 yılına kadar Ulusal Harekete egemen olmayı ve onu kendi sınıfsal, ideolojik ve politik görüşü içinde yönetmeyi başarmış olduğunu görürüz.[2] Gerçi Filistin işçi sınıfı 1948 yılma kadar Ulusal Hareketin liderliğini feodal ailelerin ve büyük burjuvazinin pençesinden almak için hayli çaba harcamış ve bu konuda siyasi görüşünü sürekli olarak açıklamıştı; ama, bu girişimler başarısızlığa uğradı ve sağcı gerici siyasi kurumlar 1948 felaketine kadar fikri, siyasi, sosyal ve ekonomik hiyerarşinin doruğundaki mevkilerini koruma olanağını buldular. Ve bu kurumlar Ulusal Hareketi baştan sona kadar, bencil sınıfsal çıkarlarıyla sınırlanmış görüşleri içinde yönettiler. Bu sınıflar Ulusal Hareketi, İngiliz emperyalizmiyle görüşmeler yapmak ve 1917 Balfour Bildirisini uygulamaya çalışan emperyalizme sözde «barışçı baskı» yapmak esasına göre yönetiyorlardı. Ayrıca bu sınıflar, ilerici ve ulusal sendikal ve politik hareketlere de amansızca karşı duruyor; iç ulusal mücadelelerin hepsinde de

(2) **Filistin'deki Arap Sorunu, Naci Alloş; Filistin Probleminin Muhtelif Aşamaları, Muhammed İzzet Dürize**

kavgayı gerici, şoven bir çizgide yürütüyorlardı. Araplararası ilişkilerde de Filistin feodalitesi ve büyük burjuvazisi, yarı - burjuva feodal Arap yönetimleriyle ittifak kurmuştu. Oysa bu yönetimler bizzat emperyalizme bağlıydı, emperyalizm de imtiyaz ve çıkarlarının gereği olarak Filistin Kurtuluş Hareketi'ne düşmandı.(3)

Uluslararası ilişkilerde ise Filistinli feodal ve büyük burjuva sınıfların tutumu, görüşmeler yapma, İngiltere ve enternasyonal emperyalizme sözümona «barışçı baskı» yapma yöntemine dayanmak ile emperyalist Nazizmle flört edip ittifak kurmak arasında yalpalayıp duruyordu; dünyadaki ve sosyalist ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketleriyle ilişki kurulması hepten ihmal edilmişti.(4) Bu sınıfların liderliğine karşı çıkmak için yapılan her teşebbüs, ezilmeye, toplu yada bireysel tasfiyelere yolaçıyordu. 1936 Ayaklanması, (bu ayaklanmayı harekete getiren yoksul dinadamı Şeyh İzzettin El Kassam'dı.) Kendini kabul ettirince ve unsurlarının da köylülerden ve işçilerden oluştuğu anlaşılınca, Filistin gericiliği ayaklanmaya katılmayı redetti ve baştan beri sonuçsuz kalması için çalıştı. Fakat ayaklanmanın direnç göstermesi karşısında gericilik geriledi ve ayaklanmanın önünde geçici olarak eğildi; ama bu sefer de ayaklanmayı içerden sonuçsuz bırakmak ve parçalamak için ona katıldı. Sonunda gericilik, emperyalizminin uşakları olan feodal Arap başkanlarının ve krallarının çıkardıkları bir ortak kararnameyle ayaklanmayı sekteye uğratmayı başardı. Ayaklanmanın başarısızlığa uğramasından sonra gericilik Ulusal Hareket'e tahakküm etmekte ısrar etti ve halk kitlelerinin hareketini, köklü bir ulusal ve siyasal bilinçten yoksun olarak, örgütsüz ve parçalanmış bir durumda bıraktı; sonunda da ülkeyi 1948 yılında gerici Arap düzenlerine

(3) **Filistin Probleminde Sınıfsal Yapı İzleri, Lutuf Gantus**

(4) **Filistin Probleminin Muhtelif Aşamaları, Düruze**

teslim etti. Bu düzenler Filistin'i kurtarmak için değil, 1947 Taksimi'nin çizdiği sınırlar içinde savaşmak için ülkeye girmişlerdi.

1948 yılından sonra bu gerici sınıflar, o sıradaki kurulu Arap düzenlerinde temsil edilen karşı - devrimci güçlerin yanında açıkça yeralmaya başladılar; Arap gericiliğinin sosyal ve politik tabanını teşkil eden gerici sınıfların bölünmez bir parçası haline geldiler; özellikle Ürdün'de Filistin Kurtuluş Hareketi'ni ezmek için kendilerine verilen görevi yaptılar. Öteki Arap ülkelerinde ise kurulu düzenlerle yanyana yaşamaya başladılar ve 1967 Haziran'ına kadar açık bir biçimde ulusal kavgayı tamamen bıraktılar.

1948 felaketinden ve feodalitenin, büyük burjuvazinin liderliğinin sona ermesinden sonra ulusal hareket, yalnız Filistin halkının safları arasında değil, tüm Arap bölgesinde tarihsel olarak güçlenmeye başlayan küçük burjuva sınıfının liderliğinde yoluna devam etti. Bu sınıf birkaç Arap ülkesinde politik gücünü kullanarak feodalizm - kapitalizm - emperyalizm ittifakını yıkmayı, bir dizi ulusal başarı gerçekleştirmeyi ve ülkelerini eski emperyalizmden ve ona bağlı olan sınıflardan temizlemeyi başardı. Ama Haziran 1967'de meydana gelen emperyalist - siyonist saldırı bu sınıfa da, yoksul işçi ve köylü kitlelerine de, küçük burjuva metodunun yeni emperyalizmin ve onun savaş tekniğinin karşısında direnç göstermekten aciz olduğunu somut olarak ortaya koydu. Çünkü direnç gösterme ve yeniden savaşa girme işi, halk kurtuluş savaşı yönteminin uygulanmasını ve küçük burjuva yönteminin bırakılmasını gerektirmektedir. Halk kurtuluş savaşı yöntemi ise, yeni emperyalizmin ve siyonizmin savaş stratejisi olarak seçtikleri kısa vadeli yıldırım savaşı yerine uzun vadeli bir savaş için ülkenin bütün kaynaklarının seferber edilmesini öngörür.

Filistin küçük burjuvazisinin, 1948 yılından sonra ortaya çıkan politik hareketlerde temsil edilen Ulusal Hareketin başına geçmesi, Haziran 1967 yenilgisine kadar ona herhangi bir ulusal başarı gerçekleştirme olanağını vermedi. Bu da öznel ve nesnel birtakım nedenlerden ötürüydü:

Bir defa öznel olarak bu küçük burjuva nicel ve nitel olarak güçsüzdür, geniş bir sınıf değildir (Ürdün yönetiminin 1967 Nisanından sonra bu sınıfı geliştirip çıkar yönünden kendine bağlamaya çalışmasına rağmen); yine nicel olarak bu küçük burjuva birkaç Arap ülkesine dağılmış, parçalanmış bir sınıftır ve politik kültür yönünden geri kalmıştır (bu sınıfla komşu Arap ülkelerindeki küçük burjuva arasındaki nicel ve nitel farklı durumu ve bu durumun, o burjuvaziye emperyalizmle işbirliği yapan yarı - kapitalist feodal düzenleri devirme imkanını verdiğini düşünün). İşte yukarıdaki nedenlerden ötürüdür ki, Filistin küçük burjuvazisi ve onun sınıfsal liderliği, Haziran 1967 yenilgisine kadar hiçbir ulusal başarı gerçekleştiremedi. Oysa Filistin halkının çoğunluğu, yurtlarından çıkarılmış mültecilerden, yoksul köylü ve işçilerden oluşan sınıfsal yapısının gereği olarak devrimci bir dinamizm taşımaktadır.

Burada hatırlanması gereken bir nokta vardır: 1948 yılından 1967 yılına kadar Ulusal Hareketi yöneten Filistin küçük burjuvası, Arap bölgesindeki küçük burjuvanın Haziran 1967'de girdiği tarihsel dar boğazlara girmemiştir. Bunun nedeni de gayet basittir: Çünkü Filistin küçük burjuvası iktidar mevkiinde değildi. Bu yüzden yapısal krizi sokağa yansımadı. Filistinli kitleler, bu sınıfın yönteminin Ulusal Kurtuluş Hareketinin liderliğini yapmakta başarısızlığa uğradığını somut olaylar ışığında öğrenemediler.

Nesnel nedene gelince; Filistin halkının çeşitli Arap

ülkelerinde dağılmasının ve buna bağlı olarak ulusal hareketinin parçalanmasının yanı sıra, Arap yönetimleri de Filistin halkını soyutlamaya, ve yurdunu korumak, 1948 yılından beri işgal edilen topraklarını kurtarmak amacıyla savaş yoluna girmekten, bunun için silahlı kitle eylemi olan meşru hakkını kullanmaktan sistemli bir biçimde uzak tutmaya dayanan bir tutum uyguladılar.

Filistin'in yeni tarihi boyunca ve Haziran 1967 yenilgisine kadar Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne hükmeden tarihsel, sınıfsal ve siyasal kökenlerin bu somut portresini kısaca gözler önüne sermek, Direnme Hareketi'nin içinde bulunduğu şimdiki yapısal krizin karakterini ve bu hareketin Filistinli, Arap ve uluslararası alanda izlediği politikanın karakterini öğrenmek bakımından zorunludur.

■ *Haziran 1967'den Sonra Hareketin Görünüşü*

Filistin halkının saflarındaki sınıfsal çelişkiler, Haziran 1967'den bugüne kadar Direnme Hareketi'nde kendini açıkça göstermiştir. Bu çelişkilerin Direnme Hareketi'nin içinde bulunduğu şimdiki yapısal krizin karakterini ve bu hareketin Filistinli, Arap ve ulusrarası alanda izlediği politikanın karakterini öğrenmek bakımından zorunludur.

Filistin halkının saflarındaki sınıfsal çelişkiler, Haziran 1967'den bugüne kadar Direnme Hareketi'nde kendini açıkça göstermiştir. Bu çelişkilerin Direnme Hareketi'nin oluşumunda ve kuruluşunda ifadesini bulması tabiiydi. Çünkü küçük burjuva güçleri Direnme Hareketi gruplarının lider kadrolarında ulusal rollerini yeniden alma olanağını buldular. Ayrıca Filistin Kurtuluş Örgütü'nün yapısı da birtakım gerici sağcı güçlere, yeniden hayat

bulma imkanı verdi. Buna örnek olarak, feodal ve milyoner ailelerle dolu olan Birinci, İkinci ve Üçüncü Filistin Ulusal Meclislerini sayabiliriz. Oysa hareketi 1948 yılında başarısızlığa götürmüş olan bu aileler ulusal davayı çoktan bırakmışlardı. Buna rağmen bunların kalıntıları, Filistin Ulusal Meclisi'ne hâlâ ağırlıklarını koymaktadır. Ayrıca, Kurtuluş Örgütü'nün Yürütme Kurulu da yine gericilerle dolu olan Ulusal Meclisler tipindeydi ve bu durum, savaşçı grupların açıkça ağırlıklarını koydukları Beşinci Kongre'ye ve Beşinci Meclis'in yapısal durumunun bir verisi olan Yürütme Kurulu'na kadar böyle devam etti.

Sınıfsal çelişkiler, Direnme Hareketi'ne ve Kurtuluş Örgütü'ne (yasal, yürütme, askeri ve idari organlarıyla) ağırlıklarını koydukları gibi, Arap bölgesindeki çelişkiler de, fikir, politika ve savaş açısından hiçbir gerekçesi bulunmayan birtakım kuruluşlar yaratmak suretiyle, Kurtuluş Örgütü'ndeki esas organların yapısına ve bizzat Direnme Hareketi'ne ağırlıklarını koydu. Araplararası çelişkiler, gerek Direnme Hareketi'ndeki bazı grupları soyutlamaya çalışması bakımından ve gerekse Direnme Hareketi'ni emri altına alıp kendi politik görüşü içinde ve bölgedeki durumu kendi görüş ve değerlendirmesi yönünde, Filistin Sorunu için kendisinin getirdiği çözümyolları ve yöntemleri doğrultusunda kullanmak istemesi bakımından, Direnme Hareketi'nde kendini gösterdi.

Gerek Filistinliler, gerekse Araplar arasındaki bu nesnel çelişkiler, pratik ifadesini, Direnme Hareketi gruplarının çoğalmasında buldu. Bu, fikri ve siyasi bakımdan meşru ve haklı bir durumdur. Fakat diğer birçok gruplar, kendilerini sınıfsal, fikri ve siyasi yapı bakımından öbür gruplardan ayırdedecek hiçbir özellik taşımamaktadırlar. Ve bu grupların varlığının arkasında bir dizi özel ve kişisel durumların korunmasını amaçlayan birta-

kım özel ve bürokratik ihtiraslar durmaktadır. Bu gibi ihtiraslar, ayrıca, Araplararası çelişkiler tarafından da beslenmekte, tüm maddi imkanlar ve propaganda araçlarıyla da desteklenmektedir. Çünkü haklı bir gerekçesi olmayan bu çeşitlilik, bir dizi özel ve kişisel durumlara nasıl hizmet ediyorsa; Filistin Sorunu'na ve Direnme Hareketi'ni içerden parçalamaya çalışan bazı Arap düzenlerinin politikasına ve çıkarına hizmet etmektedir.

Bu çelişkilerden, Filistin Kurtuluş Hareketi'yle ve onun yerel, Araplararası ve uluslararası ilişkileriyle ilgili temel politikanın çevresinde düşünsel ve siyasal bir tartışma hareketinin doğması doğaldı. Bu meşru ve zorunlu bir meseledir. Fakat gelişen durum bu yönde olmadı ve tartışma hareketi çoğu zaman demokratik ve nesnel yola girmedi. Çünkü bazıları, tartışma hareketini ve örgütlenme serbestliğini baskıyla vè kuvvetle ezmeye çalıştılar; bununla, kendi sağcı ufuklarının darlığını gösterdiler. Ayrıca fikri ve siyasi bir gerekçeye dayanmayan öznel çelişkiler bir dizi çarpışmalara ve kanlı ayaklanmalara da yolaçtı; bunlar da defalarca Direnme Hareketi'nin selametini ve güvenini tehdit etti ve bu hareketin menfaatine olmayan psikolojik bir ortam hazırlamaya çalıştı. Bölgedeki emperyalist ve gerici çevreler de, Filistin Direnme Hareketi'yle temelde çatışan çıkarlarına ve bağlantılarına hizmet etmek için bu durumdan yararlanmaya ve kişisel çatışmaları derinleştirmeye çalıştılar.

Sınıfsal ve düşünsel kökene dayanan nesnel çelişkileri, bürokrasi ve küçük burjuvadan gelen politik ve öznel çelişkileri ve Direnme Hareketi'ne Araplararası çelişkilerin yaptığı etkileri ortaya koyan bu temel noktaların belirtilmesi, geçen iki yıl boyunca direnme gruplarının izlediği politikanın ve Direnme Hareketi'ni daha ileri ve daha ilerici bir aşamaya doğru geliştirme olanağının anlaşılması bakımından somut bir çerçeve çizmektedir.

■ *Direnme Hareketinin Politikasına Bir Bakış*

Haziran 1967 yenilgisinden sonra Filistin Direnme Hareketi, Arap bölgesinin haritası üzerinde odak noktası haline geldi; Filistinli ve Arap halk kitleleri, Direnme Hareketi'nin, bölgedeki ulusal kurtuluş hareketi denemesinin üzerinde uzun uzun durmasını ve Haziran yenilgisine yol açan sınıfsal, politik, ekonomik ve kültürel etkenleri açıkça ortaya koymak amacıyla tüm programlarını devrimci ve köklü bir eleştiriye tabi tutmasını beklediler. Ve bu hareketin, yenilgiye uğrayan yönteme alternatif olacak devrimci yöntemi de ortaya koymasını beklediler. Bunun sonucunda geri kalmış ülkeleri yenilgiye uğratmak için düzenli orduların cepheden saldırmasına dayanan yıldırım savaşı stratejisinde ve savaş araçlarında üstünlüğü elinde tutan emperyalizme ve siyonizme karşı kazanılacak zaferin yolu somut bir biçimde görülecekti.

Fakat Direnme Hareketi'ni yürüten gruplar, liderlik durumundaki organlarının kültürel, politik ve küçük burjuva karakteri taşıyan sınıfsal yapıları gereğince (tabanlar emekçilerden ve yoksul sınıflardan oluşmuş, ama saflarına egemen olan kültür, tam anlamıyla bir küçük burjuva kültürünün karakterini taşımaktadır), Haziran yenilgisini köklü bir eleştiriye tabi tutmaktan ve yenilginin verdiği temel dersleri ortaya koymaktan aciz kaldı. Direnmeyi yürüten grupların çoğunun kabul ettiği bütün politika, kaynağını işte buradan almaktadır.

1948 felaketini doğuran feodal - büyük burjuva düzenlerinin yöntemlerini sürekli ve açık bir eleştiriye tabi tutacağı yerde, Direnme Hareketini yürüten grupların çoğu, özel birtakım uydurma sloganlarla bu konuda susma yolunu tuttu. Oysa bu sloganlar Filistin Sorunu ve Filistin Direnme Hareketi'nin zararına sonuçlanıyordu.

Ve 1948 felaketinden sonra feodal - burjuva düzenlerinin enkazı üzerinde kurulan ulusal düzenlerin yöntemlerini sürekli bir eleştiriye tabi tutacağı yerde, direnmeyi yürüten grupların çoğu, Haziran 1967 yenilgisini doğuran bu yöntemler konusunda susmayı tercih etti.

Direnme Hareketi böylece gerek ulusal birlik meselesinde, gerekse Filistinli kitlelerle kurulacak siyasi ve örgütsel ilişkiler sorununda ulusal kurtuluş için radikal bir program ortaya koymaktan uzak kaldı.

Filistin Sorunu'na ve Direnme Hareketi'ne her gün müdahale eden Arap düzenleri tarafından Filistin Sorunu'na verilecek zararlara karşı çıkacağı yerde, Direnme Hareketi, Araplararası ilişkiler konusunda gerçekçi olmayan bir takım sloganlar ortaya attı ve Arap yönetimlerinin bu müdahalelerine karşı, Filistin Sorunu'nu siyasi çözümyoluyla çözümleme esasına dayanan bu müdahaleleri reddettiğini bildiren birkaç söz söylemekle yetindi.

Bunun böyle olması da tabiiydi. Önce Direnme Hareketi'nin ana organlarının öznel, düşünsel ve siyasal yapısının ve Filistin halkının saflarında mevcut olan nesnel sınıfsal çelişkilerin tabiatı gereğiydi. Sonra Filistin kitlelerinin saflarına egemen bulunan burjuva ve küçük burjuva ideolojisi ve politikası gereğince doğaldı.

Bu durum da olayları devrimci bir açıdan görme olanağını ve 1936 Ayaklanmasının niçin başarısızlığa uğradığını, 1948 felaketi ile 1967 yenilgisine niçin uğranıldığını ortaya koyacak somut teorik sonuçların çıkarılması ve hangi yöntemin ulusal kurtuluşa götüreceğinin ortaya konması olanağını yoketmektedir.

Ayrıca bu durum, Arap yönetimlerinin Filistin Sorununa ve şimdiki Direnme Hareketi'ne kendi görüş açılarından ve kendi çıkarlarına uygun biçimde bakmaları ve müdahale etmeleri nedeniyle doğaldı.

O halde bu öznel ve nesnel çelişkiler, pratik olarak,

Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin temel problemleri karşısında etkilerini nasıl gösterdiler? Bu problemler şöyle sıralanabilir:

1 — Öznel yapı ve iç çelişkilerin çözümlenmesi problemi.

2 — Gruplarla ulusal birlik meselesi arasındaki ilişkiler sorunu.

3 — Filistin ve Arap kitleleriyle olan ilişkiler.

4 — Arap yönetimleriyle olan ilişkiler.

■ *Öznel Yapı ve İç Çelişkiler*

Bu incelemeden anlaşıldı ki, Direnme Hareketi, Filistin toplumundaki sınıfsal, düşünsel ve siyasal çelişkileri temsil eden bir dizi çelişki içinde bulunmaktadır. Bu çelişkiler, direnme guruplarında mevcut olan çoğalmada kendini göstermiştir. Burada bu çoğalmanın nesnel bir mesele olduğunu saymamız gerekmektedir. Çünkü bunu haklı gösterecek fikri ve siyasi nedenler vardır.

Direnme Hareketi aynı zamanda, tarihsel hiçbir gerekçesi bulunmayan bir dizi öznel çelişkiler içinde bulunmaktadır. Bu çelişkiler bir dizi özel bürokratik durumların sağlamlaştırılmasını ve korunmasını amaçlayan bir takım özel hesaplardan doğmaktadırlar. Bundan ötürüdür ki, Direnme Hareketi, yaklaşık olarak her hafta bir tanesi icadedilen bir takım yeni «örgüt»lerle kendini karşı karşıya bulmaktadır. Bu «örgüt»ler, onları destekleyen ve arkalarında duran bazı Arap yönetimlerinin açıkça tasvibini de görmektedirler. Bu Arap yönetimlerinin amacı, Direnme Hareketi'ndeki bölünmeyi ve dağınıklığı artıracak ve bu hareketin karşısına, özellikle Filistin ve genellikle Arap kitleleri saflarında daha çok güçlük çıkaracak birtakım suni örgütler meydana getirmektir.

Bu çelişkiler, Direnme Hareketi'ne, bütün bu görü-

nümleri demokratik çözümyollarıyla çözümleme çarelerini araştırma ödevini ve zorunluluğunu yüklemiştir. Ne var ki, olayların rüzgarı, şerefli ve ilerici ulusal grupların gemilerinin dilediği yönde esmedi. Bunun sonucunda da bütün gruplar, mevcut iç problemleri anlayış ve ele alışta demokratik ruhtan uzak olarak bir dizi çatışmalara girdiler. Bu çatışmalar, karışıklıklar yaratacak ve kitlelerin silahlı halk eylemine olan güvencesini zayıflatacak politika ve propaganda çirkeflerine, hatta kanlı görünümlere kadar vardı.

Direnmeyi yürüten gruplar arasında Filistin Ulusal Kurtuluşuyla ilgili meseleler karşısında fikri ve politik çalışmalarda ne kadar anlaşmazlık, hatta çelişki bulunursa bulunsun; eğer bunlar gerçek bir demokratik düşünceyle ele alınsalardı, mevcut görünümler dizisine (kanlı çatışmalara, gergin politik sürtüşmelere, birbiriyle çelişen bildirilere) kadar varmaması gerekirdi.

Bu çelişkilerin çözümü için tüm gruplar arasındaki ilişkilerde demokratik bir yol izlenmesi zorunludur. Bu demokratik çözümyolu, teorik ve pratik olarak nesnel çelişkilerin varlığının kabul edilmesiyle başlar. Herkesin ortak çalışmanın önem ve zorunluluğuna inanması ve bu inanca bağlı kalması gereklidir. Ayrıca herkesin, çelişkilerin çözümlenmesinde, demokratik metodlarla ve Direnme Hareketi'nin grupları arasındaki siyasi, maddi ve propaganda ilişkilerinde şiddetin her biçimine başvurmaktan kaçınarak çalışmayı kabul etmesi de zorunludur. Şu yada bu grubun politikası ve çalışması konusunda ilk ve son hakem halk kitleleri olacaktır. Ayrıca her grubun, diğer grubun varlığını sürdürmeye hakkı olduğunu kabul etmesi, ulusal bir disiplin ve sorumluluk duygusu politikasını izlemesini gerektirmektedir. Bu politikanın, Direnme Hareketi'ni çevreleyen tehlikelere karşı sorumluluk taşımayan ve ulusal duyguya sahip olmayan bazı şüpheli güçle-

rin başvurabileceği siyasi ve maddi kışkırtmaların peşine takılmaması da zorunludur. Bazı gruplar ve güçler, mevcut çelişkilerin ve ulusal kavga hareketinin geleceğinde çıkabilecek başka çelişkilerin çözümlenmesinde kitlelerin hakemliğini ve demokratik çözümyollarına başvurmayı reddettikleri sürece, bu gibi kışkırtmalar da sürüp gidecektir.

Mevcut çelişkilerin çözümlenmesine yardım edecek bir ortamın hazırlanmasında rol oynayacak etkenlerden biri de, resmi Arap yönetimlerinin Filistin Direnme Hareketi'nin işlerine yaptıkları müdahaleyi tamamen durdurmalarıdır. Gerek, fikri ve siyasi hiçbir gerekçeye dayanmadan ikide bir doğan «örgüt»lerin desteklenmesi konusunda yapılan müdahalelerin, gerekse örgütler arasında ayırım yapma konusunda yapılan müdahalelerin durdurulması zorunludur. Çünkü Arap ülkelerindeki Filistinli topluluklar arasında politik faaliyetlerde bulunma hakkı, bütün direnme gruplarının el uzatılmaması gereken haklarıdır. Hiçbir Arap hükümetinin bu alanda ayırım yapmaya hakkı yoktur. Ayrıca bu ayırım yapma politikasının devam etmesi (şimdi olduğu gibi), Direnme Hareketi'nin parçalanmasını artıracak ve şu yada bu grubun eylemi ve varlığı üzerinde çeşitli Arap resmi vesayetinin hakim kılınmasına yolaçacaktır.

Direnme Hareketi işte ancak bu şekilde iç çelişkilerini çözümlemekte demokratik çözümyolları ortaya koyabilme olanağına kavuşacak ve iki yıldan beri gruplar arasındaki ilişkilere hakim olan gergin, bazen de kanlı ayrılıkları sona erdirebilecektir.

■ *Ulusal Birlik ve İlişkiler Sorunu*

Direnmeyi yürüten gruplar ve ulusal savaşçı güçler arasında ulusal birlik kurulması meselesi, tartışma kabul

etmez bir meseledir. Bu, Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi problemlerinin en önemlilerinden biridir. Direnme Hareketi saflarındaki çelişkilerin karakterinden ötürüdür ki, ulusal birlik bir tek kuruluşta ve birleşmiş bir Filistin örgütünde yansıyamamaktadır. Somut gerçek, direnmeyi yürüten grupların hepsini içeren bir tek örgütün kurulmasının mümkün olmadığını açıkça göstermektedir. Bunun maddi kanıtı, yukarıda değindiğimiz öznel ve nesnel çelişkilerin bir sonucu olarak meydana gelen bu ayrılıklarda yansımaktadır. Bundan dolayı, Direnme Hareketi'nin, başka bir karakter taşıyan bir ulusal birlik için çareler araması zorunlu oldu. Bu konuda birkaç çözümyolu da ortaya atıldı. Bunların en belirgini şunlardı:

1 — Bütün ulusal, namuslu ve ilerici grupları ve ulusal savaşçı güçleri içine alacak genişlikte ulusal cephenin kurulması. Bu gruplar arasındaki ilişkiler eşitlik esasına dayanacaktır. Bu gruplar siyasi ve askeri bir programla birbirlerine bağlanacaklar ve bu program, bütün grupların ve güçlerin birleşebilecekleri bir asgari müşterek program olacak, hepsinin ortak zeminini teşkil edecektir. Mevcut çelişkiler yüzünden bir azami müşterek programının uygulanması mümkün olmadığı sürece bu asgari müşterek program yürürlükte kalacaktır.

2 — Filistin Kurtuluş Örgütü organlarının (Ulusal Meclis, Yürütme Kurulu gibi) ulusal birlik için mümkün olan bir kalıp olarak kabul edilmesi.

Geçen yıllar boyunca, yani 1964 yılında toplanan Birinci Arap Zirve Konferansının kararı gereğince Kurtuluş Örgütü'nün kurulmasından bu yana, örgütün yürütme kurulu ve yasal meclisleri, ulusal birlik meselesi karşısında, kendi organlarını esas ve mümkün olan tek alternatif olarak gösterme yolunu tutmuşlardır. Savaşan grupların, Kurtuluş Örgütü'nün yapısının mevcut somut durumuyla ulu-

sal birlik için ilerici bir esas teşkil edemeyeceğini sürekli olarak ortaya koymalarına ve bu örgütün organlarına alternatif olacak ulusal cephe fikrini önermelerine rağmen, Kurtuluş Örgütü'nün organları, Kurtuluş Örgütü'nün tüm Arap düzenleri tarafından tanınan resmi bir örgüt olduğu sloganına sığınarak kendi görüşlerinde ısrar etmişlerdir. Ayrıca Direnme Hareketi de, Kurtuluş Örgütü organlarından daha yüksek seviyeli bir ulusal birlik organı teşkil edecek olan ulusal cephe meselesini karşılayacak düzeye henüz ulaşamamıştır. Yine bu hareket, yürüttüğü direnme sayesinde çeşitli ideolojik ve sınıfsal durumlarıyla birlikte içerdiği tüm ihtilalci güçler arasında eşit ilişkiler kurulması esasına dayanan Vietnam Kurtuluş Cephesi örneğinde bir ulusal kurtuluş cephesini kurma olanağına da henüz yaklaşmıştır. Bilindiği gibi, Vietnam'daki tüm ihtilalci güçler, şimdiki Vietnam Kurtuluş Cephesi'nin programını teşkil eden asgari müşterek programında birleşmişlerdir.

İşte Filistin Kurtuluş Örgütü'nün bu görüşlerinden dolayı bu örgütün organları şimdiye kadar, ulusal birlik için mümkün olan tek kuruluşlar olarak gösterilmekte devam ettiler. Peki bu örgüt, gerçekten ulusal birliği sağlayacak bir kuruluş niteliğinde midir? Ve bu örgüt bu meseleyi pratik olarak, somut olarak nasıl ifade etmiştir?

■ *Kurtuluş Örgütüne Bir Bakış*

Örgütün yürütme kurulu, Direnme Hareketi'nin durumunda ve gücünde meydana gelen esaslı gelişmelerden doğan Beşinci Ulusal Meclisin kuruluşuna kadar, birlik konusunda giriştiği tüm davranışlarıyla kendine güveniyordu. «Kurtuluş Örgütü Arap Kral ve Başkanlarının kararıyla kuruldu» şeklinde özetlenebilen tarihsel bir ger-

çeği dile getirdiğimiz zaman yeni bir şey ifade etmiş olmayacağız. Gerçekten de bu örgüt, Arap düzenlerine egemen bulunan çelişkilerin tabiatının bir ifadesi olarak kurulmuştur. Bu örgütün kurulmasındaki amaç, Filistin halkı arasında gelişmeye başlayan ihtilalci potansiyelin yolunu kesmek ve Filistin halkından çok, Arap bölgesine hakim olan statükoya yakın bir örgütün kurulmasını ve Filistin halkı adına konuşmasını sağlamaktı.

Ve örgütün yasama ve yürütme organlarının kurulması da Arap düzenlerini memnun edecek ve onlara uygun düşecek biçimde gerçekleşti. Haziran 1967 yenilgisine kadar da bu organların temel karakteri sağcı yaygaracı ve gerici bir karakterdi. O kadar ki, Filistin Ulusal Meclisi, herhangi bir gerici ülkedeki millet meclisinden ayırt edilemiyordu. Bu Ulusal Meclis ve Yürütme Kurulu, Filistin'in tüm gerici - sağcı - sapık eşrafını yeniden Filistinli kitlelerin ve bunların saflarında mücadele eden, savaşan güçlerin omuzlarına çıkarttı.

Oysa bunların ezici çoğunluğu daha 1948'den önce ulusal hareketi bırakmıştı ve 1948'den sonra Arap bölgesindeki karşı - devrimci güçlerin safına katılmıştı.

Ayrıca örgütün idari ve askeri organlarının kuruluşu da, bürokratik bir yapıya sahip olan, maddi ve manevi sınıfsal imtiyazlara dayanan klasik devlet organlarının tam bir kopyası oldu. Başka bir deyimle, Kurtuluş Örgütü ve onun organları devrimci karakter taşıyan bir örgüt değildi. Ve Arap düzenlerinin bu örgütü onaylayıp desteklemelerini sağlayan neden de işte buydu.

Böyle olunca da bu örgüt (safları arasındaki ulusal devrimci unsurların özlemleri ne kadar çoğalırsa çoğalsın), tabii ki, Arap düzenlerinin kendisi için çizdikleri sınırlar içinde çalışma gösterecekti. Çünkü Arap düzenlerinin vesayetlerine karşı herhangi bir başkaldırma yada reddet-

me teşebbüsü, zorunlu olarak, Örgütün tüm yapısının yeniden gözden geçirilmesi sonucunu doğuracaktı. O zaman da örgütün kuruluşu devrimci esaslar üzerinde yeniden ele alınacak, idari organları gönüllülerden kurulacak, askeri organlarını da, maddi ve manevi sınıfsal imtiyazların izine bile rastlanmadığı savaşçı gruplar teşkil edeceklerdi. İşte bunu da genellikle örgütün yapısı ve özellikle yönetim organları reddetmektedirler.

Bundan ötürü, direnmeyi yürüten grupların çoğunluğu, Kurtuluş Örgütü'nü, Filistin eyleminin devrimcileştirilmesi ve Arap düzenlerinin vesayetinden kurtarılması yolunda bir engel olarak görmekte, ulusal birlik için en ilerici yolun da, ulusal cephenin kurulması yolu olduğunu kabul etmektedir.

Bu durum Haziran 1967'den sonra da olduğu gibi kaldı. Ne var ki, Kurtuluş Örgütü'nün dışında geniş bir savaşçı gücün gelişmesi ve bizzat Haziran yenilgisi ve bu yenilgiden Filistin halkının tüm güçlerinin ve savaşçı gruplarının aldıkları dersler, Kurtuluş Örgütü'nün klasik lider kadrolarını yeni bir çıkmaza soktu. Bu çıkmaz, örgütün tanık olduğu bir dizi gelişmelerin meydana gelmesine yol açtı. Örgüt Başkanının[5] görevinden uzaklaştırılmasıyla başlayan bu gelişmeler Dördüncü Ulusal Meclis saflarına bazı savaşçı grupların katılmasıyla ve bu meclisin yapısında yapılan yeni değişikliklerle son buldu. Fakat Meclisteki güçlerin çatışmasının karakteri, örgütün üst kademedeki organlarında, idari ve askeri organlarında daha fazla gelişme ve dönüşümlerin meydana gelmesi olanağını engelliyordu. Bu nedenle örgüt öznel gelişmeden ve içinde bulunduğu durumdan daha ilerici bir duruma geçemedi. Şunu da hatırlatmalıyız ki, üst kademelerde (Meclis ve Yürütme Kurulu) meydana gelen tüm gelişmeler de, Kur-

(5) **Filistin Kurtuluş Örgütünün ilk başkanı Suudi Arabistanlı Ahmet Şukayri (M.E.B.)**

tuluş Örgütü dışındaki Direnme Hareketi gruplarının gittikçe artan gelişmelerinin etkisiyle oldu.

Beşinci Ulusal Meclis'in kuruluş biçimindeki gelişmeleri ve Kurtuluş Örgütü'nün organları dışındaki savaşçı grupların bir kısmının, bu örgütün tarihinde ilk defa olarak yeniden kurulan yürütme kuruluna katılmalarıyla sonuçlanan diğer gelişmeleri zorunlu kılan da yine bu durumdu.

Sonra Beşinci Meclis'i boykot eden yeni savaşçı güçlerin Altıncı Meclis'e katılmalarına yolaçan etkenlerden biri de, Kurtuluş Örgütü dışında bulunan savaşçı grupların safları arasındaki gelişmelerin birbirini izlemesi oldu.

Bütün bunlar, ulusal birlik için daha çok ilerici olacak organların kurulması meselesini yeniden inceleme alanına koymaktadır. Böyle bir niteliğe sahip olacak organlar, Kurtuluş Örgütü'nün organları mı olacak, yoksa Ulusal Cephe organları mı?

Ortaya atılan bu mesele aslında biçim meselesi değil, bu organların muhtevası meselesinin ta kendisidir. Kurtuluş Örgütü'nün ulusal birliğin faal ve ilerici bir esası haline gelmesi için, bu örgütün tüm organlarında bir dizi köklü ulusal dönüşümlerin yapılması ve örgüt organlarının bu dönüşümlerle şimdiki bürokratik durumundan, yani maddi ve manevi sınıfsal imtiyazlara dayanan bürokratik durumundan kurtulması gerekmektedir. Arap vesayetini de örgütün üzerinden kaldıracak olan tek çare işte budur. Çünkü bu tedbir, örgütü, idari ve askeri organlarının yapısı sonucu olarak omuzuna yüklenmiş olan mali yükten kurtaracaktır.

Kurtuluş Örgütü'nde bu dönüşümler gerçekleştirilmediği takdirde, o zaman ulusal birlik için daha dinamik ve daha ilerici bir proje hazırlamaya çalışmak, tüm gruplarıyla birlikte Direnme Hareketi'nden beklenir. Bu pro-

je Direnme Hareketi'ni, omuzundaki tüm ödevleri yerine getirebilmesi için adım adım ileriye doğru itecek nitelikte olacaktır. Bu ödevler, hem emperyalizme, siyonizme ve işgale karşı savaşın sürdürülmesi ve hem de Filistin Sorununu arkadan vurarak tasfiye etmeye çalışan teşebbüslere karşı Direnme Hareketini koruyacak, güçlendirecek tedbirlerin alınmasıdır.

Kurtuluş Örgütünün ihtilalci bir kimlik kazanması, bu örgütün yasama, yürütme, askeri ve idari organlarında bir dizi dönüşüm yapılmasına bağlıdır. Bu dönüşümleri şöyle özetlemek mümkündür:

1 — Filistin Ulusal Meclisi'nin ulusal, namuslu, ilerici ve savaşçı gruplardan kurulması ve siyasi hayatlarında ulusal savaşçı olduklarını göstermiş olan, fakat örgütsel bağlarla örgüte bağlı bulunmayan unsurların da bu mecliste sembolik olarak temsil edilmeleri; Meclisin gerici unsurlardan ve direnme hareketinin safları arasında çalıştığı halde bu hareketi parçalamaya, bir takım kanlı çatışmalara sürüklemeye ve direnmeyi yürüten gruplarla kitleler arasındaki ilişkiler konusunda hastalıklı bir ortam yaratmaya çalışan karşı - devrimci güçlerden olduğu birçok münasebette ispat edilmiş olan ulusal açıdan şüpheli örgütlerden temizlenmesi.

2 — Yürütme Kurulunun birinci derecede savaşçı güçlerden kurulması.

3 — Bürokratik idari organların tüm sınıfsal imtiyazlarıyla birlikte dağıtılması ve, Direnme Hareketi gruplarında olduğu gibi, ulusal gönüllülere dayanan yeni organların kurulması.

4 — Kurtuluş Ordusu'nun savaşçı bir gerilla ordusu haline gelmesine çalışılması ve ordudaki tüm maddi ve manevi sınıfsal imtiyazların kaldırılması; ayrıca rütbe ve maaşların, en üst derecesi en alt derecesinin iki katından

fazla olmayacak şekilde ayarlanması; ordu safları arasındaki iç ilişkilerin, alttan üste doğru yapılacak seçimlere dayanan demokratik esaslar üzerinde kurulması ve kontrol işleriyle muhasebe işlerini yönetecek «Asker Meclisleri»-nin kurulması.

İşte Kurtuluş Örgütünün, kendisini devrimci ulusal bir yer almaktan uzak tutan ve Arap rejimleriyle ilişkilerini korumak zorunda bırakan şimdiki yapısal durumdan kurtulması ancak bu şekilde mümkün olabilir. Bu örgüt, Arap düzenleriyle olan ilişkilerini korumak için bir takım tavizler vermek zorunda kalmaktadır; oysa bu ilişkiler sonuç itibarıyla devrim ve kurtuluş sorununun yararına değildir.

Kurtuluş Örgütü'nün şimdiki durumunda kalması, onun esas direnme gruplarını içermeye ve sağlam, faal bir ulusal birlik gerçekleştirmeye elverişli olmayan bir örgüt olarak kalması demektir. Ve Kurtuluş Örgütü'nün şimdiki durumunda kalması, ister istemez ulusal birlik için daha faal ve daha ilerici bir çözümyolunun bulunması için çalışmalar yapılması sonucunu doğuracaktır. Bulunacak çözümyolu ve buna göre saptanacak yöntem, Direnme Hareketi'nin gelişmesi, korunması ve bunun için gereken olanakların sağlanması ve emperyalizme, siyonizme ve Filistin İhtilali'ne karşı olan (hem Filistinli, hem Arap) güçlere karşı yürüttüğü savaşın cephesinin genişletilmesi amaçlarıyla direnmeyi yürüten gruplar arasında daha iyi ilişkilerin ve daha çok dayanışmanm kurulması olanaklarını yaratacaktır.

O zaman da en ilerici ve en devrimci olarak kalan proje eşit ilişkiler üzerinde hazırlanmış ve şimdiki dönemde direnmeyi yürüten grupların bir araya gelmesini mümkün kılacak programı temsil eden siyasi ve askeri bir program içeren «Ulusal Cephe» projesi olacaktır. Ulusal birlik, gerek Direnme Hareketi'nin, gerekse Filistinli tüm

savaşçı güçlerin esas ödevlerinden biridir. Hepimize düşen görev de, geçmiş birtakım tarihsel koşullar gereğince bize zorla kabul ettirilmiş birtakım donuk planlar önünde durmak değil, ulusal birliğin en iyi şeklini gerçekleştirmek için ilişkilerimizi geliştirmeye çalışmaktır.

Geçen aylar içinde Direnme Hareketi'nin esasını teşkil eden gruplar (El - Fetih, El Saika, Demokratik Halk-Kurtuluş Cephesi, Kurtuluş Kuvvetleri ve Kurtuluş Ordusu), ulusal birlik alanında bir ön denemeye giriştiler ve «Filistin Silahlı Mücadele Komutanlığı» tarafından temsil edildiler. Bu grupların yapısal karakterinden ötürü bu tecrübe de sınırlı kaldı ve bu birlik sadece birtakım düzenli askeri bildirilerde yansıdı. Buna rağmen, bu bildirilerin kitlelerin moralini yükseltici değerleri vardı. Çünkü bu adımda, ulusal birliğin ve onun bir verisi olan ortak çalışmaların bir ön - şekli meydana gelmişti. Ve bu deneme gösterdi ki, bugüne kadar siyasi ve askeri bir asgari müşterek yöntemi üzerinde birleşilmemiş olması, Silahlı Kuvvetler Komutanlığı tecrübesinin işlemez hale gelmesinde ve basit birtakım manevi ve idari sınırlar içinde kalmasında büyük bir rol oynamıştır. Bu deneme ayrıca, kitlelerin ulusal birliğin kurulmasını ne kadar derin bir özlemle istediklerini de gösterdi. Çünkü kitleler bu denemeyi geniş bir iyimserlik ve umutla karşıladılar. Ve kitleler bu denemenin, Direnme Hareketi'ni fiilen yönetecek bir askeri komutanlık haline gelerek fedai hareketlerini işgal altındaki topraklar üzerinde gelişmiş bir gerilla savaşma dönüştürmesini, işgal altındaki topraklarda cereyan eden kitle mücadelelerini geniş bir silahlı mücadele haline getirmesini, silahlı mücadeleyi yöneten örgütlerin güçlerini geliştirmesini ve Filistin Sorunu ile Direnme Hareketi'nin ortak bir şekilde savunulmasını öngören bir plan çerçevesinde daha sağlam bir dayanışma meydana getirmesini hâlâ beklemektedirler.

■ *Filistinli ve Arap Kitleleriyle Olan İlişkiler*

Genellikle Arap ve özellikle Filistinli kitlelerin, Direnme Hareketi çevresinde her gün biraz daha fazla toplandıkları apaçıktır. Çünkü kitleler Direnme Hareketi'nde, Haziran yenilgisinden sonra hem Arap, hem de Filistin Ulusal Hareketi'nin kaydettiği yeni bir gelişme görmektedirler. Çünkü Direnme Hareketi, 5 Haziran'dan sonra, kitlelerle mücadeleyi sürdürme umudu veren yeni bir nesnel ortam hazırladı. Ve Direnme Hareketi kitlelere, «İsrail'in bir olup - bitti olarak ve güvenlik altına alınmış sınırlar içinde devlet olarak tanınması ve Arap bölgesindeki karşı - devrime ve emperyalizme boyun eğilmesi» esasları üzerine biçimlendirilmek istenen Haziran 1967 yenilgisinin sonuçlarına karşı konulabileceği umudunu verdi. Hatta Direnme Hareketi bununla da yetinmedi, Haziran yenilgisinin amaçlarını kabul etmeyi reddeden kitleler arasında devrimci bir potansiyel de yarattı. Günden güne gelişmekte olduğu görülen bu ihtilalci potansiyel, sonunda en geniş Arap ve Filistinli kitleler arasında ihtilalci bir oluşum meydana getirecek ve bu oluşum, Direnme Hareketi'ni, onu tasfiye etmeye çalışan (Amman'daki 4/11/68 denemesi ile Lübnan'daki deneme ve bunun sonucu olarak Lübnan yöneticileriyle Lübnanlı kitleler arasında meydana gelen buhran gibi) her teşebbüse karşı korumakta faal bir rol oynayacaktır. Ve bu rol gelişerek, Filistin Sorununu emperyalist - gerici bir çözüm yoluyla çözümlemeyi amaçlayan ve Güvenlik Konseyi'nin 22 Ekim 1967 tarihli kararında ifadesini bulan çabaları reddetmekte baş döndürücü bir baskı gücü haline gelecektir.

Ancak Direnme Hareketi'nin kitlelerle olan ilişkilerindeki tehlikeli olumsuz durum, bu ilişkilerin büyük ölçüde duygusal eğilim temeline ve duygusal bağlara dayanmasmdadır. İlişkilerin bu çerçeve içinde kalması, bu dö-

nemde kitlelerin omuzuna düşen tarihsel ve faal rolü sonuç itibariyle tehlikeye düşürecektir. Bu nedenle Direnme Hareketi'nin, Arap ve Filistinli kitlelerle olan ilişkilerini duygusallıktan ve duygusal etkilenme evresinden çıkararak Filistin Sorununa karşı girişilecek gerek mahalli, gerekse Araplararası yada uluslararası tüm çabaları göğüsleyecek fikri, siyasi, ulusal ve radikal bir görüşe dayanan düzenli ilişkileri evresine ulaştırması gerekmektedir. Geçen iki yıl boyunca Direnme Hareketi (bu hareketin öznel yapısıyla ilgili bazı nedenler yüzünden), büyük ölçüde kitlelerle olan duygusal ve içgüdüsel ilişkilere adyandı. Siyonizme, işgale, emperyalizme karşı direnmeye Filistin Sorununun spekülasyonunu yapan yada bu hareketi durdurmaya çalışan tüm güçlere karşı yürütülen savaşa genellikle Arap ve özellikle Filistinli kitleleri ortak olarak katan daha dinamik bir safhaya geçiş, Direnme Hareketi'nin yeni bir siyasi ve örgütsel tutum takınmasını zorunlu kılmaktadır. Bu tutum şu esaslara dayanmalıdır:

1 — İster iç çelişkiler ve bunların çözümyolları konusunda olsun, ister ulusal birlik meselesinde yada silahlanma ve finansman problemleri yahut şüpheli ve suni örgütler konusunda olsun, Direnme Hareketi'nin tüm çalışmalarının sürekli bir eleştiriye tabi tutulması.

2 — Filistin Sorunu'nun bu dönemde içinde bulunduğu durumun ve Direnme Hareketi'nin Arap yönetimleriyle olan ilişkilerinin kitlelerin önüne serilmesi zorunluluğundan hareket edilerek, Filistin Sorunu'yla ve Direnme Hareketiyle ilgili olan tüm Arap ve Filistinlilerin tutumlarının açık bir eleştiriye tabi tutulması. Bunun amacı da, kitlelerin politik bilinçlerinin yüksek bir düzeye ulaştırılması ve emperyalizme, siyonizme, Filistin Sorunu'nu ve Direnme Hareketi'ni tasfiye etmeyi amaçlayan tüm çabalara karşı olan ulusal bir kültürün tohumunun ekilmesi olmalıdır. Böylece Direnme Hareketi, şaşırtıcı siyasi metod

ve propagandaların etkisinden kitleleri kurtarma ve Direnme Hareketi'yle ülkemiz sorununun uğrayabileceği tüm tehlikeleri göğüsleyecek yetenekte olan ihtilalci bilinci koruma olanağını bulacaktır.

3 — Filistinli kitlelerin örgüt saflarında ve kitlesel kuruluşlarda örgütlenmeleri; ayrıca Direnme Hareketi'ni geniş ölçüde destekleyecek Filistinli destek komitelerinin ve bir yandan direnmeyi savunmak, öbür yandan da yeni bölgelere karşı girişilebilecek olan siyonist - emperyalist saldırıya karşı koymak amacıylá halk milis taburlarının kurulması. Bu kurumların, komite ve taburların bütün namuslu ve ilerici direnme örgütleri arasında ortaklaşa kurulmaları da önemli bir noktadır.

4 — Arap kitlelerinin, maddi, siyasi ve propaganda yönünden Filistin Direnme Hareketini destekleyecek Arap Destek Komitelerinde örgütlenmeleri ve Arap gönüllülerinin Direnme gruplarının saflarına katılmalarının sağlanması.

Bütün bunların yapılmasıyla Direnme Hareketi'nin halkla olan ve şimdiye kadar büyük ölçüde duygusallığa dayanan, düzensiz yürütülen ilişkileri, Filistin Sorunu konusunda olup bitenlerin ve Arap yönetimleriyle olan ilişkilerin tümünün kavranılmasını sağlayacak nesnel bir politik bilinçlendirmeye, Filistinli kitlelerin örgütlenmesine ve Arap Destek Komitelerinin kurulmasına dayanan ilişkiler haline gelecektir.

■ *Arap Yönetimleriyle Olan İlişkiler*

Direnme Hareketinin Arap yönetimleriyle olan ilişkilerinin, herhangi bir Arap devletinin Filistin Sorunu'na karşı olan tutumunu açık bir eleştiriye tabi tutmanın Direnme Hareketi'nin meşru bir hakkı olduğu noktasından

hareket etmesi gerekmektedir. Direnme Hareketi'nin «Arap yönetimlerine karışmama» konusundaki titizliğinin, «Filistin sorunuyla ilgilenen ve bu konuda çalışan Arap tutumlarına karışmama» anlamını bir an bile kapsamaması gerekir. Tersine Direnme Hareketi'nin, Filistin Sorunuyla ilgilenen her Arap tutumuna karışması şarttır. Bu olmadığı takdirde, «Arap durumlarına karışmama» sloganı, pratik olarak ve nesnel olarak «Bizzat Filistin işlerine de karışmama» sloganına dönüşecektir, o sonuca varacaktır.

Arap yönetimleri somut olaylarla her gün Filistin Sorunu'na ve Direnme Hareketi'ne karışmaktadırlar. Örnek olarak bazı Arap yönetimleri Filistin Sorunu'nu tasfiye etmeyi öngören Güvenlik Konseyi Kararı'nın kabulü için çağrılarda bulunmaktadırlar. İşte bu, Filistin işlerine ve Direnme Hareketi'ne açık bir karışmadır. Bu karışma «saldırı izlerinin silinmesi» sloganı altında yapılmaktadır. Oysa Güvenlik Konseyi Kararı bir tek ayak (saldırı izlerinin silinmesi) üzerinde değil, iki kocaman ayak üzerinde durmaktadır. Bu iki ayak «saldırı izlerinin silinmesi» ve onunla birlikte «Filistin Sorununun da tasfiyesi»dir. Çünkü bu karar İsrail'in «güven altına alınmış sınırlar» içinde devlet olarak tanınmasını istemektedir. Yani Güvenlik Konseyi Kararı, İsrail Devleti'nin ayakta kalmasının sağlamlaştırılmasını ve çevresindeki sınırların da güvenliğini koruyacak sınırlar haline gelmesini istemektedir. Peki bu sınırlar İsrail'i kime karşı güven altına alacak? Şüphesiz Direnme Hareketi'ne karşı... İşte bu durum, Güvenlik Konseyi Kararı'nın kabulünü isteyen bu Arap yönetimlerini, Güvenlik Konseyi Kararı'na ve şartlarına uymayı reddeden Direnme Hareketi'nin yüzüne kapıyı kapayacak bir sonuca götürmektedir.

Ayrıca diğer bazı Arap yönetimlerinin genel olarak emperyalist devletlerle ve özellikle Amerika'yla kuvvetli

ilişkileri vardır. Oysa Filistin halkı ve Arap ulusuna mensup diğer halklar, hem İsrail'e karşı, hem de İsrail'in arkasında duranlara karşı, yani İsrail'i destekleyerek ve kucaklayarak koruyan Amerikan emperyalizminin ta kendisine karşı savaş vermektedirler. Hatta emperyalizm, Arap bölgesinden yağmalayıp götürdüğü servetlerin bir kısmını da İsrail'e hibe etmektedir. Filistin Sorunu'nun tasfiyesini reddetmek ve Direnme Hareketi'ni korumak, İsrail'in arkasında duran ve Arap servetlerini, yayılma politikası izleyen ırkçı siyonist hareketin eline bir savaş silahı olarak verenlere karşı mücadele etmeyi de zorunlu kılmaktadır. Oysa bazı Arap yönetimleri «Filistin için mukaddes cihad naralarını atarken; aynı zamanda, İsrail'in arkasında duran devletlerle kuvvetli ilişkiler kurmaktadırlar. Bu, Filistin Sorunu'yla ilgili işlere karışmak değil midir? Ve emperyalizmle kurulan bu ilişkilerden kim yararlanmaktadır? Şüphesiz bundan yararlanan ne Filistin halkıdır, ne de Direnme Hareketidir; bundan yararlanan sadece İsrail Devleti'dir.

Birçok Arap yönetimleri de, Direnme Hareketi'nin iç işlerine her gün karışmakta, ikide bir ortaya çıkardıkları «örgüt»leri destekleyip kucaklamakta, savaşçı örgütleri zorla vesayet altına alıp bunların Filistin Sorunu için propaganda yapmak ve siyasi yönden halkı bilinçlendirmek gibi meşru haklarını kullanmalarını önlemeyi amaç edinen teşebbüslerde bulunmakta, örgütleri birbirlerine karşı kışkırtıp parçalanmaları yolunda ilk adım olarak aralarını açmaya çalışmaktadırlar.

Direnme Hareketi Arap yönetimleriyle olan ilişkilerinde bütün bunlara tanık olmaktadır. Direnmeyi yürüten grupların bu tutumlara verdikleri karşılık ise, bugüne kadar susmak ile, örneğin Güvenlik Konseyi Kararı'nı reddederek dolaylı yoldan Arap yönetimlerinin tutumlarını reddetmiş olmakla yetinmek arasında yalpalayıp durmuş-

tur. Eleştiri biçimindeki karşılıklar ise, Filistin Sorunu'na ve Direnme Hareketi'ne karşı tutumu eleştirilen Arap yönetimi tarafından kısıtlanmaya, hatta baskı altında tutulmaya uğramaktadır.

Haziran yenilgisinin üzerinden geçen bu iki yıldan sonra artık Direnme Hareketinin geçen her zamankinden daha çok, Filistin Sorunu'na ve Direnme Hareketi'ne karşı yapılan her Arap müdahalesine karşı eleştiriye dayanan ulusal ve köklü bir tutum takınması gereklidir. Bu, Arapların içişlerine karışılması anlamına hiçbir zaman gelmez; bu sadece Filistin Sorunu'nun işlerine, hem de tam özüne karışmak demektir. Eğer Arap yönetimleri müdahalelerine devam ederlerse ve bu durum eleştirilmezse, o zaman Direnme Hareketi, Arap yönetimlerinin elinde sadece bir taktik baskı unsuru haline gelecek, onlar da bunu, İsrail'e karşı ve emperyalizme karşı, bölgedeki karşı - devrimci güçlerin istedikleri tavizin hacmini azaltmalarını sağlamakta bir koz olarak kullanacaklardır.

İş bununla da kalmayacak, Arap yönetimlerinin verdikleri cüzi yardımlar da Direnme Hareketi'nin Filistin Sorunu'yla ilgili her mesele hakkında halkı siyasi yönden bilinçlendirme özgürlüğünü kısıtlayıcı bir kayıt haline gelecek; hatta Direnme Hareketi'nin ve Filistin halkının, Filistin Problemi'nin özüne ve Direnme Hareketi'nin öz işlerine yapılan Arap müdahalelerini reddetme hakkını da kısıtlayacaktır. Öte yandan bu cüzi yardımlar, Arap düzenlerinin «Filistin Sorununun ticaretini yapanların grubu»na katılarak bu sayede, diğer Arap halkları arasındaki huzursuzlukları ve gerginlikleri yoketmeleri ve bu ülkelerdeki ulusal hareketleri baskı altında tutmaları için de Direnme Hareketi tarafından yakılan bir yeşil ışık haline gelecektir. Birçok Arap yönetimlerinin yaptıkları cüzi yardımları halklarının gözlerini boyamak ve siyonizme karşı, emperyalizme karşı savaşan ulusal güçleri

ezmek için bir maske olarak kullandıkları konusunda birçok örnekler vardır.

Arap yönetimleriyle olan ilişkilerimizi yeni bir sisteme bağlamak için mücadele etmemiz gerekir. Bir sistem ki, Direnme Hareketi'nin, Filistin Sorunu ve Direnme Hareketi'ne dokunan Filistinli, Arap yada uluslararası tutumların içyüzünü ortaya koymak konusundaki hakkını kullanma özgürlüğüne dayansın.

Sonuç olarak, Haziran yenilgisi üzerinden iki yıl geçmiş olduğu halde, Direnme Hareketi hâlâ öznel ve nesnel bir çıkmaz içindedir.

Öznel yönden çıkmazda oluşunun nedeni, hareketin kültürel ve politik yapısında ve içinde bulunduğu iç çelişkilerde gizlenmektedir. Ve hareket bu yüzden, direnmeyi geliştirmek ve arkadan girişilebilecek bir tasfiye tehlikesine karşı kendi kendini savunabilmek için bu durumundan hâlâ kurtulamamakta ve gerekli olan sağlam bir ulusal birliğe ve ortak bir plana hâlâ kavuşma gücüne sahip olamamaktadır.

Nesnel yönden çıkmazda oluşu ise, hareketin Filistinli ve Arap kitleleriyle olan temelsiz ve duygusal ilişkilerinden ve Arap yönetimleri tarafından Filistin Sorunu'na ve Direnme Hareketi'nin işlerine yapılan müdahalelere karşı Direnme Hareketi'ni bir dizi taviz vermek zorunda bırakan Arap yönetimleriyle olan ilişkilerin yarattığı krizden doğmuştur. Bütün bunlar Direnme Hareketi'nin kaderini tehdit etmekte ve onu öznel çelişkilerine çözüm şekli aramak ve Arap yönetimleriyle olan ilişkilerini, daha çok kendimize ve örgütlü kitlelere güvenmekle elde edilebilecek köklü ve ulusal bir tutumla düzenlemek zorunluluğunda bırakmaktadır.

Filistin Sorunu'nun tasfiye edilmesi tehlikesi gittikçe artmaktadır, İsrail'in Ekim 1969 seçimlerinden sonra bu tehlikenin daha da artması beklenmektedir. Çünkü İsrail

Devleti bu seçimlerden sonra durumunu daha çok sağlamlaştırmaya ve siyasi bir çözümyoluna ulaşmak için daha sert bir politika izlemeye muktedir olacaktır. Amerikan emperyalizmi için de önemli olan, Direnme Hareketi'nin, gelişerek tasfiyesi güçleşecek bir ihtilalci güç haline gelmemesidir. Bu nedenle, eğer Amerikan emperyalizminin, direnmeyi tasfiye amacıyla Arap bölgesindeki «dostlar»ına yaptığı öğütler başarıya ulaşamazsa, Haziran yenilgisinden elde etmek istediği amaçların hepsini gerçekleştiremeyecek olan siyasi bir çözümyolu için biraz gerilemesi beklenebilir.

Ayrıca Direnme Hareketi'nin kendisi de, bazı Arap ülkelerinde her gün parçalanma ve soyutlanma hareketlerine ve tasfiye teşebbüslerine uğramaktadır. Çünkü bu ülkelerdeki düzenler için bencil sınıfsal çıkarları, vatan yada işgal altındaki topraklar meselesinden daha çok önemlidir. Lübnan'daki tecrübe bunun en somut ve en belli kanıtlarından biridir.

Bütün bunlar Direnme Hareketini ve Filistin Altıncı Ulusal Meclisi'ni, bu tehlikeler karşısında sorumlu ve doğru bir tutum takınmaya zorlamakta; ve bu hareketi daha ilerici, daha sağlıklı, daha güvenli ve daha ulusal bir ufuk içinde hem öznel, hem de Araplararası ilişkileri yeniden sistemleştirecek olan bazı somut adımlar atmaya başlamak zorunda bırakmaktadır. Durumun şimdiki gibi sürüp gitmesi, Filistin Sorununu ve kitlesel silahlı direnme hareketini her gün tehdit altında tutacaktır.

■ *Ulusal Birlik ve Filistin Kurtuluş Örgütü*

Direnme Hareketi'nin ve Kurtuluş Örgütü'nün şimdiki durumu konusundaki incelememizden ve Filistinliler, Araplar ve uluslararası ilişkiler konusundaki tartışmamız-

dan hareketle Direnme Hareketi'nin öznel ve nesnel durumlarını düzeltmesi için gerekli olan Filistin Birliği konusunda şu sonuçlara varırız:[6]

1 — Direnme Hareketi'nin birçok gruplara ayrılması, Filistin halkının safları arasındaki mevcut sosyal, fikri ve siyasi çelişkilerin somut bir ifadesidir. Bizim bu çelişkileri siyonizmle, emperyalizmle ve onlarla birlikte Filistin halkının kendi toprakları üzerinde kendi kaderini tayin etme hak ve özgürlüğüne karşı ittifak halinde bulunan tüm güçlerle olan temel çelişkide toplamamız gerekir. Aynı zamanda direnmeyi yürüten bütün gruplar arasında da demokratik yollarda çalışmamız zorunludur.

Ayrıca Filistin Altıncı Ulusal Meclisi birçok örgütlerin tarihi, fikri yada siyasi bir gerekçe olmadan kurulduğunu göstermektedir. Oysa bu silahlı direnmeyi parçalayıcı ve bölünmeyi artırıcı bir durumdur. Bu örgütlere gösterilecek herhangi bir destek, problemi kördüğüm haline getirir ve Direnme Hareketi'nin güvenliği, Filistin Sorunu'nun geleceği için tehlike teşkil eder. Bu nedenle Meclis, hiçbir haklı gerekçeye dayanmayan bu gibi örgütlerin kurulmasının durdurulmasını ve Arap yönetimlerinin bu örgütlerden hiçbirini desteklememelerini istemektedir.

2 — Silahlı Mücadele Komutanlığı, Direnme Hareketi'nin çeşitli grupları arasında eşitlik esası üzerinde kurulan ulusal birliğin askeri biçimini teşkil etmektedir. Meclis bu biçimin sağlamlaştırılmasını ve geliştirilmesini istemektedir. Bu da, silahlı mücadeleyi yürütmekte, silahlı mücadele örgütlerinin tabanlarını aynı şekilde silahlandırmakta, siyasi yönden bilinçlendirmekte ve propagandalarını bir tek sisteme bağlamakta, komando hareketlerinin işgal altındaki topraklar üzerinde kollektif olarak yürütülecek yakıcı bir gerila savaşı aşamasına ulaştırılması için silahlı

---

(6) **Aşağıdaki maddelerin Filistin 6. Ulusal Meclisi'ne sunulan bir tasarı olduğu anlaşılmaktadır. (M.E.B.)**

güçleri daha da güçlendirmekte, silahlı eylemin geliştirilmesi için ortak bir eylem programı hazırlamakta, Direnme Hareketi'nin savunulması için ortak bir öznel savunma sistemi gerçekleştirmekte ve Ürdün Nehri'nin doğu yakasında, İsrail'i çevreleyen diğer ülkelerde halk milis örgütleri kurup yaygınlaştırmakta silahlı mücadeleyi yürüten örgütlerin yönetici rolünde olmalarıyla mümkün olabilir.

3 — Daha önce de belirttiğimiz gibi, Kurtuluş Örgütü'nün bir ulusal cephe kimliği kazanabilmesi için; Yedinci Ulusal Meclis'in esas savaşçı örgütlerden kurulması, örgütsel olarak silahlı mücadeleye katılmayan unsurların da sembolik olarak temsil edilmeleri, örgütler arasında eşit ilişki kurulmasına dikkat edilmesi, Yürütme Kurulu'nun savaşçı örgütlerin temsilcilerinden kurulması ve bunlar arasındaki ilişkilerin eşitlik esası üzerinde olması, Kurtuluş Örgütü'ndeki bürokratik idari kuruluşların tasfiyesi, idari organın gönüllü ulusal unsurlardan kurulması ve bu organdaki tüm maddi ve manevi imtiyazların kaldırılması ve üst kademedeki kuruluşların taban tarafından kontrol edilmesi, Kurtuluş Ordusu'nun saflarının tüm maddi ve manevi sınıfsal imtiyazlardan temizlenmesi ve bu ordunun safları arasında demokratik esaslara dayanan ilişkiler kurulması, üst kademedeki kuruluşların kontrolu için «Asker Meclisleri»nin kurulması ve bu demokratik ilişkilerin iç tüzükte belirlenmesi gereklidir.

Kurtuluş Ordusu'nun bir ihtilalci halk ordusuna dönüşmesi, bu devrimci tedbirlerin alınmasına bağlıdır. Kurtuluş Ordusu'nun gerilla savaşına girişmesi artık zorunlu bir mesele haline gelmiştir. Bu durum da, Kurtuluş Ordusu'nun gerilla savaşının gerektirdiği nitelikte olmasını zorunlu kılmaktadır.

4 — Meclis şuna inanmaktadır ki, uluslararası emperyalizm ve özellikle Amerikan emperyalizmi siyonizmin

ve İsrail Devleti'nin müttefikidir. Bunun için anti siyonist mücadelemiz aynı zamanda anti-emperyalist bir mücadeledir ve onunla içiçedir.

Ve Meclis şuna inanmaktadır ki, Filistin halkının mücadelesi, emperyalizme karşı, sömürüye karşı, uluslararası gericiliğe ve siyonizme karşı dünya çapında verilen mücadelenin bir parçasıdır. Ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi de dünya ulusal kurtuluş hareketinin ve uluslararası devrimin bir parçasıdır. Filistin halkı uluslararası ilişkilerini, devletlerin, halkımızın kendi toprakları üzerinde kendi kaderini kendisinin tayin etme hakkı konusundaki tutumlarına göre düzenler. Meclis Filistin halkı ile onun ve diğer Arap halklarının müttefikleri olan ve siyonizme karşı olan sosyalist ülkelerin halklarının arasının açılması için el altından girişilen sefil çabaları kınamaktadır.

3 Filistin Direnme Hareketi ve Araplararası Durum

Filistin İhtilali bugün bir dönüşümün eşiğinde bulunmaktadır. Bu dönüşüm Filistin İhtilali'ni içinde bulunduğu aşamadan çıkarıp daha yüksek ve daha ileri bir aşamaya götürecektir. Meydana gelmek üzere bulunan böyle bir dönüşümle karşı karşıya gelen her ihtilal gibi, Filistin İhtilali de, bugün bir iç buhranın içinde bulunmakta ve bu buhran, birçok yapısal ve stratejik problemlerini çözümlemesi için Filistin İhtilali'ni, durumunu daha ciddi şekilde gözden geçirmeye ve daha çok eleştiriye başvurmaya zorlamaktadır. Böyle bir buhranın var olduğunu itiraf etmemizde Direnme Hareketi'nin ciddiyetini bozacak yada bu hareketin geleceği konusunda kuşku yaratacak bir şey yoktur. Çünkü mücadelesinin bir aşamasının sonuna ve yeni bir aşamanın başlangıcına yaklaşan her ihtilal için bu tip buhranlarla karşılaşmak tabii bir şeydir. Bu tarihsel dönemeçte ihtilalin, mücadele metodlarını değiştirmek, geçen dönemin gereksinmelerine cevap veren örgütsel organları ve lider kadrolarıyla fikri ve siyasi yöntemleri yenilemek ve yeni aşamanın gereksinmelerine elverişli olacak biçimlerin, organların ve yöntemle-

rin bulunması doğrultusunda yeni bir yolaçmak için bir iç mücadeleye girişmesi gereklidir. Bu dönüşüme olan ihtiyacın kabul edilmesi, ihtilalin canlılığının ve gelişmeye, verimli olmaya muktedir olduğunun bir kanıtıdır. Bu dönüşüme ihtiyaç olduğunun inkar edilmesi ise, sadece meselelerin örtbas edilmesine ve hareketin dondurulmasına, giderek de hareketin zafere doğru ilerlemesini sürdürmekten aciz kalmasına ve sonunda duraklama ve yenilgiye uğrayıp yok olmasına yol açacaktır.

Dönüşümün bu buhranı birinci derecede, geniş ihtilalci kitlelerin duydukları bir ihtiyaçta, ihtilalin karşı karşıya bulunduğu iki temel problemin çözümlenmesi ihtiyacında somut olarak ortaya çıkmaktadır. Ve bu buhranın atlatılması ile yeni aşamaya girişilmesi, bu iki problemin kesin olarak çözümlenmesini zorunlu kılmakta, ona bağlı bulunmaktadır. Bu iki problem şunlardır:

1 — Filistin Direnme Hareketi'nin fikri ve siyasi yöntemleriyle ve bu yöntemlerin zorunlu kıldığı örgütsel organların ve lider kadrolarının karakterleriyle ilgili olan yapısal problem.

2 — Filistin İhtilali ile bir bütün olarak Arap İhtilali arasındaki mevcut nesnel diyalektik ilişkilerde belirlenen büyük stratejik problem.

Bu bölümün birinci derecede konusunu teşkil eden de, işte bu ikinci problemdir. Direnme Hareketinin öznel yapısal problemini incelemeyi bu konuyla ilgili özel bir incelemeye bırakacağız.

Filistin İhtilali'nin bugün yeni bir aşamanın eşiğinde bulunduğu, Direnme Hareketi hakkında çıkan kitaplarda ve yapılan açıklamalarda, hatta sokaktaki adamın günlük konuşmalarında bile ifade edilir olmuştur. Ne var ki, birçok kimseler, bu dönüşümün tabiatını ve kapsayacağı yönlerin niteliğini teşhis etmekte hataya düşmektedirler. Bu alanda en çok yaygın bulunan hata, bu dönüşümün sa-

dece, silahlı mücadele düzeyinde gelişmenin yalnız bir yönünü teşkil eden askeri ve teknik yönlere münhasır bırakılmasına çalışılmasıdır. Filistin İhtilali'nin, bazı durumlarda düşmanla «Sınırlı karşılaşma» metodunu yada İsrail'in bazı mevzilerini «geçici işgal» altına alma metodunu uygulamaya başladığı için yeni bir döneme girdiğini söylemek ise, ikinci plandaki bir takım görünüşler uğrunda gözleri yeni dönemin temel meselelerinden çevirmeyi amaçlayan bir iddiadır. İkinci derecedeki bu görünüşlerin, şimdiki dönüşüm buhranı probleminin çözümyolunu aydınlatan işaretler olarak kabul edilmesi ve bunda ısrar edilmesi, sonunda köklü bir çözümyolu bulunulmasında acze düşülmesine ve dolayısıyla ihtilalin lider kadrosunun çıkmaza sürüklenmesine yolaçacaktır. İhtilalin düşmana karşı giriştiği askeri hareketlerin hacmi ne denli büyük ve başarı derecesi ne denli yüksek olursa olsun; ve eğitimin, silah kullanmanın, savaş yeteneğinin kalitesi ne denli üstün olursa olsun; ihtilal öznel yapısını fikri, siyasi ve sınıfsal yönlerden yeniden gözden geçirme olanağına kavuşmadıkça ve kendisiyle Arap Kurtuluş Hareketi arasındaki ilişkileri ihtilalin yeni aşamadaki ilerleyişinin gerekleriyle elverişli bir şekilde yeniden düzenleme gücüne sahip olmadıkça, yeni aşamanın eşiğinden içeriye ayak basamayacaktır. Herhangi bir kurtuluş ihtilalinin ilk hazırlık dönemini teşkil eden şimdiki Direnme Savaşı'nın işgal altındaki topraklarda yürütülecek bir gerilla savaşma dönüşmesi ve giderek genel bir halk savaşı haline gelmesi, ihtilalin «Filistinlilik» çerçevesinden çıkarılıp daha geniş kapsamlı ve kesin zafer için gerekli olan temel ihtiyaçları karşılamaya daha çok muktedir olan «Araplık» çerçevesi içine geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Yeni dönemin amaçlarının gerçekleştirilmesinin başlıca etkenlerinden birini teşkil eden bu geçiş olmadan, şimdiki biçiminde olan komando hareketinin uygulayacağı tüm yeni tek-

nik ilerlemeler, bu hareketin faaliyetini taktik alanda artıracak ve fakat stratejik alanda düşmanı yenilgiye uğratmak için gerekli olan nitel atılımı gerçekleştiremeyecek olan ikinci derecede bir takım gelişmelerden ibaret kalacaklardır.

Komando hareketleri son yıllarda ve özellikle Haziran yenilgisinden sonra gelişme ve ilerlemede büyük bir başarı sağlayabilmiş ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni birçok yönlerden büyük adımlarla ileriye doğru iteleyebilmiştir. Komando hareketinin bu alanda gerçekleştirdiği en belirli başarı, Filistin Ulusal Kurtuluş davasını, 20 yıldır «Filistin Kurtuluşu» sloganının bezirganlığını yapıp duran Arap resmi siyaset kulislerinden çıkarmak ve Filistinli kitleleri Arap yönetimlerine ve ordularına bel bağlamaktan kurtarıp kendi ulusal davalarını ellerine almaları ve başka herhangi bir kuvvet beklemeden vatanlarını kurtarmak uğrunda mücadeleye girişmeleri için öne doğru itmek olmuştur. Ayrıca birkaç yıl içinde komando hareketinin hacmi kat kat yükselmiş ve komando birliklerinin savaş yeteneği, dayanıklılığı başdöndürücü bir hızla artmıştır. Ve komando örgütleri kendilerini, Filistin halkının tek temsilcileri olarak kabul ettirebilmişler, böylece kurtuluşun esas yolunun silahlı mücadele olduğunu eylemleriyle ispat etmişlerdir. Bütün bunlar gerçektir; ama ne var ki, komando savaşı kendi tabiatında ve düşmanın askeri gücünü etkilemekte bir stratejik gelişme gerçekleştirememiştir. Çünkü komando hareketinin rolü esas olarak düşman güçlerini huzursuzlandırma ve yıpratma stratejisine dayalı kalmış ve düşmanın askeri güçlerini tedrici olarak parçalayıp yok edecek düzeye yükselememiştir. Direnme Hareketi'nin düşmana karşı giriştiği ve başardığı «huzursuzlandırma ve yıpratma»nın hacmindeki başdöndürücü artışa rağmen, bu hareketin böyle yıpratma aşamasında kalması, hareketin fonksiyonu ile, sayısal ve sa-

vaş gücündeki gelişme ve büyüme arasında sağlam bir oran gerçekleştiremeyecektir.

Bu durumun üstesinden gelebilmek için, bu gerçeğin, nedenleriyle birlikte tüm Filistinli ihtilalci kitleler tarafından anlaşılması, bilinmesi zorunludur. Bunun tersi ise, yani hangi gerekçeyle olursa olsun devekuşu gibi başımızı kumlara gömerek bu gerçeği inkar etmemiz ve onu kitlelerden saklamamız ise, öyle bir duruma yol açacaktır ki, bu durum ihtilali başarısızlığa ve yenilgiye uğratmaktan ve kitlelerin gönlünde umutsuzluk, moral çöküntüsü yaratmaktan başka bir sonuç vermeyecektir. Ve bu gerçeği görüp kabul etmek hiçbir şekilde, komando hareketinin değerini düşürmek yada ihtilalin düşmanı yenilgiye uğratacağı konusunda kuşku yaratmak anlamına gelmez. İhtilalin herhangi bir buhran geçirmesi, hiçbir zaman bizi umutsuzluğa götürecek bir durum olamaz. Fakat ihtilalin bu buhranı altetmekten aciz kaldığı andadır ki nihai zafere ulaşılması konusunda kuşku doğar. Direnme Hareketi'nin fonksiyonu ile hacminin gelişmesi ve savaş gücünün artması arasındaki oransızlıktan doğacak buhran, sürekli bir öznel ve yapısal acizden değil, atlatılması ve altedilmesi mümkün olan bir nesnel nedenden ileri gelir.

Filistin İhtilali'nin belirgin olan en önemli özelliğini, siyonist emperyalizmi tarafından uygulanan yerleşme hareketinin tabiatının yarattığı iltica koşulları teşkil etmektedir. Bu yerleşme hareketinin tabiatından ötürü ıstırap çeken halkın çoğunluğu, kurtarması gereken toprakların dışına atıldı. Bu yüzden bu halkın, direnme güçlerinin büyük kısmını, işgal altındaki toprakların dışında, yani Filistin'e komşu olan ülkelerde oluşturması zorunlu olmuştur. Böylelikle bu direnmenin başarıya ulaşması yada başarısızlığa uğraması, son tahlilde, bu ülkelerdeki durumların tabiatına ve bunların zaferin gerçekleştirilmesi için gerekli olan çalışmalara ortam hazırlayıp hazırlamayacakla-

rına yada en azından çalışmalara elverişli olup olmayacaklarına bağlı kalmıştır. Direnmeyi yürüten güçler işgal altındaki toprakların dışında ne kadar gelişirlerse gelişsinler, çarpışmalar tüm olarak bütün bölge çapında yayılmadıkça ve düşmana karşı doğrudan doğruya ve her gün savaş verilmesinin sağlanması için yalnız bazı öncü komandoların değil, kitlelerin tüm güçlerinin seferber edilmesi imkan dahiline girmedikçe; dışarıdaki gelişme, direnmenin dinamizmiyle orantılı bir artışta yansıyamayacaktır.

Filistin İhtilali'nin bu özelliği, bu ihtilalle tüm olarak Arap İhtilali arasında eylem alanında organik bağ kurulması meselesini, temel stratejik meselelerden biri haline getirmektedir. Bu meseleye çözümyolu bulunmadıkça, zaferin gerçekleştirilmesi mümkün olmayacaktır. Daha önce de Filistin İhtilali'nin «Filistinlileştirilmesi» konusundaki ısrar aslında ilerici bir anlam taşıyordu. Çünkü bu nitelik Filistin İhtilali'nin Arap yönetimlerinden bağımsızlığını ve bu ihtilalin, Filistinli kitlelerin safları arasında kasten geçerli hale getirilmeye çalışılan Arap yönetimlerine bel bağlama fikrine karşı savaşması gerektiğini gösteriyordu. Ne var ki, bu iki ödevin yerine getirilmesi eski sloganın tüm ilerici kapsamlarını tüketmiş ve Filistin İhtilali'nin önüne Arap İhtilali'yle organik bağ kurma ödevini yeniden koymuştur. Bu organik bağ, emperyalizme ve siyonizme karşı ve emperyalizmin çıkarlarının bekçiliğini yapan, siyonizmin varlığı için tarihsel bir emniyet süpabı teşkil eden tüm sapık gerici güçlere ve orta çözümyolları arayan yönetimlere karşı yürütülen Arap ihtilalci kitlelerinin mücadelesini daha yüksek bir seviyeye çıkaracak olan temeller üzerinde kurulacaktır.

Haziran Savaşı şunu göstermiştir ki, İsrail yalnız Filistin halkını kahreden bir emperyalist güç değil, aynı zamanda emperyalizmin elinde, diğer Arap halklarının ezilmesinde ve ulusal kurtuluş için giriştikleri mücadele-

nin frenlenmesinde kullanılan bir maşadır. Bu nedenledir ki, siyonizme karşı mücadele, hiç değilse Hazirandan bu yana, birçok Arap ülkelerindeki ve özellikle Doğuda bulunan Arap ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketleri için günlük bir ödev halini almıştır. Filistin İhtilali ile Arap İhtilali arasında kurulması gereken organik bağın dayanacağı nesnel temellerden birini de işte bu gerçek teşkil etmektedir. Halk arasında dilden dile dolaşan, kitaplara ve dergilere konu olan bu gerçeğin, Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi için yürütülen mücadelede de pratik olarak yansıması gereklidir. Filistin Direnme Hareketi'nin, bu meselenin kendisiyle ilgili olan kadarıyla şunu bilmesi zorunludur ki, bu organik bağlantı konusunda sarfedilen sözler sadece bir fikir fantezisi yada birtakım fikir hareketlerinin, Araplararası yada uluslararası fikirlerin dile getirilmesi değil; tersine, stratejik bir problemin ele alınışıdır. Filistin İhtilali'nin başarıya ulaşması bu problemin çözümlenmesine, başarısızlığa uğraması da bu problemin çözümlenmemesine bağlıdır. Şurası açıktır ki, Filistin İhtilali'nin, İsrail'in yayılmayı öngören varlığını yoketmekte başarıya ulaşması, doğrudan doğruya, Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin, emperyalizmin Arap vatanındaki dolaylı yada dolaysız nüfuzuna karşı çıkma ve bu nüfuzun kökünü kazıma kudretine bağlıdır. Şunu da iyice anlamamız zorunludur ki, Filistin halkı salt kendi öznel güçleriyle, teknolojik ve askeri açıdan üstün olan düşman İsrail'e karşı kesin bir zafer gerçekleştiremez. Bu alanda Arap hallkarının yalnız destekleme ve dayanak olmaları da yetmemektedir. Bu kesin zaferin, tüm Arap halklarının emperyalizme ve siyonizme karşı doğrudan doğruya mücadeleye girmelerinden başka bir yolla kazanılması mümkün değildir.

Haziran'da uğranılan yenilgi şunu açığa vurmuştur ki, emperyalist düşmana karşı konması ve sonunda onun

yenilgiye uğratılması, uzun süreli bir halk kurtuluş savaşından başka bir yolla gerçekleşemez. Uzun süreli halk kurtuluş savaşının ilk kurallarından biri ise, emperyalist düşmanın askeri üstünlüğüne karşı nicel ve nitel insan gücü üstünlüğüyle çıkılması kuralıdır. Nitel insansal üstünlüğün ise halk kitlelerinin ideolojik ve siyasi yönden seferber edilmesinden başka bir yolla gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu da Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketini yürüten lider kadrolarının karakteriyle ve onların fikri ve siyasi yöntemleriyle ilgili bir meseledir. Nicel insan gücü üstünlüğü ise, düşman ordusunun silah kullanmada, eğitimde, savaş gücünde ve üstün teknolojide yüksek bir düzeyde olan onbinlerce yada yüzbinlerce askerine karşı ezilmiş, baskı altına alınmış halk kitlelerinden eğitimli, silahlı ve örgütlü milyonlarca ve on milyonlarca kişiyle karşı çıkılması ve böylece düşmanın silah ve teknikteki üstünlüğünün etkisinin yok edilmesi demektir.

Böyle bir sayısal üstünlüğün yalnız, Filistin halkının öznel olanaklarıyla gerçekleştirilmesinin imkansız oluşu ise ortadadır. Bu, ancak milyonlarca Arab'ın uzun süreli bir halk savaşında düşmana karşı günbegün ve doğrudan doğruya döğüşmeleri çerçevesi içinde gerçekleştirilebilir. Tüm Arap kitlelerinin güçleri seferber edilmedikçe İsrail saldırısının ezilmesi ve kökünün kazınması, gerekleştirilmesi mümkün olmayan bir hayal olarak kalacaktır. Arap kitlelerinin güçlerinin seferber edilmesi ise, Filistin İhtilali'nin bir yada birkaç Arap ülkesinde bir yada daha fazla üssünün bulunmasını gerektirmektedir. Çünkü halk kitleleri bu üslerde, uzun süreli halk savaşının başarıya ulaşması için gerekli olan koşulları elde edeceklerdir. Yani Demokratik Vietnam'ın Güney Vietnam halkının mücadelesi için yaptığının aynını, Arap ülkelerinin de Filistin İhtilali için yapmaları gerekir.

Filistin silahlı mücadelesinin şimdiki temposuyla tır-

manması zorunludur. Fakat ihtilalin bugünkü aşamasından daha yüksek bir aşamaya geçmesini garantileyecek başlıca alanın bu tırmanma olmadığını da bilmemiz gerekir. Şimdiki silahlı mücadelenin tırmanması, ancak, Arap kitlesel mücadelesini harekete getirecek bir yol olması ve tüm Arap ve Filistin topraklarını kaplayacak bir halk savaşı haline gelecek olan bu mücadelenin bir çekirdeğini teşkil etmesi bakımından zorunludur. Arap kitlesel mücadelesi harekete getirilmediği takdirde Filistin silahlı mücadelesinin tırmanma olanağı sınırlı kalacaktır: Bu mücadele bir yandan işgal altındaki toprakların dışından yapılacak komando saldırılarının karakteri tarafından, bir yanda da bu saldırıların hareket noktası olarak kullanılacak Arap ülkelerindeki yönetimlerin, İsrail'in girişeceği öc alma saldırılarına karşı koyabilme kudreti ölçüsünde sınırlandırılacaktır. Örneğin, Eylat Krizi, sonra Kanat el - Gavr Krizi ve Güney Lübnan Krizi gösterdi ki, düşman İsrail'e karşı silahlı mücadelenin belli bir düzeye yüseltilmesi, Arap düzenlerinin komando faaliyetlerini ve hareketlerini kısıtlayacak kayıtlar koyma teşebbüslerine girişmeleri sonucunu doğurur. Bu da Arap düzenlerinin İsrail'in öc alma saldırıları karşısında korkuya kapılmalarının ve aciz kalmalarının sonucudur. Bütün bu tecrübeler şunu göstermektedir ki, Filistin silahlı mücadelesi düşmana ciddi zarar verecek dereceye yükselir yükselmez, kendini çevredeki Arap düzenleriyle doğrudan doğruya çatışma halinde bulur.

Filistin İhtilali şimdi tüm Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin antiemperyalist ve antisiyonist mücadelesinin sıcak cephesini teşkil etmeketdir. Fakat antisiyonist mücadeleye, İsrail'in varlığını yıkmak ve Filistin'i kurtarmak için gerekli olan gücü ve dayanıklılığı sağlayacak olan tek kaynak, kitlesel mücadelenin emperyalizme karşı harekete geçmesidir.

Filistin İhtilali ile Arap İhtilali arasındaki bu diyalektik bağlılık, Filistin Direnme Hareketi'nin bu bağlılığın pratik sonucunu Arap halklarının da kendi mücadelesine katkıda bulunmalarında görmesini zorunlu kılmaktadır. Çünkü emperyalizme ve siyonizme karşı kesin zaferin elde edilmesi için gerekli olan koşullar ancak bu şekilde sağlanabilir. Haziran yenilgisi şunu göstermiştir ki, İsrail'in peşpeşe yapılan saldırılarına karşı koymak ve bu saldırının işgal altındaki Filistin'de bulunan hareket üssünü yok etmekte başarıya ulaşmak, Arap düzenlerinin tabiatında bazı köklü dönüşümlerin yapılmasını zorunlu kılmakta ve bu düzenlerin, tüm Arap bölgesini içine alacak uzun süreli bir halk kurtuluş savaşında saldırıya karşı mücadele etmesi için Arap halkının tüm güçlerini seferber edebilecek bir biçime getirilmelerini gerektirmektedir.

Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nin liderliği altındaki çeşitli emperyalist devletlerin İsrail'e ve onun yayılma amaçlarına sundukları ve sunmakta oldukları bunca maddi, askeri ve siyasi desteğe rağmen emperyalizmin birçok Arap ülkelerindeki ekonomik çıkarları, siyasi ve hatta askeri mevkileri çeşitli derecelerde hâlâ durmaktadır ve bunlara dokunulmamaktadır. Birleşik Amerika'nın İsrail'in saldırısını açıkça desteklemesine ve ona dayanak olmasına rağmen, Libya'daki, Suudî Arabistan ve Fas'taki askeri üslerini hâlâ elinde tutmakta olduğunu gören Arap kitleleri kalblerinden vurulmuşa dönmüşlerdir. Öte yandan Arap petrolü Irak, Küveyt, Suudi Arabistan ve Libya'daki kaynaklarından fışkırıp Batı Almanya'ya akıyor ve orada cömertçe ve bolca İsrail'e verilen tankları, helikopterleri ve diğer savaş gereçlerini üreten fabrikalar bu petrolle çalışıyorlar. Ve aynı zamanda Amerikan ve İngiliz petrol tröstleri de, sömürdükleri Arap petrolünden elde ettikleri milyonlarca doları İsrail'e yar-

dım, hibe yada teberru olarak sunuyorlar. Ayrıca Arap pazarının, İsrail saldırısını destekleyen ve besleyen aynı emperyalist devletlerin endüstri ürünlerini tüketmesine bile son verilmedi.

Düşman İsrail'e karşı zaferin kazanılması için gerekli olan koşullar, bölgedeki tüm emperyalist çıkarların yokedilmesini açıkça gerektirmektedir. Bu da şu şekilde olur:

1 — Saldırıyı destekleyen ve İsrail'in yayılma emellerini hâlâ desteklemekte olan devletlere karşı genel ekonomik boykot ilan edilmesi.

2 — Çeşitli Arap ülkelerinde ve özellikle Irak, Küveyt, Suudi Arabistan, Libya ve Basra Körfezi Şeyhliklerinde işletilmekte olan emperyalist tekelci petrol kumpanyalarının ve yabancı sermaye kaynaklarının millileştirilmesi.

3 — Arap devletleriyle büyük emperyalist devletler arasında eşit olmayan esaslar üzerinde yapılmış tüm antlaşmaların feshedilmesi ve tüm Arap ülkelerindeki emperyalist askeri üslerin tasfiyesi.

4 — Emperyalist devletlerin ürünlerine karşı yürütülecek boykotla birlikte ulusal ekonominin bağımsız temeller üzerinde ve sosyalist kampla sağlam dayanışma yoluyla yeniden kurulması.

5 — Sosyalist devletlerle ve dünyadaki ulusal kurtuluş ve demokratik güçlerle dostluk ve işbirliği ilişkilerinin güçlendirilmesi.

İşte bu önemli işlerin uygulanması, İsrail'i bizzat Araplardan koparılan paralar ve servetlerle Arap halklarına karşı savaşma gücüne sahip kılan bu mevcut skandalı ortadan kaldıracaktır.

Buna ek olarak, saldırının başarıya ulaşması ve Arap toprakları üzerinde sürüp gitmesi için ortam hazırlayan başlıca etkenlerden biri de, Arap kitlelerinin emperyaliz-

me ve siyonizme karşı vatanını savunma hakkını kullanmaktan alıkonulmalarıydı. Gerçi 5 Haziran'da Arap kitleleri, her yerde, topraklarını, şereflerini ve ulusal varlıklarını savunmak üzere silah altına girmek için yarıştılar. Ne var ki, en basit demokratik özgürlükten yoksun bulunan, en basit hayati çıkarlarından yoksun bulunan, silahtan ve eğitimden ve de örgütlenmeden yoksun bulunan bu kitleler kendilerinin sorumlu olmadıkları bir yenilginin ağırlığını ve sonuçlarını taşımak zorunluluğunda kaldılar.

Şurası açıktır ki, teknik ve askeri yönden üstün olan emperyalist saldırının ezilmesi ancak ve ancak tüm kitlelerin güçleriyle ve bu kitlelerin her ferdinin savaşa katılması yada savaşın gerektirdiklerini yerine getirmesiyle mümkün olabilir. Ayrıca şurası da açıktır ki, Arap ulusu vatanını ve kurtuluş ihtilalinin gerçekleştirdiklerini savunmaktaki görevini yerine getirebilmek için tüm demokratik hak ve özgürlüklerini kullanmaya, kendi işlerini kendi eliyle yönetmeye, savaşa ve iç cephenin korunmasına katkıda bulunmak üzere seferber olmaya, eğitilmeye ve silahlanmaya ve kendisini yoksulluktan, geri kalmışlıktan ve sömürüden kurtaracak olan gelir kaynaklarına doğrudan doğruya sahip olmaya muhtaç bulunmaktadır. Böylece kesin ulusal zaferin elde edilmesi şunların yerine getirilmesini gerektirmektedir:

1 — İhtilalci Arap kitlelerinin özgürlüklerinin serbest bırakılması ve bu kitlelerin ihtilalci eyleme girişmeleri, eğitim görmeleri, silahlanmaları ve halk milis birliklerinde örgütlenmeleri için fırsat verilmesi.

2 — Emekçi kitlelerin esas çıkarlarının korunması. Bu da Arap ülkelerinin büyük kısmında çoğunluğu teşkil eden köylü kitlelerinin kurtulmalarıyla ve feodal sömürünün ortadan kaldırılması ve emekçi kitlelerin içinde bulundukları yoksulluk ve işsizliğin yok edilmesi ve bu kit-

lelerin hayat seviyelerinin yükseltilmesi için endüstrileşmenin hızla gerçekleştirilmesiyle olabilir.

3 — Arap ordularının hainlerden, gericilerden ve kaypak bürokratlardan temizlenmeleri ve demokratik esaslar üzerinde örgütlenmiş birer halk ordusu haline getirilerek silahlı halk savaşının öncülüğünü yapabilecek güçler kimliğine kavuşturulmaları.

4 — Filistin Direnme Hareketi'nin kayıtsız şartsız desteklenmesi.

5 — Filistin Direniş Kuvvetleri'nin ve silahlı halk milisleri birliklerinin yanında ihtilalci düzenli orduların da katılacakları uzun süreli bir halk savaşı açılması.

Filistin Direnme Hareketi'nin de bu amaçların gerçekleştirilmesi için tüm Arap halklarının mücadelelerine katkıda bulunması gereklidir. Çünkü bu amaçlar gerçekleştirilmedikçe, anti - siyonist mücadelenin «İsrail'e karşı kesin zafer» olan amacını gerçekleştirmesi mümkün olmayacaktır. Direnme Hareketi'nin esas görevi, gerçi düşman İsrail'e karşı mücadele etmekte toplanmaktadır, ama bu hareket bu mücadelenin başarıya ulaşması için gerekli olan koşulları hazırlamayı da ihmal edemeyecektir. Aksi takdirde bu mücadele, bu sefer tüm varlığımızı tehlikeye düşürecek olan ezici bir yenilgiyle sonuçlanacaktır.

İsrail'e karşı ve onun arkasında duran emperyalist güce karşı zafer kazanmak için zorunlu olan koşulların hazırlanması uğrunda verilecek mücadele hiçbir Arap ülkesinin iç işlerine karışmak anlamına gelmez. İsrail'in kurulmasına yol açan, sonra da ona tüm Arap ulusunu yenilgiye uğratma ve ulusal varlığını tehlikeye düşürme olanağını veren durumların sürüp gitmesi karşısında sessiz kalmak ne Filistin halkı için, ne de diğer Arap halkları için mümkün değildir.

5 Haziran'da kendiliğinden ve sel gibi harekete ge-

çen ihtilalci öfkeli kitlelerin sloganlaştırarak varmak istedikleri amaçlar işte bunlardı. Bu amaçların düşmana karşı zafer kazanılmasını ve onun siyonist varlığının yokedilmesini garanti altına alan açık bir yöntem teşkil ettiğini Arap vatanının her yanındaki insanların hepsi, hatta en basitleri bile görüyorlardı. Yenilginin patlattığı bu sel gibi kitlesel fırtınanın karşısında bu istekleri ve bu köklü ulusal yöntemi kabul etmeyeceğini açıkça söylemeye kimse cesaret edemezdi. Hatta çıkarları emperyalizmin ve sömürgeciliğin çıkarlarına bağlı olan feodal ve kapitalist sınıflar ve vatanın elden gitmesinden, düşmanın isteklerine boyun eğmekten duydukları korkudan çok kitlelerin harekete geçmelerinden ve ihtilalci eylemle insiyatifi ele almalarından korkan orta sınıfa mensup sapık lider kadroları bile, 5 Haziran'dan sonra kopan kitlesel kasırganın önünde boyun eğmek ve bu isteklerin yerine getirilmesinin zorunlu olduğunu teslim etmek zorunda kaldılar. Ne var ki, birkaç hafta sonra bu sınıflar ve kadrolar, ulusal zafere götüren tek yolu açacak olan ihtilalci kitlelerin yöntemlerini ve isteklerini kabul edecekleri yerde, vatanın ve halkın çıkarlarıyla çatışan kendi çıkarlarını koruma yolculuğuna, emperyalist saldırıya boyun eğmek, teslim olmak, amaçtan sapmak yolculuğuna başlamakta gecikmediler.

Bu teslim ve boyun eğme yolculuğu, 1967 yılının eylül ayında Hartum'da toplanan Zirve Konferansı'ndan beri gözle görünür hale gelmişti. Orta çözümyolları arayan tereddüt içindeki lider kadroları, «yabancı saldırının tehlikesine karşı Arap dayanışmasının zorunluluğu» diye ortaya atılan parlak sloganın altında, gerici güçlerin planlarına teslim oldular. Oysa bu planlar pratik olarak, saldırının ve işgalin kökünü kazımak için değil, düşmanın önünde eğilmek ve isteklerine boyun eğmek için çağrıda bulunuyordu. Ve bu konferans, Arap kitlelerinin seferber

edilmesine, silahlandırılmasına ve eğitilmesine, emperyalist mevkilerin tasfiyesine ve saldırıyı destekleyen devletlere karşı geniş kapsamlı bir boykot açılmasına dayanan gerçek bir direnme yöntemi çizeceği yerde; Arap halklarının karşısına «İsrail'le barış yapmamak, İsrail'i tanımamak ve İsrail'le görüşmelere girmemek» gibi birtakım boş kararlarla çıktı. Bundan da anlaşılıyor ki, konferansta ortaya atılan mesele saldırıyı yoketmek ve saldırının çıktığı merkezleri tasfiye etmek meselesi değil, İsrail'i tanımak ve onunla barış yapmak meselesiydi. Oysa konferansın aldığı bu kararlar 5 Haziran'dan önce tartışma bile kabul etmeyecek kadar açıktı. Fakat iki düşman olan İsrail'e ve emperyalizme teslim olma belirtileri işte bu kararlar altında tezgahlandı ve kitlelerin 5 Haziran'da zorla gerçekleştirdikleri bazı ihtilalci başarılar bu kararların alınmasından sonra ortadan kaldırıldı: Arap petrolü emperyalist devletlere yeniden akıtıldı ve gerici düzenlere, saldırıyı desteklemiş olan bu emperyalist devletlerle yeniden politik ve ekonomik ilişkiler kurmaları için izin verildi.

Hatta teslim olma, boyun eğme ve amaçtan sapma uçurumuna doğru hızla kaymaya başlayan bu Arap yönetimleri, Hartum Konferansı'nın ortaya attığı bu boş, bu tartışma götürmez kararlara bile bağlı kalmadılar. Çünkü 22 Kasım 1967 tarihli Güvenlik Konseyi Kararı'nı kabul ettiklerini açıklayan bu yönetimler, İsrail'i tanımayı yada onunla görüşmelere girmeyi reddeden kararlarının da tüm kapsamlarını fiilen ortadan kaldırdılar ve Doktor Jarring aracılığıyla düşmanla uzun ve bıktırıcı bir görüşme turuna fiilen girdiler.

Güvenlik Konseyi'nin kötü bir izlenim bırakan kararı, aslında, Haziran'da meydana gelen İsrail ve emperyalizm saldırısının gerçekleştirmek isetdiği başlıca amaçları kabul ediyor ve pekiştiriyordu. Çünkü bu karar İs-

rail'in de bölgedeki diğer devletler gibi sözde yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ediyor, İsrail'le Arap devletleri arasındaki mevcut savaş durumuna son veriyor, İsrail'in tanınmış ve güven altına alınmış sınırlar elde etme hakkına sahip bulunduğunu açıklıyor ve İsrail'e Arap su geçitlerinden yararlanma hakkını veriyor, böylece Araplar tarafından yürütülen ekonomik boykotun tüm muhetvasını yokediyordu. Bütün bunların karşılığında da İsrail işgal ettiği topraklardan çekilecekti ve Filistinli mülteciler meselesine bir «çözümyolu» bulunacaktı!

Şimdi soruyoruz: eğer İsrail'le «savaş durumuna son verilmesi» İsrail'le barış anlamına gelmiyorsa, eğer «İsrail'in tanınmış ve güven altına alınmış sınırlar elde etmesi»nin kabul edilmesi İsrail'i tanımak anlamına gelmiyorsa ve eğer Uluslararası Temsilci Doktor Jarring'in aracılığının kabul edilmesi «İsrail'le görüşmelere girmek» anlamına gelmiyorsa; o zaman bütün bu tutumların anlamı ne olabilir? Arap halkları bunu öğrenmek isterler.

Güvenlik Konseyi kararını kabul etmek, İsrail'in bölgedeki varlığının pekiştirilmesini, onunla barış içinde yanyana yaşamayı kabul etmek ve onu zımnen yada açıkça tanımak demektir. Bu ise yalnız, Filistin'in kurtuluşu olan amaçtan tam sapmak ve Filistin halkının kendi kaderini kendi eliyle kendi toprakları üzerinde tayin etme hakkını (bu hak Güvenlik Konseyi Kararı'nda kısıla kısıla «mülteciler meselesi» halini almıştır) tam anlamıyla yüzüstü bırakmak demek değil, aynı zamanda tüm Arap Kurtuluş Hareketi'ni başarısızlığa ve yeni İsrail emperyalizmine boyun eğmeye uğratmak demektir. Halkları hâlâ ekonomi ve uygarlık alanında geri kalmışlığın fasit dairesi içinde dönüp dolaşmakta olan bu bölgede, İsrail'in varlığı ileri bir endüstri toplumu teşkil etmektedir. Bu nedenledir ki, bu varlığa da bölgedeki diğer devletler gibi

yaşama hakkının verilmesi, onun daha habis, daha şaşırtıcı ve daha örtülü bir yeni emperyalizm yoluyla, ekonomik yönden bölgenin tüm mukadderatına egemen olması için meydanın boş bırakılması demektir. Ve dolayısıyla bu hak ona tüm bölgeyi siyasi, askeri ve kültürel alanlarda dize getirme olanağının verilmesi demektir. İşte Güvenlik Konseyi Kararının içerdiği ve teslimi öngören bu gerici çözümyolunun kabul edilmesi, yalnız Filistin halkının ulusal kurtuluş davasını ve kaderini tayin hakkını tehdit etmekle kalmaz, aynı zamanda tüm Arap halklarının ulusal kurtuluş davasını da tehdit eder. Emperyalizmin bölgedeki köprübaşı rolünü oynaması için uluslararası emperyalizm tarafından buraya «ekilmiş» olan İsrail, kendisine verilmiş olan bu rolü oynayabilmek ve dolayısıyla kuruluşunda emperyalizmin güttüğü amaçları gerçekleştirebilmek için, Güvenlik Konseyi Kararı'nın içerdiği çözümyollarından daha güzel ve daha elverişli bir çözümyolu bulamaz.

Güvenlik Konseyi Kararı'nı kabul etmenin «saldırının izlerinin silinmesi»ni ve giderek Filistin'in kurtuluşu için çalışmanın sürdürülmesini öngören bir «taktik» olduğu yolundaki iddia ise, Arap ihtilalcilerinin gönüllerinde nefret ve tiksinti uyandırmaktan başka bir işe yaramayan sahte ve şaşırtıcı bir demagojiden ibarettir. Güvenlik Konseyi Kararı, maddelerinden de açıkça anlaşılacağı gibi, Haziran saldırısı ve sonuçları için bir çözümyolu teşkil etmemektedir; bu karar Filistin Sorunu'nun tümü için «nihai çözümyolu» getirmekte, hem de bu çözümyolunu emperyalizmin yararına olarak getirmektedir. Ve Güvenlik Konseyi Kararı'nın uygulanması saldırının izlerini ortadan kaldırmayacak, saldırının izlerini daha da yoğunlaştıracak ve saldırının amaçlarını nihai olarak gerçekleştirecektir. Saldırının izlerinin İsrail'le savaş durumuna son verilmesiyle, İsrail'in tanınmış ve güven altına

alınmış sınırlar içinde yaşama hakkına sahip olduğunun kabul edilmesiyle ortadan kaldırılması mümkün değildir. Çünkü bunlar, saldırının gerçekleştirmek istediği amaçların ta kendisidir. Ve İsrail'i çevreleyen Arap devletleri İsrail'le olan savaş durumuna son verdikleri ve sınırlarının güvenliğini ve selametini taahhüt ettikleri takdirde, artık ondan sonra «Filistin'in kurtuluşu için çalışmanın sürdürülmesi» bilmem nasıl mümkün olacak? Bazı Arap egemen çevreleri, İsrail'e teslim olmaya eğilimli olan sapık politikalarını haklı göstermek için, Arap hükümetlerinin Güvenlik Konseyi Kararı'nı kabul etmelerinin Filistin kurtuluşu için yürütülen Filistin Direnme Mücadelesi'yle çelişmediğini iddia etmeye çalışmaktadırlar. Çünkü onlara göre, Arap hükümetleri «saldırının izlerini ortadan kaldırma» amacını gütmektedirler; Filistin Direnme Hareketi de bu arada Filistin halkının haklarını «eksiksiz» olarak geri almak için mücadelesini sürdürecektir! Fakat Filistin Direnme Hareketi ve tüm Arap ihtilalci güçleri, Arap halklarını aldatmayı ve onlarla alay etmeyi sürdürmeye çalışan bu sahte ve şaşırtıcı mantığı reddetmekte ve kınamaktadırlar. Çünkü yukarıda da belirttiğimiz gibi, Güvenlik Konseyi Kararı, saldırıyı sağlam temellere oturtmaya verdiği önem kadar, onun izlerini silmeye önem vermemiştir. Buna ek olarak şurası da artık açıkça anlaşılmıştır ki, Filistin'in kurtuluşu için mücadele etmek yalnız Filistin halkına tek başına düşen bir ödev değil, tüm Arap halklarının ödevidir. Ve kurtuluş amacının gerçekleştirilmesiyle İsrail'in varlığının tasfiyesi ancak ve ancak, tüm Arap halklarının tüm Filistin ve Arap toprakları üstünde emperyalizme ve siyonizme karşı yürütecekleri uzun süreli bir halk savaşının ürünü olarak gerçekleştirilebilir. Arap hükümetlerinin, saldırının izlerini sözümona silmekle yetinmelerinin ve mücadelenin geri kalan kısmını Filistinlilere bırakmalarının mümkün

olacağını iddia etmek, bu hükümetlerin Arap Ulusal Kurtuluşu'nun büyük amaçlarından biri olan siyonizmin varlığının tasfiyesi ödevinden ellerini çektiklerini açıkça ilan ettikleri anlamına gelir. İşin en önemlisi, bu el çekmenin, bu hükümetlerin iddia ettikleri «vatanseverlik»le bağdaşmasına hiçbir şekilde imkan yoktur. Çünkü bu el çekme Arap halklarının siyonizme karşı mücadele etmekten alıkonulmaları, düşman İsrail'in askeri ve teknolojik üstünlüğüne karşı koymak için tüm ihtilalci güç ve olanaklarını seferber edip harekete geçirmelerinin engellenmesi ve dolayısıyla kurtuluş ödevinin yerine getirilmesi için gerekli olan temel şartların yaratılmasının önlenmesi anlamına gelir; bütün bunlar da kurtuluş amacını, gerçekleştirilmesi mümkün olmayan bir hayal, bir kuruntu haline getirmektedir.

İş bununla da kalmaz: Güvenlik Konseyi Kararı'nın kabul edilmesi, Arap hükümetlerinin, İsrail sınırlarının güvenlik ve selametini taahhüt etmeleri için kendilerine dikte edilen bir açık metne bağlı kalmaları demektir. Bu da açıkça, Arap hükümetlerinin Filistin Direnme Hareketi'ni tam olarak tasfiye etmeyi taahhüt etmeleri, yada en azından bu Direnme Hareketi'nin İsrail mevzilerine saldırmak için bu hükümetlerin yönetimi altındaki toprakları (İsrail'in çekilip boşaltacağı topraklar da dahil) hareket noktası olarak kullanma hakkının geri alınacağı anlamına gelir. Filistin halkının çoğunluğu bugün işgal altındaki topraklarının dışında olduğuna göre (İsrail 5 Haziran'dan sonra işgal ettiği topraklardan çekildiği takdirde, işgal altında Filistin halkının ancak küçük bir azınlığı kalacak), ve Direnme Hareketi de temel güç olarak Filistinli kitlelerin güçlerine dayandığına göre, Direnme Hareketi'nin işgal altındaki toprakların dışından harekete geçmekten alıkonması demek, bu hareketin açıkça boğulması ve tasfiye edilmesi demektir.

Bu Arap hükümetleri, pratik olarak, Filistin Sorunu ve Filistin halkının hakları konusunda meşru olmayan bir tutum içindedirler ve bu tutumlarını da «Filistin Sorununun Filistinlilerin kendilerine bırakılması» perdesi altında gizlemektedirler. Ve bazı Arap hükümetleri bu gerçeği, «saldırının izlerini kaldırmak» ve «tam kurtuluş» gibi utanç verici kelime oyunlarıyla gizlemeye çalışırken; aynı teslim planında bu hükümetlerle dayanışma halinde bulunan diğer bazı hükümetler ise, düşman İsrail'le barışçı bir çözüm şekline varıldıktan sonra direnme gereğinin de ortadan kalkacağı konusundaki kesin görüşlerini de açıklamaktan çekinmemektedirler. Filistin Direnme Hareketi bu haince mantığı şiddetle reddeder ve kınar; ve Filistin halkının girişmiş olduğu silahlı mücadelenin ancak ve ancak Filistin'in kurtarılması, İsrail'in varlığının yokedilmesi ve gasbedilmiş toprakların her karışının geri alınmasıyla duracağını ve şimdi yada gelecekte, barışçı bir çözüm yolunun bulunmasından önce yada sonra bu mücadeleyi durdurmaya çalışacak herhangi bir Arap gücünün kendi kendini düşman İsrail'in safına atmış olacağını ilan eder.

Bazı Arap hükümetlerinin açıklamaktan çekindikleri bu tutumlar ancak, Filistin Direnme Hareketi ile bu hükümetler arasındaki ilişkilerin geçici ve taktik karakterini göstermekte ve bu hükümetlerin komando hareketlerine sundukları sözümona «destek»in sınırlarını ve bu desteğin öngördüğü amaçları oratya koymaktadır. Mesele şudur:

Kurulu Arap düzenleri, İsrail'i destekleyen emperyalist güçler tarafından Arap - İsrail çatışmasında siyasi bir çözüm şekline varılması uğrunda Arap hükümetlerinden istedikleri tavizlerin hacmini küçültmek için, İsrail'e ve onu destekleyen emperyalist güçlere karşı bir baskı aracı olarak Filistin Direnme Hareketi'ni kullanmaya çalışmaktadırlar. Böylece Arap düzenleri Direnme Hareketi'nin eylem alanını, barışçı bir çözümyolu bulunmasını amaçlayan

oyun çerçevesine sıkıştırmak ve bu çerçeve içinde bu hareketten yararlanmak ve dolayısıyla onun kurtuluşu amaçlayan ihtilalci karakterini çekip almak çabasındadırlar. İkiyüzlü Arap yönetimlerinin ortaya attıkları ve istedikleri «Direnme Hareketiyle İşbirliği» sloganı altında gizlenen gerçek amaç da işte budur. İleride bu konuyu daha detaylı tartışacağız.

Direnme Hareketi'nin, Arap düzenleri tarafından tespit edilip kendisine verilmeye çalışılan bu «baskıcı»lık rolünü kabul etmesinin ne kadar tehlikeli olacağı açıktır. Bu tehlike, İsrail'in, komando hareketinin tırmanması tehlikesini duydukça ve buna karşı önleyici öc alma saldırılarına (Eylat Krizi, Güney Lübnan Krizi ve Kanat el-Gavr Krizinde olduğu gibi) giriştikçe, Arap yönetimlerinin komando hareketlerine karşı koydukları sınırlamalarda her gün görülmektedir. Bir de Direnme Hareketi'ni uzun vadede de olsa şu tehlike beklemektedir: Arap düzenleri Direnme Hareketi'ni dsteklemekten güttükleri amaçları gerçekleştirir gerçekleştirmez ve düşman İsrail'le bir anlaşma yada teslim şeklindeki çözümyolu bulma olanağına kavuşur kavuşmaz, Direnme Hareketi'ni vurmak için mutlaka dönüş yapacaklardır.

Arap düzenlerinin bugün Direnme Hareketi'ni desteklemekten güttükleri ikinci amaç ise, kendileri ile halkları arasında mevcut olan iç çelişkileri örtbas etmektir. Çünkü bu düzenler, komando hareketlerine gösterdikleri bu cüzi destek adına kendilerini Filistin kurtuluşu için canı gönülden çalışır pozisyonunda gösterebiliyorlar; ama öte yandan, zafer ve kurtuluşun gerektirdiği tüm koşulları hazırlamak ve kurtuluş savaşma katkıda bulunmak için halklarının ve ülkelerinin tüm güçlerini seferber etmek konusunda hazırlık yapmak gibi ciddi sorumluluklarından kaçınıyorlar. Direnme Hareketi'ni yürüten örgütlerin bir kısmı-

na, mevcut Arap yönetimleri konusunda susmalarını sağlamak için sunulan her bir milyonluk yardıma karşılık, petrolün ve diğer kaynakların sömürülmesinden elde edilen yüz milyonlarca gelir, uluslararası emperyalizmin bankalarına ve hazinelerine akmaktadır. Ve bu gelirler oralarda uçaklara ve diğer savaş malzemelerine dönüşüp İsrail'e cömertçe yağmaktadır. Bu gibi Arap servetlerinin bir kısmı da, Arap vatanının çeşitli bölgelerinde faaliyet gösteren petrol kumpanyalarında büyük hisselere sahip olan Rotchild ve benzeri siyonist para babalarının ceplerine girmekte, onlar da bu paraları hibe yada teberru olarak İsrail'e sunmaktadırlar.

Yine bu ne idüğü belirsiz «destek» perdesi altında gerici kuvvetler, Direnme Hareketi'nin ana kuvvelterinin bulundukları ülkelerde (Lübnan ve Ürdün), bu hareketi vurmak ve tasfiye etmek amacını güden planlar hazırlamaya dalmış bulunmaktadırlar. Örneğin Lübnan'da, gerici egemen çevreler, Güneydeki komando hareketlerini silahlı kuvvet yoluyla bile olsa tasfiye etmek konusundaki niyetlerini gizlememektedirler. Ve bu çevreler gerilla üslerini abluka altına almakla bu niyetlerini uygulamaya bile başlama çabasına giriştiler. Şayet direnme örgütleri ve Lübnan'daki Filistin halk kitleleri, Lübnanlı ihtilalci kitlelerden ve Lübnanlı ilerici ulusal güçlerden gördükleri destek ve güçle kesin olarak durum almasalardı, bu egemen çevreler planlarını gerçekleştirmekte az daha başarıya ulaşacaklardı. Ürdün'de de durum böyledir. Orada da komando hareketlerine karşı şiddetli kin beslemekle ve ulusal güçlere karşı amansız düşmanlık yapmakla tanınmış olan güçler ve unsurlar durumlarını günden güne sağlamlaştırmakta ve gerilla örgütlerinin faaliyetlerinin zorla kayıtlanması için çalışmalarını sürdürmektedirler. Ve birtakım yalan açıklamaların, dayanışma gösterilerinin perdesi altında, Direnme Hareketine karşı çıkma ve geniş kapsamlı bir çar-

pışmayla bu hareketi tasfiye edip sona erdirme hazırlıkları tüm araç ve yollarla yürütülmektedir.

Gerici çevrelerin, Direnme Hareketi'ni ezmeye ortam hazırlamak için başvurabilecekleri yollardan biri de bu hareketi içerden parçalama ve hareketi yürüten çeşitli örgütler arasında farklı muamele yapma çabaları olacaktır. Gericilik, birleşik bir direnme gücünü karşısına almak gibi bir tehlikeye girmeden bu hareketi tedricen tasfiye edebilmek için bu örgütleri birbirine düşürmek ve böylece tek tek ve peşpeşe tasfiye etmek yolunu deneyecektir. Örneğin Lübnan gericiliğinin, başlıca iki direnme örgütü olan El - Fetih ve El - Saika'ya karşı farklı muamele etmeye ve böylece gerilla faaliyetlerinin birliğini parçalamak için bu iki örgütü birbirine düşürmeye çalıştığını hatırlamalıyız. Ne var ki, Direnme Hareketi'nin, bu çabaları farkedecek kadar bilinçli oluşu ve bu çabaları başarısızlığa uğratmak için tek bir saf olarak durması, Lübnan gericiliğinin planlarının yolunu kesmekte ve onu, düzeninin şimdiye dek karşılaştığı siyasi buhranların en tehlikelisine düşürmekte gecikmedi.

Filistin Direnme Hareketi'nin bugün baş ödevi haline getirmesi gereken mesele, bu tasfiye planlarına karşı mücadele etmek ve onları başarısızlığa uğratmaya, yoketmeye hazırlanmaktır. Bu mücadelenin en önemli yollarından biri de bu planları açıklamak, onları hazırlayanları açıkça kitlelerin gözleri önünde teşhir etmek, Filistinli ve Arap halk kitlelerini bu planların gerçek yüzü ve uygulanma metoldarı konusunda bilinçlendirmektir. Çünkü Filistin. Gerilla Hareketi'nin sahip olduğu gücün derecesi ne olursa olsun, son tahlilde, bu hareketi arkadan gelecek darbelerden korumanın tek garantisi geniş halk kitlelerinin uyanıklığını keskinleştirmek ve gerilla hareketini tasfiye etmeye yönelen her teşebbüsü, bu hareketi vurmayı amaçlayan her entrikayı sonuçsuz bırakmak amacıyla bu kitleleri

seferber etmektir. Bunun yanı başında, Direnme Hareketi'ni yürüten örgütlerin, bu hareketi arkadan gelecek darbelerden koruma ödevini yerine getirebilmeleri için halk kitlelerinin örgütlü bir şekilde seferber olmalarını sağlayacak silahlı halk milis birliklerinin kurulması ve genişletilmesi yollarını bulmaları da gereklidir. Her örgütün meydana getireceği özel milis birliklerinin yanında, Filistin Altıncı Ulusal Meclisi'nin, kurulacak olan Yürütme Kurulu'na ve Filistin Silahlı Mücadele Komutanlığı'na, aynı merkeze bağlı milis kuvvetleri birliklerini kurmak için sağlam bir şekilde çalışmalarım tavsiye etmesi gerekir. Bu milis birliklerinin de, gerilla faaliyetlerini destekleyen ve şu yada bu örgütün emrinde olmayan en geniş halk kitlelerini içine almaları, bu birliklerin demokratik esaslar üzerinde kurulmaları, sorumlularının ve komutanlarının kendi fertleri içinden seçilmeleri, günlük ve düzenli bir şekilde politik bir hayat da yaşamaları, böylece herhangi bir olağanüstü durum yada Direnme Hareketi'ne karşı girişilecek herhangi bir davranış karşısında son derece uyanık olacak yeteneğe sahip kılınmaları da şarttır.

Bütün bunlara ek olarak, Direnme Hareketi'ni yürüten tüm ulusal ve namuslu örgütlerin, dayanışmalarını bozmayı ve onları tek tek ve peşpeşe tasfiye etmek amacıyla aralarını açmayı amaç edinen çabalara karşı son derece dikkatli ve uyanık bulunmaları da zorunludur. Bu gibi çabalara karşı koyabilmek için bu örgütlerin kendi aralarında hazırlayacakları «Tasfiye Çabalarına Karşı Ortak Savunma Andı»na bağlı kalmaları gerekir. Bu ortak ant şöyle olmalıdır:

1 — Bu ant'a bağlı kalacaklarını taahhüt etmiş olan tüm direnme örgütleri, birini yada birkaçını vurmak yada tasfiye etmek amacını güden herhangi bir çabaya karşı, bu çabanın haklı gösterilmesi için öne sürülecek ge-

rekçeler ne olursa olsun, birlikte duracaklar ve birbirlerini savunacaklardır.

2 — Bu örgütlerin hepsi ortak tehlikeye karşı dayanışmalarını bozabilecek yada karşı güçlerin eline planlarını uygulama fırsatı verebilecek ve gerilla faaliyetinin saflarını parçalayabilecek bir davranışa girmekten sakınacaklardır. (Bu, örgütlerin birbirlerine yöneltecekleri dostça ve kardeşçe siyasi eleştirilerin yasaklanması anlamına gelmez; yalnız bu eleştirilerin herhangi bir örgütün diğerlerine karşı düşmanca bir tutum takınmasına yol açmaması şarttır.)

3 — Bütün örgütler, tasfiyeleri için hazırlanan planlara ve komplolara karşı ortak bir savunma planı hazırlamaya çalışacaklar ve Direnme Hareketi'ne karşı girişilecek bir davranışın ilk anında bu planı uygulayacaklarını taahhüt edeceklerdir.

Arap egemen çevreleri gerilla faaliyelterini vurmak ve tasfiye etmek için planlar hazırladıkları gibi, Direnme Hareketi'nin iç işlerine de her gün meşru olmayan bir şekilde karışmaktadırlar. Bu karışma çeşitli biçimlerde görülmektedir. Bunların en önemlileri şunlardır:

1 — Bazı Arap ülkelerinde Direnme Hareketi'ne ve faaliyetlerine bazı şartların ve kayıtların konulmaya ve bu faaliyetlerin dolaylı yada dolaysız olarak o ülkelerdeki egemen organların kontroluna yada iznine bağlanmaya çalışılması. Bunun en belli kanıtı Ürdün egemen çevrelerinin 4/11/1968'de yaratılan suni krizden sonra Direnme Hareketi'ne dikte ettikleri 14 maddelik ittifak ile; örgütlerin faaliyetlerini sınırlayan ve direkt olarak bu örgütlerin faaliyetlerini askeri istihbaratın kontroluna bağlayan 15 maddelik Irak Hükümetinin resmi yazısıdır.

2 — Komando hareketini daha çok parçalamak ve Direnme Hareketi içerisinde Arap yönetimleri için bir uzantı ve bir basamak bulmak amacıyla, nesnel olarak

hiçbir haklı nedene dayanmayan birtakım suni örgütlerin kurulmasına çalışılması.

3 — Bazı Arap ülkelerindeki belli ulusal örgütlere baskı yapılması ve bu örgütlerin propaganda yapmalarının, siyasi ve ekonomik çalışmalarının yasaklanması. Bu davranışların da, bu örgütlerin bütün Arap düzenlerinden bağımsız oluşları, radikal devrimci bir kimliğe sahip bulunmaları ve komando hareketinin planlarına boyun eğmeyi reddetmelerinden başka bir nedeni yoktur.

Direnme Hareketi'nin iç işlerine karışmayı, bu hareketi Arap düzenlerinin resmi vesayeti altına almayı ve hem Filistinli, hem de diğer Arap halk kiltelerinin reddettikleri, suç saydıkları barışçı çözümyollarını bu harekete kabul ettirmeyi öngören bütün bu görünüşlere karşı Filistin Direnme Hareketi'nin birlik olarak mücadele etmesi gereklidir. Direnme Hareketi «Direnme Hareketi'nin yetkisinden üstün bir yetki yoktur» sloganını ortaya atmakta, Arap ve Filistinli kitleleri de bu sloganın çevresinde toplanmaya çağırmaktadır. Çünkü Arap halklarının emperyalist - siyonist saldırısına karşı yürüttükleri savaşta ve ulusal kurtuluşlarını başarıya ulaştırmak için verdikleri mücadelede bugün çarpışan bir öncü güç teşkil eden Filistin halkının tek meşru temsilcisi Direnme Hareketi'dir. Ve Direnme Hareketi, geniş Arap kitlelerinden destek alarak, Arap ülkelerinin topraklarında bulunan tüm örgütlerinin tam bir özgürlük içinde askeri, siyasi, ekonomik çalışmalarını ve propagandasını yürütme olanağına kavuşmaları için ve o topraklardan kayıtsız - şartsız harekete geçebilmelerinin sağlanması için mücadelesini sürdürecektir.

Direnme Hareketi'nin iç işlerine karışmak, bu hareketi resmi vesayet altına almaya ve faaliyetlerini birtakım kayıtlara bağlamaya çalışmak son zamanlarda «koordinasyon» sloganında ifadesini bulan belli bir kalıba

dökülmeye başlanmıştır. Oysa bu sloganı ortaya atan bazı Arap egemen çevrelerinin bu slogandan güttükleri amaç, Direnme Hareketi'ni Arap düzenlerinin siyasi ve askeri planlarına bağlamak ve mücadelesini bu planlar çerçevesinde bırakmaktır. Direnme Hareketi'nin Arap Zirve Konferansı'na çağırılmasındaki amaç da yine bu sözde «koordinasyon»un o konferansta onaylanmasını sağlamaktır.

Direnme Hareketi'ni, 5 Haziran'da bizi en büyük yenilgiye götüren aynı siyasi ve askeri lider kadrolarının emrine vermeyi amaçlayan bu «koordinasyon» sloganının Direnme Hareketi tarafından açıkça ve kesin olarak reddedilmesi gerekir. Bu koordinasyon sloganını, Direnme Hareketi'nin «saldırının izlerini silmek»teki rolü için, daha doğrusu Direnme Hareketi'ni İsrail'in barışçı bir çözüm şekline varılması konusunda istediği tavizleri azaltmasını sağlamak amacıyla İsrail'e karşı bir baskı aracı olarak kullanmak için onu ortaya atan Arap düzenlerinin karakterleriyle birlikte değerlendirdiğimiz zaman açıkça anlarız ki; Direnme Hareketi'nin bu «koordinasyon» sloganını kabul etmesi, hareketin Filistin halkının tam kurtuluş için yaptığı mücadelenin bir öncü gücü olarak bağımsız niteliğini ortadan kaldıracak, onu barışçı çözüm şeklini öngören planlara tam olarak bağlayacak, onun gerici ve amaçtan sapan gerici Arap düzenlerinden tam bağımsız olarak sürdürdüğü askeri ve siyasi eylemlerindeki özgürlüğünü zedeleyecek ve hareketin yürüttüğü silahlı savaşın tırmanmasını kısa vadede bile sınırlayacak, bu mücadeleyi İsrail'in vurucu gücü önünde eğilen Arap düzenlerinin kabul edecekleri sınırların içine sıkıştıracaktır. Hatta Arap düzenleri bu mücadeleyi düşman İsrail'e karşı kullanabilecekleri ölçüde sınırlayacaklar ve kendileri İsrail'e karşı sorumluluklarını yüklenmeyeceklerdir.

Sözümona «koordinasyon» sloganının reddedilmesi

ve Filistin Ulusal Mücadelesi üzerindeki resmi Arap vesayetinin kaldırılması ile bu mücadelenin teslim ve siyasi çözüm şekillerini öngören planlardan tam olarak bağımsız olması gerektiği noktasından hareket ederek, Direnme Hareketi'nin Zirve Konferanslarına resmen katılması konusunda yapılacak çağrıları da şiddetle ve açıkça reddetmesi gerekir. Çünkü acı tecrübeler şunu göstermiştir ki, bu konferanslar siyonist - emperyalist saldırıya karşı ve saldırıyı bertaraf etmeyi, üslerini yok etmeyi amaçlayan bir Arap dayanışması şekli olmaktan çok, Arap gericiliği ve amaçtan sapan Arap kuvvetleri arasındaki dayanışmanın bir organıdır; amacı da Filistin halkının davası ve tüm Arap halklarının ulusal kurtuluş davaları aleyhine olarak düşmanla barışçı bir çözüm şekline varmak için bu kuvvetler arasında ortak bir çalışma planı hazırlamaktır.

Filistin İhtilali ile emperyalizme ve gericiliğe karşı olan Arap İhtilali arasındaki bu diyalektik ilişki karakterinin ve kurulu Arap düzenlerinin Filistin silahlı mücadelesinin tırmanması ve gelişmesi üzerindeki etkileri konusunda yapılan bu somut incelemenin ışığı altında Filistin Altıncı Ulusal Meclisi'nin, Filistin Direnme Hareketi'nin izleyeceği Araplararası politikayı tespit etmesi gerekir. Bu politikanın, Direnme Hareketi'nin mücadelesini tırmandırmasına devam etmesini engelleyen ve bu mücadeleyi tasfiye etmeyi, kayıtlamayı yada boğmayı amaçlayan tüm planları sonuçsuz bırakmasını sağlayacak biçimde olması zorunludur.

4 Sorun'un Teorik ve Paralel yanı

1967 Haziranından ve silahlı Filistin Direnme Hareketi'nin başlamasından hemen sonra gerilla hareketi konusunda Arap bölgesini büyük bir duygusal potansiyel kapladı. Bunun böyle olması aslında tabiiydi. Çünkü bir yandan Araplar yenilgiye uğramışlardı, bir yandan da bu yenilginin doğurduğu ortamda emperyalist - siyonist saldırıya karşı çıkacak, politik, ideolojik ve silahlı bir savaş verecek devrimci bir parti yada kuruluş yoktu.

Ne var ki bu duygusal potansiyel içinde, Direnme Hareketi'nin içinde bulunduğu öznel ve nesnel buhran ulusal ve radikal bir eleştiriden uzak kaldı. Bu yüzden de bölgedeki gerici propaganda araçları, Filistin ve Arap demagogları, sağcı ve küçük burjuva teorisyenleri, Direnme Hareketi'nin ve siyonizmle, emperyalizmle ve emperyalizme bağlı olan tüm sınıfsal güçlerle olan çelişkiler sorununun yararına olmayan bu potansiyeli kullanma olanağını buldular. Bunu da, Direnme Hareketinin, kendi politik ve ideolojik yapısında yada Filistin ölçüsündeki, Araplararası ve uluslararası alanlardaki günlük politik ve örgüt-

sel çalışmalarında hiçbir problemi bulunmadığını iddia ederek mevcut yapısal buhranı daha da çıkmaza sokmak suretiyle yaptılar. Bundan amaçları da, Direnme Hareketi'nin mevcut siyasal ve sınıfsal durumunu korumasını sağlamak ve öne atılarak toprakları kurtarmasını, İsrail'le onun arkasındaki güçleri yenilgiye uğratmak için bir ulusal demokratik devrim gerçekleştirmesini önlemek ve sonuç olarak bu hareketin mevcut Arap düzenleriyle işbirliği edecek bir askeri nitelik almasını ve 1948 felaketi ile 1967 yenilgisini doğuran bölgedeki duruma etki yapmamasını, hatta karışmamasını sağlamaktı. Emperyalizmin ve İsrail'in istedikleri tavizlerin hacmini azaltmakta Direnme Hareketi'nin bir baskı aracı, bir maşa olarak kullanılması ve Arap bölgesindeki kitlelerin sinirlerinin yatıştırılması için de bütün bu görünüşler yeter de artardı.

Bu, dünyanın diğer bazı bölgelerindeki devrimci hareketlerin başına gelen durumların aynıdır Latin Amerika'daki ihtilalci gerillacıların deneylerini anlatan Debray diyor ki:

«İhtilalci gerillacılar siyasi birer öncü kuvvet olmadıkça askeri yönden gelişemezler. Gerilla Kuvvetleri kendi radikal politik çizgisini kendisi çizmekten aciz kaldıkça, cüzi işleri ne denli başarılı olursa olsun, birer «baskı çetesi» yada «politik oyalama grubu» olarak kalacak ve donmaya mahkum olacaktır. İnsiyatifi nasıl ele alabilecek bu gerillacılar? Morallerini nasıl ve nereden takviye edecekler? Uzun bir mesafe almaları için kendi hallerinde bırakılacaklarını mı sanıyor bunlar yoksa? İhtilalci gerillacılar askeri yönden başarıya ulaşmak için sömürülen sınıfların çoğunluğunu çevrelerinde toplamak zorundadırlar. Çünkü gerilla hareketi bir kitle mücadelesidir.»[7]

(7) Regis Debray, **Devrimde Devrim**

Filistin ve Arap gericiliği, Direnme Hareketi'nin, kendisini içinde bulunduğu buhrandan kurtaracak bir gelişme göstermesini istememekte, bunu reddetmektedir. Çünkü Filistin ve Arap gericiliği bu hareketin kurulu Arap düzenlerinin saçakları altında silah elde beklemesini istemektedir. Bu yüzden gericilik bir yandan Direnme Hareketi etrafında duygusal bir potansiyel yaymaya çalışırken, öte yandan da bu hareketi bir adım ileriye itecek olan fikri ve siyasi çabaları da gereksiz bir çeşit fikir fantezisi olarak göstermeye çalışmaktadır. Niçin peki? Direnme Hareketinin Filistin'de ve Arap bölgesinde egemen bulunan sağ ve küçük burjuva siyasi ve ideolojik görüşünün esiri olarak kalmasını sağlamak için. Hatta Direnme Hareketinin bazı örgütleri, gericiliğin ve sağın teorisyenlerinin kitlelerin duygularını kışkırtarak piyasaya sürdükleri sloganlara teslim bile oldular. Böylece bu gruplar «yarım felaketi tam felaket» haline getirmiş oluyorlar. Oysa devrimci direnmede ilk adımın, 1948 felaketini ve 1967 yenilgisini doğuran tüm etkenleri gören ve değerlendiren açık bir politik tutumun tespit edilmesiyle başlaması gereklidir. Yada Mao Tse-tung'un dediği gibi, «Düşmanlarımız kimlerdir, dostlarımız kimlerdir? İhtilal için bu meselenin birinci derecede önemi vardır... Dostlarımızla düşmanlarımızı ayırdedebilmek için, toplumdaki çeşitli sınıfların ekonomik durumlarını ve her birinin ulusal devrim karşısındaki tutumunu genel bir incelemeye tabi tutmamız gerekir.» Yada Guevara'nın dediği gibi: «İlk dönemde gerilla savaşı ne kadar güçse, politik durumun gerektirdiği dikkat ondan aşağı kalmaz. Çünkü politik bir hata gerilla savaşının uzun süre gelişmesini durdurabilir. Mücadele hem savaş, hem de politika alanında birlikte yürütülür. Ve mücadelenin böylece anlaşılması, böylece yayılması zorunludur.»[8]

(8) Guevara, **Gerilla Savaşı, Ek: 2**

Direnme Hareketi böylece 1936 Ayaklanmasının başarısızlığa uğramasını, 1948 felaketini ve 1967 yenilgisini ve bütün bunların politik, ideolojik ve sınıfsal nedenlerini eleştirmekten, ayrıca ulusal kurtuluş savaşı veren halkların tecrübelerinden birtakım sonuçlar çıkarmaktan yoksun bırakıldı. Çünkü Direnme Hareketi'nin ana organlarına egemen bulunan ideolojik ve politik görüş sağcı ve küçük burjuva karakteri taşımaktadır. Bu görüş ise bu organların, Filistin'in «nehirden denize kadar»[9] işgal edilmesine yol açan ve Filistin ve Arap toplumundaki her sınıfın tam kurtuluş hareketi karşısındaki tutumunu ortaya çıkaracak olan tüm etkenleri bilimsel bir fikri ve siyasi incelemeye tabi tutabilen radikal ve ulusal bir görüşle olayları kontrol etmelerini önlemektedir. Direnme Hareketi'nin Filistin'le ve Arap düzenleriyle olan ilişkilerinde birden fazla siyasi hata işlemesine, ulusal birlik sorunu ve Arap yönetimleriyle olan ilişkiler konusunda ters bir anlayış peşinden sürüklenmesine yolaçan da budur. Sonunda Direnme Hareketi hem günlük siyasi ve fikri faaliyetlerinde bağımsız olmaya, hem de baştan beri devrimci niteliğe sahip bir teoriye muhtaç olmuştur. Oysa başta kendi halkımızın deneyi olmak üzere tarihteki tüm deneyler bize şunu öğretmiştir ki, «devrimci teori olmadan devrim de olamaz, devrimci bir hareket de yapılamaz.» General Giap'ın Vietnam İhtilali konusunda dediği gibi: «Vietnam halkının girişmiş olduğu kurtuluş savaşı ispat etmiştir ki, güçlü olduğu kadar saldırgan da olan bir düşmana karşı zafer kazanmanın tek yolu, tüm halkın geniş bir çember, birleşik bir ulusal cephe içinde birleşmesi ve bu cephenin, proletaryanın politik ve ideolojik liderliği altında işçi ve köylülerin ittifakı esasına dayanmasıdır.»[10]

---

(9) **Ürdün Nehrinden Süveyş Kanalına Kadar (M.E.B.)**
(10) **Giap, Halk Direnme Savaşı**

Haziran yenilgisi ve Filistin Direnme Hareketi'nin kurulması üzerinden iki yıl geçtikten sonra artık yenilgiye karşı koymak, Arap ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne hizmet etmek isteyen her ihtilalci unsurun, romantik ve demagojik naralardan uzak durarak Filistin Silahlı Direnme Hareketi'nin örgütsel, politik ve fikri yönlerinin tümünü, bu hareketin gerçek durumunu, içinde bulunduğu öznel ve nesnel yapısal buhranı sürekli bir eleştiriye tabi tutması zorunlu olmuştur. Çünkü Direnme Hareketi'nin içinde bulunduğu buhrandan kurtulup daha derinlemesine ve daha sürekli bir nitelik kazanması ve silahlı bir kitle hareketi haline gelmesi ancak bu şekilde mümkün olabilir. Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin başarıya ulaşması için gereken temel şartlar da, organlarının ve diğer güçlerinin devrimci bir ideolojiye, emekçi sınıf ideolojisine sahip bulunmaları ve emekçi halkın örgütlenmesi ve silahlanmasıdır. Çünkü Direnme Hareketi'nin bütün durumlarının düzeltilmesi ve bu hareketin dinamik bir ihtilalci ağırlık kazanması ancak bu şartlarla mümkün olur.

Lenin'in dediği gibi: «Devrimin en büyük şartları ve de zaferinin en derin kaynağı, devrimci teoriye (işçi sınıfı teorisine) bağlı kalmasında ve emekçi halktan milyonların örgütlenmesinde gizlidir.»[11]

---

(11) **Lenin, 18 Mart 1919 tarihli konuşmadan**

5 Çeşitli Ülkelerde Ulusal Kurtuluş ve Ulusal Demokratik Devrim

Gerek kapitalist ülkelerde, gerekse Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki geri kalmış sömürge yada yarı - sömürge ülkelerde emperyalizme bağlı olarak ve emperyalizmin kapitalizmin en yüksek aşaması olmasından dolayı[12] bazı sonuçlar çıktı ortaya. Bu sonuçlar hem mahalli, hem de uluslararası sınıfsal çatışmalarda etkisini gösterdi ve bu etki özet olarak şu görünümlerde biçimlendi:

Kapitalist Ülkelerde:

Kapitalizme dayanan politik güçler iç çelişkilerin doğurduğu sınıfsal çatışmanın etkisini geniş ölçüde hafifletme ve yaklaşık olarak iki yüzyıl boyunca sınıfsal çatışmayı iç ulusal çerçeveden çıkarıp uluslararası bir çerçeveye aktarma olanağını buldular. Daha açık bir deyimle bunlar, emperyalizm sayesinde ve Asya-Afrika-Latin Amerika dünyasını endüstrileşmiş kapitalist ülkeler arasında paylaşmak sayesinde, iç sınıfsal çatışmayı «ulusal» sınırlar çerçevesinden çıkararak emperyalist devletlerle ge-

(12) Lenin, **Kapitalizmin En Yüksek Aşaması: Emperyalizm.**

ri kalmış ülkelerin halkları arasında bir çatışma niteliğine soktular. Bunu daha da basitleştirmek istersek deriz ki: emperyalizm yüzünden çatışma, kapitalist ülkelerin burjuvazileriyle geri kalmış tarım ülkelerinin yoksul halkları arasında bir çatışma niteliğine girdi.

XIX. Yüzyılın başlarında ortaya çıkan ve günümüze kadar sürüp gelen bu dünya çapındaki oluşum içinde kapitalist ülkelerin burjuvazileri kendi ülkelerindeki sınıfsal çatışmanın keskinliğini köreltme olanağına sahip oldular. Çünkü bu ülkelerin toplumlarındaki sömürülen sınıflar, sömürünün ve emperyalizmin görünürdeki nimetlerinden yararlanır oldular. Emperyalist politika sayesinde ve Asya, Afrika ve Latin Amerika pazarlarının uluslararası kapitalizmin ve burjuvazinin çıkarına tabi tutulması sayesinde, emperyalist ülkelerdeki sömürülen sınıflar, burjuvalarının zengin sofralarından artakalan kırıntıları kendi aralarında paylaşmaya başladılar. İşte kapitalist emperyalist devletlerdeki sosyalist hareketin bir «reform» hareketine dönüşmesinin ve bu hareketin devrimci sosyalist teoriyi, birinci derecede geri kalmış ülkelerin ve halklarının, ikinci derecede de kendi ülkelerindeki işçi sınıfı ve köylülük aleyhine olarak, kurulacak «sosyal gelişme ve refah devleti» teorisiyle değiştirmesinin (örneğin 1914'teki İkinci Enternasyonal partileri ve Batı Avrupa ile Kuzey Amerika'nın kapitalist ülkelerindeki komünist partileri gibi) tahlilini de bu değişik durumla yapmak mümkündür.

Kapitalizmin, emperyalizm sayesinde sınıfsal çatışmayı yerel ulusal çerçevesinden çıkararak uluslararası bir çerçeveye sokmayı başarması, endüstriyel dünya ile tarımsal dünya arasında, daha açık bir deyimle, kapitalist ülkeler ile feodal yada yarı - feodal yapıya sahip geri kalmış ülkeler arasında günden güne gelişen bir uluslararası sınıfsal çelişki doğurmuştur.

Geri Kalmış Ülkeler:

Emperyalizm, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin sınıfsal, sosyal, ekonomik ve sonuç olarak politik yapılarının oluşumunu esaslı bir şekilde etkiledi. Yeni emperyalizm, geri kalmış bir tarımsal ekonomiye dayanan ve feodal, yarı - feodal bir düzen içinde yaşayan ülkelere saldırdı ve onları kolaylıkla kendi emperyalist imparatorluklarına, uluslararası kapitalizmin pazarlarına bağlayabildi ve gelişme hareketlerini kapitalist ekonominin çıkarlarına tabi kılabildi. Daha kesin bir deyimle, emperyalizm, geri kalmış sömürge ve yarı - sömürge ülkeleri, kapitalist ülkelere ucuz hammadde ihraceden ve sanayi tüketim malları ithal eden birer pazar haline getirdi. Ve geri kalmış ülkelerin ekonomilerinin uluslararası kapitalist pazarların çıkarlarının ve günlük hareketlerinin emrine verilmesi, bu ülkelerdeki ekonomik örgütleri, emperyalist ekonomiye bağlı komprador - asalak birer örgüt haline getirdi.

Gelişme hareketi emperyalizme ve uluslararası kapitalist pazara bağlı olan bu feodal ve yarı - feodal ekonomik yapı, her sınıfı kapitalist ülkelerdeki benzerlerinden ayıran özelliklere sahip bir sınıfsal yapı doğurdu. Bunlar tüm geri kalmış ülkelerdeki ortak özelliklerdir ve sonuç itibariyle, zorunlu olarak hepsi ortak ve genel sınıfsal kurallara bağlıdır.[13]

Geri kalmış ülkelerdeki sınıfsal kategori ilkel üretim araçlarına dayanan zayıf bir feodal sınıf meydana getirmekte, bu ilkel üretim araçlarından geri bir üretim ilişkisi doğmakta, bu da bu toplumlara hakim olan ve feodal yada yarı - feodal devlet karakterinden, gelenek ve törelerinden doğan psikolojik ve kültürel oluşumda ifadesini bulmaktadır. Bu geri kalmış feodal yapı, kapitalist burju-

(13) Troçki **Sürekli İhtilal**

vazinin üstünlüğü ve bilinci karşısında direnme olanağına sahip olamamakta; bu yüzden de teslim olmak, sonra da sömürünün ve emperyalizmin kucağına atılmak ve kaderini kendi ülkesinde emperyalizmin kaderine bağlamak zorunda kalmaktadır.

Emperyalizmin, çıkarlarını ve kendisine bağlı olan, müttefiki bulunan feodal sınıfın çıkarlarını baskıcı organlarıyla (ordu, idari mekanizma, polis). koruyacak bir devlet mekanizmasına ihtiyacı olduğu için, feodal sınıfın yanı başında, feodalitenin kentteki uzantısı biçiminde ortaya çıkan yeni bir sınıf doğdu. Geri kalmış ülkelerin şehirlerinde burjuva sınıfının doğuşu ve oluşumu, bu ülkelerin toprakları üzerindeki üretim araçlarının gelişmesi sonucunda olmamıştır. Böyle olsaydı bu ülkelerdeki burjuva sınıfı üretim araçlarındaki gelişmenin ve buna bağlı olarak kendi çıkarlarının gereği olarak mevcut feodal üretim ilişkilerini ortadan kaldırmak için devrimci hamlelere girişecekti. Çünkü burjuva sınıfı, burjuva üretim maddelerinin önünde ekonomik bir pazar açmak ve bu pazarı birleştirmek, bir ulusal pazar haline getirmek; ulusu ve devleti güçsüz bir ekonomiyle ve sınırlı bir satınalma gücüyle ilkel üretim araçlarına dayanan yarı - bağımsız mahalli feodal birimlere yeniden döndürebilecek feodal ilişkileri ve engelleri ortadan kaldırmak için, ulusun bütün kesimlerini kapsayacak bir ulusal devlete muhtaç olur.

Üretim araçlarındaki gelişmeden (Endüstri Devriminden) doğan bu tip burjuva sınıfı zanaatçı ve manüfaktür şehirlerde feodal ilişkilerden bağımsız olarak ve feodaliteyle çelişerek doğup gelişti; sonunda da feodalite ile bir sınıfsal çatışmaya girdi ve ekonomik bir kurum, siyasi bir sınıf olan feodaliteyi yıktı, ulusal pazarı birleştirip genişletmek için ulusal sınırlar içinde ulusun birliğini gerçekleştirdi.

XIX. Yüzyıl Avrupasında bütün bunlar burjuvanın oluşması sonucunda oldu. Geri kalmış ülkelerde ise, üretim araçlarındaki gelişme sayesinde feodal üretim ilişkilerini yıkmak ve modern bir burjuva devleti kurmak için hamleler yapan böyle bir burjuva sınıfı doğmamıştır ve bu ülkeler böyle bir sınıf bilmemektedirler. Feodalitenin rahminden, onunla çatışmaya girecek ve onun kurumlarını yıkacak, üretim araçlarının gelişmesiyle bağdaşan üretim ilişkileri kuracak olan bir burjuva sınıfı doğmadı. Geri kalmış ülkelerdeki burjuva sınıfı, emperyalizmle ittifak kuran ve şehirdeki kaynakları işletmeye koşan feodalitenin şehirdeki bir uzantısı olarak doğmuştur. Ayrıca emperyalizmin kendisi de, geri kalmış ülkelerde devrimci bir burjuva sınıfının doğmasını sağlayacak olanakları engellemiştir. Çünkü emperyalizm bu feodal ve yarı-feodal ülkelerin tarımsal ekonomilerini uluslararası kapitalizmin pazarına bağlamış, gelişme hareketini ithalat ve ihracat yönünden bu pazarın ihtiyaçlarına uygun olarak ayarlamıştır. Bu ülkelerin ekonomisini, kapitalist pazarı hammadde ile besleyen ve kapitalist ülkelerde üretilen sanayi tüketim mallarını satın alan bir uydu ekonomi haline getirmiştir. Böylece emperyalizm geri kalmış ülkelerde bağımsız, ulusal bir ekonominin doğmasına ve gelişmesine karşı kesin bir set çekmiş, sonuç olarak da savaşçı bir ulusal burjuva sınıfının doğması olanağını ortadan kaldırmıştır. Yukarıda da dediğimiz gibi, ayrıca emperyalizmin, kendi çıkarını ve kendisiyle ittifak halinde bulunan mahalli egemen sınıfların çıkarlarını koruyacak bir devlet mekanizmasına (ordu, idare, polis) da ihtiyacı vardı. Ve geri kalmış ülkelerdeki burjuva sınıfının nüvesi de işte bu oluşumdan kuruldu: Kendi ülkesinde hammadde satıcısı ve kapitalist tüketim malları alıcısı rolünü oynayan aracı - komprador bir sınıf... Hepsi bu kadar...

Bunun içindir ki, bu sınıf doğar doğmaz, uluslararası pazara bağlı oluşunun ve çıkarlarının ve de aracı bir asalak - komprador karakterinin sonucu olarak, kendisini, feodalizm - emperyalizm ittifakına katılmaya mahkum eden belli birtakım özellikler taşımaya başladı. Bu sınıfın, feodaliteye oranla kültürel ve politik açıdan modern bir durum göstermek istemesine rağmen, ideolojik, politik ve ekonomik alanlarda feodalitenin yerini almak konusundaki hevesleri, yarı yolda duruverdi ve bu sınıf, emperyalizm - feodalizm ile toplumun öbür sınıfları arasındaki çelişkileri kesin sonuca vardırmak için emperyalizm - feodalizm ittifakına karşı ulusal - sınıfsal çatışmayı sürdüreceği yerde, feodalizm - emperyalizm ittifakına girdi. Kısacası komprador burjuva sınıfı, Avrupa burjuvasının yaptığı gibi sınıfsal çatışmayı sonuna kadar sürdüremedi. Çünkü kendisi de uluslararası kapitalist pazara bağlı bulunduğu için, bir de sınıfsal yapısı dolayısıyla, kendisi ile feodalite arasındaki çelişki bir yan - çelişki niteliği taşımaktadır. Feodalizm - emperyalizm ittifakına karşı mücadeleyi bırakmasının ve üstelik, toplumun ulusal sınıflarına (işçilere, yoksul köylülere, küçük burjuvaya) karşı bu ittifaka girmesinin nedeni de işte budur.(14)

Bu feodal - komprador ekonomik yapının özelliklerinden biri de, geri bir karakter taşıyan bir küçük burjuva sınıfı doğurmasıdır. Bu sınıfın emperyalizm - feodalizm ittifakına karşı girişeceği sınıfsal - ulusal mücadele de onun sınıfsal ve ideolojik çıkar ve durumuna ve sınıfsal zaafına uygun olur. Bunun içindir ki, kesin durum almak gerektiği tarihsel anlarda, bu sınıf kendi arasında bölünerek üç gruba ayrılır: Bu gruplardan biri üst sınıfların, yani feodal - büyük burjuva arasındaki sınıfsal

(14) **Hindistan Kongre Partisi, Pakistan İslam Birliği Partisi, Mısır Vefd Partisi, Suriye Vatan Partisi, Filistin İstiklal ve Savunma Partileri, Tunus Düstur Partisi, Fas İstiklal Partisi örnek olarak sayılabilir.**

ittifakın yanında yer alır; biri de kontrol kulesine çıkıp sonucu beklemeye koyulur ve bu davranışıyla, nesnel ve pratik olarak kendini karşı - güç olan ittifakın safına atmış olur; üçüncü grup da toplumdaki radikal - ulusal sınıfların hareketine katılır. Bu durumlar da, bu sınıfın (doktor, mühendis, üniversiteli, şoför, zanaatçı, marangoz, demirci...) üzerinde durduğu sınıfsal merdivene uygun olarak oluşur.[15]

Geri kalmış ülkelerde feodal - burjuva - komprador bir ekonominin gölgesi altında proletarya da özel nitelikler taşır: Bu ülkelerdeki proleter sınıf, kapitalist ülkelerdeki endüstri işçisi gibi, modern toplumsal ilişkilerin ve modern bir kültürün egemen bulunduğu dayanışma içinde, devrimci bir endüstri işçisi sınıfı meydana getirecek bir sanayi proletaryası değildir. Bu ülkelerdeki proletarya, egemen burjuva - feodal kültüre sağlam bağlarla bağlı bulunan çeşitli kültürlerin hakim olduğu bir yığındır. Çünkü «egemen kültür, egemen sınıfın kültürüdür.»[16]

Yoksul köylü sınıfı ise feodal ilişkilerin ve gerici feodal ideolojisinin egemen bulunduğu bir feodal kültür altında yaşayan bir sınıftır. Kırsal bölgelerdeki geri kalmışlık ve üretim araçlarının (karasaban ve orak gibi) ilkel oluşu yüzünden köylünün düşüncesi tam bir durgunluk içindedir. Bu durum da gerici kültüre, köylünün anlayışı üzerinde büyüleyici bir etki yapma ve herhangi bir yeniliğe karşı düşmanlık yapmasını sağlamasa bile, en azından yeniliğe karşı ihtiyatlı davranmasını sağlama olanağını vermektedir.

Geri kalmış ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerinin somut gerçeklerini somut olarak ortaya koyup sınıfsal, ideolojik ve politik yönden eleştirirken, her sınıfın bu

(15) **Bk:** Mao Tse-tung, **Seçmeler, C. 1** ve Giap, **Ulusal Kurtuluş Savaşı** ve Havatme, **Güney Yemen İhtilalinin İçinde Bulunduğu Buhran.**

(16) **Marx, Alman İdeolojisi ve Kapital, C. 1, Birinci kitap**

ulusal kurtuluş hareketlerindeki ve ulusal demokratik devrimin problemlerinin çözümlenmesindeki rolünü anlayıp kontrol edebilmek için, bu ülkelerdeki ekonomik ve sınıfsal yapının karakterini gösteren bu tabloyu ortaya koymak zorunludur.

■ *Geri Kalmış Ülkelerde Ulusal Kurtuluş Hareketinin Ödevleri*

Geri kalmış toplumlarda her sınıfın rolünü, ve ulusal kurtuluş hareketi ile ulusal demokratik devrim problemlerinin çözümlenmesindeki sınıfsal çelişkileri öğrenmek için, uluslararası sınıfsal ilişkileri ve geri kalmış ülkelerdeki (Asya, Afrika ve Latin Amerika) sınıfsal tabloyu bu şekilde gözden geçirmek zorunludur. Ayrıca bu ülkelerdeki ulusal demokratik devrimin kapsamını ve karakterini (feodalizmin tasfiyesi, ulusal birliğin sağlanması, uluslararası kapitalist pazardan bağımsız olacak bir milli ekonominin kurulup geliştirilmesi) ve bu devrimin sosyalist devrimle olan diyalektik ilişkilerini ortaya çıkarmak için bu konuların gözden geçirilmesi zorunludur. Geri kalmış ülkelerde ulusal demokratik devrimin «karma devrim» olacağı ve ülkeyi sosyalist devrimin eşiğine getireceği, ancak somut sınıfsal gerçeklerin somut tahlili ile açıklığa kavuşur. Sosyalist devrim ise ancak, yoksul köylülerle ittifak kuracak olan proletaryanın iktidarı altında gerçekleştirilebilecektir.[17]

Geri kalmış bir ülkede ulusal kurtuluş hareketinin ödevi eski ve yeni emperyalizmden ekonomik ve politik bağımsızlığı gerçekleştirmektir. Bu ödev ise dünya kapitalist pazarından bağımsız olacak ve bağımsız olarak ge-

[17] Troçki, **Sürekli İhtilal**; Mao Tse - tung **Yeni Demokrasi**

lişecek olan bir ulusal ekonominin kurulmasını gerektirmektedir. Ülkenin kendi kendine yeterli olmasını ve özgürlüğünü korumasını sağlayacak olan bu ulusal hareketin başarıya ulaşması için, ulusal ekonominin, toprağın küçük parçalara bölünmesini önlemesi ve tarımsal devrimle (devlet çiftlikleri, kollektif çiftlikler) feodalizmi tasfiye etmeye dayanması gerekir. Çünkü toprağın bölünmesi ve feodalizmin ayakta kalması üretimin düşük kalmasına, sosyal eşitliğin gerçekleşmemesine ve büyük burjuvanın, küçük burjuvanın ilişki ve ideolojisinin gelişmesine yol açar. Feodalizmin demokratik ve devrimci bir görüşle tasfiye edilmesi, toprağın bölünmesinin önlenmesini ve kırsal bölgelerde ülkeyi endüstrileştirebilecek geniş bir alıcı sınıfın yaratılmasını gerektirmektedir. Feodalizmin tasfiyesine bağlı olarak, şehir ekonomisinin de ağır endüstri ve ağır elektrik üretimi esasları üzerinde kurulması da zorunludur. Çünkü ayakta kalabilecek, kapitalist pazardan bağımsız olacak bir ekonominin kurulması ancak bunlarla mümkündür. Ve ulusal kurtuluş için, uluslararası emperyalizmin içerdeki gerici sınıflarla, (feodalite, komprador burjuvazisi) işbirliği yaparak çıkarabileceği karşı - devrime karşı direnebilmek için, sağlam maddi temel teşkil edecek tek etken de böyle bir ekonomidir.

Ulusal kurtuluşun bu problemlerinin çözümlenmesi, ulusal demokratik devrimin çıkmasını ve bu problemleri çözümlemesini sağlayacak olan temel sorunun, yani otorite ve devlet sorununun çözümlenmesine bağlıdır. Yani siyasi otorite sınıfsal olarak kimin elinde olacak ve sınıfsal açıdan hangi devlet ulusal kurtuluş problemlerini çözümleme yeteneğine tarihsel olarak sahip olacaktır? Bilindiği gibi devlet (hangi devlet olursa olsun), bir sınıfın yada sınıfsal bir ittifakın elinde bulunan bir sınıfsal baskı aracıdır ve bu sınıf, devletin baskı organlarını (idari mekanizma, ordu, polis) ezilen sınıflara karşı kendi sınıfsal çıkar-

larını ve imtiyazlarını korumak, bunların bekçiliğini yapmakla görevlendirir.[18] Bir soru daha: Devletin sınıfsal yapısının niteliği nedir? Bu mesele, geri kalmış ülkelerin hepsinde yürütülen ulusal kurtuluş hareketinin temel sorunu olduğu gibi, toplumun tüm sınıflarının ve onlarla ittifak halinde bulunan iç ve dış güçlerin programlarındaki temel sorun da yine budur. Ve bu sorunu çözümlemekten uzak duran bir ulusal kurtuluş hareketinin tüm programı, kağıt üzerinde kalmaya mahkumdur.

Bir soru daha çıkıyor karşımıza: Geri kalmış ülkelerde hangi sınıflar, ulusal kurtuluş problemlerinin ve temel sorun olan devlet sorununun neresinde yer almışlardır?

XIX. yüzyıldan başlayarak süregelen emperyalizm çağı boyunca ve özellikle içinde bulunduğumuz XX. yüzyılda, sınıfların ulusal kurtuluş savaşlarındaki ve problemlerinin çözümlenmesindeki yeri şu ideolojik ve sınıfsal-siyasal ufuklar içinde açık seçik belirlenmiştir:

Feodal ve yarı - feodal bir ekonomiye sahip tüm ülkelerde (Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri) feodal lider kadroları ve örgütler, sonunda eski emperyalizmin kucağına düştüler ve ana kuruluşları (idari mekanizma, ordu, polis) sınıfsal, ideolojik ve politik yönden feodal yapıya sahip olan birer «devlet» kurdular; bu devletleri de bir sınıfsal baskı aracı olarak sömürülen işçi, yoksul köylü, küçük burjuva sınıflarına, hatta yeni gelişmeye başlayan büyük burjuva kesimlerine karşı sömürücü feodalizm - emperyalizm ittifakının çıkarlarını korumakla görevlendirdiler. İşte sınıfsal ilişkilerin ve feodal devletin böylesine bir feodal ve emperyalist karakter taşımaları yüzündendir ki, kendisi emperyalizme, geri kalmış tarımsal ülkesinin ekonomisi de dünya kapitalist pazarına bağlı olan feodaliteye teslim oldu ve ulusal ekonomi uluslar-

[18] Lenin, **Devlet ve İhtilal**

arası kapitalist pazarın tahakkümü altına girdi; gelişmesi de mahalli feodalizmin ve uluslararası kapitalizmin çıkarına göre ayarlandı. Böylece bu ekonomi endüstrileşmiş kapitalist ekonominin karşısında aciz kaldı, onun uydusu durumuna girdi, ulusal kurtuluş hareketi de bu acizliğin gölgesinde kaldı.

Emperyalizmin yayılmasıyla ve mamul mallarını pazarlayacak, ülkesine hammadde ithal edecek güçlere, ayrıca ekonomik, askeri ve siyasi çıkarlarını koruyacak feodal devletçiklerden daha modern devlet mekanizmalarına ihtiyaç duymasıyla birlikte, emperyalist devletler baskıcı devlet organları kurmak için burjuva kuruluşlarını geliştirme yoluna girmek zorunda kaldılar. Feodal sınıfın rahminde oluşarak sınıfsal bir gelişme sonucunda değil de, birinci derecede emperyalist çıkarlardan doğan bu yeni sınıf biraz gelişince sınıfsal - siyasal emelleri de oluşmaya başladı. Çünkü kendisinin daha güçlü ve daha yetenekli olduğunu, ayrıca diğer sınıflara oranla feodalitenin çıkarlarından nisbeten bağımsız olan bir takım çıkarlara sahip bulunduğunu anladı. Bu yüzden sınıfsal ve siyasal emelleri, kendi çıkarları ile feodalitenin çıkarları arasında bir çelişki doğurdu; ancak kendisinin aracı, asalak, komprador bir sınıf olması dolayısıyla, sınıfsal karakterinin gereği olarak, feodalite ile olan çelişkisi, onu feodalitenin karşıtı durumuna getiremedi. Çünkü kendisi de hem feodalite gibi emperyalizme ve sömürüye bağlı bir sınıfsal çıkara sahiptir, hem de ayrıca üretici olmayan kökensiz bir sınıftır. Bu yüzdendir ki, bu sınıfın emperyalizme ve feodalizme karşı girişeceği mücadele kısa solukluluk gibi özel bir karakter taşır; ve bu mücadelenin amacı, feodalizm-emperyalizm ittifakında bu sınıfa, sınıfsal ve ekonomik ağırlığıyla bağdaşacak bir yer kazandırmaktır. Ve bu çelişki ile onun doğurduğu kısa soluklu mücadele, feodalizm - emperyalizm ittifakı ile yapılacak bir «barış antlaşması»yla

sonuçlanır. Böylece bu yeni sınıf da ittifaka katılır ve geri kalmış ülkelerde feodalite, komprador burjuvazisi ve emperyalizm, karşı - devrim gücünü birlikte meydana getirirler ve ulusal sınıfların girişecekleri hareketleri ezmek, diğer sınıflar üzerindeki sınıfsal ve emperyalist sömürülerini gerici şiddet tedbirleriyle pekiştirmek için, daha modern esaslar üzerinde, baskıcı bir devlet mekanizmasını yine birlikte kurarlar. Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde büyük burjuvanın yönettiği ve yönetmekte olduğu tüm ulusal kurtuluş hareketleri denemeleri, sonunda eski ve yeni emperyalizmle ittifak kurmakla ve onun kucağına düşmekle sonuçlanmışlardır (örneğin Çin'deki Kuomingtang, Hint Kongre Partisi, Senegal, Kenya Mau Mau Hareketi, Pakistan İslam Birliği Partisi, İkinci Dünya Savaşına kadar Arap ve Filistin Ulusal Hareketleri, Afrika Kongre Partisi, Bütün Latin Amerika ülkelerindeki hareketler...)

İşte bu karşı - devrimin böylesine sınıfsal yerini alması ve feodal yada yarı - feodal - burjuva ekonominin uluslararası kapitalist pazara bağlanması sonucunda, büyük burjuva sınıfının önderlik ettiği ulusal kurtuluş hareketleri, ulusal kurtuluşun ödevlerini (bağımsız, özgür bir ulusal ekonomi) gerçekleştirmekte ve ulusal demokratik devrim amaçlarını (ağır sanayi, makineleşmiş tarım, ülkenin elektriklenmesi, feodalizmin tasfiyesi, tarımsal sorunun çözümlenmesi) yerine getirmekte tam başarısızlığa uğrar ve ülkesini kapitalist dünya pazarına bağlar.

Komprador burjuvazisinin ulusal kurtuluş hareketi için yeni bir çığır açmakta başarısızlığa uğramasına karşılık, tarihsel bir aşama olarak büyümeye başlayan küçük burjuva sınıfı, geri kalmış ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketinin önderliğini alma yoluna girer ve ulusal kurtuluş problemlerini çözümleme, ulusal demokratik devrimin amaçlarını gerçekleştirme amacına yönelir.

Ulusal kurtuluş hareketinin önderliğini yapma olanağına kavuşan küçük burjuva ise (tüm geri kalmış ülkelerde) kendi sınıfsal, ideolojik ve politik görüşünü ulusal harekete egemen kılar ve ulusal kurtuluş problemleri ile ulusal devrim sorunlarının çözümlenmesi için kendi sınıfsal yöntemini uygulamaya başlar. Bu yöntem şöyle özetlenebilir: Tarım sorununun toprak dağıtımı yoluyla çözümlenmesi, küçük burjuva sınıfının örgütlenmesinin genişletilmesi ve bununla birlikte feodalite ile olan sınıfsal ve siyasal ilişkilerini koruyacak bir köprünün korunması, şehir ekonomisinin hafif endüstri temeli üzerinde kurulması, daha doğrusu kırsal bölgelerde ve şehirlerde bir tüketim ekonomisinin kurulması (bu, «ne üretilirse tüketilir» ilkesine dayanan ve birinci derecede küçük burjuvanın tüketim ihtiyaçlarının hizmetinde olan bir ekonomidir; küçük burjuvanın tüketim ihtiyaçlarının hizmetinde olan bir ekonomidir; küçük burjuva proletaryanın ve yoksul köylülerin gücünden elde ettiği artık - değerin büyük bir kısmını elinde tuttuğu için nisbeten büyük bir satmalma gücüne sahiptir), otorite ve devlet gücünün bu sınıfın ekonomik, sosyal ve politik hiyerarşinin başında kalmasının hizmetine konulması ve emperyalizmle ittifak halinde bulunan feodalite ile sermaye diktatörlüğü yerine küçük burjuva diktatörlüğünün kurulması, bunun için de baskıcı devlet mekanizmasının bu sınıfın sınıfsal çıkar ve ideolojisinin hizmetine konulması.[19]

Küçük burjuvanın bu somut yönteminin bu somut tahlili bizi yine bazı somut sonuçlara götürür: Küçük burjuvanın ideolojik ve politik yöntemi, aslında, demagojik bir karaktere sahiptir; bu yöntemin amacı da, toplumsal hareketi ve sosyal diyalektiği küçük burjuvanın bu ideolojik ve politik oluşumunun çerçevesi içinde tutmaktır. Oy-

[19] **Bk. Lenin, Seçmeler - 1905 İhtilali Dersleri ve Küçük Burjuva Diktatörlüğü**

sa bu oluşum feodalitenin ve sağcı burjuvanın ideolojisinden tam olarak ayrılmaz. Çünkü küçük burjuva görüşü, son tahlilde ve sonuç itibariyle, en çok geri kalmış ülkelerdeki gerici sağcı ideolojinin görüşüne yakındır. Küçük burjuva sağın (feodalite ve büyük burjuva) ideolojisinden çok proletarya ideolojisinden korkar. Sınıfsal, ekonomik ve politik uygulamada da küçük burjuva yöntemi, kendisi ile feodalizm - kapitalizm - emperyalizm ittifakı (yani içerdeki ve dışardaki karşı - devrimci güçler) arasında birçok köprüleri korur. Küçük burjuva, sınıfsal ve siyasal çıkarlarının gereği olarak, ulusal kurtuluş problemlerinin çözümünde proletarya yöntemini reddeder. Oysa sömürü ve emperyalizm çağında geri kalmış ülkelerdeki ulusal demokratik devrimin amaçlarını gerçekleştirme yeteneğine sahip olan ve buna gücü yeten tek yöntem, proletarya yöntemidir. Ama küçük burjuva buna rağmen niçin bu yöntemi reddeder? Çünkü bu yöntemi kabul etmek, toplum içinde önder bir sınıf olan küçük burjuvanın sonunu getirir ve onun, proletaryanın demokratik iktidarı altında ve onun yöntemine uygun olan siyasi hiyerarşinin tabanına inmesine yol açar. Tarihsel olarak ve iki yüzyıl boyunca küçük burjuva endüstrileşmiş Avrupa'da ve geri kalmış ülkelerde çıkarlarını ve ideolojik görüşünü koruyagelmiştir; ve çıkarları, ulusal kurtuluş problemlerine tarihsel olarak çözüm getirebilecek yetenekte olan sınıflar tarafından tehlikeye düşürüldüğü anda, küçük burjuva, işçi ve yoksul köylülerin yöntemini yenilgiye uğratmak için şeytanla bile ittifak kurmaya hazırdır. Örneğin endüstrileşmiş Avrupa'da, sosyal demokrasi hareketine önderlik eden küçük burjuva, sonunda kapitalist - emperyalist burjuvanın safında tam olarak yer almıştır. Çünkü küçük burjuva, feodal - kapitalist örgütlenmeden çok daha fazla, devrimci sınıflardan korkmaktadır. Bazan hızlı bir şekilde harekete geçen proletaryanın yöntemiyle karşı karşıya

kalınca çabucak karşı - devrim kampında yer alır (Şubat 1917'deki Rus Devrimi deneyi).[20]

Geri kalmış ülkelerde ise küçük burjuva, yönteminin ulusal demokratik devrim problemlerini ve ulusal kurtuluş sorunlarını çözümlemekten aciz olduğunu ispat etmiştir; ve kendi yöntemiyle, son tahlilde kendi sağcı diktatörlüğü altında olan boş bir ulusal tüketim ekonomisi kurmuştur. Buralarda da küçük burjuva, ulusal kurtuluş problemleri için çözüm yolu getiren işçi ve yoksul köylülerin yöntemiyle çıkmaza girer girmez, sınıfsal ve siyasal çıkar ve mevkiini korumak için, feodal - emperyalist düzenden miras aldığı aynı eski devlete dayanarak karşı - devrimci kampın ve yeni emperyalizmin yanında yer aldığını ilan eder.[21] Devrimci sınıfların kendi ulusal yöntemlerini ortaya koymaya imkan bulamadıkları ülkelerde ise, küçük burjuva, ulusal kurtuluş sorunlarını çözümlemekteki başarısızlığına rağmen, toplumdaki hiyerarşinin başında oturmaya devam eder, sonra içerden yada dışardan karşıdevrimle karşılaşınca, hem ekonomik, hem de askeri ve politik alanlarda karşı koymaktan aciz kalır. Karşılaşılan bu gibi problemlerin çözümlenmesinde bile işçilerin ve yoksul köylülerin yöntemlerinden korktuğu için karşı - devrimin önünde gerilemeye başlar ve ulusal kurtuluşun aleyhine, hatta yurdun korunmasının ve ülkenin kurtuluşunun aleyhine olarak onunla anlaşma yollarını bile arar.[22] Ayrıca küçük burjuva, yapısı itibariyle, üretim araçlarının mülkiyetini karşı - sınıfların ve emperyalizmin çıkarına uygun olarak yeniden düzenlemeye çalışan karşı - devrime ve onun bizzat küçük burjuva uygulamalarını bile

(20) Troçki, **Rus Devrim Tarihi ve Sürekli Devrim. Lenin, Seçmeler, C. 2, Fasikül 1,2**

(21) Nayif Havatme, **Güney Yemen İhtilalinin İçinde Bulunduğu Buhran.**

(22) **Haziran Yenilgisi Dersleri ve Arap İhtilalinin İçinde Bulunduğu Buhran (Arap Devrimci İşçi Partisi Broşürü).**

tasfiye etme amacını güden çalışmalarına hem maddi, hem de ideolojik alanda ortam hazırlar. (Endonezya deneyi, Gana, Mali, Meksika).

Yukarıda da dediğimiz gibi, şu emperyalizm çağında geri kalmış ülkelerde ulusal kurtuluş problemlerinin çözümlenmesi, dünya kapitalist pazarından bağımsız olacak bir ulusal ekonominin kurulmasına bağlıdır. Böyle bir ekonominin kurulması ise zorunlu olarak ülkenin maddi, beşeri ve kültürel güçlerinin seferber edilmesini gerektirmektedir. Çünkü feodalizmin kökten tasfiye edilmesi, tarım problemlerinin çözümlenmesi, ağır endüstrinin kurulması, ülkenin elektriklendirilmesi bu seferberlik olmadan gerçekleştirilemez. Böyle bir programın uygulanması ise bu programda çıkarı olan ve bağımsız ulusal ekonominin ağır endüstri ve bilimsel tarım esasları üzerine kurulmasında emeğinin bütün gücünü seferber edebilen, bunun için kemerlerini sıkmaya ve tasarruf programını uygulamaya hazır olan sınıfsal güçlere bağlıdır. Bu ulusal programı uygulama yeteneğine sahip olan sınıflar ise, tasarruftan ve kemerleri sıkma politikasından hiçbir zarar görmeyen, tersine toprağı, sermayeyi ve herşeyi kazanan sınıflardır. Dünya kapitalist pazarından bağımsız olacak bir ulusal ekonominin kurulmasını, ülkenin bütün güçlerinin bu ekonomiye dayanarak yurdu korumak ve içerde yada dışarıda çıkabilecek bir karşı - devrim hareketini ezmek için seferber edilmesini sağlayacak olan tek program da budur. Şu emperyalizm çağında ulusal demokratik devrimin amaçlarını gerçekleştirebilen ve yurdu korumak, iç yada dış karşı - devrim hareketlerini ezmek için tüm güçlerini seferber edebilen ülkeler, ancak ulusal kurtuluş problemlerini çözümlemeye tarihsel olarak yetenekli bulunan ülkelerdir (Çin, Küba, Demokratik Vietnam Cumhuriyeti, Demokratik Kore Cumhuriyeti).

Ulusal demokratik kurtuluş programının uygulama alanına konmasındaki temel sorun ise, «otorite ve devlet sınıfsal olarak kimin elinde olacak ve hem yerel ve ulusal düzeyde, hem de uluslararası düzeyde sınıfsal olarak kimlere karşı olacak?» sorunudur. Yani ideolojik ve sınıfsal yapısının gereği, tarihsel olarak ulusal kurtuluş problemlerini çözümleme gücüne sahip olan sınıfların siyasi iktidara geçmesi ve eski devleti tüm organlarıyla birlikte (ordu, idari mekanizma, polis) yıkıp bir demokratik halk devleti, işçi ve yoksul köylülerin devletini kurması ve gerici sınıflara karşı, karşı - devrimin yanında yer alan küçük burjuva kesimine karşı işçilerin ve yoksul köylülerin demokratik iktidarını kurması[23] sorunudur.

Ulusal kurtuluş döneminde sınıfsal çelişki ve çatışmalar meselesinin ortaya atılması, insanın kendi arzusuyla bunu söz konusu edip etmemesine bağlı bir mesele değildir. Mesele iki yüzyıl boyunca kendini adeta zorla ortaya koymuştur. Ve sınıfların ulusal kurtuluş sorunlarındaki yerlerinin ve tutumlarının anlaşılması, ulusal kurtuluş hareketinde her sınıfın tecrübesinin değerlendirilebilmesi, emperyalizm ve sömürü çağında geri kalmış ülkelerde ulusal kurtuluş problemlerini çözümleme yeteneğine sahip olan ideolojik ve sınıfsal kuralların ortaya çıkarılması, ancak sınıflar arasındaki çelişki seviyesinde mümkün olabilir.

Arap ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin tecrübelerini ve bu hareketin bugüne kadar ulusal kurtuluş problemlerini çözmekte niçin aciz kaldığını eleştirirken böyle bir giriş yapmak zorunluydu. Sonuç olarak tecrübelerden ve pratikten ortaya çıkıyor ki, bu problemlerin çözümlenmesinin tek yolu devrimci marksist - leninist partinin öncülüğündeki devrimci proletarya diktatörlüğünün

---

(23) Mao Tse-Tung, **Yeni Demokrasi**; Nayif Havatme, **Güney Yemen İhtilalinin İçinde Bulunduğu Buhran**

yönetimi altında işçilerin ve yoksul köylülerin yöntemini ve marksist - leninist proletarya ideolojisini kabul etmektir.

Sınıfsal karşı - devrimci güçleri ve devleti, onun ideolojik, teorik ve ahlaki politikasını devirmek için ulusal kurtuluş hareketini aktif eyleme geçirmeyi garanti eden metod nedir? Karşı - devrimci güçler, ahlak kuralları çerçevesi içinde yapılacak bir «istekle» ulusal kurtuluş hareketi yararına yerinden ayrılmaz. Çünkü tarihte, ahlaki isteklerle yada toplumun geniş kitlelerinin meselelerine karşı anlayış gösterilmesi yoluyla imtiyazlarını bırakan bir sınıf görülmemiştir. Devrimci güçlerle karşı - devrimci güçler arasındaki sınıfsal çelişki ve çatışmalar, ancak kuvvetle ve gerici sınıfın gerici devlet aracılığıyla, devrimci sınıfın da gerici sınıfa karşı girişeceği sert mücadele ile çözümlenir.

Aslında sert metodları uygulamaya başlayan taraf, ulusal yada sosyalist devrim ve ulusal kurtuluş hareketi değildir; sınıfsal baskıya başvuran ve elindeki devlet organlarını devrimci güçlere karşı[24] ve ulusal kurtuluş hareketine karşı bir sınıfsal baskı aracı olarak kullanan taraf, tarihsel olarak üretim araçlarını ve bunun sonucu olarak da iktidarı elinde bulunduran karşı - devrimci harekettir. Tarihteki olaylar ispat etmiştir ki, ihtilalci, hareketlerden doğan acı olaylar tamamen, sınıfsal mevkiini ve çıkarlarını korumaya çalışan karşı - devrimin sertliğinden ve kavgada direnişinden doğmuştur. Yine tarihteki olaylar ispat etmiştir ki, karşı - devrimci güçler, ancak devrimci güçlerin, gerici güçlere, ulusal kitlelerin hareketlerine uygulanan gerici sınıfsal sertliğe karşı sert sınıfsal metodlarla çıkmaları sonucunda teslim olurlar. XIX. ve XX. yüzyıllarda Avrupa'da ulusal demokratik devrim -ki burjuva devrimiydi- amaçlarının gerçekleştirilmesi için girişilen hareketler,

(24) Lenin, **Devlet ve Devrim**

sınıfsal ve emperyalist zulme karşı işçi ve köylü sınıflarının giriştikleri mücadeleler, hep sınıfsal gerici şiddetle karşılaştılar. Buna verilen karşılık da aynı derecede sınıfsal şiddet oldu (XIX. yüzyılda feodalite ile burjuva arasındaki çatışma, Doğu ve Batı Avrupa'da XX. yüzyılda meydana gelen işçi sınıfı ile burjuva sınıfı çatışmaları, 1917'de Rusya'daki Şubat Devrimi ile Ekim Devrimi, Yugoslavya İhtilali...) «Şiddete karşı şiddet» kuralı, geri kalmış bölgelerin hepsinde ulusal devrimle karşı - devrim hareketlerine aynı derecede egemen oldu. Ulusal kurtuluş kampı ile feodal - burjuva - emperyalist kamp arasındaki sınıfsal çelişki, gerici sınıfsal şiddete karşı ilerici ulusal - sınıfsal şiddetle çıkılmadan çözümlenmemiştir. Çelişkilerin barışçı ve demokratik metodlarla çözümlenmesi için harcanan bütün çabalar, tüm Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde başarısızlıkla ve yenilgiyle sonuçlanmıştır. Hatta ulusal kurtuluş hareketi burjuva demokrasisi yoluyla iktidara geçse bile, emperyalizmle ittifak halinde bulunan burjuva sınıfı, ulusal hareketi ezmek ve tasfiye etmek için mevcut d vlet organlarını (polis, ordu, idari mekanizma) harekete geçirme gücüne her zaman sahiptir (1953'te İran, 1966'da Brezilya, 1966'da Endonezya, bazı Arap ülkeleri). Şayet bu durumda yerli karşı - devrimci güçler tek başına çatışmayı kendi lehine çözümlemekte başarısızlığa uğrarsa, o zaman müttefiki olan emperyalizmi ulusal hareketi ezmeye çağırır (1958'de Lübnan, 1958'de Ürdün, 1966'da Dominik, Vietnam...). Geri kalmış ülkelerde karşı - devrimci güçler (feodalite, burjuva, emperyalizm), çıkarlarının gereği olarak ve de zorunlu olarak, ulusal devrim ve ulusal kurtuluş hareketinin problemlerinin demokratik yoldan çözümlenmelerini reddeder ve bütün demokratik kapıları kapatarak kendi gerici sınıfsal şiddetine karşı koymanın bir tek kapısını açık bırakır, o da ihtilalci sınıfsal şiddet kapısıdır. İşte burada hareket, uluslararası koşullar

ve her ülkenin kendi özel koşullarına göre çeşitli biçimler alır.

Geri kalmış ülkelerde ulusal kurtuluş güçleriyle karşı - devrimci güçler arasındaki çelişkilerin çözümlenmesi metodunun genel kuralı, çeşitli biçimleriyle birlikte halk savaşı yöntemine dayanır. Bazen ilk dönemde kırsal bölgelerde yürütülen gerilla savaşıyla başlar, sonra bu gerilla güçleri düzenli taburlar halinde savaşacak ve gerilla savaşını da birlikte yürütecek düzeye gelirler (Küba, Vietnam, Kore, şimdi de Venezüella, Kolombiya, Bolivya). Bazen de kırsal bölgelerde düzenli ve yarı düzenli bir sınıfsal iç savaş yolu uygulanarak bu bölgeler kurtarılır, sonra şehirler kuşatılır ve alınır (Çin). Bazen de ihtilalci sınıfsal şiddet hareketleri şehirlerde düzenlenir ve önce şehirler, sonra da ülkenin diğer bölgeleri kurtarılır; bu tür hareket ise çarpışan güçlerin karakterine ve yerel ve uluslararası koşullara bağlıdır (1870'te Paris Komünleri, 1917'de Ekim İhtilali, 1945'te Vietnam Devrimi).[25]

Devrimle karşı - devrim arasındaki çatışma ve çelişkileri, karşı - devrimin başlıca baskı organı olan klasik ordularla yapılan askeri darbelerle çözümlemek için harcanan bütün çabalar başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu askeri darbelerin en iyisi bile, emperyalizm çağı olan çağımızın geri kalmış ülkelerinde ulusal kurtuluş problemlerini çözümlemekten aciz bulunan bir küçük burjuva düzeni doğurup korumaktan öteye gidemez. Yalnız bunun bir tek istisnası vardır, o da 1966 Dominik Darbesidir. Çünkü Dominik Darbesi bir küçük burjuva düzeni bile doğurmadan, Amerikan emperyalizminin kuvvetlerini çağıran karşı - devrimci güçler tarafından ezildi. Bu darbenin başarısızlığa uğramasının nedeni de halkı silahlandırıp eğitmekteki ve uzun süreli bir devrimci sınıfsal savaşa girişmekteki güçsüz-

---

[25] Marx, **Paris Komünleri.** John Reed, **Dünyayı Sarsan On Gün.** **General** Giap, **Halk Direniş Savaşı.**

lüğüydü. Böylece, ulusal ve sosyalist ihtilale varmanın çeşitli yolları bulunduğu konusundaki görüşün yanlışlığı ve demagojik olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu görüşü, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin XX. Kongresi kabul etmiş ve aynı sonuca varmıştı. Fakat bu görüş eski ve çağdaş tarihsel olaylar tarafından mahkum edilmiştir.

Bütün bunlarla, geri kalmış ülkelerde ulusal kurtuluş problemlerini çözümleme ve ulusal demokratik devrim amaçlarını gerçekleştirilmeyi başarma yeteneğine sahip olan sınıfsal ve ideolojik mücadele kuralları oluşmaktadır. O halde mesele birtakım «barışçı» mücadeleler yapmak yada silaha sarılmak meselesi değildir. Mesele, bugünkü dünya koşulları altında, feodal, komprador yada yarı - feodal bir düzen içinde yaşayan, sömürge yada yarı - sömürge olan geri kalmış bir ülkede, ulusal kurtuluş yolunun ideolojik ve politik yönlerini açıkça gören bir görüşün egemen olacağı marksist bir öncü kuvvetin yönetimi altında bu mücadelenin, bu eylemin nasıl görevlendirileceği meselesidir.

Maddi silaha dayanmayan ideolojik devrimci silah, ulusal kurtuluş hareketinin oluşmasını ve ifade edilmesini arzu ettiği bir teori olmaktan öteye gidemez. Ayrıca ideolojik devrimci (marksist - leninist) silaha dayanmayan maddi silah da ulusal hareketi mutlak bir başarısızlık çıkmazına sokar, ve devrimi bilerek yada bilmeyerek -bu nokta önemli değildir- karşı devrimin ve yeni emperyalizmin hizmetine sürükler[26]

---

(26) Gerard Chalian, **Cezayir'de Sosyalizmin Güçlükleri.** Nayif Havatme, **Güney Yemen İhtilalinin İçinde Bulunduğu Buhran,** General Giap, **Büyük Bir Zafer ve Büyük Bir Ödev.**

6 Filistin Sorunu ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi

Filistin Ulusal Sorunu tarih boyunca Filistin'i çevreleyen durumlarla ve uluslararası çatışmalarla bağlantı halinde olmuştur. Ortadoğu haritasını tarih açısından bilimsel bir görüşle incelediğimiz zaman Filistin meselesindeki gelişmelerle genel olarak Ortadoğu'daki ve özellikle Filistin'i çevreleyen bölgedeki gelişmeler arasındaki sürekli diyalektik ilişkileri görürüz. İşte tarih boyunca Filistin'in ve mücadeleci halkının kaderini tayin edegelen de bu gelişmeler dizisi olmuştur.

Filistin'in özellikle yeni tarihi bu gerçeği mutlak olarak ispat etmektedir. Sömürgecilik düzeni ile Osmanlı İmparatorluğunun teokratik feodal düzeni Avrupa kapitalist düzenleri karşısında zayıflamaya başladığı zaman, emperyalizm Osmanlı Devleti'nin mirasına konmaya yöneldi ve emperyalist devletler «Hasta Adam»ın terekesini kendi aralarında paylaşmaya başladılar. Aynı zamanda Yahudi kapitalizminin yönettiği siyonizm de, dünyanın birçok ülkesindeki Yahudi kolonilerini içine alacak bir ırkçı siyonist hareket oluşturmak için dinci - gerici sloganlarla Filistin'i istila etmeye yöneldi. Sömürgecilik ve emperyalizm ile siyonizm arasında karşılıklı çıkar bulunduğu için, Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne karşı olan güç-

ler, Avrupa endüstrisi ile Yahudi kapitalizmi tarafından çökertilmeye başlanan Osmanlı İmparatorluğu'nun mirasını paylaşmak için bir tek cephede birleştiler.

Birinci Dünya Savaşı sonunda emperyalist devletler Doğudaki Arap ülkelerini kendi sömürge imparatorluklarına kattılar ve İngiltere 1917 yılında Yahudilere Filistin'de «ulusal hak» verileceğini vadeden Balfour Bildirisi'ni yayınladı. İngiltere'nin bu davranışı bir raslantı yada Dışişleri Bakanı'nın yaptığı bir yanlışlık sonucu değildi; tersine, Arap yurdunun Doğu bölgelerinde güdülen emperyalist bir politikanın sonucuydu. Bu politikanın amacı da, dünyanın bu hayati bölgesinde başarıya ulaşması halinde emperyalizmin tüm üslerini ve çıkarlarını tehdit edecek olan Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne karşı koymakta emperyalizmin kullanacağı bir «beşeri üs» kurmaktı. İngiltere'nin bu tutumu, ayrıca, Filistin ve Arap Kurtuluş Hareketi'ne karşı kurulacak cephede yer alacak olan siyonizmin «yurt edinme» emellerine de olumlu bir cevap teşkil ediyordu.

Emperyalizm ve siyonizm, Filistin ve Arap toprakları üzerinde kurulan Arap feodal düzenlerinde, genellikle Arap ülkeleri ve özellikle Filistin için hazırlanan şer planlarının gerçekleştirilmesine elverişli ortamı buldular. Çünkü feodal - büyük burjuva Arap düzenleri doğdukları günden itibaren emperyalizmin kucağına düşmüşlerdi ve Filistin ile Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne karşı emperyalizmle birlikte bir karşı - devrimci geniş cephede yer almışlardı. Aslında bu tabii bir durumdu. Çünkü bu düzenlerle emperyalizm arasındaki karşılıklı çıkarlar onları ittifaka götürüyordu. Emperyalizm hem onları ve sömürücü sınıfsal çıkarlarını, hem de kendi sömürücü emperyalist çıkarlarını birlikte himaye etmekteydi. Onlar da kendi yönlerinden emperyalizmin çıkarlarının bekçiliğini yapıyorlardı. Böylece taraflardan her birinin varlığı ve

bekası, karşı - devrim hareketinde ortak olanların tümünün varlığına ve bekasına bağlıydı.

Feodal - büyük burjuva Arap düzenlerinin emperyalizmin kucağına düşmeleri sonucu olarak bu düzenler, siyonizmin emelleri ve emperyalizmin Filistin'i Yahudileştirme konusundaki vaadleri karşısında eli - kolu bağlı durdular. Ve bu düzenler sadece «müttefik» İngiltere'den Filistin halkının haklarına «anlayış» göstermesini istemekle yetindiler.(27)

Filistin'in Yahudileştirilmesi çabalarına karşı gerici Arap düzenlerinin bu küçültücü durumlara düşmeleri normaldi aslında. Çünkü asalak burjuva - feodal yapılarının gereği olarak, silahlı güçlerle ve ulusal halk ihtilalleriyle emperyalizmin ve siyonizmin planlarına karşı koyamayacaklardı. Gerici düzenler her zaman ve her yerde -ve tabii bizim ülkemizde de- emperyalizmden korktuğundan daha çok halk kitlelerinden korkmaktadırlar. Oysa emperyalizmin ve siyonizmin planlarına karşı koymak, halkın silahlandırılmasını ve örgütlendirilmesini gerektirmektedir; bunu da ülkemizdeki ve Asya, Afrika, Latin Amerika'nın tüm geri kalmış ülkelerindeki ulusal kurtuluş düşmanı gerici düzenler reddetmektedirler. Üstelik bu düzenlerin çıkarı ve bekası, feodal ve burjuva sınıfsal yapılarının bir gereği olarak, eski ve yeni emperyalizmin Arap ülkelerinde kalmasına bağlıdır.

İşte bunun içindir ki, Filistin'in kaderini çevresindeki ulusal çatışmalar tayin etmiştir. Ve bu çatışmalar aslında, Filistin ve Arap toprakları üzerindeki ulusal kurtuluş kampı güçleri ile, ulusal kurtuluşa karşı olan emperyalizmden, onunla ittifak halinde bulunan gerici Arap düzenlerinden ve bunlara eklenen enternasyonal siyonizmden kurulu karşı - devrimci kamp arasında yapılan bir sınıf çatışmasıdır.

---

(27) **Naci Alloş, Filistin'de Arap Direnişi**

Feodal ve komprador burjuva sınıflarının baskıcı polis devleti mekanizmasına egemen bulunmalarından ve ulusal hareketin yönetimine de 1948 yılma kadar aynı sınıfsal organların egemen bulunmalarından dolayı, Filistin kaderinin emperyalizmle ittifak halinde bulunan bu sınıf ve lider kadrolarının elinde nasıl bir sonuca vardığı bilinmektedir. Bu egemen sınıflar tarafından ortaya atılan ve Filistin'in üzerinde ağlayıp sızlayan tüm duygusal sloganlara rağmen, bu sınıflar, emperyalizmle anlaşmaya varmışlar ve onun Filistin'i Yahudileştirmeye çalışan planlarına karşı hiçbir eylem gösterememişlerdir. Emperyalizme karşı geniş bir ulusal savaş cephesi açacakları yerde -ki bu, gerici sınıfların tabiatına uygun değildir-, bu sınıflar, Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin tarihi boyunca, ulusal, sınıfsal ve politik devrimci güçleri ezme ve soyutlama politikası uygulamışlardır; aynı zamanda emperyalizmle ittifak kurma ve tüm Arap ülkelerinde başta petrol yağmacılığı olmak üzere emperyalizmin çıkarlarını ve mevkiini koruma politikasını sürdürmüşlerdir.

Bu eleştirel girişin yapılması, Filistin Ulusal Sorunu'nun bir temel kuralını ortaya koymak bakımından zorunluydu. Bu kural da Arap düzenleriyle Filistin Sorunu arasındaki günlük diyalektik ilişkilerdir. Ve Filistin Direnme Hareketi'nin Arap düzenlerini, Filistin Ulusal Sorunu karşısındaki somut tutumlarını ölçü alarak değerlendirmesi zorunludur. Böyle yapmadığı takdirde, Filistin Direnme Hareketi «Filistinlilik» niteliğini yitirecek ve 1936 Ayaklanmasının başarısızlığa uğramasından, 1948 felaketinden, 1967 yenilgisinden sorumlu olan kurulu Arap düzenlerinin bir nicel parçası haline gelecektir. Mevcut Arap düzenleri de, Filistin ve Arap Kurtuluş Hareketi de, Filistin Sorunu karşısında iki yoldan birini seçmek durumundadırlar. Ya Filistin Sorununun tasfiyesi, yada halk kurtuluş yönteminin uygulanması... Bu iki yoldan hangisini

düşünürsek düşünelim, hem Arap düzenlerinin, hem de Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin durumlarını ve kaderlerini göz önünde bulundurmak zorundayız. Bu seçme meselesi ise öznel iradelere, niyetlere, demagojik duygusal sloganlara bağlı bir mesele değildir; bu mesele, Arap düzenlerinin ve Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin kabul edip uygulayacağı somut eylem programlarına bağlıdır.

Somut gerçekleri atlatmak ve demagojik sloganlarla türkü söylemek ise, yeni bir siyasi, yada askeri - siyasi yenilgiyle sonuçlanacak gerici ve iğrenç bir davranıştır.

■ *Haziran Yenilgisinden Alınan Dersler*

Haziran yenilgisi aslında yalnız askeri bir yenilgi değildir; Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin sınıfsal, ekonomik, askeri ve ideolojik yapısının tümünün yenilgisiydi.

Gerçekte burjuva - feodal Arap düzenleri Haziran Savaşından ve yenilgisinden dolayı muhatap tutulamazlar. Çünkü bu düzenler daha 1948 felaketinde kendi kendilerini iflasa mahkum etmişlerdi. 1948 felaketinden sorumlu olan da bu düzenlerdi. Çünkü emperyalizmle yaptıkları ittifak altında ordularını yenilgiye götürmüşlerdi. Ve Haziran yenilgisi nasıl yalnız bir askeri yenilgi değilse, 1948 yenilgisi de, Filistin ve Arap ülkeleri ekonomisini geri ve dünya kapitalist pazarına ve de kapitalizmin «merhameti»ne bağımlı hale getiren Arap feodal - burjuva düzenlerinin ve gerici sınıfsal politikalarının yenilgisiydi. Bu düzenler feodal ve burjuva yapılarıyla, Araplar ve Filistin için emperyalizmden ve dünya kapitalist pazarından bağımsız bir ekonomi kurmaktan da aciz kalmışlardı. İş bununla da kalmadı; bu düzenler sömürücü sınıfsal imtiyazlarını korumak ve ekonomik, politik hiyerarşinin doruğuna egemen olmak için çabucak emperyalizmle ittifak kur-

dular ve onun kucağına düştüler. Böylece emperyalizmle birlik olup hem Filistin, hem de Arap Kurtuluş Hareketi'nin karşısında durdular ve bu hareketleri soyutlamak, tasfiye etmek, ezmek eylemlerini uyguladılar (örneğin 1919 Mısır Ayaklanması, 1936 Filistin Ayaklanması, 1941 Irak Ayaklanması ve diğer Arap ülkelerindeki kitle hareketleri).

İşte feodal ve burjuva yapıya sahip olan ve emperyalizmle işbirliği yapan bu geri, bu güçsüz düzenler, bu niteliklerinden dolayı, vatanı korumaya ve emperyalizmle siyonizmin Filistin'le diğer Arap ülkelerinde uyguladıkları politikaya karşı koymaya muktedir olacak modern ulusal ordular kurma olanağına da sahip değillerdi. Ve bu geri, bu güçsüz, bu cılız ordularıyla 1948 savaşma girdiler. Sonunda, emperyalizmle işbirliği yapan bu feodal - burjuva Filistin ve Arap düzenlerinin durumlarının bir sonucu olarak felaket geldi çattı ve «İsrail Devleti» kuruldu. Ondan sonra bu felaketin sonuçlarının değil, bu sonuçları doğuran sınıfsal, ekonomik, politik ve askeri nedenlerin eleştirilip değerlendirilmesi zorunlu oldu. Ve artık açıkça anlaşıldı ki, İsrail Devleti'nin tasfiyesi ve Filistin'in kurtuluşu emperyalizmle işbirliği yapmış olan bu burjuva - feodal düzenlerin reddedilmesi ve felaketin ana etkenlerinin tasfiyesi zorunluluğuna bağlıdır. İşte 1948 felaketinin Filistin ve Arap Kurtuluş Hareketine öğrettiği derslerin en önemlisi budur. Nasır, Filistin Savaşında arkadaşlarıyla birlikte Faluce'de abluka altında bulunduğu sırada, arkadaşlarına hitabederek «yenilgi savaş alanında değil, orada, Kahire'de kararlaştırılmıştır; ve Kahire'nin emperyalizmle, Arap gericiliğiyle ittifak halinde bulunan Faruk'un feodal - burjuva düzeninden kurtarılması, Filistin'in kurtuluşu için uygulanacak ulusal eylem programının ilk halkasını teşkil edecektir» demekte gerçekten haklıydı.

İşte ondan sonra artık Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin programındaki temel mesele, 1948 felaketinden sorumlu olan feodal - burjuva düzenlerinin tasfiyesi olmuştur. Çünkü bu düzenlerin tasfiyesi, Ulusal Hareket'in önünde, geri burjuva ve feodal ekonominin, yani dünya kapitalist pazarına bağlı olan ekonominin yıkılması ve endüstrileşmeyle, toprak reformuyla, bu pazardan bağımsız bir modern ulusal ekonominin kurulması yolunu açacaktı. Ve emperyalizmin baskılarından kurtulmuş sağlam bir ekonomik temel kurulmadıkça, Filistin ve Arap toprakları üzerinde, İsrail'den, emperyalizmden ve onunla işbirliği yapan Arap gerici düzenlerinden kurulu karşı - devrim kampına karşı uzun süreli bir savaşa girecek olan düzenli orduların ve halk ordularının kurulması mümkün olmayacaktı.

Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi 1948'den sonra sınıfsal, ideolojik ve politik alanlarda yeni bir döneme girdi. Felaketten sonra iyiden iyiye karşı - devrim safına geçen feodal - burjuva düzenlerin ve lider kadrolarının iflasıyla birlikte ulusal çatışma hareketi yeni bir sınıfsal ve siyasal muhteva kazanmaya başladı. Bu gelişmenin belirtileri İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra küçük burjuva sınıfının gelişmeye başlamasıyla göründü. 1948 felaketinin feodal - büyük burjuva düzenlerinin vatanı korumaktan ve emperyalizme, siyonizme karşı koymaktan aciz olduğunu kesinleştirmesiyle birlikte, Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin liderliğini küçük burjuva sınıfı üzerine aldı. Bu sınıf da, Arap ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin yenilgisinden, 1948 felaketinden sorumlu olan feodalite, sermaye ve emperyalizm ittifakını yıkmakla ve işçiler, köylüler, askerler, küçük burjuva arasında bir ittifak kurmakla[28] Ulusal Kurtuluş problemlerine çözümyolu getiren küçük burjuva karakterli sınıfsal, ideolo-

[28] **Mısır Ulusal Misakı**

jik ve politik bir yöntem önerdi. Küçük burjuva sınıfı da kendi sınıfsal ideolojisinin ışığı altında öncü sınıf rolünü aldı.

Hakim fikirler hakim sınıfın fikirleridir. Bu sınıfsal - ulusal çatışma Birleşik Arap Cumhuriyeti'nde, Suriye'de, Cezayir'de ve bir dereceye kadar Irak'ta küçük burjuva karakteri taşıyan sınıfsal, ekonomik ve politik yöntemlerde oluştu; ve feodalite - burjuva - emperyalizm ittifakını yıkmak, komprador burjuvazisi feodal ekonomiyi yıkarak birinci derecede hafif sanayie, tarım meselesinin yoksul köylülerin yararına çözümlenmesine ve ülkelerin elektriklendirilmesi çabalarına dayanan bir ekonomi kurmakla ulusal demokratik devrim ve ulusal kurtuluş problemlerini çözümleme amacına yöneldi. Bütün bunlar, dünya kapitalist pazarından bağımsız bir ekonomik tabanın sağlanması ve emperyalizme, siyonizme, sömürüye karşı bir ulusal, sosyal ve siyasal temelin yerleştirilmesi ve yurdun korunması ile Filistin'in kurtarılması için modern düzenli ulusal orduların kurulması içindi.

Ne var ki, bu ulusal - sınıfsal çatışmanın sertleşmesi karşısında karşı - devrimci güçler uzun süre beklemediler; ve karşı - devrimin hem Arap toprakları, hem de işgal altında bulunan Filistin toprakları üzerindeki durum ve çıkarlarını tehdit eden ve gericiliğe, emperyalizme, siyonizme karşı olan ulusal düzeni tasfiye etmek için 1956'da Anglo - Fransız - siyonist saldırısını[29] düzenlemeye koştular. 1956 saldırısından sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin liderliğinde bulunan yeni emperyalizm, ulusal düzenlerde temsil edilen Arap Kurtuluş Hareketi'ni -dışardan tasfiye çabaları başarısızlığa uğradıktan sonra- içerden kendine bağlamaya çalıştı. Fakat ulusal düzenler bunu reddettiler ve müteredditi küçük burjuva sınıfsal karakterleriyle bağdaşır bir tarzda kesik bir nefesle, eski ve ye-

[29] **Mısır'a karşı girişilen üçlü saldırı (M.E.B.)**

ni emperyalizme karşı mücadelelerini sürdürdüler. Amerikan emperyalizmi bu düzenleri barışçı yollardan kendine bağlama politikasının başarısızlığa uğradığını kesinlikle anlayınca bu sefer de Haziran 1967 saldırısıyla emperyalist - siyonist şiddet yoluna başvurdu. Bu saldırının amaçları Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni dize getirip Filistin Sorunu'nu İsrail'in lehine olarak tasfiye etmelerini sağlamak, ve bölgedeki sınıfsal ve siyasal haritayı, emperyalizmin maddi ve siyasi üslerini teşkil eden, İsrail Devleti için de tarihsel birer emniyet süpabı niteliği taşıyan sağcı gerici burjuva - feodal düzenlerin yararına olarak yeniden düzenlemekti.

Bu nedenledir ki, Haziran Savaşı'nda hedefleri, Arap gerici düzenleri değil, ulusal düzenler ve Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin tüm gruplarıydı. Peki, bu ulusal düzenlerle Arap ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi, hangi ulusal yöntemle Haziran saldırısına karşı koydular? Ve niçin yenilgiye uğradılar?

Filistinli ve Arap küçük burjuva ve gerici burjuva teorisyenleri yenilgi konusunda bazı yorumlar ve tahliller yaptılar ki, bunları şu iki noktada toplamak mümkündür:

1 — İsrail'in ve onu kucağına almış olan Amerikan emperyalizminin bilim, teknik ve uygarlıkta üstün oluşları.

2 — Geri kalmış küçük bir ülke oluşumuz ve ülkemizin, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın geri kalmış tüm ülkelerinden üstün bir tekniğe ve korkunç savaş araçlarına sahip olan Amerikan emperyalizmine karşı koyamayışı, onunla boy ölçüşemeyişi.

Ve bu teorisyenler, bu tahlilciler şu sonuca vardılar ki, İsrail'e karşı zafer kazanmamız, bilim ve teknikte ona yetişmemize ve onu geçmemize bağlıdır.

Öte yandan, bazı küçük burjuva ve gerici teorisyenler de yenilgiyi, şu yada bu Arap ordusunun düştüğü, Arap uçaklarının öldürücü bir adrbeye uğradığı gibi bir takım teknik ve askeri hatalar zinciriyle yorumlamaya çalıştılar.

Filistinli ve Arap küçük burjuva ve gerici teorisyenleri ve tahlilcileri Arapların Haziranda yenilgiye uğramalarının yorumunu ve değerlendirmesini yaparlarken, çağdaş tarihin olaylarını da canbazlıkla atlamaktadırlar. Ve 5 Haziran'dan önce «karış karış savaşma», «halk kurtuluş savaşı», «yakılan toprak politikası» gibi sert sloganların yoğunlaştırılmasına rağmen, altı gün içinde yenilginin kabul edilmesinin temel etkenlerini kasıtlı olarak atlamaktadırlar. Oysa Haziran yenilgisi sonucunu doğuran, bu nesnel maddi etkenlerdi.

Yenilginin temel etkeni eğer gerçekten İsrail'in ve emperyalizmin bilim ve teknik üstünlüğü ise, peki Vietnam'ın yarım milyon Amerikan askerine ve bir o kadar da Saygon'daki uşak hükümete bağlı askere karşı koyuşunu nasıl yorumlayacağız?

Eğer Amerika'ya karşı direnmek yada onunla boy ölçüşmek gücüne geri kalmış güçsüz bir ülke olarak sahip değilsek, peki Vietnam'ın ve Küba'nın, Amerikan savaş araçlarının üstünlüğüne rağmen Amerikan emperyalizmiyle boy ölçüşüşlerini nasıl yorumlayacağız?

Eğer yenilgiye bazı teknik ve askeri hatalar sonucu olarak uğranılmışsa, neden yenilgi kabul edildi ve «karış karış savaşma», «halk kurtuluş savaşı» sloganları neden kayboldular? Oysa Vietnam halkı devrimci savaşını «karış karış», hem sözle ve hem de eylemle yürütmektedir. Vietnam İhtilal Ordusunun düzenli taburları da bazen yenilgiye ve duraksamaya uğrarlar, fakat savaşı durdurmazlar.

Arap halkları ile Filistin halkı eğer gerici ve küçük

burjuva teorisyenlerinin tahlillerini tutarlarsa, siyonist - emperyalist bilim ve tekniğe ulaşmak ve bizim geri kalmış tarım ülkemizle ileri bir endüstriye sahip olan ve başta Amerikan emperyalizmi olmak üzere dünya emperyalizmince de desteklenen İsrail arasındaki uygarlık uçurumunu doldurmak için bir yüzyıldan daha fazla beklemek zorunda kalacaklardır.

Geri kalmış halkların giriştikleri çağdaş devrimin tarihsel gerçekleri, gericiliğin ve küçük burjuvanın teorisyenlerini yalanlamakta; ve Arapların Haziranda uğradıkları yenilginin, 30 milyonluk küçük Vietnam halkı ile 7 milyonluk küçük Küba halkının Amerikan emperyalizmine karşı koymalarının, ve bilimde, teknikte Vietnam halkı ile Küba halkınmkinden üstün olan Amerika'nın savaş araçlarının ve Amerikan emperyalizminin kesin yenilgiye uğratılmasının nedenlerini ortaya koymaktadır. Neden bizde yenilgi de, onlarda karşı koyma ve boy ölçüşme?

Vietnam'da ve Küba'da, proletarya ve yoksul köylü sınıfsal yapıya sahip devrimci ulusal düzenler vardır. Bu düzenler ülkelerinin maddi, manevi, kültürel güçlerini ulusal kurtuluş ve ulusal demokratik devrimin hizmetine koyarlar, maddi ve manevi tüm sınıfsal imtiyazları tasfiye ederler ve bağımsız ekonomi için sağlam bir maddi taban kurarlar; toplumdaki devrimci sınıflar, feodalite - sermaye - emperyalizm ittifakına karşı olan siyasi güçler ve sınıflar arasındaki ittifakın başında dururlar. Ayrıca oralarda uygulanan ekonomik ve politik ulusal yöntem, ulusal kurtuluş problemlerinin çözümlenmesi ve emperyalizme karşı mücadele edilmesi için tüm mücadeleci sınıfları silahlandırıp seferber etmek gücüne ve yeteneğine sahiptir. İşte burada halk kurtuluş savaşının sloganları bilimsel ve somut kapsamlar kazanmaktadır. Çünkü görüyoruz ki, geniş ve yoksul işçi kitleleri, emperyalizmi ve onun işbirlikçisi olan bütün mahalli güçleri kahretmek için, halk milis

birlikleri saflarında, partizan birliklerinde ve düzenli ordu taburlarında örgütlenmektedirler.

Bizde ise Arap ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin yapısında durum değişiktir. Çünkü bizde küçük burjuva sınıfı Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin öncülüğünü yapmaktadır ve bu sınıf kendi politik, sınıfsal ve ideolojik ufku içinde birtakım sınıfsal, politik, ekonomik ve askeri dönüşümlere liderlik etmektedir. İşte Haziran Savaşı'nda yenilgiye uğrayan da bu ideolojik ufuk ve onun sınıfsal, ekonomik, politik ve askeri yöntemi olmuştur. Küçük burjuvanın kurduğu ekonomi, emperyalist - siyonist saldırının karşısında duramadı. Çünkü bu ekonomi hafif endüstriye ve tarımsal çözümyollarına dayanan bir ekonomiydi. Tarımsal çözümyolları ise, üretim yeteneğini artırmak ve üretimi yoğunlaştırmak amacıyla toprağın bölünmesi esası üzerinde uygulanmıştı. Bu ekonomi Süveyş Kanalı'nın kapatılmasından sonra geriledi ve ayakta durabilmek için petrole sahip bulunan gerici düzenlere avuç açmak zorunluluğunda kaldı.

İdeolojik ve politik ilişkilerde de bu sınıf sosyal ve politik hiyerarşinin doruğunda kaldı ve «halkın emekçi güçlerinin ittifakı» ilkesi de, işçileri, köylüleri ve askerleri bu ittifakın ve ondan doğan hiyerarşinin tabanına, küçük burjuvayı da doğruğuna oturtan bir ittifaka dönüştü. Bundan güdülen amaç da küçük burjuvazinin yurt toprakları üzerinde meydana gelen dönüşümlerin ve hem Arap, hem de Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin kontrolunu elinde tutmaya devam etmesinin sağlanmasıdır.

Feodal - kapitalist birikimden korktuğu kadar halk kitlelerinden de korkan küçük burjuva, bu sınıfsal karakterinin gereği olarak ideolojik, politik ve sınıfsal küçük yöntemiyle, dünya kapitalist pazarından bağımsız olan bir ulusal ekonomi kurma olanağına da sahip olamamıştır. Ve genel olarak yeni emperyalizmle, uluslararası emper-

yalizmle, özellikle de Amerikan emperyalizmiyle arasındaki köprülerin hepsini atamamıştır.

Bütün bunlardan dolayı küçük burjuva, yurdun korunması ve ülkenin politik, ekonomik ve askeri alanlarda Filistin'in kurtuluşu için çalışabilecek düzeye getirilmesi meselesinde kumar oynamıştır. Örneğin düzenli ordularla yarışa çıkmış ve halkı halk milis birliklerinde örgütlemeyi, silahlandırmayı ve eğitmeyi reddetmiştir. Oysa bizzat küçük burjuvanın türküsünü söylediği halk kurtuluş savaşının somut olarak uygulama alanına konması, ancak bu şekilde mümkün olacaktı. İşte bu durumlara dayanan ulusal yöntemle küçük burjuva düzenleri Haziran Savaşı'na girdiler; ve artık açıkça anlaşıldı ki, bu gibi yöntemler yeni emperyalizmin ve siyonizmin karşısında direnemezler. Düzenli orduların yenilgiye uğrayacakları belirtileri göründüğü anda da, bu orduları yöneten düzenler ateşkes yapılmasını istemeye yada en azından buna razı olmaya koştular. Ve böylece «karış karış savaşma», «halk kurtuluş savaşı», «yakılmış topraklar politikası» gibi devrimci sloganların kırıntıları da havada uçuşup yok olmaya başladı.

O sırada küçük burjuva düzenlerinin önünde iki yoldan başka yol yoktu ve bu düzenler o iki yoldan birini seçmek zorunluluğuyla karşı karşıya bulunmaktaydılar:

1 — Ulusal eylem yöntemine uyularak genel kapsamlı bir ihtilal çıkarılıp Vietnam ve Küba metodunun seçilmesi. Bu da ancak toplumun, Arap ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin maddi, manevi ve beşeri tüm kaynaklarının seferber edilmesi, halk kitlelerinin silahlandırılması, emperyalizmin, siyonizmin ve emperyalizmle işbirliği halindeki gericiliğin tüm çıkar ve mevkilerine karşı ihtilalci bir halk savaşına girişilmesi ve İsrail'i destekleyen, kucaklayan yada onu destekleyenlerle işbirliği yapan, alış - verişte bulunan tüm karşı - devrimci güçlere karşı geniş

bir cephede geniş bir çarpışmaya girilmesiyle, böylelikle de «İsrail'e ve onun arkasındakilere karşı savaşma» sloganının silahlı bir ihtilal eyleminde somutlaştırılmasıyla olabilirdi. O zaman kuvvet dengesi Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin lehine olarak bozulmaya başlayacak, Amerika'yla ve onun savaş araçlarıyla ölçüşülebilecek ve her gün Vietnam'da, Küba'da olduğu gibi, İsrail'in ve Amerika'nın teknik ve silah üstünlüğüne karşı insan gücü üstünlüğüyle ve ardı arkası kesilmeyecek olan savaşçı insan dalgalarıyla üstünlük Araplara geçecekti.

2 — Haziran 1967'ye kadar yürürlükte bulunan ve Haziran yenilgisini doğuran yöntem ve durumların çerçevesi içinde kalınması. Bunun anlamı da, Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin İsrail'in yararına ve emperyalizmle onun işbirlikçisi olan Arap gerici güçlerinin yararına sürekli olarak gerilemeye mahkum olmasıydı. Ve olan da, bütün acılığıyla bu oldu. Ama olan, bir raslantı değildi. Çünkü Arap feodal ve burjuva düzenlerinin emperyalizme karşı savaşmaları imkansızdı. Bunlar kendi halklarına ve kendi ülkelerindeki kurtuluş hareketlerine karşı emperyalizmle ittifak halindeydiler. Ve 1948'den sonra yurdu korumakta ve Filistin'i kurtarmakta kendi kendilerini iflasa mahkum etmişlerdi, tamamen de karşı - devrimci kampta yerlerini almışlardı. Ya antiemperyalist ve antisiyonist olan ulusal düzenler? Bunlar da küçük burjuva sınıf yapıları ve ideolojilerinin gereği olarak bir ulusal halk savaşı yöntemini uygulama alanına koymaya muktedir değillerdir. Çünkü bu, bu düzenlerin, daha doğrusu küçük burjuva sınıflarının İsrail'e ve yeni emperyalizme karşı yürütülecek bir halk ihtilalinin ekonomik, politik ve askeri yöntemleri lehine, kendi maddi, siyasi ve manevi imityazlarından vazgeçmelerini gerektirmektedir. Bu da imkansızdır. Çünkü tarihte kendi çıkarlarına aykırı hareket eden ve çıkarlarını, imtiyazlarını gönül rızasıyla

bırakan hiçbir sınıf yoktur; hatta vatan tehlikede bile olsa ve düşmanın ayakları altında parça parça çiğnense bile...

Geri kalmış ülkelerin zafere ulaşmaları ve yeni emperyalizmin bilim ve teknik üstünlüğüne karşı üstünlük kazanmaları için bir tek yol vardır, o da Vietnam ve Küba yoludur. Bu yolu reddetmek demek ise, zorunlu olarak, siyonizmin ve onun koruyucusu olan ve Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki geri ülkelerin bir numaralı düşmanı bulunan Birleşik Amerika Devletleri'nin yönetimindeki yeni emperyalizmin karşısında sürekli gerileme yolunu seçmek demektir.

Haziran yenilgisinden sonraki aylar boyunca Arap düzenleri (ilericileri de, gericileri de) kendi kendilerini sürekli olarak gerilemeye mahkum ettiler: Bu düzenler Güvenlik Konseyi Kararı'nı önce reddettiler, sonra «eksik» saydılar, daha sonra bazı maddelerinin (yalnız Süveyş Kanalı'ndan geçiş maddesiyle Filistin Sorunuyla ilgili maddeler) uygulanmasını kabul ettiler, en sonra da Güvenlik Konseyi Kararı'nı tam ve şartsız olarak kabul etmeye razı oldular, ayrıca İsrail'i de «Ortadoğu'daki gerçeklerden biri» olması dolayısıyla memnun edecek bazı açıklamalarda da bulundular. Oysa, daha önce de belirttiğimiz gibi, Güvenlik Konseyi Kararı'nın kabulü, hele uygulanması, Filistin Sorunu'nun tasfiye dönemine girmesi demektir. Çünkü bu karar aslında, emperyalizmin, Filistin Sorununun tasfiyesini öngören bir komplosudur.

Şimdi önümüzde bulunan ve tartışılması gereken mesele, Arap düzenlerinin ve Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin benimsedikleri ekonomik, politik, ideolojik ve askeri yöntemin kurtuluşa ve İsrail'in saldırısının izlerini silme olanağına götürüp götürmeyeceği ve Sina Yarımadası ile Ürdün Nehri'nin batı yakasının ve Golan tepelerinin kurtarılması, Filistin kurtuluşu ve saldırgan, ırkçı İsrail'in varlığının tasfiyesi için girişilecek uzun sü-

reli savaş yolunda bir ilk adım olup olmayacağı meselesidir.

Birtakım hayali düşüncelerle Filistin Direnme Hareketini, Filistin konusunda Arap bölgesinde cereyan eden olaylardan soyutlama yolunu tutmak isteyen Filistinli gerici - sağcı çevrelerin teorisyenlerini kıstırmak için, bu meseleyi sağlam çerçevesine oturtmak ulusal bir zorunluluktur.

Ayrıca Güvenlik Konseyi Kararı karşısında takınılan tavrı bazen taktik bir davranış olarak tasvir eden, bazen de bugünkü koşullar altında bunun kabulünün kaçınılmaz olduğunu, çünkü Amerika ile Araplar arasında korkunç bir bilim ve teknik farkı bulunduğunu ve bu yüzden Arapların Amerika'yla boy ölçüşme gücüne sahip bulunmadıklarını, Amerika için söylenenlerin İsrail için de büyük ölçüde söz konusu olduğunu, bu yüzden de Güvenlik Konseyi Kararını kabul etmenin zorunlu bulunduğunu iddia eden küçük burjuva ye Arap gericiliği teorisyenlerini kıstırmak için de bu meselenin doğru olarak konması ulusal bir zorunluluktur.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Haziran yenilgisinin üzerinden geçen bu 20 ay içinde açıkça anlaşıldı ki, Arap düzenleri ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi, Haziran yenilgisinin neden ve sonuçlarını bir eleştirel değerlendirmeye tabi tutamadılar ve bu değerlendirmeyi karşı - devrimci güçlere (İsrail - Amerikan emperyalizmi - emperyalizmin işbirlikçisi olan Arap gericiliği) karşı yürütülecek bir halk kurtuluş savaşı yöntemine oturtamadılar. Bu da tabiidir. Çünkü Arap düzenleri ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi, bugünkü sınıfsal, ideolojik ve politik karakterleriyle, Arap ve Filistinli kitleleri seyirci olmaktan ve mucizeler çağının geçmiş olduğu bir çağda mucize beklemekten çıkararak, karşı - devrimci güçlerle çarpıştıracak köklü bir ulusal politika uygulama yeteneğine sahip değil-

dirler. Bunu onlardan beklemek de temelden yanlış olur. Çünkü onlar karakterlerine ve mahalli ve uluslararası çıkarlarına aykırı düşecek bir eyleme girişmezler. Bu nedenledir ki, bu düzenler, emperyalizm - siyonizm karşısında Vietnam ve Küba tipi bir halk kurtuluş savaşı yöntemi uygulayacakları yerde, Hazirana kadar ayakta duran ve Haziran yenilgisini doğuran yöntemleri uygulamaya devam ettiler. Bu düzenleri Hazirandan bugüne kadar İsrail'in ve emperyalizmin lehine olarak sürekli gerilemeye iten neden de işte budur.

1948'den bugüne kadar İsrail'i açıkça destekleyip kucaklayan Amerika Birleşik Devletleri'nin nüfuzu altındaki merkezler başta olmak üzere, emperyalizmin tüm çıkar ve mevkilerini vurup yoketmek için silahlı ve silahsız savaşa girmek üzere tüm Arap ve Filistin toprakları boyunca ihtilalci bir ideolojik ve politik seferberlik yapacakları, böyle ulusal ve namuslu bir politika uygulayacakları yerde; Arap düzenleri geriledi̇ler ve Amerika Birleşik Devletleri'yle, onun Arap ve Filistinli kitlelerin kanını emen ve İsrail Devleti'ni besleyen emperyalist çıkarları konusunda kur yapmaya başladılar. Oysa somut gerçekler şunu ispat etmiştir ki, İsrail'in boynunun burulması bölgedeki Amerikan emperyalizminin boynunun burulmasıyla mümkün olur.

Arap düzenleri Filistin Sorununu tasfiye etmeyi öngören Güvenlik Konseyi Kararı'nı reddedecekleri yerde, sonunda kabul ettiler ve Dört Büyük Devleti, İsrail'i de bu kararı kabul etmeye zorlamaya ve onun uluslararası güvenliğini sağlamaya çağırdılar.

Ve Arap düzenleri, ekonomiyi savaş ekonomisine dönüştürerek kemerleri sıkma politikası uygulayacakları ve düzenli orduların yanında halkı da silahlandırıp halk milis birliklerinde örgütleyecekleri ve uzun süreli savaş yöntemini tereddütsüz olarak kabul edip siyonizmin ve Ame-

rikan emperyalizminin bilim ve teknik üstünlüğüne karşı Arapları üstün duruma getirecek durumu yaratacakları yerde; İsrail'in ve emperyalizmin bilim ve teknik üstünlükleri karşısında Haziran Savaşında çökmüş bulunan düzenli ordu teorisine güvenme politikasına yeniden döndüler. Oysa düzenli savaş yolu ne Arapların, ne de bilim ve teknikte üstün olan bir düşmana karşı ulusal kurtuluş savaşına girişen geri kalmış herhangi bir yoksul ülkenin yararına değildir. Emperyalizmin teknik üstünlüğüne karşı, kurtuluş savaşı veren ülkelerin insan gücü bakımından üstünlük sağlamaları şarttır. Böyle bir üstünlük ise halkın uzun süreli ve insanca büyük fedakarlıklara mal olacak bir savaşa hazırlanmasını, bu amaçla örgütlenip silahlandırılmasını gerektirmektedir. Bizde de İsrail'in ve onun arkasında duranların yenilgiye uğratılması ve zaferin elde edilmesi ancak bu şekilde mümkün olabilir.

Arap düzenleri ise Haziran 1967'den önceki duruma döndüler. Ve böylece Filistin Sorunu'nun tasfiyesini öngören Güvenlik Konseyi Kararı'nın lehine olarak gerileme durumuna düştüler. Çünkü bu kararın sözde değil eylemde reddedilmesi, Haziran yenilgisinden bu yana Arap düzenlerinin tuttukları yoldan değişik ve köklü bir yolun tutulmasını gerektirirdi.

Şimdi ne olacak bu durumda? Haziran Savaşı'nda zafer kazanmış durumda olan İsrail, Güvenlik Konseyi Kararı'nı keyfine göre yorumlamakta direnir, özellikle Arap topraklarından biraz daha fazla kazanarak «güven altına alınmış sınırlar» konusunda ısrar ederse, Arap düzenlerinin önünde yalnız iki yol olacaktır: Ya daha çok gerileyecekler, yada İsrail'e karşı, sonucu şimdiden bilinen kısa soluklu bir savaşa tekrar gireceklerdir. Gerçi üçüncü bir yol daha vardır; defalarca belirttiğimiz gibi, emperyalizmin ve İsrail'in yenilgiye uğratılması, ilk adım olarak 5 Haziran saldırısının izlerinin silinmesi, arkasından da iş-

gal altındaki tüm toprakların kurtuluşu ve ırkçı, saldırgan İsrail Devleti'nin tasfiyesi yoluna girilmesi için, Filistin ve Arap toprakları boyunca aktif ve uzun süreli bir savaş programının kabul edilip uygulanması yoludur. Ne var ki, Arap düzenleri böyle bir eyleme girişme yeteneğine sahip değillerdir.

■ *Filistin Direnme Hareketi ve Filistin'in Ulusal Sorunu*

Emperyalizme ve onunla işbirliği yapan gerici düzenlere karşı savaşan halkların elde ettikleri tecrübeler, geri kalmış güçsüz ve küçük ülkelerde ulusal kurtuluş ve ulusal demokratik devrim için girişilecek eylemin sınıfsal, ideolojik ve politik kurallarını açıklamaya yeterlidir. Bu kurallar, Arap ve Filistin ülkelerimizin de dahil bulunduğu Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketlerinin hepsi için geçerlidir. Kaldı ki, Filistin Ulusal Kurtuluş Hareket'nin tarihi tek başına bile bu kuralları ortaya çıkarmaya yeterlidir.

Ulusal Harekette, feodal ve büyük burjuva sınıflarının ulusal kurtuluş hareketinin liderliğini yapmaktan ve problemlerini çözümlemekten aciz oldukları ve görüşlerinin iflas ettiği açıkça ortaya çıkar. Ulusal mücadeleci ve savaşçı sınıfların, Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne karşı emperyalizmle ve Arap gericiliğiyle işbirliği yapan gerici sınıflardan ayırtedilmesi için Filistin'in yeni tarihini baştan sona tahlil etmenin gereği yoktur; çünkü olayların somut tahlili ve ortadaki örnekler bunu açıkça ortaya koymaya yeterlidir.

Bu örneklerin en belirginlerinden biri de, sanıyoruz ki, 1936 ihtilali'dir. Bu ihtilal yoksul ve emekçi unsurların 1934 yılından beri giriştikleri öznel hareketlerin sonucu olarak patladı. Bu unsurlardan biri de, Şeyh İzzeddin El-

Kassam adında yoksul bir din adamıydı. Filistin'in o zamanki dini lideri bulunan feodal El - Hac Emin El - Hüseyni, bu din adamının ulusal eğilimlerini bildiği için kendisini hatiplik görevine tayin etmemişti. Sonunda bu din adamının çağrısına kırsal bölgelerde köylüler, şehirlerde de işçiler uydular.

Ayaklanmanın başladığı ilk andan itibaren dini ve feodal lider kadroları (El - Hac Emin El - Hüseyni) ve büyük burjuvalar (Savunma Partisi, İstiklal Partisi gibi burjuva ailelerin yönetimindeki partiler) ayaklanma çağrısına uymayı reddettiler; bununla da yetinmediler ayaklanmaya karşı çıktılar ve ulusal hakların alınması için gösteriler ve görüşmeler gibi «barışçı metodlar»a uyulmasını istediler. Fakat silahlı ihtilal, yoluna devam etti. Sonra sağlam zemine oturunca feodal ve burjuva partilerini, toplanıp onu desteklediklerini açıklamaya zorladı. İşte burada durum değişti. Emperyalizmle işbirliği yapan bu gerici sınıfsal lider kadroları ihtilali dışardan sonuçsuz bırakmayı başaramadıklarını anlayınca onu içerden vurma ve sonuçsuz bırakma planlarına başvurdular. Ve istediklerini de yapabildiler. Üç yıl süren ayaklanma sonunda bu lider kadroları, ayaklanmanın sona erdirilmesini isteyen Arap kral ve başkanlarından bir karar ve çağrı çıkarttırmayı başardılar; böylece ihtilali ablukaya aldılar ve sonuçsuz bıraktılar. Arap kral ve başkanlarının bu çağrısını ihtilalcilere iletmeyi ve kararlarını uygulamayı da El-Hac Emin El-Hüseyni üzerine aldı. Tabii, Filistin halkının kendi kaderini kendisinin tayin etmesi ve bağımsızlığını alması konusundaki hakkını «anlaması» için «müttefik» İngiltere ile görüşmelere gireceğini vadetmeyi de bu arada unutmadı!

İş bununla da kalmadı; feodal ve burjuva lider kadroları bizzat Ulusal Hareketin başına geçtiler ve onu, parçalanmış, içinden vurulmuş, herhangi bir aktif ulusal rol oynama yeteneğini yitirmiş bir durumda 1948 felaketine

uğrattılar. Ve 1948 yılında emperyalizmle ittifak halinde bulunan Arap feodal ve burjuva düzenlerine teslim oldular. Elde edilen sonuç da, felaket ve İsrail'in kuruluşu oldu. 1948 felaketinden 1967 yenilgisine kadar bu lider kadroları kendi sınıfsal ve siyasal çıkarlarının yanında yeraldılar ve 1948 felaketinden sorumlu olan gerici Arap düzenlerinin kanatları altına girdiler. Oysa Filistin halkı bu düzenlerden ne acılar çekmişti! Filistin Kurtuluş Hareketi'ni ezme işlemlerine aktif olarak katılan bu gerici sınıfsal lider kadroları, bir yandan da, bu emperyalizm çağında, bilim ve teknoloji çağında varlığı bulunmayan mucizeler beklemekle Filistin halk kitlelerini aldatıyorlardı.

Bu inceleme, feodallerin ve büyük burjuvanın Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni yürütmekten aciz kaldıklarını ve üstelik bu harekete ihanet ettiklerini açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca ulusal kurtuluş hareketinin temel kanunlarından birini de gözleri önüne sermektedir ki, o da şudur: Antiemperyalist ve antisiyonist olan ve Haziran 1967 döneminden sonra silaha sarılabilen ve Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin öncülüğünü yapma yeteneğine sahip olan sınıflar, daha önce İngiliz emperyalizmine ve Filistin'in Yahudileştirilmesine karşı silah kaldırıp savaşmış olan sınıflardır. İşte Filistin toplumunda ihtilalci olan sınıflar bu sınıflardır. Ve silaha sarılmaktan, ölünceye kadar döğüşmekten bir şey kaybetmeyen, tersine vatan ve toprak dahil, çok şey kazanacak olan sınıflar yine bu sınıflardır.

Haziran'dan sonra bu durum daha iyi anlaşıldı. Silaha sarılanlar işçilerin, yoksul ve ücretli köylülerin ve yurtlarından kovulmuş mültecilerin çocuklarıydı. Toprak ağalarının, zengin köylülerin ve kapitalistlerin çocukları ise silahlı savaş sahnesinden kayboldular. Fakat Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin bütün tecrübelerine ve elde edilen bütün eseslı derslere rağmen, Filistinli gerici sağcı

güçler, ideolojileri ve politik tutumlarıyla Direnme Hareketi Komutanlığına nüfuz etme olanağını yine de buldular. Hatta Haziranı izleyen aylar içinde «Filistin'in Ulusal Birliği» sloganı altında ve «bu dönemde kurtuluş sorununun herkes için önemli olduğu» gerekçesiyle bu hareketin liderliğine bile katıldılar. Oysa tarihsel somut gerçekler bu gibi iddiaları 1948 felaketinden önce de, sonra da yalanlamıştır.

Evet, Filistin Ulusal Birliği ulusal bir zorunluluktur. Fakat hangi ulusal birlik? Zorunlu olan ulusal birlik, çabuk darbe vurma ve çabuk zafer kazanma stratejisine dayanan bir düşmana karşı yürütülecek uzun süreli ve geniş soluklu bir direnme hareketi yolunda geniş halk kitlelerini seferber edip silahlandıran, onların köklü ulusal ve toplumsal gayretlerini dirilten, Direnme Hareketi'ni zafer yolunda ileri götüren ve kurtuluş amaçlarını gerçekleştirecek olan bir ulusal birliktir. Böyle bir birlik ise, tüm sınıfların ve siyasi güçlerin, Filistin tarihi boyunca silahlı mücadele yapmış, Hazirandan sonra da çocukları tarafından bu silahları devralınmış olan ulusal, devrimci sınıfların liderliği altında birleşmeleri demektir.

Ulusal devrimci sınıflar ise işçi ve köylü sınıflarıdır. Filistin halkının yeni tarihi ve tüm geri kalmış ülkelerdeki halk kurtuluş savaşları tarihi ispat etmiştir ki, ulusal kurtuluşun düşmanları olan emperyalistlerin ve işbirlikçilerinin yok edilmesi için öznel güçlerine güvenerek silaha sarılıp uzun süreli bir savaşa girme yeteneğine sahip olan sınıflar, yoksul işçi ve köylü sınıflarıdır.

Bunun içindir ki, özlenen Filistin ulusal birliğinin de «ihtilalci, savaşçı güçlerin birliği» şeklinde gerçekleşmesi, bütün sınıfsal ve siyasal güçlerin geniş bir ulusal kurtuluş cephesinde ve ihtilalci - savaşçı güçlerin yönetimi altında örgütlenmeleri, ulusal kurtuluş ve ulusal demokratik devrim problemlerinin çözümlenmesi için bu geniş cepheye

katılanların hepsinin halkçı ve ulusal bir askeri, siyasi program etrafında birleşmeleri, bu programa bağlı kalmaları şarttır.

Siyonizme, emperyalizme, Arap ve Filistin gericiliğine karşı olan bütün sınıfların gireceği geniş bir ulusal cephe için asgari müşterek teşkil eden böyle bir askeri ve siyasi programa bağlı olacak ilerici ulusal kurtuluş savaşçı grupların yönetimi altında Filistin toplumunun ulusal devrimci sınıflarından (işçi, köylü, mülteci ve küçük burjuva) meydana gelecek böyle bir birliktir ki, ulusal birlik sloganını doğru çerçevesine oturtabilecektir.

■ *Filistin Direnme Hareketinin Şimdiki Durumu*

Şimdi Direnme Hareketinin içinde bulunduğu durumun yukarıda belirttiğimiz koşullara ve çıkardığımız sonuçlara uyup uymadığını gözden geçirelim:

Direnme Hareketi'nin Haziran yenilgisinden sonraki dönemde uygulayageldiği politika ve eylemin karakteri, bu hareketi birtakım esas sonuçlara götürmüştür ki, bu sonuçlar tümü itibarıyla ve 5 Haziran'ın ideolojik, politik, sınıfsal eleştirilerinin ışığı altında, bir geriye dönüşü temsil etmektedir. Bu esas sonuçlar şunlardır:

1 — Direnme Hareketi'ne bağlı bütün gruplar, teoride de, pratikte de Arap ve Filistin sağının ideolojisine ve küçük burjuvanın görüşüne esir olmuşlardır. Bu nedenle de, Filistinliler ve Araplararası sınıfsal, ideolojik ve politik çelişkilerin örtbas edilmesine faal bir şekilde katkıda bulunmuşlardır. Oysa Filistin halkının ve Arap halklarının bölgedeki hakim ve tahakküm edici düzenler tarafından yenilgiye götürülmelerinde bu çelişkiler etken olmuşlardır. Bu düzenler toplumdaki daha ihtilalci ve daha radikal sınıf ve kitleleri sorumluluktan, hatta sorumluluğa

katılmaktan uzak tutmuşlar ve bu devrimci güçleri yenilgiden önce de, sonra da ordular arasında yapılan çarpışmalar karşısında seyirci durumunda bırakmışlardır.

Direnme Hareketi sağ ideolojinin pençesine düştüğü için birtakım günlük pratik ve yanlış, hatta 1936 Ayaklanmasından, 1948 felaketinden ve 1967 yenilgisinden edinilen tecrübelerle çelişen birtakım düşünce ve politikalar peşinden sürüklenmiştir. Direnme Hareketi, 1936 Ayaklanması'nın başarısızlığa uğramasına, 1948 felaketine ve 1967 yenilgisine yolaçan temel etkenleri açıkça tartışma ve eleştiri konusu yapıp değerlendireceğine ve böylece Filistin ve Arap kitlelerinin köklü ulusal mücadele yolunu göstererek emperyalizme, İsrail'e ve emperyalizmle işbirliği yapan, Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne karşı olan tüm Arap güçlerine karşı geniş bir cephe açacağına, yani yenilgiden alınan derslerin zorunlu kıldığı bu ulusal politikaya uyacağına; «Arapların iç işlerine karışmama», «Filistin'in ulusal birliği», «Ulusal Kurtuluş döneminde sağ sol yoktur» gibi, bölgedeki yenilgi düzenlerinin ve gerici sağcı güçlerin arkasında gizlenecekleri ve silah olarak kullanacakları birtakım demagojik sloganların içine gömüldü. Oysa bu sloganlar Filistin ve Arap kurtuluş güçlerinin yararına değil, yenilgiye yol açan düzenlerin ve güçlerin yararına olarak kullanılmıştır. Böylece, Direnme Hareketi'nin bu sloganlarından ve 1936, 1948, 1967'deki sonuçları doğuran etkenleri eleştirmemesinden birinci derecede kârlı çıkanlar, yenilgiye götüren düzenler ve güçler ve halklarının ilerlemesine, kurtuluşuna karşı emperyalizmle işbirliği yapan Arap devletleri oldu; zararlı çıkanlar da Arap ve Filistin Ulusal Kurtuluş güçleri oldu.

2 — Direnme Hareketi, uyguladığı politika gereğince, Arap egemen düzenlerinin elinde Arap kitlelerine karşı kullanılan bir taktik baskı aracı haline gelmiştir. Kitleleri yine seyirci durumunda bırakmak isteyen bu düzenler,

halkı silahlandırıp halk milis birliklerinde örgütleyecekleri ve «İsrail'e ve İsrail'in arkasındakilere karşı» tüm Arap ve Filistin topraklarında girişecekleri bir savaşa hazırlayacakları yerde, Filistin Direnme Hareketi'nin savaş alanında çarpıştığını ve ona para, silah yardımı yapılması gerektiğini söylüyorlar.

Direnme Hareketi bir de Arap düzenlerinin elinde, emperyalizme ve İsrail'e karşı, İsrail'in 5 Haziran'dan sonra işgal ettiği topraklardan çekilmesine karşılık verilecek tavizlerin azaltılması için bir baskı aracı olarak kullanılmaktadır.

3 — Direnme Hareketi'nin hatalı politikası ve demagojik sloganları yüzünden Arap ve Filistinli kitleler ideolojik, politik ve maddi silahlarla silahlanmaktan yoksun kaldılar. Oysa Direnme Hareketi'nin kendini koruyabilmesi ve meselenin siyasi bir çözümle çözümlenmesi ihtimaline karşı koyabilmesi için bu silahlarla silahlanmış halk kitlelerine dayanması şarttır. Böylece Direnme Hareketi, siyasi çözüm ihtimali belirince, arkasında kitlelerin aktif bir ağırlığı olmayan yüzeysel ve basit duygusal desteğinden başka bir şey bulamayacaktır. Çünkü ulusal, politik ve ideolojik bilinçle silahlanmayan kitleler yenilginin etken ve kurallarına parmak basamayacak; maddi silahlarla silahlanmayan kitleler de işgal altındaki topraklar için savaşamayacaktır.

Haziran yenilgisi bir raslantı olmadığı gibi, Direnme Hareketi'nin içine düştüğü bu sonuçlar ve uyguladığı politika da rastlantı değildir; bu, hareketi yürüten tüm grupların ideolojik, politik ve sınıfsal yapılarının doğurduğu sonuçlardır. Sonuçlar ise hiçbir zaman nedenlerinden ayrı olarak ele alınmazlar. Direnme Hareketi'nin içine düştüğü bu sonuçları doğuran bir takım temel etken ve nedenler vardır ve bu sonuçlara doğru ve somut cevap, o etken ve nedenler tarafından verilecektir.

7 Batı Yakası'nda ve Gazze Kesimi'ndeki Ulusal Eylem

5 Haziran'dan önceki Ürdün - Filistin Ulusal Hareketi'nin durumunda saptadığımız ilk somut görünüm, bu hareketin güçsüzlüğü ve Arap -özellikle Mısır- küçük burjuvasının temsil ettiği ilerici kesimin yönetimindeki Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin gidişine ayak uydurmakta nisbeten geri kalmış olmasıdır. Bu hareket ve onun siyasi örgütleri, Arap bölgesindeki küçük burjuva ve onun ilerici kesiminin kervanına yetişmesini önleyecek geri bir durumda bulunmaktaydı. 5 Haziran'dan önce mevcut bulunan ulusal güçler ve örgütler topluluğu, gerçi küçük burjuvanın tüm grupları arasında sağdan (Arap Milliyetçileri, Sosyalist Milliyetçiler) sola (Baas, Komünistler) kadar yayılmıştı; ama bu küçük burjuvanın en çok geri kalmış kanadı olan sağ kanadı, sınıfsal ilişkilerine bağlı kalmakta ve üst yapıyla olan politik ilişkilerini sürdürmekte devam ediyordu. Yani bu kanat sınıfsal alanda o kadar geri bir durumda kalmıştı ki, büyük burjuva ve feodal aileler bu kanadın örgütlerinin lider kadrolarını, yada siyasi, fikri ve sınıfsal müttefiklerini teşkil ediyorlardı. Böylece bu örgütler bölgedeki küçük burjuvanın sağında duruyorlardı.

Bu örgütlerin bu ülkedeki modern büyük burjuva temsilcileri tarafından temsil edilmeleri bir raslantı değildir. Ayrıca bu örgütlerden bazı politikacıların çıkıp büyük burjuvayı ve feodaliteyi temsil ederek Ürdün Krallığı rejiminde bakan olmaları yada Kral'm kapısında sadık birer uşak olmaları da yine rastlantı değildir. Çünkü ülkemizdeki ve geri kalmış bütün ülkelerdeki büyük burjuva, tarihsel olarak, feodaliteyi parçalamaya ve onun politik düzenini yıkmaya muktedir olan devrimci bir sınıf değildir. Tersine, büyük burjuva feodalitenin şehirdeki bir uzantısı ve ayrılmaz bir müttefikidir. Çünkü o da feodalite ile birlikte geri bir üretim çıkarmakta ve kendisini sağlam bağlarla eski ve yeni emperyalizme bağlayan ticarete dayalı ekonomik ilişkiler kurmaktadır. Endüstri Devrimi çağında, Avrupa'da olduğu gibi, bu burjuvanın üretimi, kendisini feodalite ile ve onun geri kalmış ekonomik düzeni ve fikri ve siyasi yapısıyla çelişkiye düşürecek gelişmiş bir endüstri doğurmamakta; böylece bu yeni sınıf eski feodal ilişkileri parçalayarak kapitalist ilişkilere dönüştürmek ve ağır bir endüstri kurmak için devrimci atılımlar yapma olanağı bulamamaktadır.

Bu nedenle küçük burjuvanın sağ kanadını temsil eden örgütlerin müttefikleri, imtiyazlı mevkileri dolayısıyla, halk kitlelerinin kendiliğinden patlayan ayaklanmalarını sonuçsuz bırakma gücüne sahip bulunuyorlardı. Bu da şu şekilde oluyordu: Bu müttefikler, yoksul kitlelerin giriştikleri hareketi soyutlamak için, 1957'de olduğu gibi, bazen bu örgütleri Ürdün'deki otokratik düzenle anlaşmaya itiyorlardı, bazen de yoksul kitlelerin hareketi çevresinde toplanıp icra-i faaliyet ediyorlardı. Nitekim 1963 Ayaklanması'nda ve 1966 Semmu Denemesi'nde, Ürdün ve Filistin sokaklarında ayaklanmalar alevlendikten ve halk kitlelerinin kendiliğinden başlayan hareketi yoğunlaştıktan sonra, feodalitenin ve büyük burjuvanın siyasi liderlikleri

Kudüs'te bir toplantı yaptılar ve «halkın isteklerini» gelişigüzel ve dilencilik edasıyla kaleme alıp, yerine getirilmesi için «krallık dergahına» sundular. Bu sırada küçük burjuvanın sağ kanat partileri de halk kitlelerinin hareketi karşısında korkuya ve şaşkınlığa düştüler. Çünkü bunlar o hareketin içine girip eyleme katılma gücüne sahip değillerdi, ayrıca bu hareketin kurulu düzenle sınıfsal ve ulusal bir sert çatışmaya girecek derecede gelişmesini de istemiyorlardı. Feodalitenin ve büyük burjuvanın siyasi temsilcileri ise kitlelerin giriştiği hareketi boğmaya, onu utanç verici bir alçalmayla taht'a sunulacak birtakım «dilekler»e dönüştürmeye, ve böylece kitle hareketinin bastırılmasında kurulu düzenle aynı ortak çıkarlara sahip olduklarını göstermeye çalışıyorlardı. Küçük burjuvanın sağ kanadı ile büyük burjuva ve feodalite arasında kurulan bu «ilan edilmemiş» ittifak yapacağını yaptı: 1950'lerin sonuna kadar küçük burjuvamn sağ kanadı arasındaki örgütlenme fikrini gerici, faşist bir sağcı fikir haline getirdi; 1964'ten sonra ise onu, Arap ve özellikle Mısır küçük burjuvazisinin ilerici kesiminin ortaya attığı fikirlere (Mısır Ulusal Misakı, Baas Partisi Raporları, Arap Milliyetçileri Hareketi'nin ilerici kesiminin raporları) saldırmaya başlayacak bir sağcı fikir durumuna getirdi. Zaten bu örgütler ortaya atılan bu ilerici fikirleri hazmedecek, hatta taklit edecek olanağa bile sahip değillerdi.

Küçük burjuvanın sağ kanadının, toplum hareketinin kurallarını ve sınıfsal dayanışmasını anlamaktan ve örneğin Mısır ve Cezayir tecrübesinin yaptığı gibi kitlelerin safları arasında küçük burjuva milliyetçiliği görüşüyle bile olsa eylem göstermekten aciz, faşist bir milliyetçilik fikrini ortaya atması normaldi. Ayrıca kendi ilerici kesimi tarafından ortaya atılan ilerici fikirlere karşı saldırıya geçmesi ve aynı zamanda büyük burjuva ve feodalite

ile olan «dostça» ilişkilerini sürdürmesi de normaldi. Ürdün ve Filistin'deki Arap Milliyetçileri Hareketi'nin liderlerinin ilerici küçük burjuvanın çabalarına katılmayı reddetmeleri bir raslantı olmadığı gibi, bu hareketin örgütlerinin 1966 yılına kadar (o yıl ezici bir darbeye uğradılar), bir küçük burjuva hareketi olmasına rağmen, bütün kesimlerde ilerici bir adım teşkil ve temsil eden Nasırcılık fikriyle ideolojik alanda birleşmeyi reddetmeleri de yine bir rastlantı değildi. Çünkü bu örgütler toplum hareketini anlamak ve tahlil etmekte faşist bir karakter taşıyan milliyetçi sağcı büyük burjuva fikrinin ürünü olan sağcı gerici fikir akımlarının ve küçük burjuvanın sağ kesiminin sağlam bir kalesi olmakta devam ediyordu. Ve böylece bu güçler, kendilerini büyük burjuvaya ve onun siyasi kuruluşlarına bağlayan ilişkileri sonucunda, kitleler arasında meydana gelen politik eylemlerin gerisinde kalmakta devam etti. Bu örgütler, onları çevreleyen büyük burjuva kuruluşlarıyla birlikte çoğu zaman, kitle hareketlerinin ezilmesinde kullanılan birer emniyet süpabı olarak kalmışlardır; son yıllarda hep böyle olmuştur. Bu nedenle kurulu otokratik düzen bu örgütlerin müttefikleri arasında bir beslenme kaynağı bulmuştu; çürümüş siyasi feodallerin yerine, kurulu düzeni ayakta tutmak için bazen kitle hareketlerini bastırmaya, bazen birtakım göstermelik davranışlarla bu hareketleri frenlemeye muktedir olan daha çağdaş bir görünüm gösteren kişiler getirebiliyordu.

Ulusal Hareket'in güçlerinin öznel durumları işte buydu. Bu durum Haziran'dan önce ulusal durgunluğu pekiştirmekte ve yoksul ilerici güçlerin sınıfsal ve ideolojik baskıya karşı mücadelelerinde etkisini göstermişse, ülkenin içinde bulunduğu nesnel durumlar da bu durumların pekişmesine katkıda bulunmuştur.

Yoksul kitlelerin -özellikle mültecilerin- büyük çoğunluğu üretim alanında verimsiz bir durumdaydı ve üre-

tim güçlerini geliştirmekten aciz bulunuyorlardı. Bu da ulusal hareketin kültürel ve siyasi alanda geri kalması sonucunu doğuruyordu. Bundan başka yeni emperyalist güçler ve Amerikan emperyalizmi de, kurulu düzene sundukları yıllık büyük yardımlarla, ülkeye nisbi ve yalancı bir ekonomik bolluk getiriyorlar ve böylece üretim alanındaki bu kısırlığı pekiştirmekte büyük rol oynuyorlardı. Ayrıca Mültecilere Yardım Komitesi ve dışarıya (Küveyt, Suudi Arabistan ve Libya'ya) yapılan göçler de bu şişkin ve üretici olmaktan, üretim güçlerini geliştirmekten aciz ekonomik durumu daha da sağlam temellere oturtuyordu. Bunun sonucunda da ülkede bir ekonomik gevşeme, dolayısıyla da fikri, siyasi ve örgütsel bir gevşeme doğdu. Büyük burjuva da bu ortam içerisinde mevcut otokratik düzenle içli - dışlı ilişkilerini sürdürüyor, dünya kapitalist pazarının simsarlığını yapıyor; böylece bu pazarın mamul mallarını ulusal pazarda satıyor ve bununla mevcut durumu ve miskince geri kalmışlığı korumaya çalışıyordu. Otokratik düzen de yeni ve eski emperyalist güçlerle olan sağlam bağlarının himayesi alttnda üzerinde yaşayabileceği bir sınıfsal temel kurmak için kabile düzenini ve ilişkilerini korumaya özellikle önem veriyordu.

Böylece Ürdün her iki yakasıyla birlikte bölgenin gördüğü siyasi, ekonomik ve kültürel gelişmelerin tamamen dışında kaldı. Oysa bu gelişmeler daha çok geri kalmış bölgelere, örneğin Yemen ve Güney Yemen'e kadar etki yapmıştı. Ürdün'deki Baas Partisi'nin sağ kanadı ile Arap Milliyetçileri Hareketi, bu iki örgütün diğer kollarının geçirdikleri fikri, siyasi ve sınıfsal dönüşümleri bağnazlıkla ve ısrarla reddediyorlardı. Komünist Partisi'nde temsil edilen küçük burjuvanın sol kesimi ise bu durumları etkilemekten acizdi ve gerçeklerin kural ve ilişkilerini karşılamaya muktedir olmayan uzun bir gevşeme ve gerinme içinde kaldı. Bu parti ikide bir esnemekte ve ulusal de-

mokratik devrim eyleminden yana büyük burjuvanın «ulusal» rolünü kabul eden Stalinci görüşleri tekrarlayıp durmaktaydı. Bu partinin «reformcu» lider kadrosu da bölgede cereyen eden olayları ve gelişmeleri yarı - kapalı gözlerle «izlemekte», fakat somut gerçeklere rağmen yine de benimsediği Stalinci görüşlerle tamamen yetinmekte, sonra yine uzun uykusuna yatmaktaydı!.

Gazze kesimine gelince; oradaki durum da 1967 Haziranından önce Ürdün'deki duruma benzemekteydi. Oradaki Mısır yönetimi, eskiden aristokrat - büyük burjuva - feodal bir karakter taşıyan eski Mısır devlet mekanizması içinde gelişmiş olan küflenmiş bürokrat zümreyi temsil etmekteydi. Mısır'ın ilerici küçük burjuvası 1952 Devrimi'nden sonra bu yönetimi devralmış, fakat yapısında köklü bir dönüşüm yapmamıştı; sadece üzerine kendi sınıfsal ve siyasal liderliğini kurarak ve bazı biçimsel değişiklikler de yaparak onu kendine bağlamaya çalışmıştı. İşte Gazze'deki bu yönetim, ticaret burjuvazisi sınıfıyla ve ticaret alanına uzanmış geleneksel feodal ailelerle ittifak kurmuş; böylece orada kitlelerin hareketlerini boğacak ve onları Nasırcılık pankartı altında bırakacak geniş bir şemsiye kurmaya çalışıyordu. Hatta bu yönetim, valisinden en küçük memuruna kadar, Gazze'deki egemen sınıfla özel ve ticari çıkar ilişkileri kurmaktaydı. Gazze kesiminin içinde bulunduğu coğrafi durum ile Ürdün'ün iki yakasındakine tamamen benzeyen ekonomi ve üretim durumunun da, kültürel ve politik geriliğin devam etmesinde ve kökleşmesinde somut bir etkisi vardı. Bu yüzdendir ki, Gazze'deki ulusal hareket nicel bakımdan Ürdün'deki ulusal hareketten daha iyi bir durumda değildi. Oradaki ulusal güçler de gerici sağcı fikirlerin etkisinde kalıyor ve büyük burjuva kesimleri ile feodalitenin politik temsilcileriyle sağlam bağlarla bağlı bulunuyordu. Bunun yanı sıra Gazze'deki ulusal hareketi Doğudaki ulusal harekete

bağlayan bağlar sonucunda, Gazze'deki ulusal hareketin içinde Nasırcılığa bağlanma eğilimleri de gelişmişti. Ulusal hareket, ilerici akımları kabul etmesi yada onlarla birlikte yaşamaya razı olması imkansız olan ve ulusal hareketin içinde gelişen ilerici belirtilere karşı şiddetle durum alan Gazze'deki Mısır yönetiminden gördüğü baskıya rağmen, Mısır yönetimiyle en iyi ilişkiler kurma çabasında olduğunu basmakalıp bir şekilde belirtti. Fakat bütün bunlara rağmen Gazze'deki ulusal hareket hiçbir tasfiye ve ezme çabasına uğramamıştır. Çünkü bu hareket Mısır'ın Gazze'deki yönetimine ve oradaki egemen sınıfa karşı gerçek siyasi, sınıfsal ve ideolojik bir tehlike teşkil etmemiştir.

Ulusal Hareket'in 5 Haziran'dan önceki bu durumuna rağmen ve Ürdün'de teşkil ettiği sınıfsal, politik ve ideolojik oluşumun güçsüzlüğüne rağmen, emperyalizmin bölgedeki ekonomik ve politik çıkarlarıyla sıkı sıkıya bağlı bulunan Ürdün otokratik yönetimine, planlı ve sürekli bir polis terörüyle, ulusal örgütlerin her iki yakadaki güçlerine de öldürücü bir darbe vurmak görevi verildi. Ürdün yönetiminin bu davranışı, bu örgütlerin teşkil ettikleri tehlikeleri göstermekten çok, bu ülkedeki tüm siyasi ve sınıfsal ilerleme ve gelişmeleri -bunlar ne kadar güçsüz olurlarsa olsunlar-, ezmek ve tasfiye etmek amacını güdüyordu. Ve 1966 yılında Ürdün polis devletinin mekanizmasından gelen kurşunlar bu örgütlere yöneldi. Fakat ulusal örgütler arasından yapılan toptan tutuklamalar karşısında kitlelerde bir hareket görülmedi ve günlük siyasi hayatta bir değişiklik yada bir sarsıntı olmadı. Bu da, bu örgütlerin birer yan güç olduklarını, yoksul halk kitlelerinden korkunç derecede kopuk bulunduklarını ve kaybolmalarının ulusal siyasi tablo üzerinde herhangi bir etki bırakmadığını göstermekteydi.

İşte bu sınıfsal, siyasal, örgütsel ve düşünsel durum-

lar içinde 5 Haziran yenilgisi, daha doğrusu küçük burjuva yenilgisi geldi çattı. 1967 Haziran yenilgisi, küçük burjuvanın, ulusal mücadeleyi, Arap bölgesindeki Amerikan emperyalizminin varlığını ve sınıfsal uzantısını yıkabilecek bir şekilde yönetmekten aciz olduğunu gösteren somut bir kanıttan başka bir şey değildi. Nitekim küçük burjuva emperyalist - siyonist saldırının karşısında geriledi ve tek silahlı zırhı olan orduları emperyalizmin korkunç savaş araçları karşısında ve düşmanın ileri bilim ve teknik olanakları karşısında ezildikten sonra, küçük burjuvanın elinde hiçbir savaş aracı kalmadı. Küçük burjuvanın elinde, uzun süreli bir savaşı sürdürmesini sağlayacak, düşmanın bilim ve teknik üstünlüğü ile kendi arasındaki mesafeyi, amansız bir savaşa girecek silahlı yoksul kitlelerle kapatmasını ve bu savaşta kaybedecek bir şeyi olmayan yoksul kitlelerden oluşmuş taburları peşpeşe savaş alanına sevketmesini mümkün kılacak sınıfsal bir silah da yoktu. Ve küçük burjuva, sınıfsal ve fikri yapısının gereği olarak, halk kitlelerinin güçleriyle silahlanmaktan da uzaktı; çünkü emekçi ve yoksul halk kitleleriyle çelişen bir durumda bulunuyordu. Bu nedenle küçük burjuva, proletaryanın politik yöntemini benimseyeceğine ve onun sınıfsal davasının maddi ve fikri yönden başarıya ulaşması için çalışacağına, yeni emperyalizmin ve gerici güçlerin karşısında gerilemeye hazırdı.

■ *Hazirandan Sonra Filistin Ulusal Hareketi'nin Politikası ve Eylemi*

Haziran yenilgisi Filistin halk kitlelerini yeni bir ortamın içine bıraktı. Bu kitleler yeni ortamda Ürdün polis devletinin baskıcı kontrolundan kurtuldu ve işgalci düşmanla karşı karşıya geldi. Ne var ki, kitlelerin elinde, işgale karşı hemen direnmeye geçmesini mümkün kılacak

araçlar yoktu ve kitleler düşmana karşı uzun süreli bir mücadeleye girişmek için yeteri kadar politik tecrübeye de sahip değillerdi. Ayrıca Batı yakasındaki ulusal güçlerin daha önce almış oldukları yaraları da henüz sıcaktı. Siyasi ve idari kuruluşların başında da, Ürdün Krallık rejimiyle ve uzun süre kitlelerin girişimlerini katletmiş, gelişim olanaklarını ezmiş olanlarla bağlantı halinde bulunan feodal sınıfın ve büyük ailelerin temsilcileri yeralıyorlardı. Bir de Arap ulusal düzenlerinin hızlı ve beklenmedik bir şekilde yenilgiye uğramaları kitleleri hayal kırıklığına uğratmış ve endişeye düşürmüş, bundan sonra ne olabileceği sorusuyla karşı karşıya bırakmıştı. Çünkü daha önce kitleler, egemen ideoloji olan küçük burjuva ideolojisinin de etkisiyle bu düzenlerin zafer kazanacak olanaklara sahip olduklarını düşünmüşlerdi; yenilgiden hemen sonra da mevcut ulusal hareketlere alternatif olabilecek ve mevcut durumun doğurduğu çelişkiden hareket ederek eyleme geçecek radikal ve gelişmiş bir güç de bulunmuyordu. Bütün bunların yanı başında Ürdün'ün Doğu yakası, Batı yakasından ayrı düşmesi sonucunda yenilgiden hemen sonra politik ve ekonomik bir büyük krizin belirtilerine tanık oluyordu. İşgalin ve Batıdan Doğuya göç eden mülteci kafilelerinin yol açtıkları siyasi krizin yanı başında ekonomik kriz de boğucu bir hal almıştı. Bu öznel ve nesnel durumlar karşısında bazı güçler bu krizi kontrol altına almak ve doğurabileceği sonuçları önlemek çarelerini aradılar. Kitleler ise, mevcut ne varsa hepsinin, işgali ve ordan doğan durumu ortadan kaldırmaktan aciz olduğunu artık kendiliklerinden anlamışlardı. O halde siyonist düşman, Amerikan emperyalizmi ve yenilgiye uğramış Arap güçleri bu krizi çözmek, izlerini ve yolaçabileceği patlama olanaklarını ortadan kaldırmak için nasıl bir davranışta bulunacaklardı?

Amerikan emperyalizminin tecrübe verilerine daya-

nan düşman bilinçli olarak anladı ki, işgalin doğurduğu politik krizin yanı sıra ekonomik krizin sürmesi, ihtilal ve silahlı halk ayaklanması için ortam hazırlayacak bir nesnel durum yaratacaktır; ve işgal, bölgedeki tüm anti-emperyalist hareketin izlerini tasfiye etmek görevini henüz tam olarak yerine getirmemişken, çıkacak ve yaygın hale gelecek böyle bir ihtilalci ortam, ulusal hareketin daha da gelişmesini ve köklü bir amaca yönelmesini de sağlayabilecektir.

Bütün bunları göz önünde tutan düşman işgalden hemen sonra bütün ekonomik tedbirleri aldı, bu alanda gereken kolaylıkları gösterdi ve Ürdün'ün iki yakası arasındaki ekonomik ilişkileri eskisi gibi korudu. Bundan başka Batı yakasındaki pazarlar, birikmiş olan bütün malları emercesine alıp bitiren ve büyük tüccarlar kesiminde canlı bir ekonomik durum yaratan İsrail'li müşterilerle doldu. Ayrıca düşman Gazze kesimindeki tüccarlara tarım ürünlerini Ürdün'ün her iki yakasındaki pazarlarda satma olanaklarını ve kolaylıklarını verdi. Oysa daha önce Mısır yönetiminde böyle bir olanak yoktu. Ayrıca işgal altındaki topraklarda görevli bulunan devlet memurları Ürdün Hükümeti'nden aldıkları maaşlarla birlikte işgal kuvvetlerinden de maaş almaya başladılar. Bunların yanında bir de şehirlerde ve tarım kesimindeki emekçi sınıf arasında yayılması mümkün olan işsizliği kısmen de olsa önlemek için Gazze kesimine ve Ürdün'ün Batı yakasına yakın bulunan bazı sömürgeler[30] de, nisbeten ucuz olan Arap emekçi gücünü kullanmaya başladılar. Bu şekilde İsrail'de çalışanların sayısı Ekim 1968'e kadar onbini buldu ve işgal kuvvetleri, böylece patlayabilecek ekonomik krizin ağırlığını hafifletebildiler.

İç politika ve sınıfsal durum alanında ise işgal kuv-

(30) **İsrail'in Filistin topraklarında kurduğu yerleşme Merkezlerine Araplar «sömürge» diyorlar. (M.E.B.)**

vetleri, Ürdün otokratik yönetimi sırasında sürüp giden politik ve sınıfsal ilişkileri, «eşraf»tan tutun da belediye başkanlarına kadar aynen korudu ve pekiştirdi. Ayrıca işgalci kuvvetler eski devlet cihazlarını tüm baskıcı örgüt ve organlarıyla, idari yapısıyla birlikte devraldı. Çünkü Ürdün otokratik yönetiminin ihtilalci halk hareketini ezmek için kurduğu bu mekanizma, işgal kuvvetlerinin eline de aynı politikanın uygulanmasında kullanılacak örnek bir araç olarak geçti; yalnız yapısında bazı modern değişiklikler yapıldı ve düşmanın sahip bulunduğu bazı bilimsel tecrübelerle takviye edildi. Bütün bunlarla düşman, Filistin sosyal hiyerarşisinin doruğunda büyük burjuva ve feodal karakter taşıyan büyük ailelerden gelen sınıfsal liderleri (Kenan, Caberi, Taci, Şewa...) bırakmaya ve güçlendirmeye çabalıyordu ve bunlar da işgal kuvvetleri ile geniş halk kitleleri arasında politik ve sınıfsal aracılar haline geliyorlardı. Bundan başka düşman Batı Yakası'ndaki ve Gazze'deki ticaret burjuvazisini güçlendiriyor, dış ticaret yapmasını kolaylaştırıyor ve İsrail şirketleri aracılığıyla ona mamul mallar satıyor, iç pazar düzeyinde onunla ekonomik ve ticari ilişkilerini sağlamlaştırıyordu. Ayrıca düşman, Ürdün yönetiminde gelişmeye başlamış olan ve son tahlilde yoksul halk kitlelerinin çoğunluğuna karşı olacak olan sağcı küçük burjuva lider kadrolarını da güçlendirmeye çalışıyordu.

Bütün bunlardan başka düşman, bu liderlerle kendi arasında, dinsel yerler anlaşmazlıkları gibi bir takım suni anlaşmazlıklar yaratma fırsatlarını da kaçırmıyordu. Bundan güttüğü amaç ise, bu liderlerin Filistinli kitlelerin çıkarları için çalışan kimseler olduğu izlenimini bırakmak ve bu liderlerin halk kitlelerinin günlük idari hizmetlerini yerine getirmelerini ve dolayısıyla kitlelerin hareketleri üzerinde politik ve sınıfsal egemenliklerini sürdürmelerini sağlamaktı. Ayrıca düşman siyasi çözümyolunda bir

adım atılmasını sağlamak için bazı feodal ve siyasi liderleri (Caberi, Hamdi Taci, Şefik Aseli...) kazanma çabalarına da açıkça girişti ve bir uydurma «kovma hareketi» ile Doğu Yakası'na köhnemiş siyasi liderler «ihraç etmek» için de garip bir harekete girişti. Düşman bunları işgale karşı olmakla suçlayıp duruyordu. Oysa düşmanın amacı, Ürdün yönetimini, kendisince sınıfsal ve politik mevkileri çok iyi bilinen bir takım liderlerle takviye etmek ve bunların düşman tarafından «kovuldukları» için namuslu ulusal güçler oldukları izlenimini bırakmalarını sağlamaktı. Çünkü böylece bunlar ileride sosyal ve politik hiyerarşinin doruğuna gelme yeteneğini kazanacaklar ve düşmanın Batı Yakası'nda izlediği politikayla çelişecek herhangi bir ulusal rol oynamayacaklar, ve herhangi bir tehlike teşkil etmeyeceklerdi.

Ürdün'ün içine düştüğü ekonomik buhranı hafifletmek ve bir halk hareketi için ortam hazırlamasını önlemek için düşmanın Ürdün'ün iki yakası arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri sürdürdüğünü yukarıda belirtmiştik. Bunun yanında bazı Arap düzenleri de, düşmana açık olan sınırları, emperyalizme dayanan sarsıntılı ekonomik yapısı ve yenilgiye uğrayan öteki Arap düzenlerinin yanında uğradığı maddi ve coğrafi zararın büyüklüğü nedenleriyle yenilmiş Arap devletlerinin en güçsüz halkasını teşkil eden Ürdün yönetimini tehdit etmeye başlayan buhranı kontrol altına almak için harekete geçtiler. Bunun için bu düzenler Hartum Konferansı'nda Ürdün'deki düzeni ayakta tutmak için bu düzene yeterli ve hızlı bir şekilde maddi yardım yapmaya başladılar. Ayrıca «mültecilere yardım» adı altında Ürdün'e yardımlar yağmaya başladı. Bütün bu yardımların amacı, Ürdün yönetiminin içinde bulunduğu sahte istikrarın korunmasını sağlamaktı.

Siyasi buhran karşısında ise küçük burjuva düzenleri yenilginin anlamını örtbas etmek ve sahte bir şekilde gös-

termek için kitlelerin önünde büyük oyunlar oynamaya başladılar. Yenilgiyi bazen hava kuvvetlerinin yenilgisi, bazen ileri bilimin karşısında geri kalmışlığın yenilgisi şeklinde gösterdiler; bazen de şunun yada bunun işlediği ferdi, yada askeri hatalara yada ihanetlere bağladılar. Ve bu düzenler kendi durumlarında, köklü bir değişiklik yapmadan Hartum Konferansı'nda «İsrail'le barış yok, görüşme yok ve İsrail'i tanımak yok» ulusal ilkelerini ortaya koyarak, bunlara bağlı kalacaklarını ilan ederek aldatmacalarını sürdürdüler. Çünkü bu ilkeleri devrimci bir eyleme bağlamadılar ve somut bir devrimci kapsamdan yoksun olarak ortaya atılan demagojik birer slogan şeklinde kullanmakla yetindiler. Ayrıca Hartum Konferansı'nda, Arap ülkelerindeki iç çatışmalar da örtbas edildi. Çünkü bu konferansa katılan gerici güçler, verdikleri maddi yardımlarla ve konferansın ulusal ilkeler konusunda aldığı kararları kabul etmekle «vatanperver» bir kisveye büründüler.

İşte bütün bu durumlar karşısında Ürdün'ün Batı Yakasında bulunan ve hâlâ baskıcı tasfiye hareketlerinin izlerini taşıyan ulusal güçler, işgale karşı silahlı direnişe geçmek için toparlanmaya başladılar; mevcut ulusal partiler de (Arap Milliyetçileri, Baasçılar, Komünistler) bu direnişe katılmak için yeni yeni hazırlanmaya ve yaralarını sarmaya giriştiler. Bir yandan da Batı Yakası'nda ve Gazze'de, işgal kuvvetleriyle «uzlaşmak» ve «işbirliği yapmak» suretiyle Filistin Sorunu'nun tasfiyesini isteyen bazı sesler de yükseliyordu. Bu çağrıyı eski feodal «ilerigelenler»-in bir kesimi de olumlu karşıladı. Ayrıca direnme hareketinin dar dinsel amaçlara yönelerek başlatılmasını isteyenler de vardı. Bu sırada bazı şehirlerde (Ramallah, Nablüs, Cenin, Gazze, Kudüs) de küçük ve dağınık bazı örgütler ortaya çıkıyor, hepsi de geleneksel karakter taşıyor ve bilinen öfkeli, asık suratlarla görünüyordu.

■ *Ulusal Güçler Hazirandan Sonra Nasıl Bir Rol Oynadılar?*

Ulusal Hareket'in Hazirandan sonraki faaliyetleri, bu hareketin, yenilgiden çıkan sonuçları, günlük politikasında ve eyleminde yansıyacak devrimci ve radikal bir şekilde eleştirmediğini göstermiştir. Hazirandan sonra birçok güçler, yenilginin sınıfsal ve siyasi bir görüşle eleştirilmesi konusunda ortaya koydukları geniş belirtilere rağmen, söylediklerine ters düşen eylemlere giriştiler. Küçük burjuvanın suçluluğu ve ulusal radikal rolünün tarihsel olarak tamamlandığı meselesi, bu güçlerin kendilerinden daha çok geri ve gerici olan kesim ve sınıflarla (Filistin Ulusal Meclisi, Batı Yakasındaki Ulusal Topluluk gibi) işbirliği yaparak çalışması ile kesinleşti. Çünkü büyük burjuvanın bankerler kesimi, Filistin Ulusal Meclis'inde ulusal örgütlerin mutlak desteğiyle yönetimin başını teşkil ettiler. 1957 yılında ulusal ayaklanmaya karşı girişilen komplodan bu yana ölmüş bulunan siyasi güçlerin (Müslüman Kardeşlerle diğer geleneksel eşraf ve ilerigelenler) cesetleri yeniden dirildiler ve Baas Partisi, Komünist Partisi, Arap Milliyetçileri Hareketi gibi kuruluşlarda temsil edilen ulusal güçlerin yanı başında bu mecliste yeraldılar.

Bu küçük burjuva kuruluşları da, bu feodal ve büyük burjuva meclisinin yapısıyla bağdaşacak gerici sağcı liderleri öne sürdüler. İş bunula da kalmadı. Haziran yenilgisinden sonraki 15 ay içinde savaşçı silahlı örgütleri yöneten lider kadrolarının izledikleri yolu gözden geçirirsek, meselenin çok daha belalı olduğunu görürüz.

Halk Cephesi'nde[31] politik ve askeri eylemin başında siyasi ve sınıfsal imtiyazlara sahip birtakım eski eşraf ve askeri kişilerle fikri ve siyasi alanda geri kalmış bir-

(31) **Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi bu cepheden ayrılarak kurulmuştur. (M.E.B.)**

takım güçler, ticaret ve banka sermayeleri sahipleriyle şirket sahipleri ve çıkarcı birtakım şişkin kuvvetler bulunuyorlardı. Bunlar silahlı mücadele hesabına zengin olmaya ve siyasi, maddi imtiyazlar biriktirmeye başladılar. Bütün bunlar da sağ kanadın ve onun sınıfsal ittifakının 1968 Kongresi'ne kadar Cephenin liderliğine egemen bulunması yüzünden olmuştu. Hiyerarşinin tabanında ise yoksul halk kitleleri ile yoksul kökenden gelen savaşçı güçler yer alıyorlardı. Böylece bu yeni örgütün çevresinde eski politikacı eşraftan ve büyük burjuvadan bir yığın adam toplandı. Halk Cephesi yönetimi de bunları bol bol Cephenin saflarına ve lider kadrolarına almaya hevesleniyor ve onları Cephe içindeki yerlerini sağlamlaştırmaya itiyordu.

Bundan başka Cephe sağın liderliği altında bulunduğu için halk kitlelerinden oluşan güçleri cehalete sevketmek için bilinçli yada bilinçsiz olarak -bu önemli değildir- bir kampanya da yürütmeye girişti. Çünkü Cepheden, yönetimi elinde bulunduran güçlerin ve Cephe içindeki çelişkilerin karakterini gerçek bir şekilde yansıtacak birtakım basmakalıp, üstükapalı ve sakat bildirilerden başka birşey çıkmadı. Halk kitleleri için yayınlanan bildirilerin çoğu da burjuva ahlakının etkilediği birtakım askeri bildirilerden ibaretti. Bu bildiriler askeri harekatı anlatmakta da «bütün gerçekler halkın önündedir» sloganını güya gerçekleştirmek için mübalağaya kaçmadıklarını iddia etmekteydiler. Sanki kitlelerin istedikleri şey, mevcut durumun gerçek mahiyeti ve sınıfsal, siyasal faktörleri değildi de, sadece askeri harekatın mahiyetiydi.

Bütün bu olaylar gösteriyor ki, Halk Cephesi'nde temsil edilen küçük burjuvanın sağ kanadı kendisinden daha üstün olan güçlerle, yani büyük burjuva ve feodalitenin politik temsilcileri ile olan sınıfsal ve siyasal ilişki ve ittifaklarını sıkı sıkıya korumaya devam etmekteydi. Çün-

kü bunlar küçük burjuvanın sağ kanadının sınıfsal, fikri ve politik müttefikleriydi. O kadar ki, küçük burjuvanın sağ kanadı kendi ideolojisine sağcı fikirden başka bir ifade tarzı bulamadı ve politik ilişkilerini de ancak ve ancak onun amaçlarını dile getiren, onun siyasi ve sınıfsal özlemlerini ifade eden büyük burjuva ile sağlam bir şekilde sürdürdü. Ve küçük burjuvanın sağ kanadı toplumdaki mülk sahibi ve egemen sınıflardan başka kimseyle sınıfsal yakınlaşma olanağı da bulamadı. Ulusal Mecliste mali burjuvaziyle, Ulusal Topluluk'ta da büyük burjuva ve feodalite ile ve de bu sınıfların programları doğrultusunda ve siyasi liderliklerinin kontrolu altında ittifak kurmasının nedeni de işte buydu.

Bu yalnız Halk Cephesi'nin içinde bulunduğu bir durum değildir. Kurtuluş Örgütü de, Arap düzenleriyle olan ilişkilerinde büyük burjuva ve bankerleri ve feodal politikacıları temsil eden bir örgüttür. Örgütün bütün yönetiminin yapısı bu gerçeği bar bar bağırarak göstermektedir. Ordudaki burjuva sınıfından gelme askeri bürokratlar topluluğu, diğer Arap ordularındaki askeri bürokrat zümresinin sahip bulundukları imtiyazlardan fazla olmasa bile, onlar kadar maddi imtiyazlara sahip bulunmaktadırlar. Bu örgütün izlediği politika da Arap düzenleriyle olan politikasının bir yansımasıdır.

«El - Fetih»e gelince, küçük burjuvanın tutumunu bütün çelişkileriyle, fikri ve yapısal geriliğiyle, eylem ve sınıfsal ilişkiler alanındaki ve kitleleri yönetmekteki yetersizliğiyle birlikte en iyi gösteren örgüt, El - Fetih oldu. «Arap düzenlerinin içişlerine karışılmaması» sloganını, kapsamının sınırlarını belli etmeden ilk ortaya atan da yine El - Fetih oldu. Böylece bu sloganı bütün örgütler aldı ve şaşırtıcı, sağcı bir slogan haline getirdiler. O kadar ki bu örgütlerin giriştikleri eylemler ve silahlı mücadele, Arap gerici ve küçük burjuva düzenlerinin elinde iç çe-

lişkilerini örtbas etmekte ve emperyalizmle siyonizme karşı bir taktik aracı olarak kullandıkları bir araç haline geldi. İş o dereceye vardı ki, Filistinli olan bu güçler kullandıkları bu slogan yüzünden, Arap düzenlerinin Güvenlik Konseyi Kararı aracılığıyla ulaşmak istedikleri Filistin Sorunu'nu tasfiye çabalarına karşı sustular.

Bütün bunların sonucu olarak Direnme Hareketi, genellikle Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin ve özellikle Filistin Sorunu'nun sınıfsal ve ideolojik muhtevadan yoksun bulunduğunu göz önüne almadan öne atıldı. Oysa ortadaki tarihsel gerçekler ve olaylar, Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin sürekli olarak ve Filistin tarihi boyunca sınıfsal bir sorun olduğunu ve kitle ayaklanmalarının her defasında başarısızlığa uğramasının arkasındaki tek nedenin de topluma egemen olan sömürücü sınıfların durumları, siyasal ve sınıfsal çıkarları olduğunu göstermiştir. Bu sınıflar, ayaklanmaların kendi sınıfsal çıkarlarına ve egemenliklerinin sürmesine hizmet eden bir kitle mücadelesine dönüşmesi için bu ayaklanmaları şu yada bu doğrultuda harekete geçiriyorlardı. Bu demagojik çizgilerin yerleşmesine katkıda bulunan etkenlerden biri de Direnme Hareketi gruplarının taşıdıkları sağcı ve dinsel fikir kuralları ile küçük burjuva ve sağcı politik sınıfsal ilişkilerdi. Bu ilişkiler, Arap gerici ve küçük burjuva düzenleriyle kurularak Ürdün yönetiminin tutumuna karşı susmaya kadar uzanmaktaydı.

İş o dereceye vardı ki, silahlı halk hareketini başlatmak için girişilen hazırlıklar bir tek ufuk içerisinde kaldı, o da silah ve savaşçı biriktirmekti ve böyle bir eylemin siyasi bir görüş taşıması gerektiği düşünülmüyordu. Hatta işgal altındaki topraklarda bulunan savaşçı güçlerin ve lider kadrolarının tek ölçüsü askeri yetenekleri ve kişisel «erkeklik» nitelikleriydi. Mevcut gerçek durumu, halk

kitleleriyle olan ilişkileri, Filistin Sorunu içindeki sınıfsal ve politik çelişkileri ve bu çelişkilerin kanalize edilerek silahlı halk direnişinin patlatılmasında kullanılmak üzere öznel ve örgütsel bir ortamın hazırlanmasında kullanılması gerektiğini anlamaları konularına itibar edilmiyordu. Seçkin kişiler, subaylardı, fakat politik ve ideolojik olarak neyi temsil ettiklerine bakılmıyordu. Temel ideal, bol miktarda silah bulundurmaktı, ama temel soruya somut bir karşılık yoktu. Bu temel soru şuydu: Bu silahlar kimin için? Nasıl kullanılacak? Ve hangi politik ve sınıfsal görüş altında silahlı mücadelemize atılacağız? Yalnız bu değil. Ulusal mücadele programı, bazı eski politik güçlerin ve müttefiklerinin yönettikleri güçlerle yapılan bir dizi ittifaklarla bağlı kaldı. Sonra Ramallah, Nablüs, Cenin Komiteleri çıktı ve aynı yolu izlediler. Bunların hepsi kendilerine «Ulusal Komite», «Halk Komitesi» gibi adlar veriyordu. Fakat hiçbir temsilcilerinde köklü bir yurtseverlik yada yoksul halkçılık nitelikleri yoktu. Çünkü bu örgütler ya büyük burjuva unsurlardan yada küçük burjuvalardan kurulmuştu. Böylece küçük burjuvanın sağ kesiminin büyük burjuvayla ve feodallerle yaptığı ittifaklar sayesinde gerici ve sağcı güçler yeniden hayata kavuştular ve Batı Yakası'nda, Gazze kesiminde yoksul halkın tepesi ve halk çocuklarının kanları üzerinde egemenliklerini kurmaya başladılar.

İşte bundan dolayıdır ki, bu örgütlerin eylem programlarında yoksul halk kitlelerinin gerçek ve açık hiçbir rolü yoktu. Ve bu örgütlerin bütün girişim ve eylemleri savaşçı güçler hazırlamaktan, subay bulundurmaktan, silah biriktirmekten, biçimsel birtakım güvenlik tedbirleri almaktan, ve modası geçmiş küflü liderliklerin yönetimi ve işgal altındaki bölgede bulunan ticaret burjuvazisi ve feodallerle yapılan sınıfsal ittifakların himayesi altında yapılan birtakım bireysel terör hareketlerinden ibaret kaldı.

Bu örgütlerdeki yoksul halk kökeninden gelme liderliklerle daha ileri bir kültüre sahip lider kadroları da bundan daha iyi bir durumda değillerdi. Bunlar da sağ ideolojik ve sınıfsal saldırıya tamamen teslim oldular, mevcut ne varsa onunla «kanaat» getirip gevşeme içinde kaldılar ve ulusal mücadelenin bu dönemdeki sorunlarının hepsini radikal bir biçimde ele almadan, yüzeyde birtakım biçimsel tırmalamalar yapmaya çalıştılar. Hele işgal altındaki bölgede bulunan halkımızın safları arasındaki yoksul kitlelerin ortaya attıkları soruya hiçbiri cevap vermiyordu. Bu soru şuydu: Niçin savaşıyoruz? Ürdün otokratik rejiminin temsil ettiği baskıcı polis devletinin yönetimine dönmek için mi? Yoksa göklerden bir mucize ininceye kadar; ve küçük burjuvanın ulusal düzenleri kendi öznel durumlarını düzeltinceye, daha çok silahlanıncaya, iç durumlarında ve ordularında bazı temizlikler yapıp bazı biçimsel tedbirler alıncaya ve bunlar sonucunda yoksul işçi ve köylü kitlelerine «vekaleten» yeniden bir ani savaşa girişinceye ve de işçi ve köylülerce hiçbir çaba harcanmadan, hiçbir fedakarlığa katlanılmadan kurtuluş gerçekleşinceye kadar bekleyecek miyiz?

Evet, niçin savaşıyoruz? nasıl savaşıyoruz? Kimin komutası altında savaşıyoruz? Ve hangi sınıfsal ve siyasal amaçlara ulaşmak için kanlarımızı veriyoruz? Bu sorulara halk kökenli olan ve nisbeten ilerici bir kültüre sahip bulunan bu lider kadroları tarafından somut bir cevap verilmemiştir. Bunun nedeni anlayış kıtlığı, proletarya ideolojisinin yokluğu ve bu lider kadrolarını gerici ve sağcı burjuva güçleriyle bağımlı hale getiren ilişkiler ağıdır. Bu ilişkiler ağı o lider kadrolarını, amaçları gerçekleştirmek için en çetin yolları seçen radikal bir ulusal siyasi çerçeve içinde çetin bir fikir ve eylem zahmetine katlanmaktan kurtarıp rahata kavuşturmaktadır. Çünkü bu çerçeve içinde izlenen en çetin yol en devrimci yol olacaktır. Gazze ke-

simindeki eylem tecrübesi de tabii bu kuralın dışında kalmadı. Çünkü oradaki ulusal hareket de, Ürdün'ün her iki yakasındakinden daha iyi bir nitel duruma sahip değildi; bu yüzden daha değişik ve daha ilerici nitelikte bir sonuç veremezdi. Gerçi Gazze'deki ulusal eylem, Ürdün'ün iki yakasındaki gibi 1967 Haziran'ından önce ezici darbeler yememişti; ama coğrafi soyutlanma ve feodal aile ilişkileri, yönetimin uyguladığı politika yüzünden egemen olan bilgisizlik nedeniyle, oradaki hareket de aynı siyasi ve sınıfsal durumda bulunuyordu. Bu durumda, Gazze'deki ulusal hareketin üretim alanında kısır olan bir bölgede oluşunun, feodal ve ticari ekonomik ilişkilerin egemen bulunmasının ve bu ilişkilerin fikir ve kültür alanındaki egemenliğinin de etkisi vardı. Bu yüzden oradaki hareketin de Ürdün'ün her iki yakasmdakine benzer durumda olması tabiiydi.

Gazze'de ulusal hareket aslında yoksul halk ve küçük burjuvadan oluşmuştu. Fakat bu harekete egemen olan ideoloji, -başta Arap Milliyetçileri Hareketi olmak üzere- gerici ve sağcı bir ideolojiydi. Bu yüzden oradaki hareket de öznel durumlarını düzeltmeye, Batı Yakasındaki hareketin attığı adımlarla başladı: Büyük burjuva ve feodallerle açıkça ittifak kurdu ve böylece sağcı ve gerici metodlar izleyen bir yönetimi iş başına getirdi. Bu da sözümona bir «taktik»ti ve silahlı mücadele uğrunda bu kuvvetlerin maddi ve siyasi yönden seferber edilmesi amacını güdüyordu. Fakat uygulanan bu «taktik» sonucunda büyük burjuva ve feodaller ulusal hareketin doruğuna oturdular ve mültecilerin çocukları olan dağınık proletarya ve yoksul köylülerin kanlarını kendi sınıfsal ve politik egemenlikleri hizmetinde görevlendirdiler. Sonra şişkin askeri bürokrasi geldi ve gerici, sağcı yapıya sahip bu lider kadrosunun emrine girdi. Bu lider kadrosu eskiden sınıfsal ve siyasal imtiyazlarını pekiştirmek için köhnemiş

bürokratik yönetimle işbirliği yapmıştı. Şimdi ise aynı rolü oynamaya ve aynı imtiyazlı mevkiini korumaya devam etmek için ulusal hareketin etrafında toplanmıştır.

Komünistlere gelince; onlar da her iki yakada, ulusal devrimci eylem yönteminin gözden düşürülmesi ve anlaşılmaması, ve bu sınıfsal güçlerin dayanışmasını zorunlu kılan somut olayların örtbas edilmesi için harcanan çabalara katkıda bulunan gerici ve sağcı bir yöntem uyguladılar. Komünistlerin her iki yakada eylem metodu olarak tespit ettikleri ve uyguladıkları yöntem, sınıfsal güçlerin gerçek durumu ve bu dönemde büyük burjuva ve feodalitenin oynayabileceği politik ve ulusal rol konusundaki yanlış anlayıştan hareket etmekteydi. Ulusal mücadelede egemen olacak sınıfın rolünün tespiti ve anlaşılması konusunda Komünist Partisi Programı'na egemen olan anlayış, -tarihteki ve günümüzdeki somut olaylara rağmen- Stalinci anlayış oldu. Ve bu, Parti'nin Doğu Yakası'nda yaptığı ulusal toplantıda tespit edilen Parti Programı'nda ortaya çıktı. Ne var ki, bu program meseleleri ayakları üstünde değil, başaşağı ve kafaları üstünde ele almaktaydı. Çünkü kurduğu ittifak, bir sol program altında ve hizmetinde değildi; sağ bir program altında ve hizmetinde olan bir ittifaktı. Çünkü Komünistler siyasal ve sınıfsal ittifaklar konusunda leninist öğretilere aldırmayarak, politika hayatına, büyük burjuva yapıya sahip bazı gerici liderler getirdiler ki, bunların ulusal mücadelenin başı olmak yönünden devirleri sona ermiş ve kendileri de parçalanıp dağılmışlardı. Sağcı güçlerle yapılacak herhangi bir ittifakın açık bir ulusal eylem programının hizmetinde olması, ittifaka giren solun sağcı güçlere ve kurulu düzene karşı halk kitlelerine sürekli olarak siyasi eğitim verme hakkını koruması şarttır. Böyle olmadığı takdirde, bu ittifak, bir sınıfsal uzlaşmaya ve bir çeşit küçük burjuva oportünizmine dönüşür. Bunun yanı başında Komünistler kurduk-

ları «Ulusal Yönetim Komiteleri» aracılığıyla Batı Yakası'nda da aynı rolü oynadılar. Burada biriken ve Ürdün'ün baskıcı devlet mekanizmasının birer parçası oldukları için ve bu mekanizmanın yirmi yıl boyunca sürdürdüğü sınıfsal sömürüye ve baskıya maşa oldukları için Haziran Savaşı'ndan sonra nüfuzlarını yitiren büyük burjuva liderleri ve feodal aileler, Komünistlerin yanlış tutumu yüzünden yeniden hayata kavuştular ve ulusal mücadelede Komünistlerin programını değil, kendi programlarını kabul ettirdiler. Bunlardan başka Komünist Partisi, bir milliyetin diğer milliyetleri ve bir halkın diğer halkları baskı altına almasını reddeden marksist öğretinin üzerinden atlayarak, ve bir halkın baskı altına alınması ve kendi toprakları üzerindeki ulusal haklarından yoksun bırakılması suretiyle kurulmuş olan İsrail'in ırkçı, dinci ve emperyalist bir varlık olduğu konusundaki somut tahlile önem vermeyerek İsrail Sorununu yanlış ve sağcı bir görüşle anladı. Bütün bunların nedeni de, kurulu düzene karşı verilen savaşın karakteri ve ilerici Arap düzenlerindeki egemen sınıfsal güçlerin karakteri, bu güçlerin rolünün tarihsel olarak iflas etmiş olduğu ve Batı Yakası'ndaki mücadele ile Doğu Yakası'ndaki mücadele arasında diyalektik bir bağ bulunduğu, her iki yakadaki kitleleri de siyasal ve sınıfsal bir potansiyel içinde hem siyonizme karşı, hem de yirmi yıldır iki yakadaki karşı - devrime hizmet etmiş olan sağcı ve gerici sınıfsal güçlere karşı hazırlanmaları gerektiği konusundaki sapma anlayışlardı. Özellikle halk kitleleri, işgal altındaki topraklarda yürütülen savaşın, Batı Yakası'ndaki bu kapkara düzenin tarihinin ortadan kaldırılmasıyla ve işgale karşı yapılan düzenli kitlesel mücadelenin ana hedefi olarak Ürdün'de demokratik bir halk yönetiminin kurulmasıyla bağlı olduğunu gösteren ulusal amaçlar görmedikçe eyleme geçmez. Yurt topraklarını savunmak için yapılacak uzun süreli mücadelede, halk kitlelerini

seferber etme yeteneğine sahip ulusal demokratik bir düzenin kurulması temel amaç olmalıdır.

İşte bütün bu etkenler sonucunda, Ulusal Hareket'in büyük kesiminin hem Batı Yakası'nda, hem de Gazze'de darbe yemesi ve Amerikan emperyalizmiyle Avrupa emperyalizminin baskıcı organlarının ulusal kurtuluş hareketleri karşısında uzun süre elde ettikleri bilgiler ve pratik tecrübelerle donatılan siyonist güvenlik örgütlerinin ağzına kolaylıkla düşmesi tabiiydi. Ulusal Hareket'in geri yöntemi, yapısı ve sınıfsal ittifakları onun başarısızlığa uğramasının nedenleriydi. Çünkü hareketin organizesi küçük burjuvanın en geri kalmış kesimi çerçevesinde kaldı. Küçük burjuvanın bu kesimi ise yoksul kitlelerin girişimlerini, ulusal mücadeleyi yönetmelerini ve proletarya ideolojisinin egemen olmasını engellemek ve boğmak için her zaman şeytanla bile ittifak kurmaya hazırdır (burada şeytan, büyük burjuva, feodalite ve feodal politikacılardır). Bunun içindir ki, bu örgütlerin silahlı mücadelesi, bireysel bir takım terör girişimlerinden ibaret kaldı. Bu girişimlere siyonist baskı organlarından bir darbe yöneltildiği zaman da, Abdurrahim Cabir tecrübesinde olduğu gibi, bu girişimlerin olağanüstü kahramanlık ve cesurca fedakarlık hareketleri olmalarına rağmen büyük ölçüde felce uğrardı. Çünkü bu eylem ve uygulama en geniş, en yoksul ve en devrimci kitlelerden yoksun bulunuyordu. Ulusal Hareket küçük burjuvanın ve onun feodal politikacılarla ve büyük burjuvayla kurduğu ilişkilerin esiri olduğu için ve de burjuva ideolojisi karakterini taşıdığı için halk kitlelerine açılacak bir yol bulamadı ve bu gidişle bulamayacaktır da...

Ulusal Hareket yenilginin sonuçlarını devrimci bir açıdan eleştirip değerlendirmekten ve halk kitlelerinin içinde bulundukları günlük meseleler karşısında somut çözümyolu getirmekten aciz kaldığı, ayrıca gerici sağcı güçlerle birtakım sınıfsal ve siyasal ittifaklar kurduğu gibi, işgal

altındaki topraklarda Hamdi Kenan, belediye başkanları, ilerigelen ve eşraf gibi feodal güçlerin ve politikacıların hareketleri, Ürdün rejiminin Filistin Ulusal Hareketi'yle Filistinli kitlelerin davaları karşısında gösterdiği tepki ve giriştiği komplolara karşı da komplocu bir tavırla susmayı tercih etmiştir. Ve bu susma komplosu, Direnme Hareketi'nin sınıfsal ve siyasal durumunu gösteren yeni bir belirtidir ve Direnme Hareketi'nin bugünkü tutumunu bekleyen kapalı ufkun bir belirtisidir.

Gerilla mücadelesinin Nehrin[32] ötesinde kalması bir raslantı sonucu değildir. Bu, bugünkü Direnme Hareketi'nin içinde bulunduğu durumun doğurduğu etkenlerin nesnel bir sonucudur. Uluslararası emperyalizm ulusal kurtuluş hareketlerine karşı yaptığı savaşlarda, halkın savaşçı öncü gücüyle yoksul ve geniş halk kitleleri arasında maddi ve açık (bazen askeri ve ekonomik, bazen de coğrafi) engeller koymayı ana hedefleri arasında görmektedir. Emperyalizm bu konuda, «kitlelerin savaşçı güce göre durumu suyun balığa göre durumu gibidir» diyen Çin sloganından tam olarak yararlanmaktadır. Emperyalizm bazı ülkelerde (örneğin Malaya ve Bolivya'da) ülke ve dünya koşullarından, genellikle ulusal hareketin öznel durumundan ve özellikle savaşçı öncü güçlerin öznel durumlarından yararlanarak böyle bir engel çıkarmayı başarmışsa; bazı ülkelerde de (örneğin Vietnam ve Küba'da) devrimci güçlerin öznel durumları, ülke ve dünya ölçüsündeki aynı nesnel etkenler sayesinde bu engelleri yarmaya muvaffak olmuşlardır.

Siyonist düşmanın esas hedeflerinden biri de kendi öznel olanakları, Direnme Hareketi'nin öznel durumları, dünyamn ve işgal altındaki bölgenin nesnel durumları sayesinde balığı sudan ayırmak oldu. Silahlı Direnme Hareketi'nin Nehrin ötesinde kalması, bu hareketin kendi sınıf-

(32) **Ürdün Nehri (M.E.B.)**

sal durumu ve mevcut siyasi - askeri yöntemleri yüzünden, halk kitlelerini seferber etmeye ve örgütlemeye muktedir olmadığının somut ve açık bir kanıtıdır. Ve bu tabiidir. Direnme Hareketinin başlattığı etkenlerin bu gibi sonuçları doğurması zorunluydu; eğer başka türlü sonuçlar doğursaydı bu, tabiat dışı mucize olurdu. Oysa biz böylesine mucizeler çağında değiliz.

■ *Çözüm Yolu*

Haziran'dan önce ve sonra Ürdün ve Filistin'deki ulusal mücadele tecrübelerinden ve bunların gözden geçirilmesinden çıkarılan sonuçlar, Filistin Direnme Hareketi'nin sınıfsal, ideolojik ve politik yönden bir buhran içinde bulunduğunu ve silahlı mücadelesini her halkçı hareketin gerçek ihtilalci kaynağı olan halk kitlelerinin yaşadıkları toprakların dışında yürüttüğü için halktan kopuk bir durumda kaldığını kesin olarak ispat etmiştir. Bu yargı kişisel birtakım kanıların yada gaipten yapılan birtakım tasvirlerin doğurduğu bir yargı değil; Direnme Hareketi gruplarının tutumlarına, uygulamalarına ve yapılarına dayanan etkenlerin tümünün doğurduğu bir yargıdır. Direnme Hareketi'nin öznel yapısı ve şimdiki durumu, şimdiki şartlar altında ulusal devrim yolunu radikal bir şekilde açamaz ve uzun süreli bir halk savaşma girişemez.

Bugünkü koşullara bir göz atalım:

Uluslararası emperyalizm Filistin ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni ezmek için gittikçe sertleşmekte ve amansızlaşmaktadır. Küçük burjuva düzenleri yeni emperyalizmin hücumları ve onun Arap bölgesindeki uşakları olan sınıfsal güçler karşısında zamanla teslim olmaya doğru gitmektedirler. Feodal ve büyük burjuva düzenleri ile Amerikan emperyalizmi ve onun ülkemizdeki ekonomik ve politik uzantısı arasında tam bir birlik mevcuttur. Pe-

ki bu koşullar ne yapmamızı gerektirmektedir? Emperyalizmle savaşmanın kaçınılmazlığını açıkça gösteren bu koşullar, emperyalizme karşı milyonlarca yoksul kitlelerin gücüyle uzun süreli bir halk savaşma girmemizi gerektirmektedir. Bu da Ulusal Hareket'in öznel olarak devrimci bir durum almasını ve kayalıklar arasındaki yolunu tırnaklarıyla açmaya muktedir köklü bir eyleme ve görüşe sahip bulunmasını zorunlu kılmaktadır. Fakat Direnme Hareketi bugünkü durumuyla ve bugünkü politikasıyla kendisinden beklenene ters düşmektedir. Bu hareketin bir kesimi, yani sağ kanadı, yanlış uygulamalarıyla, radikal bir görüşe şahip bir ulusal ihtilalin patlamasına giden yolu tıkamaktadır.

Bölge boyunca Amerikan emperyalizmine karşı silahlı yoksul halk kitleleri gücüyle geniş bir savaş verilmesini gerçekleştirecek, uzun vadede nihai sınıfsal, askeri ve politik zafere ulaşmak için bu kitlelerin amansız ve sert bir savaşa katılmalarını sağlayacak, emperyalizme karşı saf saf savaşa girecek yoksul milyonlarca savaşçıya emperyalizmin devrimci halkların hareketini ezmek için seferber ettiği bilim ve ileri teknik olanaklarını çiğneme olanağını verecek olan yol, radikal bir ulusal ihtilalci yoldur, yani yeni bir Vietnam yoludur. Ve önümüzdeki dönemde bizim ulusal mücadelemizin yolu da işte bu yol olacaktır. Fakat bu örgütlerin şimdiki durumları, şimdiki yapıları ve şimdiki eylemleriyle bu yoldan geçebilmelerine imkan yoktur. Gerek ülkemizdeki, gerekse geri kalmış diğer ülkelerdeki somut tarihsel tecrübe, gerici sağcı güçlerin ve küçük burjuvanın, her zaman kendi imtiyazlı sınıfsal durumlarını korumak için savaştıklarını ispat etmiştir. Bütün sınıfların eylemlerine egemen olan kural da budur. Ve bu nedenledir ki, gerici sağcı güçlerle küçük burjuva, proletarya ideolojisi ve yöntemi doğrultusunda, emperyalizmle kaçınılmaz olan savaşa götüren ulusal mü-

cadeleyi yönetmeye muktedir değildir. Çünkü bunların emperyalizmle olan çelişkileri, yoksul kitlelerin devrimci mücadeleleriyle ve proleter ideolojileriyle temsil ettikleri tehlike karşısında gerilemeye ve emperyalizmle pazarlık yapmaya dönüşecektir. Geri kalmış mazlum halkların düşmanlarına karşı nihai zafer kazanmak için yapılan toplum hareketlerinde, kendi maddi çıkarlarından ve imtiyazlı durumlarından vazgeçmeye hazır olan hiçbir sınıf -işçi sınıfından ve onun yoksul müttefiklerinden başka- tarihte görülmemiştir. Mülk ve servet sahibi olan sınıflar sürekli olarak çıkarlarının ve durumlarının bekçiliğini yapmaktadırlar. Emperyalizmle meydana gelen bir çatışmada bu çıkarlar tehdit edilince de, bu sınıflar, bu çıkarlarını korumak için işbirliği yapmaya koşarlar ve devrimci sınıfların, onların örgütlü temsilcilerinin yönetimi altındaki her sınıfsal köklü devrim çabasına karşı dururlar. Çünkü bu devrim uzun vadede emperyalizmi de, bütün egemen ve servet sahibi sınıfsal güçleri de altedecek ve onların yerine kendi demokratik iktidarını ve bütün yoksul kitlelerin yönetimini kuracaktır. Emekçi sınıfın ve onun yoksul müttefiklerinin «zincirlerinden başka kaybedecek birşeyi yoktur ve bu zincirleri kaybetmenin arkasından bütün bir dünyayı kazanacaklardır.» Tarih bunu böyle ispat etmiştir.

İşte bunun için bu örgütlerin içinde ve dışında bulunan ve kesin bir şekilde proletarya ideolojisine sahip bulunan ve mevcut durumu tümüyle ve de radikal bir şekilde gören grupların, toplulukların ve fertlerin bu durumlara karşı başkaldırmaları; ve kendilerini Filistin - Ürdün gericiliğine ve sağcılığına, ve Arap gerici ve küçük burjuva kuvvetlerine bağlayan ilişki ağlarını parçalamaları; ve halk kurtuluş savaşı yöntemine, onun marksist - leninist ideolojisine bağlılığını ilan edecek olan sınıfsal, ideolojik ve politik açıdan ulusal bir proletarya - köylü hareketi oluştur-

mak için bu örgütlerin içinde çatışma ve diyalektik mücadeleyi halkın önünde yürütmeleri gerekir. Bu diyalektik hareketin örgütler ve halk kitlelerinin safları arasında derinleşmesi, sınıfsal ve fikri bir muhteva kazanması, oluşup gelişen tüm güçleri içermesi, ulusal devrim kurallarının ve bu kuralların ulusal kurtuluş savaşında oynamaları gereken başrolün anlaşılması için, ulusal hareketin içinde bulunan marksist - leninist görüşe sahip tüm ilerici güçlerin çalışmaları gereklidir ve bu tarihi operasyon bu güçlerin öznel çalışmalarına bağlıdır. Ayrıca böyle bir operasyonun gerçekleşmesi için diyalektik hareketin ve sınıfsal, ideolojik, politik görüşlerin birbirinden ayırtedilmesinin önünde meydanın geniş ölçüde açık bırakılması gereklidir. Bütün bunların da, ideolojik ve eylem çizgisinde mevcut olan herşeyi aşan ve mevcut olan herşeyle gerçek ve devrimci açıdan çelişen, ihtilalci güçlerin tek örgütü olan marksist - leninist bir partinin kurulması yolunda birer adım olması gereklidir. Bunun için de Direnme Hareketi'ni yürüten grupların ihtilalci bir kültürel ve politik harekete girmesi, her grupun içinde bulunan gerici güçlerin temizlenmesi ve tasfiye edilmesi, Direnme Hareketi gruplarının ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin tüm örgütlerinin açıkça eleştiriye tabi tutulması, sağcı sınıfsal (büyük burjuva ve feodal) karakter taşıyan her ittifakın kesilmesi ve bu gibi ittifakların açıkça suçlandırılması gereklidir. Bütün bunlar da, köklü bir ulusal görüş ve özleme sahip bulunan güçler, topluluklar ve fertlerle politik, fikri ve örgütsel ilişkilerin kurulmasına bağlıdır.

Ulusal devrim problemleri konusundaki anlayışımızın açıkça ve kitlelerin önünde ortaya konması ilkesi, sınıfsal liderliklerin (Batı Yakası'ndaki ve Gazze'deki feodal ve büyük burjuva) tüm günlük tutum ve eylemlerine karşı kesin olarak çıkmamızı ve bunların sınıfsal durumlarını, işgale ve Ürdün'ün otokratik düzenine hizmet ettiklerini or-

taya koymamızı zorunlu kılmaktadır. Sağcı fikir ve politikanın kökünün kazıtılması, bütün sağcı tutumlara ve onların sembolü haline gelen insanlara karşı proletaryanın ve yoksul köylünün sınıfsal görüşünden hareketle, kitlelere sürekli olarak siyasi eğitim verilmesi hareketiyle ve bu sağcı tutumların sınıfsal ve siyasal kökenlerini sürekli olarak göstermekle mümkün olur.

Halk kitleleri, tarih boyunca elde ettikleri tecrübelerin ışığı altında ve kendiliğinden bilinçleriyle silahlı ulusal savaş yolunu belirlemektedirler. Batı Yakası'ndaki ve Gazze'deki kitleler, Doğu Yakası'ndaki büyük burjuva polis rejimini geri getirmek için kanını feda etmeye hazır değildir. Bunun içindir ki, Ürdün'ün her iki yakasındaki mücadelenin «her iki yakada ulusal demokratik bir düzenin kurulmasını amaçlayan ulusal kurtuluş» sloganı altında yürütülmesi zorunludur. Çünkü halkın sınıfsal, ideolojik ve politik egemenliğinin kurulması ve Amerikan emperyalizmine karşı, onun bölgedeki üssü olan siyonizme karşı ve bunlara bağlı bütün gerici sınıfsal güçlere karşı amansız, sürekli ve uzun süreli bir halk savaşının verilmesi için, Ürdün'deki otokratik uşak düzeninin yoksul halk kitlelerinin darbeleri altında yıkılması gerekir. Batı Yakası'ndaki ve Gazze'deki kitlelerimizin mücadelesinin kaderi, Doğu Yakası'ndaki radikal ulusal mücadelenin kaderine bağlıdır. Ve işgal altındaki topraklarda yürütülen ulusal mücadelenin süreklilik kazanması, pratik bir muhtevaya sahip olması, iki yakadaki mücadelenin birlikte yürütülmesine bağlıdır. Böyle olmadığı takdirde, işgal altındaki topraklarda yürütülen ulusal kavga, organik bir parçası olan Filistin - Ürdün Ulusal Kurtuluş Hareketi'nden kopuk bir mücadele haline gelecektir. Biz, Arap ve Filistin Ulusal Kurtuluş yolunu açmaya ve yoksul silahlı insan kitlelerinden oluşan taburlarla tüm Arap ve Filistin toprakları üzerinde emperyalizmle savaşmaya muktedir olan

bir demokratik halk düzeninin kurulması uğrunda savaşıyoruz. İşgal altındaki topraklarda yürüttüğümüz Ulusal Mücadelemizin sloganı ve yolu işte budur. Her iki yakada da bir demokratik halk düzeninin kurulması uğrundaki mücadele yolu, işgal altındaki vatanımızın tümüyle kurtuluşuna götüren devrimci bir yoldur. Ve bu yol bu mücadelenin kapsamının belirlenmesine de temelden bağlı bulunmaktadır. Kitlelerin mücadelesinin bayrağı haline gelen ulusal demokratik halk savaşı yolu, kırsal bölgelerdeki toprak problemlerine, kentlerdeki ücretli emek problemlerine, ekonomik problemlerle ekonominin silahlı savaşın ihtiyaçlarının emrine verilmesi problemine, halk kitlelerinin düşmanlarına karşı yürüttükleri politik, sınıfsal ve askeri mücadeleyi bizzat yönetmeleri problemlerine ve silahlı halk kitlelerinin uzun süreli savaşı yürütmeleri problemlerine devrimci çözümyolu bulunması ve devrimci kapsamlar kazandırılmasına bağlıdır. Yani yoksul kitlelerin, demokratik halk düzeni uğrunda verdiği savaşın, «toprak, onu kurtaranın ve onu savunmak için savaşanındır», «toprak, onu ekenindir» sloganı altında yürütüleceğinin ve toprakların bu sloganla kurtarılacağının bilincine ermeleri zorunludur Başka bir deyimle Ulusal Mücadele'nin ana hedefi, toprakların feodaller ve zengin çiftçilerin çıkarı için değil, yoksul köylülerin ve ırgatların çıkarı için kurtarılmasıdır.

Ulusal Mücadelemiz, halk kitlelerinin kendiliğinden patlayan ayaklanmalarını kuvvet kullanarak bastıran, halkın yiyeceğiyle ticaret yapan, halk kitlelerinin ve devrimci öncü kuvvetlerin mücadelesini bastırmak için otokratik düzenin elinde maşa olan, feodalitenin ve büyük burjuvanın iktidar ve egemenliğini pekiştirmek için Ürdün yönetimiyle işbirliği yapan bozguncu güçlerin ve düşmanla işbirliği yapan tüm uşak kuvvetlerin ezilmesinden başlayarak gerici ve geri kalmış eski devlet organlarının yıkılma-

sına ve temizlenmesine temelden bağlıdır. Ve sözünü ettiğimiz bu güçlerin ihtilal tarafından, hakettikleri adil cezalara çarptırılmaları da zorunludur. Eski yönetimin ve onun gerici, baskıcı organlarının yerine halk kitlelerinin yönetimi ve onun devrimci baskıcı organlarının geçmesi için işçi, köylü, ırgat ve asker saflarından seçilmiş halk meclislerine siyasi, maddi, kültürel ve sınıfsal iktidarı verecek olan düzen, demokratik halk düzenidir. Yurdun gelir kaynaklarına ve halkın öznel gücüne dayanarak ulusal ekonomiyi devrimci hamlelerle geliştirecek ve onu uzun süreli savaşın ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde ayarlayacak, yani savaş ekonomisi haline getirecek olan düzen de demokratik halk düzenidir. Demokratik halk düzeni, çürümüş gerici güçlerin ezilmesi ve tam ulusal kurtuluşun gerçekleştirilmesi için düşmana karşı en amansız, en sert ve en uzun savaşa girilmesi için halkı silahlandıran, eğiten ve silahlı birlikler halinde örgütleyen bir düzendir. Bunun içindir ki, yoksul halk kitlelerinin işgal altındaki topraklarda yürüttükleri mücadele ve bu mücadelenin uzun vadede başarıya ulaşması, Ürdün'de ulusal mücadelenin başlatılmasına ve geliştirilmesine bağlıdır. Çünkü ulusal demokratik devrimin amaçları ve ulusal demokratik halk düzeninin kurulması ancak bu şekilde gerçekleştirilebilir.

İşte bu söylediklerimizin ışığı altında bölgedeki silahlı savaşın, yoksul kitlelerin safları arasından çıkmış ve sağlam bir proletarya kültürüyle silahlanmış silahlı halk nüvelerinin kurulmasına dayanması şarttır. Direnme nüvelerini, kent işçileri ve kentlerdeki dağınık proletarya arasında, mülteci kampları, kırsal bölgeler ve proletarya ideolojisinden, onun ulusal mücadelesinden yana olduğunu açıkça söyleyen aydın toplulukları arasında gelişecek birer siyasi nüveye dönüştürmek, önümüzdeki başlıca görevdir. Bireysel terör hareketleri karakterini taşıyan hareketlerin işgal altındaki topraklarda bu dönemde sürdü-

rülmesi gereklidir; fakat bu hareketlerin geniş kitlesel kışkırtmalarla, sürekli politik eğitimle ve kitlesel toplum mücadeleleriyle birlikte yürütülmesi de şarttır. Bu hareketler şunlar olacaktır: Grevler, gösteriler, ulaşım ağlarının ve yolların tahribi için halk direnme hareketleri, karşı - propaganda araçlarının boykotu, ekonomik boykot ve bunun teşviki, düşmanla işbirliği yapanların boykotu ve yerlerinin ve mağazalarının tahrip edilmesi, düşmanla işbirliği yapan kumpanyaların ve acentelerin ekonomik kollarının boykotu ve tahrip edilmesi, işgal altındaki bölgede bulunan siyonist işletmelerin ve acentelerin ekonomik kollarının tahrip edilmesi, Histadrut Örgütü'nün[33] özellikle Kudüs'te işçilerimize karşı yapacağı komplolara karşı mücadele edilmesi vb... Bütün bunlar da, halk kitlelerinin günlük problemlerinin karşılanmasına ve bunların sürekli olarak sınıfsal kökenlerinin gösterilmesine bağlıdır. Örneğin Caberi niçin bu tutumu takınmıştır ve neyi temsil eder? Gazze tüccarlarının tutumu nedir? Hamdi Kenan, yoksul köylülerin düzinelerle evleri düşman tarafından yıkıldığı zaman niçin kılını kıpırdatmıyor da, kentlerdeki zenginlerin evlerinin yıkılışını niçin protesto ediyor? Belediye başkanları ve kentlerdeki eşraf ve ilerigelenler, düşmanın kentlerdeki öğrenci gösterilerinin durdurulması konusundaki isteklerini niçin uygun buluyorlar ve böylece halk kitleleriyle düşman arasına niçin aracı durumuna düşüyorlar? Halk kitlelerine siyasi bir eğitim verilmesinin gerçek yolu, somut olaylara dayanarak bu meselelerin yorumunun yapılmasıdır. Böylece Direnme Hareketi'nin kollarının, mücadelenin bütün yönleri konusunda eğitilmelerinin önemi ortaya çıkıyor. Niçin mücadelenin bütün yönleri diyoruz? Çünkü mücadelenin yalnız bir yönünü iyi bilen ve öbür yönlerine önem vermeyen bir hareket devrimci olamaz. Çünkü düşman devrimci harekete karşı yeni

(33) **İsrail İşçi Sendikaları Birliği (M.E.B.)**

metodlarla değişik baskı ve terör araçları kullanacaktır; devrimci hareketin de, devrimci eylemin yeni bir çeşidiyle bu baskıya karşı koymaya muktedir olması gerekmektedir.

Filistin Ulusal Hareketi'nin görevlerinden biri de, İsrail kamuoyuna seslenmek ve siyonist varlığın, siyonist hareketin, İsrail Devleti'nin problemlerini tartışmaktır. Fakat, bu küçük burjuva düzenlerinin ve kuruluşlarının kullandıkları demagojik metodla değil, ilerici, demokratik bir görüşle olacaktır. İsrail Devleti'nin yıkılması ve ortadan kaldırılması ile siyonist hareketin ezilmesi konusundaki anlayışımız mutaassıp ve şoven bir ırkçı tutumdan yada feodal ve dinsel bir davranıştan gelmemekte; her çeşit sınıfsal sömürüyü ve ulusal baskıyı ve ırkçı davranışları reddeden, bunlarla mücadele eden ilkelerden gelmektedir. Bunun için biz, Filistin toprakları üzerinde, Yahudi topluluğu da dahil, Arap olmayan bütün toplulukların kültürel ve dinsel haklarını koruyacak demokratik bir devletin kurulması için mücadele ediyoruz.

Ulusal Demokratik Devrim problemlerine ve Filistin - Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi problemlerine şimdiki sınıfsal ve ideolojik yapısı karşısında çözümyolu getirmemiz için izlemek zorunda bulunduğumuz yolun sınırlarını belirleyen bu eleştirilerin sadece sözde uygun görülmesi yetmez; aynı zamanda tüm örgütlerin taban ve yönetimleri ile halk kitleleri arasında da tartışılması ve bu tartışmaların geliştirilmesinde kullanılması gerekir. Proletarya kültürüne dayanan radikal ulusal eylem, radikal ulusal bir görüşe sahip ve kesin olarak proletarya ideolojisinden yana olan güçlere ihtiyaç göstermektedir.

Proletarya ideolojisinin zemini üzerinde ve şimdiki durumlarımızın eleştirisinin ışığı altında uygulanacak bir radikal ulusal eylem yöntemi, proletarya ideolojisine sahip olan, ulusal mücadele yolunu bu ideolojinin doğrultu-

sunda açan ve onun devrimci silahıyla savaşan radikal ulusal güçlere ve lider kadrolarına ihtiyaç göstermektedir. Tarih ispat etmişitr ki, yoksul kitlelerin, davalarını ve tarihsel misyonlarını zafere ulaştırmak için kullanacakları tek silah proletarya ideolojisidir.

8 Birleşik Ulusal Kurtuluş Cephesi

■ *Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi'nce Hazırlanan «Birleşik Ulusal Kurtuluş Cephesi» Tasarısı.*

Filistin Silahlı Mücadelesinin birleşmesi için, halkımızın tüm namuslu ve Ulusal Savaşçı çocuklarının birleşmeleri için, Filistin sorununun tasfiyesini amaçlayan tüm komplolara karşı, «Birleşik Ulusal Kurtuluş Cephesi».

Ulusal savaşçı güçlerin birleşmesi sorunu, bu dönemde Direnme Hareketi'nin önemli sorunlarının başında gelmektedir. Filistin Ulusal Hareketi'nin tasfiyesi tehlikelerinin çoğaldığı ve Arap bölgesindeki ulusal hareketin emperyalizm ve siyonizmin plan ve şartlarına boyun eğmesinin sağlanması için girişilen çabaların yoğunlaştığı bir sırada, tüm düşmanlara karşı savaş veren tüm ulusal güçlerin birleşmeleri, hem de hızla ve zaman kaybetmeden birleşmeleri, önemli ve tarihsel bir zorunluluk halini almıştır.

Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi, tüm ulusal sa-

vaşçı güçlerin birleşmelerinin ve mücadelelerini birleştir melerinin, siyasetlerini koordine etmelerinin zorunlu olduğu konusunu ısrarla ortaya atarken; emperyalizme, siyonizme ve gericiliğe karşı olan tüm ulusal güçlerin ve yurtlarının tam olarak kurtulmasında çıkarı bulunan tüm yurtseverlerin birleşmelerinin tarihsel bir önem taşıdığı noktasından hareket etmektedir. Çünkü tarih ispat etmiştir ki, sömürge olan ve alabildiğine geri kalmış bulunan bir ülkenin kurtuluşu, birkaç şart yerine getirilmedikçe mümkün değildir. Bu şartların en önemlisi, bu halkın safları arasından çıkmış tüm ulusal grup ve sınıfların, hepsini içerecek geniş kapsamlı bir örgüt içerisinde birleşmeleri ve ülkeyi sömüren emperyalistin yenilgiye uğratılması, tüm dev savaş aletlerinin ve eğitilmiş düzenli ordularının milyonlarca ulusal savaşçı kitleler aracılığıyla paramparça edilmesi için yürütülecek olan uzun süreli bir halk savaşı içerisinde omuz omuza çarpışmalarıdır. Bu tarihsel yargı, düşmamn karşısında o düşmanın ebediyyen yok edilmesi için tüm ulusal güçlerin ve grupların birleşmelerini bir esas olarak zorunlu kılmaktadır.

Ülkemizdeki Direnme Hareketi, Haziran yenilgisinden sonra, komando hareketini işgal altındaki bölgede yürütülecek bir gerilla savaşına dönüştürmeye çalışarak yeni bir yol çizmeye başladı. Komando hareketi etrafında gerçi geniş kitleler toplandılar; ama bu kitleler, çarpışmalara faal olarak katılmalarını garanti edecek biçimde örgütlenmemişlerdi ve yürütülen komando hareketi de onları siyasi yönden bilinçlendirmeye katkıda bulunmamıştı. Oysa tüm halk kitlelerinin dayanışma içinde, savaşçı bir güç olması ve yurdunun kurtuluş yolunu bilmesi, bunun sonucu olarak da komando hareketinin gelişerek bir halk kurtuluş savaşına dönüşmesi için bu kitlelerin örgütlenmesi ve bilinçlenmesi gerekliydi. Ayrıca Direnme Hareketi'nin şimdiki durumu öznel çatışmalar ve çelişkilerle dolu-

dur, bu yüzden de dağınıklık ve bölünme içindedir. Ve tüm ulusal güçler, mücadelelerini koordine edebilmek ve geliştirebilmek için bütün çelişkilerine rağmen bir geniş ulusal cephe yöntemi üzerinde birleşememektedirler. Buna karşılık, gerici düzenler, birleşik bir safta durmakta ve Direnme Hareketi'ni, baskı yaparak, çembere alarak vurmak ve nihai olarak tasfiye etmek için tetikte beklemektedirler. Bu gerici düzenleri bu duruma iteleyen etken de ulusal davayı «barışçı yollar»la tasfiye etmek hırsıdır. Çünkü bu gerici düzenler Haziran yenilgisinden sonra yeni ve tehlikeli bir çıkmaza düşmüş bulunmaktadırlar ve bundan kurtulmak istiyorlar. Bu tehlikeli çıkmaz Haziran yenilgisinin bölgede yarattığı ve günden güne gelişen ihtilalci potansiyeldir. Ve bu gerici düzenler, bu ihtilaci potansiyelin eyleme dönüşerek kendilerini ezip geçeceğinden korkmaktadırlar. İşte bunun içindir ki, bu gerici düzenlerinin ayakta kalması uğruna ulusal hareketin tasfiyesini çabuklaştırmak amacıyla emperyalist efendilerinin kapılarını çalmaktan başka çıkaryol bulamadılar. Gerici düzenlerin sertleşmeleri ve Direnme Hareketi'ni vurma planlarını bir an önce uygulamak için telaşlanmaları silahlı ihtilalci hareketin gelişmesinden duydukları korkudan doğmaktadır. Çünkü bu ihtilalci hareket, ülkemizdeki ulusal kurtuluş hareketinin hem kapsamını genişletecek, hem de mücadele biçiminde nitel bir değişiklik hesaplamaktadır. Bazı sosyalist devletler de Arap Ulusal meydana gelmesine ortam hazırlayacaktır.

İlerici Arap düzenlerine gelince, Haziran'da yenilgiye uğrayan ilerici Arap düzenleri bu yenilgiyi zafere çevirmek amacıyla halkı silahlandırıp örgütlemekten, emekçi halk kitlelerinin siyasi özgürlüklerini serbest bırakmaktan, ekonomilerini savaş düzenine sokmaktan, emperyalist blokla olan politik ve ekonomik ilişkilerini kesmekten ve bütün bunlar için durumlarında köklü değişiklikler

yapmaktan aciz kaldılar. Bunun içindir ki, bu düzenler de Direnme Hareketi'ni desteklemekte tereddüt ediyorlar. Gerçi bu düzenler de Haziranda içine düştükleri çıkmazdan kurtulmak için barışçı bir çözümyolunu arzu ediyorlar; ama Direnme Hareketi'ni de yararlanabilecekleri avantajlı bir koz olarak görüyorlar. Çünkü onlar Direnme Hareketi'ni, İsrail'e ve emperyalizme karşı, barışçı çözüm şekline kapıyı açacak olan bazı cüz'i tavizlerde bulunmalarını sağlamak için bir baskı aracı olarak kullanmak istiyorlar. Bu yüzden de bu düzenler Direnme Hareketi'nin şu yada bu şekilde kendi nüfuzlarına ve politikalarına boyun eğerek sürmesinin zorunlu olduğunu düşünüyorlar. İşte bu düşünceyledir ki, Direnme Hareketi içinde bir takım suni ve hayali örgütler «ekiyorlar», bu örgütler de onların birer kuklası olarak hareket ediyorlar; böylece bu düzenler Direnme Hareketi'nin siyasetinin ve direnmenin hangi çizgiye kadar uzatılabileceğinin bizzat kendileri tarafından tayin edilmesi olanağını hazırlamak istiyorlar. Bu düzenler Direnme Hareketi'nin, ulusal hareketin tasfiyesini öngören kendi siyasetlerine hizmet etmesini istiyorlar. Çünkü böyle olmadığı takdirde direnme, bu düzenlerin, «mümkün olanı kurtarma»dan ibaret olan yöntemlerini aşacaktır. Bu yöntemlerin sonuç olarak kurtarmak istedikleri şey de, bu düzenlerin lider kadroları ve egemen zümreleriyle birlikte sürüp gitmesidir; bu, bölgenin emperyalist nüfuz ve çıkarların boyunduruğu altında kalmasına bile mal olsa...

Uluslararası alanda ise Amerika Birleşik Devletleri'nin liderliği altındaki emperyalizmin nüfuz bölgelerini elinde tutmak ve geri kalmış ülkeler üzerindeki geniş egemenliğini sürdürmek için girdiği kavga gittikçe artmaktadır. Emperyalizm Arap Ulusal Hareketi'ni tasfiye etmek için tüm amansızlığıyla çahşmakta, bu alanda İsrail'i ve onun Hazirandan sonra elde ettiği «imtiyazlı»

ve «muzaffer» durumunu kullanmaktadır. Ve emperyalizm bu dönemde, ilerici düzenlere daha çok baskı yapmak ve bölgede çıkan çatışmanın «barışçı yoldan çözümlenmesi»ni gerçekleştirmek için, bu düzenlerin taviz üstüne taviz vermeleri gerektiği konusunda inat ve ısrar etmek suretiyle, Ulusal Hareket'e boyun eğdirmek ve teslim olmasını sağlamak amacını gütmektedir. Emperyalizm, bu düzenlerin şimdiki yöntemleri ve kararsızlık içinde bocalayan, yalpalayıp duran bu politik tutumları devam ettikçe bu baskıların sonunda meyve vereceğini de hesaplamaktadır. Bazı sosyalist devlelter de Arap Ulusal Kurtuluş davası konusundaki yanlış tutumları, emperyalizmle ve İsrail'le olan çatışmanın «barışçı yoldan» çözümlenmesini öngören bir politika izlemeleri ve Filistin Sorunu ile Filistin Ulusal Hareketi karşısındaki yanlış tutumlarını sürdürmeleriyle, emperyalizmin Arap Kurtuluş Hareketi'ne boyun eğdirmek, sonra da onu tasfiye etmek için tutumunu amansızca sertleştirmesine ve saldırılarını tırmandırmasına katkıda bulunmaktadırlar. Şunu da belirtelim ki, bu sosyalist devletlerin yanlış tutumları, bazı Filistinli gerici çevrelerin ispatlamaya çalıştıkları gibi, bu devletleri Amerikan emperyalizmiyle aynı paralele götürmemektedir. Bu sosyalist devletlerin bu yanlış tutumlarını eleştirmemiz, dünya halklarının bir numaralı düşmanı olan emperyalizme karşı giriştiğimiz siyasi, fikri ve silahlı saldırıyla hiçbir zaman aynı olmaz.

Hem Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin, hem de Filistin Kurtuluş Hareketi'nin geleceğini aynı derecede tehdit eden bu durumlar karşısında Direnme Hareketi'nin izlediği politika ise içinde bulunduğumuz dönemin düzeyinde değildir. Çünkü Direnme Hareketi'nin, bütün tasfiye planlarını ve bu yolda yapılan tüm çabaları hepten ve kesinlikle reddetmesine rağmen, bu hareket barışçı tasfiyenin gerçekleştirilmesi için takınılan her siyasi ve pratik

tutumu ve girişilen her çabayı her gün eleştirmek için durum almamaktadır. Ayrıca Direnme Hareketi'nin kitleler arasındaki politikası ve ilişkileri de, tasfiyeden yana olanlara ve onların kuşku yaratan tasarılarına karşı kitleleri seferber etmek, siyasi yönden köklü olarak bilinçlendirmek ve bunu günlük çalışmaları arasına almak temeline hâlâ dayanmamaktadır. Direnme Hareketi'nin soyutlanması ve vurulması için harcanan çabaların sürüp gitmesine rağmen, direnmeyi yürüten örgütler arasında kendilerini korumalarını, arkadan gelebilecek bir darbeyi önlemelerini sağlayacak bir ortak eylem planının hazırlanması için bugüne kadar ciddi hiçbir çalışma yapılmamıştır. Direnme Hareketi'nin tek zırhı olan kitlelerin, Ulusal Hareketin düşmanlarınca hazırlanan komploları görmeleri ve Direnme Hareketi'ni kanlı bir şekilde tasfiye etme çabalarına başladıkları an karşılarına çıkmaya hazır olmaları için gerekli olan siyasi bilinç ve örgütlenmeleri hâlâ eksik bulunmaktadır. Bütün bunlar bir yana, Direnme Hareketi'nin bütün bu komplolara karşı koymasını sağlayacak esaslı adım bile hâlâ atılmamıştır: Ulusal grupları temsil eden tüm güçleri içerecek ve yöntemlerini, eylemlerini bir tek ulusal plan dahilinde koordine eedcek ve tüm ulusal güçlerin birleşmesini sağlayacak bir ulusal cephe henüz gerçekleştirilememiştir. Oysa yukarıda belirttiğimiz tehlikelere karşı koymanın tek pratik yolu, Ulusal Hareket'in birliği aleyhine ve onun yürüttüğü silahlı mücadele aleyhine olarak öznel çelişkilerin ortaya çıkmamasını ve süreklilik kazanmamasını garanti edecek eşitlik esasına dayanan bir ulusal cephenin kurulmasıdır. Filistin Ulusal Hareketi bölünme ve dağınıklık içinde kaldı. Bu durum ise şu yada bu kişinin niyetlerinden, şu yada bu örgütün niyetlerinden doğmuş değildir. Bunlar bir takım temel etkenlerin toplamından doğmuştur ki, onların en önemlileri şunlardır:

1 — Diğer halklar gibi Filistin halkının çeşitli sınıfları ve grupları arasında da çelişkiler vardır. Kurulan her Filistin örgütü de bir grubun yapısının, çıkarının, özlemlerini ve yöntemini temsil etmektedir. Filistin tarihi feodal ve büyük burjuva sınıflarının yöntemlerinin başarısızlığını ve değerden düştüğünü, bazı kesimlerinin de ulusal davaya hiyanet ettiklerini ispat etmiştir. Yine tarih, bazı yeni sınıf ve grupların da çıkıp bazı ulusal parti ve örgütlerde temsil edilmeye başlandıklarını da göstermiştir. Orta sınıf tüm gruplarıyla birlikte, bu sınıfa dahil grupların hepsinin çıkarları arasında birlik ve bağdaşma bulunmayışından doğan bu örgütlerin oluşumunda başrolü oynamıştır. Ayrıca Filistin halkının büyük bir kısmının Ürdün'de toplanması, diğer bazı kesimlerinin de başka Arap ülkelerine dağılmaları da, her Filistinli topluluğun önündeki ödevlerin diğerlerinkinden farklı oluşu sonucunu doğurmuştur. Bu durum da sosyal grupların ve onların siyasal örgütlerinin, yaşadıkları ülkelerdeki her topluluğun çıkarına uygun olarak oluşmasına yolaçmıştır. Bu politika da, Filistinlilerin yaşadıkları ülkelerin ekonomik, kültürel ve politik gerçeklerine göre biçimlenmiştir.

Halkın her sınıfının kendi çıkarını ve yöntemini savunacak bir siyasi örgüt benimsemesi ve kurması tabiidir. Ayrıca bir sınıfın içindeki her grubun da kendine özgü bir siyasi örgüt kurması da tabiidir. Bu gerçeği anlamak zorunluluğunda olmamıza rağmen, bu anlayış bizi, tüm ulusal grupların birleşmeleri ve ulusal kurtuluş için bir tek yönteme bağlanmaları zorunluluğuna da götürmektedir. Çünkü ulusal kurtuluş bu dönemde bütün ulusal güçlerin amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte bulunmakta ve bu amaçlarla çelişmemektedir.

2 — Filistin gerçeğiyle Arap gerçeği arasındaki bağlantı tarihsel bir gerçektir. Çünkü tarih boyunca iki gerçek arasında karşılıklı etkilenme ve etkileme olmuştur.

Örneğin Arap feodal düzenleri bir zamanlar Filistin siyasi güçlerinin birleşmesini istiyorlardı. Ama ne zaman? Bu birlik, o feodal düzenlerin müttefikleri olan Filistinli feodal liderlerin ulusal hareketin başında bulunmaları hizmetinde ve Filistin Sorununun tasfiyesi için yapılan pazarlığın hizmetinde olduğu sıralarda. Nitekim Arap düzenlerinin 1948 yılından önce, Filistinli bir feodal soylunun liderliği altında «Yüksek Arap Komitesi»nin kurulması için baskıda bulunmalarının nedeni de buydu.

Filistin Kurtuluş Örgütü kurulduğu zaman da Arap düzenleri aynı rolü oynayarak birçok Filistinli güçlere bu örgütün bayrağı altında toplanmaları için baskıda bulundular. Çünkü bu örgüt Arap düzenlerinin etkisi altında bulunmakta; onların, Arap Zirve Konferansı'nın ve Arap Birliği'nin politikasına boyun eğmekteydi. Fakat aynı düzenler Filistin Ulusal Hareketi'ne tamamen boyun eğdiremedikleri ve onu egemenlikleri altına alamadıkları zamanlarda da bu hareketi daha çok parçalamaya ve dağınık bir hale getirmeye çalışıyorlardı. Örneğin bu dönemde görüyoruz ki, bu Arap düzenleri Direnme Hareketi içinde bazı hayali örgütler «ekmekte» ve siyasi yönden, kitlelerle bağ kurma yönünden en güçsüz olan örgütleri desteklemektedirler. Çünkü Arap düzenleri Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni tümüyle kendi yöntemlerine ve politikalarına uygun şekilde yönetme olanağına sahip olamayınca, Direnme Hareketi'nin içine «mayın» gömmeye çalışmakta ve bu hareketi içerden çökertmek için «barışçı çözüm şekli» fırsatı gibi bazı kesin fırsatlarının ortaya çıkmasını beklemekte ve gömdükleri mayınları o sırada patlatmayı düşünmektedirler. Ayrıca bu Arap düzenleri fazla miktarda örgüt elde etmek ve onları kendi siyasetlerine ve yöntemlerine bağlayabilmek için direnmeyi yürüten örgütler arasındaki çelişkileri kullanmakta, bu amaçla bazılarını desteklemekte, bazılarından da desteklerini

esirgemektedirler. Çünkü bu düzenlerin en çok korktukları şey, bu bölgede köklü bir ulusal hareketin gelişmesi ve hem emperyalizme karşı, hem de bu çarpışmayı sürdürmekte tereddüt eden yada yumuşak davrananların tümüne karşı girişilecek sert ve uzun bir mücadele için en geniş kitlelerin önünde kapıyı açmasıdır.

İşte bu iki etken, daha birçok yan - etkenle birlikte, Filistin Direnme Hareketi'nin bunca dağınık bir hal almasına yolaçmıştır. Bazı vakitlerde çelişkiler öylesine keskinleşmiştir ki, çatışmalara ve çarpışmalara kadar gitmiştir. Bu da Ulusal Hareketi düşmanlarının karşısında zayıflatmış ve bunlar hareketi vurmakta bu çelişkileri kullanmak, onlardan yararlanmak için hazırlanmışlardır. Ayrıca bu çelişkiler işgalci düşmana karşı yürütülen mücadelenin niteliğini ve düzeyini de zayıflatmış ve Hareketi, işgale karşı bir tek siyasi ve askeri ulusal yöntemle ve bu yöntemin başarıya ulaşması için en geniş kitleleri örgütleyerek, seferber ederek çıkmak gücünden yoksun bırakmıştır.

Direnme Hareketi'nin içinde bulunduğu bu çelişkiler tüm grupların bu konuda anlayışlı ve bilinçli davranmalarıyla çözümlenebilirler. Fakat esas tehlike bu yan ve öznel çelişkilerin keskinliğinin, Direnme Hareketi kendisine karşı fırsat kollayan düşmanlarla karşı karşıya bulunurken artmaya başlamasındadır. Bu hareketin karşısındaki düşmanlar siyonist işgali ile Amerikan emperyalizmidir; arkadaki düşmanlar ise gerici güçlerde ve Ulusal Hareketin tasfiyesinin, emperyalizme teslim olmanın bayraktarlığını yapanlarda temsil edilmektedir. İşte yukarıda anlattığımız çelişkilerin devam etmesi ve gittikçe büyümesi, bu düşmanların özlemini çektikleri bir altın fırsattır ve ondan son kerteye kadar yararlanmaya çalışacaklardır. Ayrıca bu çelişkileri bilmezlikten gelmek ve örgütler arasındaki karşılıklı tasfiyeyle yada zorla bazı örgüt-

leri ilhak etmekle bu çelişkileri örtbas etmeye çalışmak da yeni bir bölünme ortamı doğuracak ve düşmanlar bu ortamdan yararlanacaklardır. Çünkü mevcut çelişkilerin örtbas edilmesi, bugünkü çelişkilerin yerine yeni birtakım çelişkiler doğuracaktır, hem de Direnme Hareketi daha çok düşmanlarla ve daha çok komplolarla karşı karşıya bulunacağı bir sırada bu çelişkileri doğuracaktır.

Direnme Hareketi'nin bugünkü durumu, bu hareketi yürüten örgütlerin safları arasındaki öznel çelişkilerin ve diğer bazı örgütler arasındaki yan çelişkilerin anlayışla karşılanmasını ve bu çelişkilerin birleşik bir ulusal cephe içinde çözümlenmesini gerektirmektedir. Bu cephenin içinde, herkesin birleşebileceği asgari müşterekleri kapsayacak bir ulusal programın çevresinde tüm güçlerin toplanması zorunludur.

Tüm ulusal güçlerin ve sınıfların birleşmeleri, ulusal kurtuluşun başarıya ulaşması için tarihsel bir zorunluluktur. Bu birleşmenin bir an önce gerçekleştirilmesi de bugünkü durumun zorunlu kıldığı bir sorundur ve kitleler tarafından her gün özlenen ve ısrar edilen ihtiyaçtır. Bu ihtiyacı göz önüne alan Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi, böyle bir cephenin kurulması için şu tasarıyı sunmaktadır.

Ulusal Eylem Konusunda:

● Filistin halk kitlelerinin tüm ulusal gruplarıyla birlikte tek temsilcisi Birleşik Ulusal Cephe'dir. Ve Ulusal Hareket'in geleceğini ve siyasetini bu program dahilinde ve bu programın bentlerine uygun olarak tayin etmekten sorumlu olan tek organ da yine bu Cephe'dir.

● Çalışmalarıyla ve siyasi tutumlarıyla Filistin'in tam kurtuluşu davasına bağlı olduğunu ispat etmiş olan ulusal savaşçı örgüt ve grupları temsil eden güç de yine Birleşik Ulusal Cephe'dir.

● Cephe, ulusal kurtuluş için, siyonizmin ve emperyalizmin yenilgiye uğratılması için gerekli olan ulusal eylemin en büyük şekli olarak silahlı halk savaşı ilkesine bağlı bulunmaktadır.

● Cephe, Filistin Sorununu siyasi yoldan çözümlemeyi öngören herhangi bir tasarıyı reddeder; bu tasarı ister Güvenlik Konseyi'nin 22 Ekim 1967 tarihli kararında temsil edilsin, ister başka bir kararla ortaya atılsın. Ve Cephe, barışçı çözümyollarını öngören her Araplararası yada uluslararası tutumu eleştirmeyi kendi meşru haklarından biri ve Filistin davasına olan bağlılığının bir gereği kabul etmektedir. Çünkü böyle bir çözüm şekli Filistin halkının çıkarlarının ve haklarının aleyhine olacak bir çözüm şeklidir.

● Cephe, siyonist hareketin yönetimi altındaki İsrail Devletinin, Arap Ulusal Hareketinin vurulması için, Amerika Birleşik Devletleri'nin liderliği altındaki uluslararası emperyalizm tarafından «ekilmiş» bir varlık olduğunu bilmektedir. Ve Filistin halkının mücadelesinin amacı, bu devletin varlığını, araçlarını ve mevcut organlarını parçalamaktır.

● Cephe, bölgedeki gerici güçleri ve düzenleri emperyalizmin ve siyonist hareketin sadık müttefikleri olarak kabul etmektedir. Ve bu gerici güçler ve çevreler, emperyalizmin ulusal hareketleri ezmekte ve tasfiye etmekte kullandığı birer araçtır.

● Filistin halkının siyonist harekete karşı giriştiği savaşın esas hedefi, Amerika Birleşik Devletleri'nin liderliği altındaki uluslararası emperyalizmdir ve onun bölgemizdeki çıkarlarıdır. Bu çıkarları korumayı ise, emperyalizmin çıkarlarının güvenilir bir bekçisi olan İsrail üzerine almıştır. Ve İsrail'in kuruluşu, bu çıkarları korumasından başka bir nedene dayanmamaktadır.

● Cephe, Doğu Yakasında[34] mevcut olan siyasi ve sosyal gerçeklerin bir parçasıdır ve bu gerçeklerden ayrılmamaktadır. Bunun için Cephe;

Doğu Yakasında egemen bulunan yönetimin Filistin Sorunu'yla ve özellikle siyasi çözümyoluyla ilgili politikasına karşı açıkça ve sürekli olarak durum alır.

Doğudaki yönetimin Cephe'nin yada Cephe'deki örgütlerin her iki yakadaki işlerine ve faaliyetlerine karışmayı öngören politikasına açıkça karşı çıkar.

Direnme Hareketi'ne ve bu hareketi yürüten örgütlere kabul ettirilmek istenen şartları, bu şartların niteliği ne olursa olsun, reddeder.

Doğudaki yönetimde meydana gelecek her değişiklik ve gelişme karşısındaki tutumunu belirtir.

Cephe, bir Filistin-Ürdün Ulusal Gücü olması dolayısıyla, her iki yakada da günlük faaliyetlerini yürütür, ulusal ittifaklarını bu esas üzerinde kurar ve günlük siyasi tutumlarını bu noktadan hareket ederek tayin eder.

Cephe, halkın silahlandırılması ve halkın demokratik özgürlüklerinin serbest bırakılması, bağımsız olarak halkı örgütleme hakkına sahip olması, emperyalist kampla olan tüm ilişkilerin kesilmesi ve sosyalist kampla ilişkilerin sağlamlaştırılması, ve emperyalist nüfuzdan bağımsız, işgale karşı yürütülen direnmenin hizmetinde olan bir ulusal ekonominin kurulması uğrunda mücadele eder.

Cephe, tüm Filistinli ulusal halk güçlerinin ve kitlelerinin, Cephe'deki ortak örgütler içinde örgütlenerek seferber olmaları için mücadele eder.

Cephe, halk kitleleri arasında aşağıdaki konularda siyasi bilinçlenmenin yayılması için mücadele eder:

Filistin halkının ve tüm Arap halklarının baş düşmanlarının emperyalizm, siyonizm ve Arap gericiliği olduğu.

(34) **Ürdün Nehrinin doğusunda bulunan Ürdün toprakları (M.E.B.)**

Ulusal Kurtuluş Hareketinin başarıya ulaşmasında başrolün silahlı mücadelede olduğu, halkın geniş bir kesiminin örgütlenmesi ve silahlanmasının önemi.

Barışçı çözüm şeklinin reddi ve bunu isteyenlerin açıklanması ile Filistin Ulusal Hareketi'nin selameti için bunların her gün eleştirilmesi.

Ulusal Cephe programı ve Filistin Ulusal Hareketi'nin birleşmesinin zorunlu olduğu.

İsrail'i çevreleyen bazı ülkelerde Direnme Hareketi'nin tasfiyesi yada diğer devletler tarafından bunlara bu konuda yapılan baskı teşebbüslerinin ortaya konması. Ayrıca Direnme Hareketi'nin içişlerine karışmak yada bu hareketi vesayet altına almak için harcanan çabaların açığa vurulması.

Filistin halkının en sadık müttefiklerinin Arap halkları ve dünyadaki ihtilalci ve sosyalist halklar oldukları.

Cephe, ileride girişilebilecek bir saldırıya karşı koymak için kitlelerin en geniş bir kesimini silahlandırmaya ve bu silahlı kitleleri geniş ölçüde örgütlemeye çalışır.

Cephe, Ürdünlü ve Filistinli kitlelerin geniş bir kesimini sendikalarda ve diğer bağımsız kuruluşlarda örgütleyip seferber etmeye çalışır.

Cephe, işgal altındaki topraklarda ulusal örgütlerin kurulup yayılması ve siyasi bilincin yüksek bir düzeye ulaşması için çalışır. Bu bilinçlendirme faaliyeti yukarıda anlatılanlara ek olarak şunları da kapsayacaktır:

Düşmanla işbirliği yapan yada onunla uzlaşmaya çalışan hain zümrelerin ortaya çıkarılması.

Kitleleri, Haziran'dan önceki Filistinli egemen güçlerin liderliği altına almaya çalışan zümrelerin ortaya çıkarılması.

Düşmanın Filistin Sorunu'nu tasfiye etmeyi amaçla-

yan tüm planlarının ve «Filistin Devletinin kuruluşu»[35] gibi ortaya atmak istediği tüm hesaplı projelerin açığa vurulması.

Her iki yakadaki ulusal mücadelenin kader birliği etmesinin zorunluluğu.

Cephe, silahlı mücadeleyi işgal altındaki toprakların hepsini kapsayacak bir gerilla savaşına dönüştürmeye ve mücadelenin her çeşidiyle işgale karşı koyacak halk ayaklanmalarını düzenlemeye çalışır.

● Filistin halkının işgal altındaki mücadelesini yöneten tek kuvvet Ulusal Cephe ve ona bağlı örgütlerdir. Bunun için Cephe, Ulusal Hareketin başına eski geleneksel feodal lider kadrolarının getirilmesi çabalarını ve Doğu Yakası'ndaki egemen çevrelerce bunlara maddi yardım yapılması çabalarını kınar.

● Filistin halkının mücadele alanı Filistin toprakları ile mültecilerin bulunduğu bölgeler ve işgal altındaki bölgeye komşu olan sınır bölgeleridir.

● Filistin ve Ürdün Ulusal Kurtuluş Hareketi, bir tek siyasi ve sosyal durumun ve bir tek ulusal mücadele yönteminin birleştirdiği bir tek harekettir. Bu nedenle Ulusal Cephe, Filistinli ve Ürdünlü güçlerin bu cephede temsil edilmelerine ve bu yönteme bağlı kalmalarına çalışır.

● Cephe, siyonizme ve İsrail Devletine karşı olan ve Filistin halkının ulusal haklarını destekleyen bütün Yahudi güçleri bu programı kabul etmeye ve Birleşik Ulusal Cephenin saflarına katılmaya çağırır.

● Cephe hainleri ortaya çıkararak halkın safların-

(35) **İsrail, Haziran Savaşından sonra, yeni işgal ettiği Filistin topraklarında kendisine bağlı ve kendisiyle tek taraflı barış antlaşması yapacak bir kukla «Filistin Devleti» kurmaya çalışmış, fakat başarıya ulaşamamıştır. Burada sözü edilen devlet bu devlettir. (M.E.B.)**

dan soyutlamaya ve düşmanın tüm ajanlık ve çıkar yuvalarını tasfiye etmeye çalışır.

Filistin'in Geleceği ve Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketinin Hedefleri:

● Filistin halkı kendi toprakları üzerinde kendi kaderini tayin etme hakkına ancak kendisi sahiptir.

● Siyonist hareket emperyalizme bağlı bir ırkçı harekettir. Bu hareket Filistin Arap halkının ırkçı ve şoven bir baskı altına alınması ve zor kullanılarak topraklarından çıkarılması esası üzerinde kurulmuştur.

● Siyonist hareket ve uluslararası Yahudi kapitalizmi, yayılmak ve gerek geri kalmış Arap ülkelerinin, gerekse Afrika ve Asya ülkelerinin ekonomilerine egemen olmasını gerçekleştirecek bir ırkçı devlet kurmak amacını güdüyordu. Bu itibarla siyonist hareketin kaderi emperyalizmin kaderine bağlıdır ve siyonizmin dünya çapında gösterdiği ekonomik, politik ve askeri faaliyet de saldırgan emperyalizmin bir parçasıdır.

● Şimdi Filistin'de bulunan Yahudilerin, Avrupa'da uzun zaman baskı altında tutulmuş oldukları doğrudur. Fakat bu baskının bir numaralı sorumlusu Avrupa kapitalizmidir ve bu kapitalizm sömürdüğü ülkelerin halklarına karşı da aynı çirkin baskıyı aynı metodlarla uygulamıştır. Yahudilere karşı uygulanan baskı sorununun çözüm şekli Avrupa'nın birçok ülkelerinde egemen bulunan Avrupa kapitalizminin ve Avrupa toplumunun içinde bulundukları buhranın çözüm şeklinde gizlenmektedir. Ne olursa olsun, baskı sorunu, başka bir halkın, yani Filistin Arap halkının baskı altına alınmasıyla ve yurdundan çıkarılmasıyla çözümlenemez. Yahudilerin büyük kısmı, eski dinsel fikir ve kültürü suni bir şekilde diriltmeye çalışarak çeşitli ülkelerden Filistin'e büyük sayıda Yahudilerin göç etmesine çalışan ırkçı siyonizmin işlediği fikirlerin etkisi altında kalmışlardır. Oysa bu ırkçı si-

yonizm uluslararası Yahudi kapitalizmi tarafından harekete geçirilmiştir, amacı da emperyalist ve sömürgen bir karakter taşıyan ekonomik yayılma emellerini gerçekleştirmektir.

● Filistin Ulusal Hareketinin amacı Filistin'i, Filistin'deki Arap halkını baskı altına alan, bu halka karşı kahredici bir şoven metod uygulayan, Filistin'deki Yahudileri de aldatmacalarla gerici şoven fikirlerine ve politikasına bağlayan siyonist hareketinin yönetiminden ve nüfuzundan tam olarak kurtarıp temizlemektir.

● Filistin Ulusal Hareketi'nin amaçlarından biri de, İsrail'in varlığını ortadan kaldırdıktan sonra, birleşik bir Filistin Devleti kurmaktır. Irk ayırımını ve ulusal baskıyı ortadan kaldıracak olan Filistin Devleti'nin, bugünkü mevcut boğuşmayı demokratik yoldan çözümleyecek ve Arap halkı ile Yahudi halkının birlikte yaşamalarını sağlayacak bir temele dayanması zorunludur. Bu yanyana yaşama ise ancak baskının, gasbın ve sömürünün tüm biçimlerinin ortadan kalkmasıyla gerçekleştirilebilir.

● İsrail'in varlığının tasfiyesi gerçekleştirmenin tek yolu, saldırıya ve işgale karşı Filistin halkının ve Arap halklarının yapacakları silahlı mücadeledir. Bu da Filistinli ve Arap halk kitlelerinin kendi öznel güçlerine ve dünyadaki ihtilalci ve ilerici güçlere dayanarak siyonist düşmana karşı girişecekleri halk savaşıdır.

Filistin Silahlı Mücadelesi Konusunda:[36]

● Cephe, Filistin'deki siyonist işgali yenilgiye uğratabilecek ve İsrail Devleti'ni ortadan kaldırabilecek tek mücadele metodunun silahlı mücadele olduğunu kabul eder. Tam ulusal kurtuluş için mücadele eden güçleri kararsız ve korkak güçlerden ayırdetmenin tek yolu da yine silahlı mücadeledir. Cephe, komando hareketinin iş-

[36] **Bu bölümde yer alan bazı pasajlar daha önce de geçtiği için tarafımızdan çıkarıldı. (M.E.B.)**

gal altındaki topraklarda yürütülecek bir gerilla savaşına dönüşmesine çalışır. Halk savaşının zafere ulaşması ise ancak ve ancak savaşçı güçlerin köylerdeki ve şehirlerdeki halk kitleleriyle kaynaşmalarıyla mümkün olabilir. Halk savaşının zafere ulaşması için ulusal kurtuluşta çıkarı olan geniş halk kitlelerinin (işçi, köylü, mülteci, öğrenci, küçük esnaf ve zanaatçılarla serbest meslek sahipleri) örgütlenmeleri, seferber olmaları ve silahlanmaları gerekir. Kitlelerin örgütlenmeleri ve faal olarak savaşa katılmaları için ulusal ve siyasi bilinçlerinin yüksek bir düzeye ulaşması şarttır. Birleşik Ulusal Cephe, işgal altındaki topraklarda gerilla savaşını koordine edecek ve bu savaşın tırmandırılması, geliştirilmesi için gereken programları hazırlayacak olan bir Filistin Silahlı Mücadele Komutanlığı kuracaktır. Ayrıca savaşı yürüten çeşitli gruplar arasında, silahlı mücadelelerini koordine etmek ve ortak eğitim programları hazırlamak suretiyle birlik ve dayanışma ruhu yaymaya çalışacaktır. Cephe, ırkçı ve bağnaz fikirler yaymaya çalışan askeri, ekonomik ve kültürel kurum ve kuruluşlara karşı kendi amaçlarının tabiatını belirler. Ayrıca bütün örgütlerin yanında ve sendika gibi bağımsız örgütler arasında silahlı halk milisleri kurmaya büyük önem verir.

● Cephe, savaşçı güçlerin safları arasında şu esaslar üzerinde demokratik bir düzen kurmaya çalışır:

Bütün klasik rütbelerin kaldırılması ve çarpışmalara katılacak bütün savaşçı güçleri, özellikle Filistin Kurtuluş Ordusu'nu içine alacak bir askeri örgütte yalnız dört rütbe uygulanması.

Filistin Kurutuluş Ordusu'ndaki yada diğer savaşçı güçlerdeki maaş sisteminin kaldırılması, onun yerine savaşçıların ve ailelerinin ihtiyaçlarını karşılayacak ve bütün birliklerde en üst rakamı alt rakamının yalnız iki misli olacak bir ücret sisteminin konulması.

Askeri kesimde çalışanların hepsini kapsayacak şekilde savaşçı güçlerin safları arasında eleştirinin ve özeleştirinin yayılması.

Askerleri temsil edecek bir Yüksek Komite'nin kurulması için Filistin Kurtuluş Ordusu'ndaki askerler arasında seçim sisteminin uygulanması. Kurulacak komitenin askeri komutanlıkları kontrol etme yetkisi olacak ve askeri birliklerin isteğine aykırı olarak silahlı savaşa girmedikleri yada askerlerin amaçlarına ve özlemlerine ters düşecek bir siyasi yada askeri karar aldıkları takdirde, askeri komutanlıklarda değişiklik yapabilecektir.

● Cephe dünyadaki ihtilalci ve sosyalist güçlerle kuracağı ilişkilerle ve silah yapımı için içeride bazı projeler hazırlayarak en modern silahlarla donatılmaya çalışır.

Halk, Sendika Ve Meslek Kuruluşları Konusunda:

● Cephe işçilerden, köylülerden, öğrencilerden, kadınlardan, gençlerden ve meslek sahiplerinden kurulu bağımsız örgütlerin meydana gelmesine destek olacaktır. Bu örgütler her iki yakada ve diğer ülkelerdeki Filistinliler arasında kurulacak ve kuruluşları, işgal altındaki bölgeler hariç, diğer yerlerde demokratik seçimler yoluyla olacaktır. İşgal altındaki topraklarda ise Cephe tarafından, Cephe'ye bağlı tüm örgütlerin eşit biçimde temsil edilmelerini sağlayacak şekilde kurulacaktır.

● Cephe tarafından eğitilip silahlandırılacak olan bu örgütler kendi aralarında bilinçlendirme faaliyetini yaymaya ve halk arasında siyasi propaganda işlerini yürütmeye çalışacaklar; ayrıca düşmanın tüm ekonomik ve kültürel projelerine, Histadrut[37] entrikalarına ve Arap emekçilerinin emeklerinin sömürülmesine karşı; bir de ulusal kültürün korunması ve bu kültürün işgalciler tarafından bozulmasının engellenmesi yolunda çalışacaklardır. Yine bu örgütler, dünyadaki demokratik ve ilerici sen-

(37) **İsrail İşçi Sendikaları Birliği (B.E.B.)**

dikal kuruluşlarla dostça ilişkiler kuracaklar, uluslararası alanda emperyalizme ve ırkçı baskıya karşı propaganda ve eyleme katılacaklardır. Bütün bu görevlerle birlikte savaşçı güçlerin işgal altındaki topraklarda yürüttükleri silahlı savaşa Ulusal Cepheye bağlı örgütlerin komutası altında katkıda bulunacaklardır.

Ulusal Cephe'nin İç İlişkileri Konusunda:

● Direnme Hareketi'ni yürüten güçler arasındaki öznel çelişkileri çözümleyebilecek ve siyasi yada sosyal farklarla birbirlerinden ayrılmayan güçleri birleştirebilecek tek doğru yol, bu güçler arasında eşit ilişkilerin kurulmasıdır.

● Ulusal Cephe'nin bütün kuruluşları ve komutanlıkları, Cephe'ye bağlı bütün örgütlerin eşit bir şekilde temsil edilmeleriyle kurulur ve bu örgütler bu kuruluşların yönetimini nöbetleşe alırlar. Cephe içindeki kararlar, Ulusal Programın maddelerine uygun olarak ve oybirliğiyle alınır.

● Cephe'nin kuracağı siyasi, askeri, kültürel, mali ve propaganda örgütlerinde tüm gruplar temsil edileceklerdir. Herhangi bir grubun Cephe'ye alınması ancak oybirliğiyle alınacak kararla olur. Cephe'den herhangi bir grubun çıkarılması da yine ancak oybirliğiyle alınacak kararla ve bu kararın gerekçelerini belirten bir bildiriyle olur.

● Cephe'ye bağlı örgütler yada kişiler arasındaki anlaşmazlıklarda Cephe'nin yetkili organları oyçokluğuyla karar verirler.

● Cephe'ye katılan her örgüt, örgütsel, askeri ve fikri bağımsızlığını koruma ve bağımsız siyasi tutumlar takınma hakkına sahiptir. Bu durumlarda bu örgütlerin Cephe'nin programına ve kararlarına bağlılıkları yine devam edecektir.

● Ulusal Cephe'nin tutumunu yada Cephe'ye katıl-

mış diğer örgütlerin tutumlarını açıkça eleştirmek, her örgütün hakkıdır. Bu durumlarda bu örgütlerin Cephe'nin programına, kararlarına ve eleştirdiği örgütlerle olan birliğine bağlılığı devam edecektir.

Ulusal Cephenin Kurulu Arap Düzenleriyle İlişkileri Konusunda:[38]

● Filistin'in eski ve yeni tarihi ispat etmiştir ki, Filistin'in iç işleriyle Arap düzenleri arasında sürekli bir karşılıklı etkileme ve etkilenme vardır. 1936 Ayaklanmasının yenilgiye uğraması ve 1948 ile 1967 yenilgileri, Arap yönetimlerinin Filistin Sorununun kaderini etkilediklerini gösteren açık kanıtlardır. Ayrıca bu yenilgiler Arap ülkelerinin iç durumlarım da bugüne kadar etkileyegelmiştir. Örneğin Arap feodal düzenlerinin yıkılmasında ve Arap orta sınıflarının tam ulusal kurtuluşu gerçekleştirmekten aciz olduklarının ortaya çıkmasında bu yenilgilerin katkısı olmuştur.

● Bu durumu göz önüne alan Cephe, Filistin davasına olan bağlılığının etkisiyle, 5 Haziran'da işbaşında bulunan Arap yönetimleri hakkında görüşünü açıkça ortaya koymayı bir ulusal ödev bilir:

● Her Arap ülkesinde halk silahlandırılmadıkça, halkın özgürlükleri serbest bırakılmadıkça, emperyalizmle olan siyasi ve ekonomik ilişkiler kesilmedikçe, ve İsrail'e karşı yürütülecek uzun süreli bir savaş için tüm Arap ülkelerinin ekonomik güçleri seferber edilmedikçe Haziran yenilgisinin izlerini ortadan kaldırmanın ve yenilgiye götüren durumları gidermenin koşulları gerçekleştirilemeyecektir. Bunun en belirgin kanıtı, halkımızın bu durumların sonuçlarını hâlâ omuzunda taşımakta olmasıdır.

● Cephe, Güvenlik Konseyi Kararı'nda yada benzeri planlarda ifadesini bulan barışçı çözümyolunu kabul

(38) **Bu bölümün de bazı pasajları daha önce geçtiği için çıkarıldı. (M.E.B.)**

eden Arap düzenlerinin bu tutumlarını kınar ve bu düzenlerin bu gibi tutumlarını siyonizme ve Amerikan emperyalizmine teslim olarak kabul eder.

● Cephe, İsrail'le olan çatışma sınırlarından uzak olan bazı gerici Arap yönetimlerinin barışçı yolları reddetmelerini aldatıcı ve sahte bir tutum olarak kabul eder. Bu düzenler o tutumlarıyla yurtseverlik ticaretini yapma ve halkımızın davası konusunda namuslu ve iyi niyetli görünme amacını güderken; Amerikan emperyalizmi tarafından sürekli olarak çıkarılan petrolleri savaş araçlarına dönüşmekte ve bu araçlar yardım olarak İsrail'e verilmekte, o da bunlarla işgal altındaki halkımızın ayaklanmalarını bu araç ve silahlarla bastırmakta, Doğu Yakası'na yaptığı uçak saldırılarında kadınlarımızı ve çocuklarımızı bu silahlarla öldürmektedir. Bu uçakların kullandıkları petrol de yine Arap petrolüdür ve bu uçakların yapılmasını sağlayan paralar da yine Amerikalı emperyalistlerin bazı Arap ülkelerinin petrol ve diğer kaynaklarından elde ettikleri paralardır.

● Cephe, bazı ilerici Arap yönetimlerinin Güvenlik Konseyi Kararı'nı reddetmelerini ciddi kabul etmemektedir. Çünkü bu yönetimler uzun süreli bir savaş için ekonomik ve politik alanda, kitlelerin silâhlandırılması ve örgütlendirilmesi, emperyalizmle olan ilişkiler konusunda gerekli koşulları hazırlamadıkça bu gibi tutumları pratik bir muhteva kazanamaz.

● Cephe İsrail sınırında bulunan bazı gerici Arap düzenlerinin Güvenlik Konseyi Kararı'nı kabul etmelerini normal karşılar. Bu tutumu Amerikan emperyalizminin nüfuzu altında bulunan bu düzenlerin yapıları gerektirmiştir. Ve Cephe bu düzenleri, Direnme Hareketi'nin tasfiyesinde emperyalizmin kullanacağı başlıca gedikler sayar.

● Ve Birleşik Ulusal Cephe şunu açıkça ilan eder ki,

SİLAHLI DİRENME YETKİSİNİN ÜSTÜNDE HİÇBİR YETKİ YOKTUR. Bu noktadan hareket eden Cephe, Filistin Direnme Hareketi'nin örgütlerine birtakım şartları kabul ettirilme yada faaliyetlerini kayıtlama çabalarını kesinlikle reddeder. Ayrıca Cephe;

Ürdün'deki egemen çevrelerin Direnme Hareketi'ne şartlarını kabul ettirmeye ve faaliyetlerini baskı altına almaya ilişkin çabalarını reddeder ve faaliyetlerine, yalnız kendi iç yönetmeliklerine göre ve ulusal kurtuluş uğrunda mücadele eden Ürdün ve Filistin halklarının iradesine uygun olarak devam edeceğini ilan eder.

Irak yönetiminin tutumunu ve onun Direnme Hareketi'ni kabul ettirmeye çalıştığı ve Direnme Hareketi'nin Irak'ta çalışma özgürlüğünü kısıtlamayı öngören şartlarını reddeder.

Direnme Hareketi'ni tasfiye etmeye başlamak isteyen ve bunun için Filistinli savaşçılara ve Lübnan'daki Filistinli kitlelere karşı faşist tasfiye hamlelerine girişen Lübnan yönetiminin tutumunu kınar ve Lübnan'dan silahlı mücadele yapmaya devam etmekte, bunu önlemeye çalışan girişimlere karşı çıkmakta ve bunun için bütün olanaklarını kullanmakta kararlı olduğunu ilan eder. Ve Cephe bu yönetimin girişeceği komploların yolunu kesmek için tüm Lübnanlı ulusal güçlerle birlikte mücadele eder.

● Cephe herhangi bir Arap yönetiminin Direnme Hareketi'nin siyasi, askeri yada propaganda çalışmalarına yapacağı baskıları reddeder ve kınar. Ayrıca bazı Arap yönetimlerinin hayali birtakım Filistin örgütlerini meydana getirme çabalarını da reddeder ve kınar.

● Cephe Araplar arasında askeri koordinasyon için yapılan çalışmaları destekler ve bu çalışmaların devamını ister; ancak gerilla savaşının bu koordinasyona dahil edilmesini kabul etmez: çünkü bu alandaki eylemin pratik olarak ve ulusal açıdan klasik askeri koordinasyondan

ayrı olması şarttır. Esasen gerillanın kendine özgü ve klasik askeri stratejiden değişik bir stratejisinin bulunması da bunu zorunlu kılmaktadır.

● Ulusal Cephe, Arap Zirve Konferansı'nın toplanması için yapılacak herhangi bir çağrıyı kınar ve suç sayar, böyle bir konferansa katılmayı da kesinlikle reddeder ve Zirve Konferansı'nı, bazı yönetimlerin sahneye çıkıp yurtseverlik görünümüne bürünmek istedikleri ve kitlelerin karşısındaki sorumluluklarından kurtulmaya çalıştıkları bir komedi kabul eder. Direnmeyi yürüten örgütlerin bu konferanslara çağırılmalarını da, onları baskı altına almayı ve Arap resmi planlarının çerçevesine sıkıştırmayı öngören çabalar olarak kabul eder. Bu da ulusal davamızı bir defa daha politika ve diplomasi pazarlıkları dehlizlerinde boğulmaya uğratabilir.

Birleşik Ulusal Cephe'nin Uluslararası Politikası:

● Cephe sömürgeciliğin, emperyalizmin ve uluslararası sömürü düzeninin, bütün saldırgan savaşların, ve geri kalmış yoksul halkları kahretme hareketlerinin arkasında durduklarına ve ulusal bağımsızlığın, ulusal kurtuluşun düşmanı olduklarına inanır. Ve Cephe Amerikan emperyalizmini dünya çapında meydana gelen sömürü ve saldırıların baş tahrikçisi ve halkların bir numaralı düşmanı olarak kabul eder. Bu nedenle Filistin Ulusal Cephesi'nin giriştiği mücadelenin esas hedefi, Filistin halkının da dahil olduğu Arap bölgesini ve halklarını nüfuzu altına almaya ve çıkar bölgesi haline getirmeye çalışan Amerikan emperyalizmidir.

● Filistin halkının ulusal mücadelesi, ihtilalci halkların emperyalizme ve sömürüye karşı dünya çapında giriştikleri mücadeleden ve bizzat emperyalist, sömürücü devletlerdeki ihtilalci kitlelerin sömürüye ve saldırganlığa karşı giriştikleri mücadeleden ayrılmaz, tersine bu mücadeleyi bütünler.

• Cephe, «barışçı çözümyolu»nu, Arap halklarını ve Arap Ulusal Hareketi'ni kahretmek isteyen emperyalizm tarafından hazırlanmış bir komplo olarak kabul eder ve Arap yönetimlerinin bu emperyalist devletlerle ilişkilerini kesmelerini ve «barışçı çözümyolu» diye adlandırılan komplo konusundaki görüşmelere son vermelerini ister.

• Cephe, barışçı çözümyolu konusunda emperyalist devletlerin tutumlarıyla bazı sosyalist devletlerin yanlış tutumlarını bir tutmaya çalışan Filistin gericiliğinin bütün çabalarını reddeder ve suçlar.

• Ulusal Cephe bazı sosyalist devletlerin Filistin Sorunu, İsrail'in varlığı meselesi, barışçı çözümyolu meselesi ve emperyalizmle olan çatışmanın «barışçı» yollarla çözümlenmesi konusundaki tutumlarını eleştirir; ve bu devletlerin tutumuyla savundukları ilkeler, yani halkların özgürlüğünü ve kendi kaderlerini tayin etme hakkına sahip olduklarını savunan, ulusal baskı da dahil olmak üzere tüm baskı çeşitlerini reddeden, emperyalizmin halkların ve kitlelerin özgürlüklerine düşman bir sömürü düzeni olduğunu ve bu düzenin devrimci silahlı mücadeleden başka bir yolla kahredilemeyeceğini ispat eden ilkeler arasında çelişki bulunduğunu açıklar.

• Cephe Vietnam, Kore, Çin, Arnavutluk ve Küba gibi diğer bazı sosyalist devletlerin Filistin Ulusal Kurtuluş Savaşı, Arap Ulusal Kurtuluş sorunları ve emperyalizmle siyonizme karşı yürütülen çarpışmalar konusundaki tutumlarını büyük bir takdirle karşılar. Ayrıca halkımızın ve tüm Arap halklarının ulusal davaları konusunda doğru bir tutum takınmaya başlayan dünyanın her tarafındaki birçok sosyalist, demokratik ve ilerici parti ve kuruluşların bu tutumunu da takdir eder. Ve Cephe, emperyalizme, siyonizme, sömürüye ve baskıya karşı yürütülen savaşın bütünleşmesi için dünyadaki tüm sosyalist ve

ilerici güçlerle en sağlam dayanışma ve işbirliği bağlarını kuracaktır.

Propaganda ve Yayın İşleri Konusunda:

● Propaganda, esas olarak mevcut gerçekleri halk kitlelerinin gözleri önüne sermek ve bu kitleleri kendi temel ulusal ve sosyal amaçları etrafında ve şimdiki dönemin sloganları ve pratik gerekleri çevresinde seferber etmek esasına dayanan siyasi bir eylemdir. Ayrıca propaganda kitlelerin mücadele azmini ve içinde bulunulan dönemin gerektirdiklerini karşılama yeteneğini yükseltme amacını gütmektedir.

● Propagandanın ulusal mücadelenin siyasetine ve yöntemine hizmet etmesi zorunludur. Filistin mücadelesinin güçlerini abartarak, birtakım sahte sloganlar çevresinde sahte bir moral yaratmaya çalışarak yada nesnel gerçeklere dayanmadan ve bunları değiştirmek için gereken eylemlere girişmeden kitleleri vaadler ve tatlı hayallerle avutarak ulusal mücadelenin siyaset ve yöntemini örtbas edecek bir araca dönüşmemesi gerekir.

● Filistin Sorunu için yapılan propagandanın bu yöntemin koyduğu esaslar üzerinde yapılması ve Filistin Ulusal Kurtuluş Savaşının, bazı Arap propaganda organlarının yaptıkları gibi şovenizmden ve imha savaşından uzakolduğunu göstermesi, bu savaşın taşıdığı ilerici ve demokratik karakteri ve bu savaşın Filistin Sorunu için ortaya koyduğu demokratik çözümyollarını her tarafa yayması gerekir.[39]

Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi, Direnme Hareketi'nin savaş gücünün yükselmesi ve kitlelerin bir tek ulusal program dahilinde tüm gruplarının ve güçlerinin birleşmesi konusundaki istek ve amaçlarının

(39) **Tasarının bundan sonraki bölümünde yer alan pasajlar detaylarla ilgili olduğundan, tarafımızdan çıkarıldı. (M.E.B.)**

gerçekleştirilmesi için bu programı, tüm öznel çelişkilerin ve çatışmaların çözümlenmesini ve Ulusal Hareket'in içinde bulunduğu bölünmenin sona erdirilmesini gerçekleştirecek Birleşik Ulusal Cephe için ilk tasarı olarak tüm ulusal savaşçı güçlere sunmaktadır. Fakat bu tasarı, Direnme Hareketi'nin bütün gruplarının katılacakları tartışmanın ışığı altında geliştirilebilir, değişikliğe uğrayabilir ve eksiklikleri varsa tamamlanabilir.

Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi, Filistin Ulusal Meclisi'ne ve ona katılan güçlere bu programı sunarken, bu meclise katılmamızı, savaşçı güçler arasında ulusal ve eşit ilişkiler kurulması yolunda bir adım olarak kabul eder. Şuna inanıyoruz ki, bu meclise katılmamız, bizim ve tüm savaşçı güçlerin, Ulusal Meclis statüsünü Direnme Hareketi'nin grupları arasında daha çok dayanışma gerçekleştirecek bir Ulusal Cephe statüsüne dönüştürmek için sürekli çalışma yapmamızı gerektirir. Demokratik Halk Kurtuluş Cephemiz, Direnme Hareketi'ni yayma olanağına kavuşmamız, geliştirmemiz ve karşılaşacağı tehlike ve komploları göğüsleyebilmemiz için gruplar arasında ciddi ve faal bir tartışma açılması konusundaki çalışmalarına devam edecektir.

Yaşasın Filistin silahlı halk savaşı ve dalgalansın bu savaşın bayrağı.

Yaşasın halkımızın ulusal savaşçı güçleri, dayanışması ve birliği.

Kahrolsun Filistin İhtilali'ni tasfiye için komplo hazırlayanlar.

Yaşasın azimli Filistin İhtilali.

Kesin, mutlak ve nihai zafer, halkımızın adil davasınındır.

Jacques Couland

ORTADOĞU VE İSRAİL

Türkçesi : Hüseyin BAŞ

1 Sorun'un Temeli: Emperyalizm ve Ulusal Bağımsızlık Hareketleri

■ *Ortadoğu'nun Ekonomik ve Stratejik Önemi*

Genellikle, Arap - İsrail çatışmasının kendine özgü niteliğinden söz edilmektedir. Bu kendine özgülük yadsınamaz. Ne var ki, bunun son derece ciddi yanlış anlamlara yolaçacağını da gözden uzak tutmamak gerekir. Örneğin: 1967 Haziranında ve ondan sonra, anti - emperyalist çizgide olduklarını öne süren bazı çevreler, çatışmayı emperyalist güçlerin bütün dünyada sürdürdükleri çok yönlü eylemlerin ortaya koyduğu sorunlardan ayrı tutmak istemişlerdir.

Ortadoğu'da sürüp giden çatışma, gerçekte, çağımızın ve dünyamızın sorunlarının uygulama alanı haline geldiği daha evrensel bir çerçeve içinde yer almaktadır. Bu, geçen yüzyılın sonundan bu yana, emperyalist güçlerin, bölgenin sorunlarına müdahalesidir. Bunlar, daha eski tarihlerdeki kolonyalist girişimlerin yerini almışlardır. Esasen kadim tarihten bu yana, bölgenin kontrolünü

elde etmeyi amaçlayan güçlü komşular arasında çetin savaşlar hiç eksik olmamıştır.

Gerçekten de, Asya, Afrika, ve Avrupa kıtalarının yol kavşağında bulunan bu bölgenin coğrafi önemi, haritaya şöyle bir göz atmakla ortaya çıkmaktadır. Bölgenin bu niteliği sonucu olarak belirlenen ekonomik, politik ve stratejik önemi de esasen, şimdiye kadar hiçbir şekilde yadsınmış değildir.

Çeşitli emperyalizmlerin günümüzdeki mücadelelerinin ardında -eski mücadelelerden farklı olarak- Ortadoğu'nun bu farklı konumu vardır.

■ *Ekonomik Önem: Petrol*

Birinci Dünya Savaşı öncesi petrolün keşfi, Ortadoğu'nun önemini daha da fazla artırmakta gecikmedi. İkinci Dünya Savaşı'm izleyen yıllarda bölgedeki ülkelerin biribiri ardından politik özgürlüklerini elde etmeleri ise, petrolün hemen tümünün emperyalist monopollerin kontrolleri altında bulunduğu gerçeğini ortadan kaldıramadı.

Son yıllarda Ortadoğu'daki ham petrol üretimi dünya üretiminin % 29'una ulaşmıştır. Bu önemli bir orandır. Hele bu oranın emperyalist devletlerin (Kuzey Amerika, Batı Avrupa, Japonya ve Avustralya) kendi ulusal topraklarından elde ettikleri üretimin hemen hemen tümüne eşit olduğu düşünülürse, önemi daha da iyi anlaşılacaktır. Bu oranın tümünün Arap topraklarından yada denizlerinden gelmediği öne sürülebilir. Ne var ki, Arap petrolü deyince Kuzey Afrika üretimleri de anlaşılmak gerekir: Kuzey Afrika 1968'den bu yana, Ortadoğu'nun Arap sayılmayan bölgelerinde çıkarılan petrolden daha fazlasını üretmektedir. Böylece % 29 olarak verdiğimiz oran hafif bir artış kazanmış olacaktır. Ortado-

ğu'da (Arap olan yada olmayan bölgeler) üretilen ham petrole Kuzey Afrika'nın üretimini de eklersek, dünya üretiminin % 37'sine tekabül eden bir oran elde etmiş olacağız.

Bu bölgedeki ham petrol üretimini sosyalist devletlerin üretimi dışında kalan kapitalist sistem altındaki bölgelerle kıyasladığımızda, Ortadoğu için % 34,4, Arap dünyası için % 35,9, Ortadoğu - Kuzey Afrika'nın tümü için de % 44,7 rakamları bulunacaktır. Ortadoğu petrolünün emperyalist devletlerin ulusal üretimleri hariç olmak üzere, kapitalist sistem içindeki payı nedir, sorusunun cevabı ise şöyledir: % 54,1 Ortadoğu, % 56,6 Arap dünyası, % 70,5 Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın tümü. Demek ki, tekelci sermayelerin üçüncü dünya ülkelerinden elde ettikleri ham petrolün yarısı Ortadoğu'dan gelmektedir. Bu gerçek tek başına çok şeyi izaha yetmektedir. Nitekim, dünya enerji tüketiminde petrol ürünlerinin payı sürekli bir artış içindedir. Birleşik Amerika'da petrol ve tabii gaz, ihtiyaçların % 75'ini karşılamaktadır; Avrupa Ekonomik Topluluğu'nda (C.E.E.) petrol ürünleri 1967'de enerji tüketiminin tümünün % 50,7'sine cevap vermiştir. Bu oran Fransa için 1968'de % 50'ye ulaşmıştır. Birleşik Amerika, altı günlük savaş öncesi enerji ihtiyacının beşte birini Ortadoğu ham petrolü ithalatıyla karşılıyordu. Bu oran İngiltere için % 55 (Arap dünyasının tümü için % 70), Fransa için % 46 (Arap dünyası), Kuzey Afrika söz konusu olduğunda % 85. Bununla birlikte, Ortadoğunun ham petrol üretimindeki yeri, tek başına, bölgenin öneminin anlaşılmasına yetmemektedir. Ortadoğu rezerv olarak dünyanın en zengin petrol bölgesidir. 1967'de Ortadoğu'daki tespit edilmiş rezervlerin, tespit edilmiş dünya rezervlerinin % 60,2'sine tekabül ettiği hesaplanmıştır. Libya ve Cezayir'le birlikte bu oran % 69'dur.

Sosyalist devletlerin dışında, kapitalist sistemle karşılaştırıldığında bu oran, Ortadoğu için % 66, Ortadoğu - Kuzey Afrika'nın tümü için % 75,5'e ulaşmaktadır. Kapitalist sistemin, emperyalist devletlerin ulusal toprakları dışındaki rezervleri ile karşılaştırıldığında ise oran Ortadoğu için % 75,5, Ortadoğu - Kuzey Afrika'nın tümü için % 86'ya yükselmektedir.

Emperyalist tekelci sermayelerin üçüncü dünya ülkelerinin tümünde şu yada bu biçimde kontrolleri altında tuttukları petrol rezervlerinin her dört tondan üçü Ortadoğu'da bulunmaktadır. Rakamlar yorum gerektirmiyecek açıklıktadır. Ama dahası vardır. Ortadoğu petrolünün maliyeti ucuzdur. Maliyet düşüklüğü, sadece yerel yasaların müsait olmasından yada el emeğinin ucuzluğundan gelmemektedir; tabii şartların elverişli olması da, maliyeti geniş ölçüde etkilemektedir. Delinen her metreye göre randıman ortalama 587 m^3 rezerve tekabül etmektedir. Bu oran Venezuela'da 35, Birleşik Amerikada 10'dur. Kuyu başına günlük randıman ortalaması kapitalist sistemdeki 3,55, Birleşik Amerika'daki 1,66 tona karşılık Ortadoğu'da 605 tondur. Üretime yatırılan sermayenin kâr oranı, böylece, Ortadoğu'da son derece yüksek düzeylere ulaşmaktadır. Bu oran Venezuela'daki % 20'ye karşılık Suudi Arabistan'da % 61, Irak'ta % 62, İran'da % 71'dir. Tekelci sermaye için bu hatırı sayılır bir «tatlı kâr» kaynağıdır. Birleşik Amerika'ya aktarılan kârların üçte birinin nasıl Ortadoğu'dan geldiği böylece daha da iyice anlaşılmaktadır. 1967 yılında Ortadoğu'da faaliyet gösteren yabancı tekellerin kârlarının üç milyar doları bulduğu hesaplanmıştır.

1966 üretimi üzerinden Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın tümündeki üretici şirketleri, milliyetlerine ve güçlerine göre şöyle sıralamak mümkündür:

Birleşik Amerika	**55,3 %**
İngiltere - Hollanda (%10'u çeşitli «bağımsız» şirketlere, kalanı «kartel»e bağlı şirketlere ait)	**29,7 %**
Fransa	**9,2 %**
Japonya	**1,7 %**
Ötekiler (Cezayir, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Federal Almanya, İtalya, Iran, Kuveyt, Suudî Arabistan)	**4,1 %**

Petrol şirketlerinin petrolü çıkarttıkları ülkelere ödedikleri paylarda -royalty- son yıllarda hafif bir artış olmasına rağmen (1967'de Ortadoğu için 2900 Milyon dolar), bölgedeki ülkelerin, kalkınmaları için son derece gerekli olan bu gelirden ne ölçüde yoksun bırakıldıkları görülmektedir. Bölgedeki ülkelerin bazılarında bu paylar bütçe kaynaklarının önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Öte yandan bu payların bir bölümü şterlin ve dolar olarak İngiltere ve Birleşik Devletler bankalarına yatırılmıştır. Bu paralar böylece, örneğin İngiltere'de, İngiliz lirasının desteklenmesinde kullanılmaktadır. Payın bir başka bölümü de, Arap yarımadası prenslerinin perstij uğruna yaptıkları harcamalarla, yada Doğu-Batı ticaretinin sermaye merkezi sayılan Lübnan'da giriştikleri çeşitli spekülasyonlar aracılığıyla geri alınmaktadır. Beyrut'taki yüzü aşkın yabancı banka, mevduatlarını ve mevduat sahiplerini gizlemek hakkına sahip kılınmışlardır. Diğer taraftan rafineri tesislerinin yetersiz oluşu (Ortadoğu ve Kuzey Afrika için dünya rafinaj kapasitesinin tümüne oranla %3,5), üretici ülkeleri, rafine edilmiş petrol ürünlerinden sağlayabilecekleri ek gelirlerden yoksun bırakmaktadır. Bu alandaki son gelişmeler, özellikle üretimin ulusal kesiminde gözükmektedir. Birleşik Arap Cumhuriyeti dışındaki bazı ülkelerin, kendi hesaplarına çok az miktarda petrol üretmelerine rağmen, dünya üreticileri istatistikleri arasında ilk on sırada yeraldıkları gözden kaçmamaktadır.

Söz konusu ulusal üretim kesimi yeni olmasına rağ-

men, yavaş yavaş da olsa, gelişme göstermektedir. Örneğin 1967'de Irak, 1968'de Suriye bir ulusal üretim kesimi ihdas etmişlerdir. Bu gelişme, imtiyazlarını tehdit etmesi bakımından, emperyalist şirketleri, tabiatıyla son derece ürkütmüştür. 1951 Martında Doktor Musaddık hükümetinin İran petrollerini millileştirmesini bir boykot kararının, iki yıl sonra da hükümeti devirerek kartelleri yeni kuvvet dengesine göre gruplandıran bir konsorsiyum'un teessüsünü gerçekleştirecek bir müdahalenin izlediği hatırlardadır. Kartele mensup şirketler konsorsiyum'a belli oranlarda katılıyorlardı: İngiltere %54, Birleşik Amerika %40, Fransa %6. İran ulusal şirketi ile varılan anlaşma, İran'a, kâr bölüşümünde yarıyarıya, yani eskiye kıyasla daha avantajlı bir durum sağlıyordu. Yarıyarıya pay ilk olarak Amerika tarafından, İran olayından üç yıl önce, Suudi Arabistan'da uygulanmıştı. Birleşik Amerika bu yola Ortadoğu'daki petrol imtiyazlarını tekelinde tutan İngiltere'yi kösteklemek amacıyla başvurmuştu. O tarihe kadar Irak Petrol Kumpanyası (I. P. C.) ve çeşitli ülkelerdeki bağlı şirketleri (İngiltere %47,5, Birleşik Amerika %23,75, Fransa %23,75, Gülbenkyan %5) ve Anglo-Iranian (%100 İngiliz) petrolünü çıkardıkları ülkelere ancak %10 civarında pay tanımaktaydılar. Emperyalistler arası rekabetlerden yararlanmayı amaçlayan üretici devletlerin eylemleri, özellikle vadeli borçlar konusunda oluyordu. 1957'de E.N.I. (İtalya), kârların %75'ini İran'a terkeden bir anlaşma imzalıyordu. Nitekim bu örnek, diğer İtalyan şirketleri ile bazı Japon şirketleri ve kartel dışında bağımsız çalışan Amerikan şirketleri tarafından da izlenmekte gecikmedi. Nihayet 1965 İşbirliği Anlaşması'nı imzalayarak Cezayir'le ilk «Devletten Devlete» münasebeti kuran Fransa, 1966 Ağustos'unda da İran Ulusal Ortaklığı ile Fransız Devlet Ortaklığı (E.A.A.P.) arasında kârların %89'unu

İran'a bırakan ilk anlaşmanın imzalanması oldu. Payların (Royalty) hesabında temel olarak alınan «afişe ham petrol fiyatları»nda (prix affichés) bir indirim amaçlayan teşebbüs üzerine, 1960 Eylülünde bellibaşlı Ortadoğu ülkeleri ile Venezuela, daha sonra da Endonezya, Katar ve Libya'nın katıldığı Petrol İhracatçı Ülkeler Örgütü (O.P.E.P) kuruldu. Örgüt afişe ham petrol fiyatlarının yükseltilmesini ve geleneksel petrol ihracatçısı ülkelerin çıkarlarını gözeten bir pazar dağılımını gerçekleştirmeyi amaçlıyordu. Mısır'ın, 1956'da Süveyş'e girişilen üçlü saldırıdan sonra, İngilizlerin küçük çaptaki üretimini millileştirmesi, yeni bir uygulamanın habercisi oldu. Arap Birliği 1957'den itibaren petrol sektörünün «araplaştırılması» konusunda faaliyetlere girişti. Ne var ki, Mısır'da durum önce E.N.I, sonra da «bağımsız» Amerikan şirketleriyle girişilen «ortaklıklar» yönünde gelişiyordu. 1961 Aralık ayında Abdülkerim El Kasım yönetimindeki Irak, I.P.C. (Iraq Petroleum Company) ve bağlı şirketleriyle, işletilmeyen petrol sahalarına tamamen «%99,5) elkoydu; 1962 Aralığında bir Petrol Ulusal Ortaklığı kuruldu. Ancak, 1963 Şubatından itibaren Irak'ta patlak veren kanlı olaylar, ulusal ortaklığa tezelden faaliyete girişmek imkanını vermeyecekti. Bununla birlikte Suudi Arabistan, Kuveyt ve Katar, işletilmeyen petrol sahalarındaki araştırma imtiyazlarının bir kısmını, ilgili yabancı şirketlerden geri aldılar. 1962'de bağımsızlığına kavuşan Cezayir, aynı zamanda üretiminin %10'una tekabül eden «petrol sahalarının» kontrolünü de elde ediyordu. Bu tarihlerden itibaren hemen her yerde ulusal sektör vücut bulmaya başlamıştı. Ama yabancı petrol şirketleri için asıl tehlike 1963'ten itibaren somutlaşacaktı. Aynı yılın Ekim ayında Abdullah Tarikî, Beyrut'ta toplanan Dördüncü Arap Petrol Kongresi'ne sunduğu raporda Arap'ların, petrollerini, araştırmadan pazarlamaya bütün evrelerde işletebilecek teknik kapasitede bu-

BRÜT PETROL ÜRETİMİ
(milyon metrik ton)

Ülke ve Üretim yılı	1913	1938	1950	1966	1967	1968 (a)
ORTA DOĞU						
a) Arap Ülkeleri						
Abu Dabi (1962)				17,3	18,3	24,0
Suudi Arabistan (1936)		0,06	26,2	119,5	129,8	140,0
Bahreyn (1932)		1,1	1,5	3,1	3,6	3,7
Mısır (1913)		0,2	2,3	6,3	(b)7,0	(b)11,3
Irak (1927)		4,3	6,5	68,0	59,5	74,0
Kuveyt (1946)			17,3	114,4	115,0	120,0
Kuveyt (tarafsız kesim)				22,3	21,7	23,5
Maskat - Umman (1967)					2,8	11,7
Katar (1949)			1,6	13,8	15,4	16,5
Suriye (1968)						1,0
b) Öteki Ülkeler						
İran (1913)	0,2	10,5	32,3	105,9	129,8	141,8
İsrail				0,2	(b)0,1	(b)0,1
Türkiye (1949)				1,9	2,4	3,0
Ortadoğu, Toplam	0,2	16,2	87,7	472,7	505,4	570,6

Ülke ve Üretim yılı	1913	1938	1950	1966	1967	1968 (a)
AFRİKA						
Arap Ülkeleri						
Cezayir (1944)				33,2	38,3	42,5
Libya (1961)				72,5	83,5	125,0
Fas			0,1	0,1	0,1	0,1
Tunus (1966)				0,6	2,5	3,3
Afrika Arap Ülkeleri Top.			0,1	106,4	124,4	170,9
Afrika, Toplam			0,1	129,2	144,0	182,3
Dünya, Toplam	54,1	271,0	523,3	1641,0	1757,6	2000,9

(a) 1968 yılı için, Petroleum Press Service'e göre. Dünya toplamı Kuzey Amerika üretiminin toplamına yaklaşık 60 milyon ton tabii gaz likitlerinin de dahil edilmeleriyle hafif miktarda artmıştır.
(b) 1967 ve 1968 Mısır toplamına, İsrail'in işgali altında olan Sina'daki petrol yataklarından çıkarılması muhtemel yaklaşık yılda 2 milyon ton, ilave edilmiştir.

lunduklarını belirtiyordu. Suudi Arabistan eski petrol bakanı olan Tarikî, O.P.E.P.'nin kuruluşunda önemli roller oynamış, 1962'de Amerikan şirketi A.R.A.M.C.O'nun baskısıyla görevinden uzaklaştırılmıştı. Tarikî o tarihten bu yana çeşitli Arap ülkeleri nezdinde petrol uzmanı olarak çalıştı. Petrol üretimine ancak 1968'de geçecek olan Suriye, 1964 Aralığında, Almanların, Suriye petrol potansiyeline karşı duydukları açgözlü iştaha rağmen, petrolünü pekâlâ kendisinin işletmeye muktedir olduğunun örneğini verecekti. 1963 Sonbaharı, gerçekten, 1967 Haziran savaşını hazırlayan krizin başlangıç noktalarından biridir. İsrail yöneticilerinin, bir kısmı Lübnan, Suriye ve Ürdün'e ait olan Şeria Nehri'nin yatağını, nehrin öbür sahipleriyle anlaşmaksızın, tek taraflı olarak değiştireceğini açıklamaları bu tarihlere rastlar. İsrail, Arap mültecilerinin topraklarına dönmesini ve İsrail'e dönmek istemeyen Arap göçmenlerine tazminat ödemesini öngören 1948 kararının tatbiki konusunda ilk kez oybirliği ile alınan Birleşmiş Milletler kararını reddetmek için de yine bu tarihi seçmişti.

Öte yanda Haziran savaşının Irak'la I.P.C. arasında, el konulan petrol araştırma sahaları konusunda ve Suriye ile I.P.C. petrollerinin Suriye toprklarından geçen boru hattından naklini deruhte eden şirket arasındaki fiyat anlaşmazlığından doğan çatışmaların da yine aynı tarihlere rastladığı hatırlardadır. Büyük petrol üreticisi Arap ülkeleri, bilindiği gibi, İsrail'in yakın komşusu değildir. 14 Temmuz 1958'den bu yana Irak hariç olmak üzere, bu büyük üreticiler, monarşi yönetimleri altındadır. Bununla birlikte, Ortadoğu ülkelerinin tümü, gelirlerinin büyük bir bölümünü ellerinden kaçırdıkları için, petrol sorununa sıkısıkıya bağlı durumdadırlar. Kuzey Irak'taki petroller Suriye'den geçen boru hattı ile Suriye ve Lübnan'ın Akdeniz limanlarına akıtılmaktadır. Suudi Arabistan petrolle-

rinin önemli bir kısmı da Ürdün'ü, sonra da İsrail sınırının birkaç kilometre yakınından Suriye topraklarını geçerek Lübnan'a akmaktadır. Bu boru hatlarının kapasiteleri 1966'da 65 milyon tonu buluyordu. İran körfezinde üretilen petrolün diğer bir kısmı da körfez, Umman Denizi, Akdeniz, Kızıl Deniz ve Süveyş kanalı üzerinden olmak üzere denizyolundan naklediliyordu. Böylece İran körfezi petrolünün üçte biri (1966'da 167 milyon ton) Akdeniz'e akıtılıyordu. Bu rakam Kanal'ın güney - kuzey trafiğinin %60'nı teşkil ediyordu. Mısır ve Suriye böylece, görünüşün aksine, petrol alanında, stratejik kilit noktalarını ellerinde tutmaktadırlar. Emperyalist petrol tekelleri bu durumda elbette bu ülkedeki gelişmeler karşısında kayıtsız kalamazlardı.

■ *Stratejik önem: Pakt'lar, Üsler...*

Ortadoğu'nun petrol zenginlikleri, ona birinci planda stratejik önem verilmesi için tek başına yeterlidir. Bununla birlikte buna ek bir başka nedeni de küçümsememek gerekir: Bu, Sovyetler Birliği ile öteki sosyalist ülkelerin bölgeye uzak olmayışlarıdır. Bu yüzden Ortadoğu, emperyalistlerin dünya ölçüsündeki «topyekun stratejik» (Strategie Global) endişeleri çerçevesi içinde bulunmaktadır.

SEATO ve NATO'ya bağlı CENTO paktı, Sovyetler Birliği ve Sosyalist ülkeler çevresindeki saldırı kuşağını tamamlamaktadır. Pakt'lar, aynı zamanda bölge halklarına karşı da kullanılabilir niteliktedir. Örneğin, 1954 - 1958 döneminde Suriye bir çok kez paktların baskısına hedef olmuştur. CENTO Paktı'nda da Birleşik Amerika ve İngiltere'nin vesayetinde Türkiye (NATO'nun da Üyesidir), Pakistan (SEATO'nun üyesidir) ve İran yeralmaktadır.

Pakt'ların hiçbirinde Arap ülkelerinin yer almadığını görüyoruz. Ne var ki, Birleşik Amerika Libya'da 1967 Haziranından önce yabancı ülkelerdeki üslerin en önemlisi sayılan Wheelus Field(*) askeri üssünü ellerinde bulundurmaktadır. Birleşik Devletler, ayrıca Suudî Arabistan'da da üslere sahiptir. Amerika, bu üsler aracılığıyla Mısır'ın desteklediği Yemen Cumhuriyeti'ne karşı sürdürdükleri savaşta kralcılara askeri yardım yapıyordu. Birleşik Amerika, Türkiye'de İzmir ve Eskişehir'deki NATO ortak üsleri yanısıra, Adana ve İncirlik üslerinin de sahibiydi. 1967 Nisan'ında CIA ile birlikte hazırlanan faşist darbe Yunanistan'da Birleşik Amerika'nın durumunu güçlendirmişti.

Amerika'nın Akdeniz'deki başlıca dayanağı VI. Filo'dur. İtalya'da Napoli yakınında Gaeta'ya yerleşmiştir. VI. Filo altmışı aşkın savaş gemisinden, 200 uçak, 25.000 kişi ve 1500-2000 deniz piyadesinden kuruludur. Sürekli hareket halinde olan filonun NATO üyesi ülkelerde ikmal noktaları mevcuttu. İtalya, Yunanistan (Girit'te Suda) ve Türkiye'de İzmir bunlar arasındadır. Ayrıca, VI. filo, 1969 Mart'ında Amerika ile olan anlaşmayı yenilemeyi prensip olarak kabul eden İspanya, Malta ve Kıbrıs'ta da (İngiliz üsleri) ikmal noktalarına sahip bulunmaktadır. VI. Filo'nun «ziyaret»lerine limanları kapalı olan ülkeler arasında sadece Mısır, Cezayir ve Suriye'nin bulunduğuna dikkati çekelim. 1967 Mayısına kadar en sık «ziyaret» edilen ülke Lübnan'dır. VI. Filo'nun Ortadoğu'ya müdahaleleri hiç eksik olmamıştır. Irak'ta 1958 Temmuz devriminden sonraki ve Lübnan içsavaşı sırasındaki müdahaleler hemen akla gelen örnekler arasındadır. VI. Filo, 1967 krizi öncesi de yine Lübnan'a başvurarak «sürekli ziyaret» izni talep etmiştir. Ancak Lübnan Hükümeti, ülkedeki de-

(*) **Kitabın yazılmasından sonra Libya'da yönetimi ele alan askeri rejim, yabancı üslerin ülkeden tasfiye edileceğini açıklamıştır. (Ç.N.)**

mokratların baskısıyla bu izni vermekten çekinmiştir. Mısır'ın 22 Mayıs 1967'de kapattığı Tiran Boğazı'nı, kanaldan yararlananların desteğiyle -ki bu destek sağlanamamıştır - ve İngiliz birliklerinin yardımıyla zorlamak da yine VI. Filo'nun görevi olacaktı.

İngilizler, Akdeniz'deki üsleri yanısıra (Cebelitarık, Malta- 1969 Nisanın'da terkedilmiştir), sinsi bir kolonyalizmle yönettikleri Arap yarımadası emirliklerinden biri olan Bahreyn'de, Amerika ile ortaklaşa olarak her türlü silahın kullanılmasına elverişli bir üsler şebekesini ellerinde tutuyorlardı. 1967 Haziran'ında, Kızıl Deniz'in girişindeki Aden üssü, bu ortaklığın hizmetinde idi.

İsrail de bu ortaklığın içindeydi. Yahudi devleti, NATO'nun resmi üyesi olmamakla birlikte, silahlarını ve askeri eğitimini bu kuruluştan sağlıyordu. Fransa, sonra İngiltere, bu konuda uzun süre Yahudi devletine aracı olmuşlardı. İsrail'in 1952'den buyana gizli bir askeri antlaşma ile bağlı bulunduğu (ki bu antlaşma 1961 eylülünde açıklanmıştır) Federal Almanya da, Birleşik Amerika hesabına, bu aracılar kervanına katılmakta gecikmemiştir. 1965'de Federal Almanya ile Arap Devletleri arasında patlak veren diplomatik krizden sonra Yahudi Devleti'ne yapılan bu yardımı doğrudan doğruya bizzat Amerika deruhte etmiştir. Almanya, İsrail subaylarını yetiştirmekle görevlendirilmiştir. Bonn ve Paris hükümetlerinin, Amerika'nın bu konudaki muhalefetine rağmen, Necef çölünde Dimona'daki atom araştırmaları için İsrail'e yardım ettikleri kesindir. İsrail yöneticileri emperyalistleri bütün saldırılarında desteklemişlerdir. Fransa'nın Vietnam'da ve Cezayir'de sürdürdüğü sömürge savaşları bu tutumun örnekleri arasındadır. İsrail bugün de Amerika'nın Vietnam halkına karşı sürdürdüğü savaşın baş destekçisidir. Yahudi Devleti, 1956'da Süveyş Kanalı'nın millileştirilmesini önlemek amacıyla ortaklaşa tezgahlanan müdahalede parsa

toplamak iştahıyla, bahane hazırlayarak, Mısır'a karşı İngiliz ve Fransız kuvvetlerinin safında yeralmıştır. Emperyalistler Yahudi devletini bir kez daha bu tür işlerinde kullanmaya hazırdılar.

Ortadoğu'nun, ekonomik ve stratejik önemi nedeniyle, emperyalistlerin komplo ve entrikaları bakımından özel yeri vardı. Emperyalistler, bazen direkt, bazen de dolaylı olarak çeşitli entrikalar ve komplolar hazırlıyorlardı.

2 Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin Kazanımları

Emperyalizmin bu komplo ve entrikaları zamanla bölge halklarının ulusal kurtuluş savaşlarına çarpmağa başladı. Bu halklar, özellikle Arap halkları, aktiflerine, epeyce bir süredir, önemli kazanımlar kaydetmişlerdi.

Yarım yüzyıl öncesi Mısır (1882), Sudan ve Arap Yarımadası çevresinde stratejik önemi olan çok sayıda ülke İngilizlerin sömürge yönetimi altındaydı. Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı İmparatorluğu'na ait olan fakat birleşmiş bir Asya - Arap ulusu teşkilini amaçlayan ve bunu gerçekleştirmek için de, yuvarlak vaadler karşılığında, müttefikler safında mücadeleyi kabul eden bir hareketin merkezi durumundaki Arap vilayetlerinin İngiltere ve Fransa arasında paylaşılmasıyla son bulacaktı. Kapitalist sistemin dünya üzerindeki başına buyruk hegomonyasında ilk gediği açmakla, Ekim Devrimi, sömürgeleştirilmiş halkları dünya devrim hareketinin genel akımı içine itecekti.

Öncü birliklerinden birinin Rusya'da iktidara geçtiği dünya işçi sınıfı, hangi tarafta bulunduğunu parlak bir biçimde açıklayacaktı. Rusya işçi ve asker devriminin he-

men ertesi onaylanan (Sovyetler II. Kongresi tarafından) «Barış üstüne kararname», yabancı toprakların fethi ve ilhakına (...), söz konusu ulusların Avrupa'da yada denizaşırı uzak ülkelerde bulunmasını nazarı itibara almaksızın, karşı çıkıyordu. Barış üstüne kararname, aynı zamanda gizli politikayı da alaşağı ederek «gizli antlaşmaların tümünün derhal yayınlanmasına» girişilmesini de öngörüyordu. Bu gizli antlaşmalardan biri, Almanya'nın müttefiki Osmanlı İmparatorluğunu'nun Arap ve Ermenistan vilayetlerinin pay edilmesine ilişkindi.

1917 Nisanında İtalya'yı da içine alacak biçimde genişletilen bu antlaşma, 1915 Mart - 1916 Mayıs - Sykes - Picot - Sazonow Antlaşması'ndan başkası değildi. Bir süre sonra «Sömürgelerdeki kurtuluş hareketlerini» en gerçek ve somut biçimiyle desteklemek, partilerin komünist enternasyonale giriş şartlarından biri olarak saptanacaktı. (1920 Temmuz - Ağustos, II. Kongre).

İngiliz ve Fransız emperyalizminin Ortadoğu'yu paylaşmayı başarmalarını, «mandacılık» kurnazlığına başvurmalarında aramak gerekir. Milletler Topluluğu'nun (S.D.N.) - ki Sovyetler Birliği o sıralarda topluluğa henüz dahil değildi - bu ülkelere tanıdığı manda hakları, hiç değilse teoride, geçici ve ulusal iktidarların nüvesini içeren nitelikteydi. Bu son kuralın tek istisnası, ki hemen altını çizelim, *İngiltere'ye Filistin konusunda tanınan manda hakkıydı*. Buna göre İngiltere, Filistin'i mandası altında tutmanın yanısıra, burada bir «Ulusal Yahudi Barınağının» kurulması hakkına da sahip oluyordu. Mısır gibi ülkelerin hemen tümünde, ulusal hareketler hem sömürge yönetimine karşı, hem de bağımsızlıkları için savaş sürdüreceklerdi.

1945'de faşizmin ezilmesiyle sonuçlanan dünya savaşı verilerinde görülen derinlemesine değişimler ve bunu izleyen yıllarda somutlaşan dünya sosyalist sistemi, ulusal

hareketlerin gelişmesine ve başarı kazanmasına yol açacaktı:

Arap ülkelerinin hemen hepsi, bugün politik bağımsızlıklarına kavuşmuşlardır. Bağımsızlığım, tarih sırasıyla, en son 1967'de Güney Yemen (eski Aden - Hadramut) elde etmiştir. Bugün İngiltere'nin kontrolünde sadece Maskat Umman'la, İran Körfezi'ndeki Bahreyn, Katar, Abu Dabi, Dubay ve yine Korsanlar sahilindeki bir iki emirlik kalmıştır.

Petrol üretimi bakımından şimdiden Cezayir'i geçen bu dokuz emirlik, 1968 Nisanı sonunda «İran Körfezi Federasyonu» adı altında bir araya getirilmiştir. Bununla birlikte, Umman ve Bahreyn'de olduğu gibi, yeni Federasyonun tümünde de ulusal bağımsızlık hareketleri gelişmeye devam etmektedir.

Arap halkları dünya devrim hareketine katkıda bulunmuşlardır, bulunmaktadırlar. Gerçekten de, Waldeck Rochet'nin 1967 Kasımında «Marksist Düşünce» haftasının kapanışında belirttiği gibi: «Dünya Sosyalist Sisteminin vücut bulmasının, ulusal hareketlerin gelişmesinde, kesin roller oynadığı yadsınamaz. Buna karşılık, ulusal hareketlerin işçi sınıfının iktidara geldiği ülkelerde sosyalizmin kurulmasında kapitalist ülkelerdeki işçi sınıflarının savaşında, önemli destekler sağladığını da unutmamak gerekir (...). Günümüzde ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm birbirlerinden ayrılması mümkün olmayan hedeflerdir. Gerçekten de dünya devrim hareketi, gücünü, emperyalizme karşı verilen çeşitli savaşların bileşiminden almaktadır.»

Arap ülkelerinin bağımsızlıklarım elde etmeleri çoğu zaman, emperyalistlere ait askeri üslerin ortadan kaldırılmasıyla sonuçlandı. Örneğin Fransa 1946'da Lübnan ve Suriye'deki, İngiltere ise 1954'te Mısır, 1958'de Irak, 1967'de Güney Yemen'deki üslerinden oldu. 1959'da,

sonradan CENTO adını alan Bağdat Paktı'na karşı takındığı kesin tavırla da, Irak, bu paktın güdük kalmasında önemli rol oynadı. Öte yandan, Kuzey Afrika'daki Fransız üslerinin lağvı da NATO'nun Akdeniz'deki pozisyonlarını zayıflatıcı nitelikte idi. Daha önce de belirttiğimiz gibi, hiç bir Arap ülkesi emperyalistlerin paktlarına dahil değildi.

Ortadoğu kurtuluş hareketlerinin geleneksel niteliklerini teşkil eden Arap halkları arasındaki dayanışma, yerel her başarıyı, her savaşı güçlendiriyordu. Bu gerçeği en geride olan Arap devletleri bile gözden ırak tutmuyorlardı. İngilizler, Ürdün ve Küveyt'te ellerinde tuttukları imkanları uzun süredir kullanamamışlardır. Libya, 1964'te topraklarını İngiliz üslerinden temizlemiştir. Ülkenin Amerikan üslerinden arınması yönündeki hareket ise günden güne güç kazanmaktadır.(*) VI. Filo'nun ziyaretlerine karşı tepkiler şidetlenmektedir.

Gelişmiş Arap devletlerinin tarafsız devletler topluluğuna olumlu katkıları, bilinen ve takdir edilen bir gerçektir.

1964'de Kahire'de toplanan Arap zirvesinde bütün Arap Ülkeleri «Uluslararası sorunların, devletlerin barış içinde birlikte yaşamaları ilkesine ve Birleşmiş Milletler şartına uygun olarak, barışçı yollarla çözülmesi imkanına olan inançlarını» bir kez daha belirtmişlerdir. Bazı Arap liderlerinin ve yöneticilerinin bu angajmanları yadsıyan beyanlarına rağmen, Arap ülkelerinin büyük çoğunluğu bu ilkelere sadık kalmışlardır. Yine Arap devletlerinin hepsi nükleer denemelerin kısmen yasaklanmasını öngören Moskova Antlaşması lehinde tavır takınmışlardır. İlerici Arap ülkeleri ise Akdeniz ve Ortadoğu'daki Amerikan

(*) **Kitabın yazılmasından sonra Libya'da yönetimi ele alan askeri rejim, Amerikan üslerinin de ülkeden tasfiye edileceğini açıklamıştır.**

varlığına karşı çıkmaktadırlar. Bu ülkeler, öteki bazı ülkelerin de katılmalarıyla, Akdeniz'in nükleer silahlardan arınması tezini de savunmaktadırlar. Nihayet bu devletler, başta Mısır ve 1966 Şubat'ından itibaren yanında Suriye olmak üzere, dün Kuzey Afrika'da, bugün Afrika'da, yada Arap yarımadasındaki ulusal kurtuluş hareketlerine moral ve pratik yardımlarını esirgememişlerdir.

İlerici Arap ülkeleri, Vietnam'daki Amerikan saldırısını dolaysız ve kesin olarak lanetlemişlerdir. Kahire, olumlu tarafsızlığın en hareketli başkentlerinden biri sayılmaktadır.

Politik bağımsızlıklarını elde eden Arap devletleri, nemen kalkınma savaşına girmişlerdir. Sömürgeciliğin mirası, bu çabayı son derece güçleştiriyordu: Sömürge yönetimi sadece tekdüze tarımın geliştirilmesine cevaz vermişti. (Örneğin: Mısır'da pamuk). Alt yapının örgütlenmesine ise, sömürülen ülkelerin zenginliklerinin büyük merkezlere akıtılmasında gerekli olduğu ölçüde önem verilmiştir. Sömürge yönetimi, endüstrinin gelişmesinden çok, değişim endüstrisine öncelik tanımıştır. Diğer taraftan, bazı doğal şartlar da, bu ülkelerdeki kalkınma çabalarını güçleştirici nitelikler arzetmektedir. Bu ülkelerin çoğu, toprak ve suyun pek bulunmadığı bölgelerdedir. Bu yüzden toprakların yeniden değerlendirilmesi söz konusudur. Bu ise ayrı bir çaba gerektirmektedir. Endüstrileşme için de, durum bundan farklı değildir. Petrolün dışında bilinen önemli maden kaynaklarının, Asuan'daki demir cevheri, Sina'daki manganez ve Ürdün'deki fosfatın dışında, çok olduğu söylenemez. Bununla birlikte bu konuda araştırmalar sürdürülmektedir. Bütün bunlar, ilgili devletlerin imkanlarını aşan yatırımlar gerektiriyordu. Kaldı ki, bu devletlerin hemen hepsi, topraklarından çıkan petrolün gelirlerinin büyük bölümünden yoksundular. Bu yüzden de dış yardım aramak

zorundaydılar. Böylece emperyalist egemenliğin gelişmesi için, bir yeni sömürgecilik türünün objektif temelleri kendiliğinden belirlenmiş oluyordu. Biçimleri ne olursa olsun, emperyalist «yardım»ları birlikte getirmektedir. Bazı durumlarda sağlanan uygun şartlar ise, genellikle, «yardım» edilen ülkenin çıkarlarına zıt bir başka tür sızmanın hazırlığını teşkil etmektedir. Dış yardıma olan ihtiyaç, bu ülkenin düpedüz politik yönünü değiştirmeyi amaçlamasa bile, mutlaka genç devletler nezdinde bir baskı aracı olarak kullanılıyordu. 1956 Süveyş Olayı, 1957 Ürdün müdahalesi, 1958 Irak devrimini izleyen (Temmuz) Lübnan ve Ürdün müdahaleleri, aşırı örnekler olmakla birlikte, son derece anlatımlıdır.

İngiltere, Fransa ve İsrail'in üçlü Süveyş saldırısından bu yana bölgedeki ilerici devletler, Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerin çok yönlü yardımlarına dayanarak, emperyalistlerin gelişmeyi kösteklemeyi amaçlayan müdahalelerini yada ekonomik baskılarını akim bırakabilmenin mümkün olduğunu kanıtlamışlardır. Uygun şartlarla ve kalkınma için en gerekli kesimlere yönelen sosyalist yardım, çok sayıda devlete, ekonomik ve sosyal alanlarda, önemli gelişme imkanları sağlamıştır.

Bu durum, gerici Arap devletlerini emperyalist müttefiklerine başvurarak, onlardan daha uygun şartlar talep etmeğe itmiştir. Emperyalistlerin, fazla içli dışlı olmadıkları ülkelerde bazen tutunmak, bazen de yeni imtiyazlar koparmak için taviz vermeğe hazır oldukları, bu devletlerin gözünden kaçmamıştır. Petrol monarşilerinde bu tür örneklere rastlamak mümkündür. Yeni sömürgeciliğin hemegonyasının hiç değilse bir bölüğünden kendilerini kurtarmak amacıyla, Sovyetler Birliği'yle bu konudaki ilişkilerini artırmayı deneyen CENTO'nun iki üyesi, Türkiye ve İran da, yukarıda sözü edilen örnekler arasındadır.

Bir çok ülkede, ekonomik kalkınma savaşı, ekonomik bağımsızlık savaşıyla özdeşleşmek eğilimindedir. 1964 sonundan bu yana Mısır'da kanal ve yabancı kuruluşlar millileştirilmiştir. 1964 sonundan bu yana da Suriye petrol kaynaklarına ve yabancı kuruluşlarına elkoymuştur. Bu savaşta petrolün apayrı bir yeri olduğunu belirtmiştik. Nihayet, yakın bir süreden beri Mısır (1964) ve Suriye (1966), kapitalist olmayan kalkınma yolunu seçmişler, sosyal ve politik alanlarda ilk sonuçları almışlardır.

Gerçi henüz bütün Arap ülkelerinin bu düzeye ulaştıkları söylenemez. Durum bir Arap ülkesinden öbürüne farklılıklar arzetmektedir. İktidarlar her yerde aynı toplum katlarından gelmemektedir. Yapısal örgütlenme de, yine bir Arap ülkesinden öbürüne değişmektedir. Çok sayıda ülkede ise, yapısal örgütlenme henüz gerçekleşmiş bile değildir.

Monarşilerde hükümran aileler, artık eskisi gibi, başlarına buyruk değillerdir. Bunlar, komprador tabakalarla, kentlerin tüccar ve burjuvazisinin isteklerini de hesaba katmak zorunluluğu ile karşı karşıya kalmışlardır. Bununla birlikte, henüz çizgileri pek belirli olmayan ara tabakaların da varlıkları duyulmaya başlanmıştır. Ne var ki, tamamen yerleşmiş olmaksızın dağıldıkları katların çeşitliliği, karmaşıklığı ve oynaklığıyla nitelenen ara tabakalar, doğal bir biçimde, karşıt akımların etkisi altındaydılar. Bazıları, sendikalaşmanın sürekli bir gelişme içinde bulunduğu petrol işçilerinin yanısıra marksizmde karar kılıyorlardı. Bir çoğu ise, cumhuriyetlerde, iktidara ulaşmış bulunan aynı tür tabakalarla özdeşleşiyor ve bunların sürdürdükleri çeşitli ideolojileri izliyorlardı. Bunlar genellikle, savaş biçimi ve sınıflar ve toplum katları karşısındaki rolüyle ilgili bütün yansımalarıyla, küçük burjuva içeriğini benimsemekte idiler.

Ürdün bir parlamanter monarşidir. İktidar özellikle büyük toprak sahiplerine ve bedevi yada Filistin asıllı büyük kapitalistlere dayanmaktadır. Bazı gelişme çabalarına rağmen, ülke, az gelişmiş olmakta devam etmektedir. 1965 yılında endüstri ve inşaat, gayrisafi ulusal gelirin % 16'sını, tarım % 22,6'sını kapsıyordu. Şeria'nın batısındaki toprakların gayrisafi ulusal gelirdeki yeri ise % 38'dir. 2.100.000'lik nüfusun yaklaşık bir milyonu Şeria'nın batısındaki topraklarda barınmaktadır. Öte yanda kamplara yerleştirilen ve hemen tümüyle üretici olmayan Filistin mültecilerinin oranı üçte bir'dir. Nüfusun yarısını yaşları 18'in altında bulunanlar teşkil etmektedir. İşsizler, çalışan erkek nüfusunun % 12-14'ünü kapsamaktadır. Ülkede, 14.000'i Şeria'nın batısındaki topraklarda olmak üzere 38.000(*) endüstri işçisi mevcuttur. Buna inşaat, otelcilik, çeşitli hizmet alanlarında çalışan binlerce işçiyi de katmak lazımdır. Ülke, açığını kapatmak için Birleşik Amerika, İngiltere, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin «yardım»larına muhtaçtır. 1966 Haziran'ından bu yana başta Komünist Partisi olmak üzere, diğer ilerici milliyetçi partiler baskı altında tutulmaktadır.

Lübnan, çeşitli dinsel mezhepler arasında oranlı bir dağılımın üstüne temellendirilmiş bir parlamanter cumhuriyettir. Eski nüfus sayımlarına bakılırsa, hristiyanlar çoğunluktadır. Ülke Ortadoğu'nun en önde gelen finans, ticaret ve ulaşım merkezidir. İktidar, esas olarak bankalar temsilcileriyle komprador tabakaların elindedir. Bu iktidar zaman zaman ulusal burjuvazinin daha az güçlü tabaklarına da yer vermek zorundadır. Ülkede, nisbeten önemli sayılabilecek bir halk muhalefeti mevcuttur. Komünist Partisi bu muhalefetin bir kanadını teşkil etmektedir. Sendikalar hareketi, çeşitli eğilimlerine rağmen,

(*) **Bu rakamlar N. I. Dajani'nin «The Israeli Agression - Economic İmpact, Amman. 1967» incelemesinden alınmıştır.**

önemli gelişmeler kaydetmiştir. Endüstrinin ulusal gelirdeki yeri sadece % 12,8'dir (1965). Tarımının payı ise % 14,2'dir. Kalan, ticaret, bankalar ve diğer hizmetlerle, görünmeyen girişimler arasında dağılmaktadır. 2 milyona yakın bir nüfusun 60.000'i endüstri işçisidir (çalışan nüfusun %12'si). Çeşitli hizmetlerde çalışanlar ise, bu rakamın en az iki katıdır.

Mısır'da (B.A.C) kamu sektörü 1966'da ulusal gelirin %60'ını karşılıyordu. Bu sektörün endüstri üretimindeki payı % 85'in üstündeydi. Öte yanda yeni yatırımların % 96'dan fazlasını da yine bu sektör finanse ediyordu. 31 milyonluk nüfusun, 1 milyonu endüstri, 1,5 milyonu tarım işçisi olmak üzere, 8 milyonunu ücretliler teşkil ediyordu. (Yaklaşık olarak çalışan nüfusun % 50'si). İstihdam konusunda köy önde geliyordu. Bu kesimin ulusal gelirdeki payı endüstrideki % 23'e karşılık % 28'di. (Süveyş Kanalı'nın geliri buna dahil değildir.) Bu arada, bir toprak reformunun gelişme yolunda olduğunu biliyoruz. (Üretim kooperatifleri evresine geçiş). Endüstrileşmede ilk beş yıllık plan esasta hedeflerine varmıştır. Asuan Barajı'nın ilk bölümü bitirilmiştir. İkinci bölüm inşa halindedir. Bu, kalkınma planı çerçevesinde yeni toprakların kazanılmasını sağlayacak yeni bir endüstri hamlesi için gerekli elektrik enerjisinin elde edilmesine yol açacak ve işsizlik sorununun çözümünde yardımcı olacaktır. Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist ülkelerin yardımları bağlayıcı nitelikte değildir. Bu yardım, Mısır'ın, ihracatının hâlâ büyük bölümünü teşkil eden pamuğu için gerekli pazarlarını kaybetmesinin doğuracağı krizi önlemek üzere diğer ülkelerle yaptığı ticari anlaşmalarla tamamlanmaktadır.

İktidar, «cephe» niteliğindeki tek partinin elindedir: Bu parti 1964'de kurulan Arap Sosyalist Birliği'dir.

Suriye de, kapitalist olmayan yoldan kalkınmada

önemli gelişmeler kaydetmiştir. 1967'de devlet sektörü endüstri üretiminin değer olarak % 85'ini temsil ediyordu. Bu sektör, aynı zamanda banka kredilerinin üçte ikisinin dağıtımını da deruhte ediyordu. Dış ticaret ise tamamen devlet sektörünün elindeydi. Suriye resmi istatistiklerine göre, ücretliler 5.500.000'lik nüfusun 1,5 milyonunu teşkil etmektedir. Bu rakamın 110.000'i endüstride, 600.000'i çeşitli hizmetlerde, kalanı da tarımda çalışmaktadır. Bir toprak reformunun ve kooperatiflere üye olmak zorunluluğunun uygulanmakta olduğu tarım, endüstrinin % 14'lük oranına karşı ulusal gelirin % 35'ini karşılamaktadır. Endüstride olduğu gibi, köylerde de kalkınma projeleri gerçekleşme yolundadır. Fırat üstündeki büyük baraj bunlardan biridir. Bu yönde 1966'dan itibaren Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle anlaşmalar imzalanmıştır.

İktidar, Baas Partisi'nin sol kanadının elindedir. Baas, Birinci Dünya Savaşı'ndan önce, Asya araplarının birleştirilmesi hareketinin merkezi bulunan Suriye'de ortaya çıkan araplararası bir laik partidir.

3 Arap - İsrail Çatışması, Kaynak ve Gelişim

■ *Balfour Deklarasyonundan İsrail'in Doğuşuna*

Mevcut kuvvetlerin dağılışı ve Ortadoğu'yla ilgili sorunların kapsamı konusunda bir fikir vermeye çalıştıktan sonra, şimdi bağlı bulunduğu muhtevayı gözden kaçırmaksızın, özgül bir çatışma olarak, Arap - İsrail çatışmasına değinmemiz gerekmektedir.

Burada, aşılması bir duvar kadar güç olan duygusal alana, yani, bir yandan İsrail'lilerin, öbür yandan Arapların son derece keskin zıtlıklarla dolu psikolojik tepkileri alanına giriyoruz.

Ne var ki, bizim, psikolojik tepkilerin, kamuoylarının bu konudaki çeşitli varsayımlarının ötesinde, somut olguları aydınlatmaya çalışmamız lazımdır. Bizim için: «İsrail hiçbir ön yargıdan şu yada bu yönde, olumlu yada olumsuz ne zarar görmeli, ne de yararlanmalıdır. Bir devlet olarak İsrail'in politikası öbür devletlerle eşit planda, değerlendirilmek zorundadır.»(*)

Bugünkü sorunların çoğu, 1947-1949 yıllarında, İsrail Devleti'nin ortaya çıkışıyla vücut bulmuştur.

(*) **Martine Monod: İsrail, Gördüğüm Gibi, E.F.R. 1968.**

■ *Balfour Deklarasyonu (2 Kasım 1917) ve Britanya Mandası:*

Daha önce, Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nun kalıntılarının paylaşılması için müttefikler arasında imzalanan Sykes-Picot-Sazonow Antlaşmalarından söz etmiştik. Bolşevikler tarafından açıklanmasından itibaren, İngiltere, Fransa ve İtalya'ya münhasır kalan (ki bu sonuncusu hesaba dahil olmayacaktı) bu gizli antlaşmalar, kutsal - yerlerin varlığı nedeniyle, Filistin'in büyük bölümünün uluslararası bir statüye bağlanmasını öngörüyordu. Ne var ki, Fransa'nın bütün çabasını kendi topraklarındaki savaşa hasretmek zorunda kalması, İngiltere'ye, Ortadoğu'da askeri alanda bir üstünlük sağlamıştı. İngiltere, bu üstünlükten yararlanarak, Fransız varlığını mümkün olduğu kadar kısıtlamak ve onu Süveyş Kanalı'ndan uzak tutmak amacıyla, antlaşmalara sırt çevirmek yolunu deneyecekti. Fransız emperyalizmi, uzun süredir, Osmanlı Sultanları ve büyük devletlerin Fransa'ya tanıdıkları «Doğu Hristiyanlarının savunulması» insancıl bahanesini kullanabiliyordu. Oysa İngiliz emperyalizmi bu tür bir bahaneye sahip değildi. Bunu politik siyonizmde bulacaktı.

Politik siyonizm, 19. yüzyıl sonunda o sıralardaki anti - semitizme karşı bir tepki olarak Avrupa'da ortaya çıkmıştır.

Siyonizm, I. Bâle Dünya Siyonist Kongresi'nden itibaren (1897 Ağustos) kendisine hedef olarak, büyük devletlerin de onayıyla, Yahudileri bir ülke etrafında birleştirmeyi saptamıştı. Liderlerinin bir «Yahudi Ulusu» kavramına gösterdikleri kaynak, o tarihlerde bile, kapitalist öncesi toplumlarda kabile ve klanların masalsı ve kutsal ataların çevresinde yeniden oluşmasını andıran ve bilimsel hiçbir temele dayanmayan bir arkaizm sayılıyordu. Etnoloji ve tarih, bugünkü İsraillilerin ancak son derece

önemsiz bir bölümünün eski Yahudilerden geldiğini kanıtlamaktadır.

Politik siyonizm, kurulduğu 19. yüzyıl sonlarında, kültürel kriterler ve din üzerindeki ısrarlarıyla modern bir milliyetçilik akımı olmaktan uzaktır. Politik siyonizm, Avrupa'da biçimlenmekte olan modern ulus'tan çok, örneğin orta çağ islam dünyasında da görülen ve kurumlaştırılmış dinsel topluluk (cemaat) üzerine temellendirilen «uluslara» yakındır.

Siyonizm Yahudileri bulundukları ülkelerde demokratik ve sınıfsal savaşlardan saptırmaktadır. Siyonizmin muhtevası, gericilik, tutuculuktur.

Bizzat Lenin bile, bugünkü anlamıyla siyonist olmamasına rağmen, Bund bölücü hareketini eleştirirken bu noktaya değinmek zorunda kalmıştı. 1913'de ulusal sorun üzerine eleştiri notlarında şunları yazıyordu:

«Dolaylı yada dolaysız Yahudi 'Ulusal Kültürü' parolasını bayrak yapan kimse (niyeti ne denli halisane olursa olsun) bir proleter düşmanı, bir eski unsurlar taraftarıdır. Ve Yahudi toplumunun kast karakteri ile damgalanmıştır.»

Öte yanda Siyonizm, antisemitizm akımına cevap olarak sadece «göçü» bulmakla, «tedavi konusunda antisemitlerle anlaşmış oluyordu»(*)

Utopik sosyalizm tarafından etkilenen «Sion âşık»ları gibi bazı öncü tarım toplulukları, Filistin'e «phalanstére»leri yerleştirerek yolu göstermişlerdi. Bunlar Süveyş Kanalı ile birlikte (1869'da açılmıştı) bölgeye ilgi göstermeye başlayan güçlü ve cömert «mesen»ler tarafından finanse edilmişlerdir.

Yahudi devletinin uluslararası hukukça onaylanması

(*) **M. RODINSON: İSRAİL ve ARAP Yadsıması, «le seuil», PARİS 1968. Bu kitabın ekinde son derece mükemmel bir bibliyografya yeralmaktadır.**

için, politik siyonizm, o tarihlerin baskın akımları olan kolonyalizm ve empeyalizm saflarında yeralacaktı. Siyonizm bununla da yetinmeyecek, Yahudi asıllı sermayedarların yardımı ile emperyalist güçlerin 1861'den bu yana hristiyan Lübnan için empoze ettikleri statüye yakın bir otonomi statüsü elde etmek için Osmanlı Sultanı'nın güçlüklerinden yararlanmayı amaçlayan başarısız bir teşebbüste de bulunacaktı. Siyonizm aynı zamanda söz konusu güçleri, teşebbüsün önemi konusunda iknaa çalışarak, iştahlarını kabartmak yolunu seçmişti. Siyonizmin kurucusu Theodore Herzl «Yahudi Devleti» adını taşıyan eserinde şunları yazıyordu: «Eğer majeste Sultan, Filistin'i bize verirse, Türkiye'nin maliyesini tamamen düzene sokmak için gerekeni yaparız. Avrupa için orada, Asya'ya karşı bir kale teşkil edecek, barbarlığa karşı uygarlığın ileri karakolu olacağız. Varlığımızı garanti altına alacak Avrupa ile değişmez ilişkiler sürdüren tarafsız bir devlet hüviyetinde olacağız.»

Bu devlet'in sınırları belirsizdir. Tevrat'ı kaynak alan sınırları Nil'le Fırat arasında uzanmaktadır. Buna karşılık yerli halkın sözü bile edilmemektedir. «Model», Kuzey Amerika'nın, Avusturalya'nın, Yeni Zelanda'nın Avrupa'lılar tarafından 'kolonizasyonu'dur.

20. yüzyılın başlarından bu yana güney bölgelerini Filistinin teşkil ettiği Osmanlı Devleti'nin Suriye vilayeti çevresinde bir Arap ulusu oluşma halindeydi. Bu ulusal akımm varlığı emperyalistlerin gözünden kaçmıyordu. İngilizler, kendi saflarına katmak, böylece de savaş güçlerini artırmak amacıyle Mekke Şerifi Hüseyin aracılığıyla (Mac Mahon-Hüseyin mektuplaşmaları, Temmuz 1915 - Ocak 1916) monarşik bir bağımsız Arap devletinin kurulabileceğini ihsas etmişlerdi.(*) Ne var ki savaşın

(*) **1968'de «Demokrat Hukukçular Birliği» (A.I.J.D), Ortadoğu Çatışması-Notlar ve Dökümanlar. (1917 - 1967).**

aynı tarihte imzalanan Sykes - Picot - Sazonow gizli anlaşmaları gibi, gerçek hedefleriyle çelişen bu vaadler, Arapları durdurmuştu.

Siyonist tasarısı, ilk uygulama olanağını İngiliz emperyalizminin kolonyal genişleme politikasının izinde bulacaktı. Siyonizm İngiltere'ye, anlaşmaların Filistin'in uluslararası statüsünü öngören bölümünü, kendi çıkarına daha uygun bir durumun yaratılması yönünde «hiçe sayması» için gerekli fırsatı, «insancıl bahane»yi vermişti.

2 Kasım 1917'de Lord Balfour, siyonist yöneticilerle İngilizler arasında «arabuluculuk» hizmeti gören Lord Rothschild'e bir mektup yazarak şu açıklamayı yapıyordu: «Majestelerin hükümeti Yahudi halkı için Filistin'de bir ulusal barınağın kurulmasını olumlu karşılamaktadır.»

1919'dan itibaren, barış konferanslarında siyonist yöneticiler, İngilizlere paralel olarak, bugün bile yakından incelenmesinde yarar bulunan Filistin'in parçalanmasıyla ilgili planlar teklif ediyorlardı. Siyonistlerin planında kendilerine ayırdıkları parça, Şeria'yı olduğu gibi içine alıyordu. Yani bugünkü Lübnan'ın üçte biri ile Golan tepeleri - 1967 Haziranında işgal edilmiştir. Plana ayrıca, Şeria'nın ve Ölü Deniz'in öbür kıyısındaki dağlar ve tepelerden (Bugün Ürdün'e dahil) o tarihlerde Hicaz demiryolunun aşağı yukarı izlediği çöl sınırına uzanan parça da dahildi. Diğer taraftan Tiran Boğazı'ndan Akdeniz'e uzanan bir çizginin dışında kalan Sina Çölü, hiç değilse o tarihte, İngiliz sömürgesi olan Mısır'a bırakılıyordu.

Milletler Topluluğu tarafından İngiliz mandasına terkedilen Filistin'e, Golan tepeleri ve planda göz dikilen Lübnan topraklarının önemli bölümü dahil edilmeyecekti (Milletler Topluluğu İngiliz mandasını prensip olarak 1920 Nisan'ında kabul etmiş, ancak manda 1922 Tem-

muzunda gerçekleşmişti.) Bununla birlikte İngilizler, Şeria'nın ötesindeki Ürdün Çölü'nü de manda sınırları içine almanın yolunu bulacaklardı.

Manda statüsünün çeşitli maddeleri, İngilizlere, Yahudi göçünü örgütleme imkanı veriyordu. Ne var ki, göç, manda statüsünün bir maddesinin yorumu ile Şeria'nın doğu kıyılarında bir Ürdün emirliğinin kurulmasının imkan dahiline girmesi üzerine sadece Şeria'nın batısına münhasır kalacaktı.

Aldatıldığım hisseden Arap ulusal hareketinin tepkisi şiddetli olacaktı. Arap ulusal hareketinin 1919 ve 1920'lerde sürdürdüğü savaşa, 1920 yazında Fransa tarafından yıkılmadan önce, Kral Faysal'ın yönetiminde bir kısmıyla bağımsız olan Suriye de, hareketin bir parçası olarak, dahil bulunuyordu.

Bununla birlikte İngilizler, manda yönetimlerini bazı eşraf'a kabul ettirmenin yolunu bulmuşlardı.

Manda yönetimi öncesi nüfusun yaklaşık % 10'unu teşkil eden Yahudiler İkinci Dünya Savaşı arifesinde nüfusun % 22'sini temsil eder duruma geleceklerdi. Siyonist çevreler tarafından (1929'dan itibaren Yahudi Ajansı) sağlanan önemli paralar Yahudilere toprak satın almaları imkanı veriyordu. Bunların bir başka bölümü de şehirlerde yine aynı kaynaklar tarafından finanse edilen ticari kuruluşlara yerleşmişlerdi.

Narenciye'sinin kalitesiyle tanınan kıyı bölgelerinde ve iç bölgelerde (özellikle Samari) bazı Araplar topraklarını satmışlardı. Ne var ki islam hukukunda toprak mülkiyeti hukuk kavramı Batı hukukunda olduğu kadar kesinlikle saptanmış değildi. Hukuken sahip bulunmadıkları toprakların satışından «feodal derebeyleri» büyük kazançlar sağlıyorlardı. Ortakçıların söz konusu olduğu durumlarda -ki bu çoğunluktaydı- bu işlem onların sahip değiştirmeleriyle sınırlı kalmıyor, çalıştıkları topraklar-

dan düpedüz kapı dışarı edilmelerine yolaçıyordu. Satın alman topraklar, sadeçe Yahudi kolonlarının yerleşmelerine ayrılıyordu. Sahillerdeki durum bundan farklı değildi. Küçük zanaattan yada köyden gelen Arap işçileriyle Yahudi göçmenleri arasındaki nitel fark istihdam konusunda yerli halkın aleyhinde işliyordu. Üstelik siyonistler bununla da yetinmeyerek Yahudi kaynaklı ticari kuruluşlarında kendilerinden başkalarına iş verilmemesi yolunda kampanyalara girişmekten geri kalmıyorlardı. Bu ise Araplar arasında önemli bir işsizliğin baş göstermesiyle sonuçlanıyordu.

Osmanlı İmparatorluğu zamanında göz yumulan Yahudi göçü Araplar için bağımsızlığın, çalışma hakkının ve toprakların yeniden elde edilmesini gerektiren direkt bir sömürgecilik olayı haline gelmişti. İngilizler bu yüzden toprak ve diğer konudaki satışları kontrol etmek zorunluğunu duyacaklardı.

Siyonist dinsel ideolojisi, karşılığında, Filistin Arap kurtuluş hareketinin başına islam reaksiyonunun yerleşmesine yolaçacaktı. Siyonistler, 2.000 yıl önceki başkaldırışlarının Romalılar tarafından ezilip dağıtılması olayına dayanarak kendilerinde, kutsal yerleri işgal etmek hakkı görüyorlardı. Oysa bu hak, müslüman yada hristiyan Filistinli Araplar için de aynen varitti.

Öte yandan Filistinlilere bu hak, sadece peygamberleri Muhammed'in çıkışının Hebron, Bethleem ve Kudüs'le olan geleneksel bağları yada Halife Ömer'in mezarının Kudüs'te bulunmasından gelmemektedir. Bu hak aynı zamanda Davuttan Musa'ya, Ademden İsa'ya, Muhammed'ten önceki bütün peygamberlerin de Filistinden çıkmış olması olayından da gelmektedir. Geleneklere bakılırsa Arapların kaynağı Yusuf ve İsmail'in müşterek babaları olan İbrahim peygamberdir. Ve İbrahim, oğullarının da yardımıyla, Mekke'deki Kutsal yeri «Kabe'yi»

Judaizmden, Hristiyanlık ve İslamdan çok önce, onlar için inşa etmiştir. Öte yanda etnoloji, Filistin halkının, hristiyan, müslüman yada yerli Yahudi olsun temelde, tek tanrılı dinlerin çıkışından öncesine dayandığını doğrulamaktadır. İlk bakışta aykırı görülmesine rağmen, bu halklar, mensup bulundukları dinlerden bağımsız olarak, yine pekala, İbrani'lerden geldiklerini iddia edebilirler. Oysa din açısından Yahudi olan, buna karşılık etnik açıdan Rusya yada merkezi Avrupa'dan gelen göçmenlerin aynı iddiada bulunmaları mümkün değildir.

Böylece iki cemaat arasındaki çatışmanın, Arap birliğinin kurulması ve bağımsızlığını amaçlayan Arap ulusal hareketini, dinsel çatışma ile sınırlı olmamasına rağmen, iki tarafın fanatizmini de içeren dinsel bir çatışmaya yöneltmek eğiliminde bulunduğunu kabul etmek gerekir. Örneğin 1926 Ağustosunda patlak veren kanlı olaylar, Siyonistlerin 1928'den itibaren kutsal yerlerin duvarının bir kısmının, Mabedin eski durumuna bir saygı ifadesi olarak, «Ağlama Duvarı» haline getirilmesini temin amacıyla giriştikleri gösterilere bir tepki şeklinde ortaya çıkmıştı. Oysa, İslam geleneğine göre duvarın bu kısmı, peygamberleri Muhammedin göğe çıkmadan önce kutsal kısrağı Burak'ı bağlamış olması dolayısıyla, müslümanlar için de aynı derecede kutsal sayılıyordu.

Tabii ki Siyonist akım, tıpkı Arap ulusal hareketi gibi, homojen blok olmaktan uzaktı. Her ikisinin bünyesinde de ortak bir çözümyolu bulunmasından yana olan azınlıklar mevcuttu. Bu konuda, siyonistler arasında, «binationalisme»i (çift milliyet) ilk savunanlardan Judah Magnes'ı saymak mümkündür. Antisiyonist çizgide bulunan Komünist Partisi, Araplarla Yahudileri aynı çatı altında toplayan tek kuruluştur. Parti, aşırı milliyetçi eğilimlere karşı çıkarak ortak bir anti - emperyalist cephenin kurulması koşullarının hazırlanmasında çaba gösteriyor-

du. Ne var ki sayı olarak ağırlığa sahip değildi. Partinin en değerli militanlarının yıllar süren çabaları III Enternasyonal'ın, daha sonra da Suriye ve Lübnan komünist partilerinin yardımlarıyla «temelden zirveye» Araplaştırılmıştı. Partinin nüvesini teşkil eden yürekli militanların, Yahudilerden olduğu gibi, Arap Şoven çevrelerinden gelen baskılara karşı da direnmesi gerekiyordu. Yahudi işçilerinin hemen tümü, Amsterdam Sendikal Enternasyonali'nin üyesi reformcu Histadrut'un etkisi altındaydı. Arap toplumunun bu konuda fazla gelişmiş olmamasına rağmen, 1930 Ocak ayındaki Hayfa Arap İşçileri Kongresi'nden itibaren, kızıl sendikal Enternasyonal'i, Arap işçileri arasında küçümsenmeyecek etkinlik kazanmıştır. Bunlar, aynı eğilimdeki Yahudi işçilerinin «ilerici» azınlığıyle birlikte, yer yer, ortak bir savaş sürdürüyorlardı. 1936'dan 1939'a kadar Arap bağımsızlık savaşları ve cemaatlar arası çatışmalar sürüp gidecekti. Bununla birlikte, reaksiyonun ağırlığı 1934'ten itibaren daha demokratik eğilimdeki milliyetçi unsurlar lehine azalacaktı.

Buna karşılık, siyonist akım çıkış noktasındaki tutumunu elden bırakmaksızın, bağımsızlık yönündeki bütün ortak savaşlara bütün uzlaşmalara kapısını kapatacaktı.

Manda yönetimine karşı çıkmaksızın, Siyonist savunma örgütleri, 1936'dan itibaren İngiliz polisiyle işbirliği içinde hareket etmeye başlamıştı. Bernard Vernier'ye göre, siyonist örgütler, bu amaçla izin verilen İngiliz Subaylarından yardım görüyorlardı. Irgun tedhiş örgütü bunlardan biriydi.

İngilizler bütün bu dönem boyunca, hakemliklerini doğrulamak, dolayısıyla da «manda»yı ellerinde tutmak amacıyla, ulus olarak kendileriyle hiçbir ilişkisi bulunmayan bu iki topluluğu karşı karşıya getiren bir «hakem» olarak görüneceklerdi. Filistin, 1936'larda Savaş öncesi

dönemle birlikte Avrupada antifaşist savaşta Arap Ulusal Savaşlarının en yüksek düzeylere çıktığı sıralarda Ortadoğu'nun, geçici ve önemsiz de olsa, özgürlük tanınmayan tek sömürge devletidir.

■ *İsrail'in Doğuşu*

İkinci Dünya Savaşı sonunda nazizme karşı kazanılan zafer demokratik akımları ve ulusal kurtuluş hareketlerini güçlendirmişti. Sovyetler Birliği'nin etkisiyle, Birleşmiş Milletler, halkların kendi kaderlerini tayin hakkını onaylamıştı.

Ortadoğu'da Fransa'nın durumu iyice sarsılmıştı. İngiltere ise savaş fırsatı ile bölgeye el atan Birleşik Devletler'in rekabetiyle karşı karşıya kalmıştı.

Lübnan ve Suriye politik bağımsızlıklarını kazanmışlar ve yabancı askerlerin ülkelerini terketmelerini sağlamışlardı. Bunlar Cumhuriyetçi Arap ülkeleriydiler. Kalan bütün ötekiler, İngiltere yada Suudi Arabistan örneğinde olduğu gibi, Amerika'nın kontrolü altında bulunan monarşilerdi. Halk kitleleri bu monarşilerde, bağımsızlıklarını tam olarak elde etmek için önemli savaşlar veriyordu. Filistin'de savaş, 1945'ten itibaren bünyesinde bağımsız yada biçimsel olarak bağımsız bütün Arap ülkelerini toplayan Arap Birliği'nin desteği ile daha da güç kazanıyordu. Filistin'de bir «Yahudi Barınağının» varlığı, nazilerin ölüm kamplarından kurtulan yahudiler için bir çekim merkezi niteliğindeydi. Sıkı bir biçimde kontrol edilen yasal göç, yasa dışı göçün de eklenişiyle kabarıyordu. Bu 1946'da, Yahudilerin nüfusun tümüne oranını % 32'ye çıkaracaktı. 1947'de ise Filistin topraklarının % 5,66'sı Yahudilerin elindeydi. (Ekilebilir toprakların % 15'i). Yahudiler bu andan itibaren İngiliz boyunduruğuna karşı çıkacaklardı. İngiliz ordusunda (R.A.F., Royal TANK Corps)

daha sonra «Yahudi alayında» (1945) askeri tecrübe edinmişlerdi.

Komünist partilerinin çağırılarına rağmen Arapların Hitlerizme karşı sürdürülen savaşa katılışı az olmakla birlikte, acaba bu bağımsızlık hareketi, Yahudilere ve Araplara bir ortak savaş sürdürmek fırsatı verecek miydi?

İki tarafta da komünistler ve demokratlar, ortak bir savaş yönünde çaba harcadılar. Ama bu başarı kazanamadı. Taraflar kaçınılmaz bir biçimde cemaatlar arası çatışmaya yolaçacak olan ayrı ayrı hareketi tercih edeceklerdi. Siyonist yöneticiler, nazilerin Avrupa uluslarının milyonlarca yurttaşına, özellikle Yahudi asıllı olanlara karşı işledikleri cinayetlerin açıklanmasının yarattığı heyecandan azami yarar sağlanamanın hesabı içindeydiler. Bazı Filistin yöneticilerinin mihver devletlerine olan sempatileri, siyonistlerin ekmeğine yağ sürüyordu. Bütün hedefleri Yahudi çoğunluğunu sağlamaktı. 1941 yılı sonundan itibaren Baltimore programı Filistin'de bir «yahudi barınağı» değil, düpedüz bir «yahudi devleti» kurulmasını istiyordu. Ben Gurion, Filistin Siyonist örgütleri nezdinde bu fikrin şampiyonluğunu yapıyordu. Bazı siyonist yöneticiler, çoğunluk sorununun, Arap nüfusunu, topraktan yana pek sıkıntıları bulunmayan komşu ülkelere sürerek çözümlenebileceğini söylemekten çekinmiyordu. Yine bu sırada, Yahudiler, müttefik değiştirerek, Birleşik Devletler'e doğru yaklaşmaya başladılar. Filistin'deki durumun gün geçtikçe kötüye gitmesi, bir çözümyolu aranmasını gerekli kılacaktı. Sermayedarları ile uluslararası Yahudi ajansına bağlı olan Birleşik Amerika, Filistin'i Birleşmiş Milletler'in vesayeti altına vererek İngiltere'nin yerini almak çabasındaydı? Amerika Yahudilerin kitle halinde yeni dünyaya göç etmesine - Yahudilerin istemesine rağmen - karşı çıkıyor ve bu yüzden Filistine göç kampanyasını destekliyordu.

Ne var ki bunlar, savaş öncesi saptanmış olan ve şimdi yeniden incelenmesi gereken çözüm yollarıydı. Toprak taksimi daha 1936'da teklif edilmiş (Peel raporu, 1937: Yahudi devletine 6000 km²) ama reddedilmişti, 1939'da yayımlanan bir «Beyaz Kitap» İngiltere'ye bağlı ve göç'ün sınırlandırıldığı bir Arap - Yahudi ortak devleti öneriyordu.

1946 Kasımında, Arap Birliği, Londra Konferansı'na, bir uzlaşma teklifi getirmişti. İki yıllık bir geçiş döneminden sonra tek ve bağımsız bir Arap - Yahudi devleti kurulacaktı. Araplar ve yahudiler hükümet ve parlamento da ağırlıkları ölçüsünde yer alacaklardı. Göç durdurulacaktı. Bu çözüm Yahudi halkına Filistin'de yerleşme hakkı tanıyordu. Ayrıca dinsel cemaatlara, resmi kuruluşlarda orantılı temsil hakkı tanıyan Lübnan'daki durumu da içeriyordu. Tek bir Arap - Yahudi devleti ilkesi uzun süredir komünistler - 1943 sonundan itibaren Filistin Komünist Partisi (yahudi) ve Arap Komünist partisi (Ulusal Kurtuluş Birliği) olarak ikiye bölünmüştü - ve bazı demokrat tarafından desteklenmekteydi. Ne var ki, Birliğin teklifi, İngiltere'ye tanıdıkları ayrıcalık ve demokratik olmayan bazı başka tutumlar nedeniyle, Filistin'li ilericiler tarafından reddedilmişti.

Aşırı Arap unsurları ile siyonistler ise, teklifi, kendi totaliter isteklerine karşı olduğu için olumlu karşılamadılar. Çatışma ve göç sürüyordu. 1947 mayısında bir B. M. özel komisyonu kurulacaktı; komisyon ağustosta iki taksim planı teklif edecekti.

«Arapların ve Yahudilerin eşit haklara sahip olacakları tek bir Arap - Yahudi devletinin kurulması» konusundaki tercihini belirtmekle birlikte, Sovyet Rusya, prensip olarak, Filistin'in iki ayrı bağımsız devlete, yani bir Arap devleti, ve bir Yahudi devletine taksimini kabul etmişti (...) Sovyetler'e göre Filistinli Araplarla Yahudi-

ler arasındaki ilişkiler, Araplarla Yahudilerin barış içinde birlikte yaşamalarına imkan vermiyecek derecede gergindi. (Gromiko, 14 Mayıs 1947.) Bununla birlikte Sovyetler, gelecekte iki ülke arasında daha sıkı ilişkilerinin kurulmasında yardımcı olacak bir yakınlaşma aracı niteliği taşıyan ekonomik birliğin gerekliliği üstünde duruyordu.

Halkların kendi kaderlerini tayin etmeleri temel hakkından ve yine halkların bünyesindeki demokratik nüveye güvenden hareketle anti - emperyalist bir çözümyolu bulmak endişesinden doğan bu tutumun, Birleşmiş Milletler çoğunluğunca kararlaştırılan nihai parçalanma ile hiçbir ilgisi yoktu.

Birleşmiş Milletler, geçici bir komisyon tarafından hazırlanan nihai tasarıyı 29 Kasım 1947'de oyladı. Biri Yahudi, öbürü Arap olmak üzere iki bağımsız devlet kurulacaktı; Devletlerden her biri, birbirine ortak koridorlarla bağlı olan üç kesime ayrılmıştı. Uluslararası özel rejim altında bırakılan bölge, Kudüs ve Bethleem çevresiyle sınırlandırılmıştı. Eski Filistin'i kapsayan bir alanda «ekonomik birlik» öngörülmüştü. Yahudi devletine 558.000 Yahudi ile 405.000 Arabın barındığı 14.100 km² ayrılmıştı. Arap devletine bırakılan ise 804.000 Arap ve 10.000 Yahudi'nin yaşadığı 11.500 km² idi. Uluslararası bölgede 106 bin Arap ve 100 bin Yahudi mevcuttu. Oylamada 33 devlet olumlu 13 devlet olumsuz (6'sı Arap) ve 10 devlet de çekimser oy kullanmıştı. (İngiltere dahil).

1947 Aralık ayından itibaren, Arap Birliği, Arapların Filistinle ilgili düşüncelerini hesaba katmayan bu kararara karşı çıkacaktı. İngiltere manda yönetimine 15 Mayıs 1948'de son vereceğini açıklamıştı. Bu andan itibaren iki cemaat arasındaki çatışma ülkenin tümünü kapsayacak bir biçimde yayılacaktı. İngiltere, manda yöneti-

minin sonuna kadar, uzun bir dönem için kazanç sağlayacağını umduğu ince bir oyun oynayacaktı. Askeri birlikleri önce kıyı bölgelerden çekecek, sıra sonra içeri bölgelere gelecekti. Böylece Araplara gelen İngiliz silahlarının, Arap direncinin örgütlendiği Filistin'e varması geniş ölçüde kösteklenmiş oluyordu.

İngiltere herşeye rağmen, 15 Mayıs 1948, saat 10'dan itibaren birliklerini Filistin'den çekeceğini doğrulamıştı. Aynı saatte (yerel saat) İsrail devleti bağımsızlığını ilan ediyordu. İsrail devleti B. M.'lerin 29 Kasım 1947'de kabul ettiği kararın uygulanmasını ve bu konuda «İşbirliğine hazır olduğunu» belirtiyordu. Yahudi Devletinin kuruluş bildirgesinde şu hususlar da yer alıyordu: «İsrail devleti ülkenin kalkınmasını, üzerinde yaşayan halkların tümünün yararı için gerçekleştirecekti İsrail devleti, İbrani peygamberlerin öğretisi barış, adalet ve özgürlük kuralları üstüne temellendirilecektir. İsrail Devleti ırk, inanç ve cinsiyet farkı gözetmeden bütün yurttaşlarına eksiksiz sosyal ve politik eşitlik sağlayacak, ve yine eksiksiz inanç, mezhep, eğitim, ve kültür özgürlüğünü garanti edecektir. İsrail devleti bütün dinlere ait kutsal yerlerin ve mahallerin korunmasını ve dokunulmazlığını da sağlayacak ve Birleşmiş Milletler şartının ilkelerine bağlı kalacaktır.»

İki ay süre ile taksim planına karşı çıkarak Filistin'in B.M'in geçici vesayeti altına verilmesi yolunda çaba göstermesine rağmen, Birleşik Amerika, yeni devleti vakit geçirmeksizin, «De Facto»,(*) şartlı olarak tanıyacaktı. 15 Mayıs'ta Arap Birliği orduları Filistin'e girdiler. En iyi birlikler İngiliz subaylarının kumandası altındaydı. Ürdün kralı bir kaç gün önce Filistin'in kendi devleti-

(*) **DE FACTO - Bir hükümetin de facto tanıması, o hükümetin uluslararası geçerliliğini kabul zorunluluğu olmaksızın, sadece hükümet ettiğinin kabulü anlamına gelmektedir. (Çevirenin notu).**

ne bağlanmasını ve İngiliz varlığının 10 yıl daha uzatılmasını teklif etmişti. Arap halklarının siyonist komandolarının tethiş hareketleriyle (Der Yasin katliamı, 10 Nisan 1948) hızlanan göçe zorlanması olayı, daha önceden hem de geniş ölçüde başlamıştı. Askeri müdahale, 17 Nisan Güvenlik Konseyi ateşkes kararına aykırıydı.

Sovyetler Birliği İsrail Devleti'ni 17 Mayıs 1948'de, bu şartlar altında, bir hak olarak, «De Jure» tanıyacaktı. Sovyetler Birliği bu davranışıyla, B.M.'deki temsilcilerinin açıkladıkları görüşlere sadık kalıyordu. Bu görüşler, İsrail'e, Arap halklarının dışında, tek taraflı haklar tanımaktan uzaktı.

11 Haziran 1948'deki ilk ateş-kes sırasında Araplar avantajlı durumdaydılar. 9 Temmuz'da çatışmalar yeniden başlayacaktı. Araplara göre arabulucunun İngilizlerin istedikleri yönde, bu kez Necef'in ilavesiyle daha da büyüyen Arap Filistin'in birleştirilmesi teklifi yeterli değildi. 18 Temmuz'da kabul edilen yeni bir ateş-kes, çatışmalara ara verdi.

Ateş - kes anlaşması, arabulucu Bernadotte'un çabalarının daha önce elde edilen avantajların kaybına yol açmasından çekinen İsrail Hükümeti tarafından bozuldu. Arabulucu Bernadotte, 17 Eylül'de İsrail tedhişçileri tarafından öldürüldü. İsrail, Ekimden itibaren bir dizi sürpriz saldırılara girişti. Öyle görünüyordu ki, bundan böyle, hareketin yönetimi, ilerici unsurların değil, aşırıların elinde olacaktı. Gerçekten de bu kez Birleşmiş Milletler'in tanıdığı hakların savunulması söz konusu değildi. Hedef, yani toprakları ele geçirmek ve yerli halkın göçünü hızlandırmaktı. Eski sınırlara dönülmesini de öngören Ateş - kes'i İsrail bu yüzden reddetti. Güvenlik Konseyi Ateş - kes emrini, birçok kez tekrar etmek zorunda kalacaktı. Bu emir, sonunda 16 Kasım 1948'de işgal edilen toprakların (20.700 km²) İsrail'in elinde kalmasıyla, kabul edilecek-

ti. 1949 Şubatından itibaren Rodos mütarekesi, silahsızlandırılmış bölgenin genişletilmesinin de kabulü ile, yine bu esaslar çerçevesi içinde imzalanacaktı. İsrail'e sınır komşusu olan Arap ülkeleri mütarekeyi imzalamakla, Birleşmiş Milletler'in gelecekteki barış görüşmelerine temel teşkil edecek Kasım 1947 kararını, dolaylı bir biçimde kabul etmiş oluyorlardı. Söz konusu kararın 5-2 maddeleri şöyleydi: «Mütarekenin çizdiği sınır hiçbir şekilde bir toprak ve politik nihai bir sınır olarak yorumlanamaz. Bu sınır Filistin sorununun nihai çözümüyle ilgili bütün meselelerde, imzacıların, hak, talep ve tutumlarına zarar vermiyecek bir biçimde çizilmiştir.»

Diğer taraftan, Birleşmiş Milletler 11 Aralık 1948'de, mültecilerin yuvalarına dönmelerini yada bunu istemezlerse tazminat almalarını kararlaştırmıştı.

İsrail 11 Mayıs 1949'da, Birleşmiş Milletler'e kabul edildi. Genel kurulun kabul kararı «İsrail Devletinin Birleşmiş Milletler şartın'dan doğan bütün vecibeleri, tamamen kabul ettiğini ve bunlara uyacağını belirtmesini göz önüne» almakla birlikte aynı zamanda israil'e «29 Kasım 1947 ve 11 Aralık 1948» kararlarını da hatırlatıyordu. Kararda ayrıca, İsrail Hükümeti temsilcisinin söz konusu kararların uygulanması konusunda özel politik komisyon önündeki beyan ve açıklamalarının da altı çiziliyordu. Ertesi gün İsrail, Lozan Konferansı'nda bu kararlara dayanan mülteciler sorununun çözümüne ilişkin bir protokolü imzalamayı kabul ediyordu. Birleşmiş Milletler yöneticileri İsrail'e B. M. kararlarından yararlanma hakkını tanıdıktan sonra, acaba, Arapların haklarıyla ilgili kararların uygulanmasını sağlıyarak, böylece ortak bir savaşın, hiç değilse bölge halklarının birlikte yaşamalarının koşullarını yaratabilecek miydi?

4 Siyonist Tercihinin Sonuçları

İsrail devleti bir realite olmuştu. Yaşama hakkı, dünya devletlerinin büyük çoğunluğunca tanınmış olmasından geliyordu. İsraili tanıyan devletlerin bunu şu yada bu nedenle yapmış olmaları fazla bir şey değiştirmiyordu. Üstelik bu hak bağımsızlıklarını 1949'dan sonra elde eden devlelter çoğunluğunca da tanınmış bulunuyordu.

İsrail devleti, temel hak açısından varlıkları çeşitli tarihsel koşullardan, halkları da çoğunlukla çeşitli kaynaklardan gelen dünyanın öbür devletlerinden farklı değildi. Çok sayıda Arap devleti için de durum böyleydi.

İsrail'in sınır komşusu olan Arap devletlerince 1949'da zımnen tanınan, -1967 haziranından bu yana da Arap yöneticileri çeşitli fırsatlarda bunu tekrar etmişlerdir- bu hak, açık bir tanıma şeklinde ortaya çıkmamıştır. Gerçekten de mütareke henüz barış değildi.

Buna karşılık İsrail, uluslar topluluğu tarafından kendisine tanınan hakları çiğnemekte sakınca görmüyordu. Ardına yerleştiği mütareke hattının uluslararası anlaşmalarla hiçbir zaman kesin sınırlar haline getirilmiş ol-

mamasına rağmen, İsrail daha önce tespit edilen sınırların önemli ölçülerde dışına taşıyordu. La Haye ve Cenevre Konvansiyonu'nun mütareke şartlarını, varlığını borçlu olduğu Birleşmiş Milletler kararlarını hiçe sayarak işgal altındaki toprakların «karakterini» değiştiriyordu.

Topraklarını terke mecbur edilen Arap mültecilerinin, yeniden yurtlarına dönmelerini engelliyordu. Böylece İsrail, çağdaş tarihte ilk kez, 11 Mayıs 1949'da genel kurul kararıyla Birleşmiş Milletler'e alınmasına karşılık, temsilcilerinin sözleriyle de kabul ettiği şartlara karşı çıkıyordu.

İsrail yöneticileri, Yahudi devletine ayrılan topraklarda kalan Arap azınlığına karşı - başlangıçta bu topraklarda Yahudi devleti yurttaşı olarak kalmaları kabul edilen Arap sayısının üçte ikisinden az olmasına rağmen - bir ırk ve din ayrımı sürdürüyordu. İsrail yurttaşlığını ülkeye gelen her Yahudi'ye otomatik olarak tanıyan İsrail, Arap'lara ikinci derecede bir yurttaş muamelesi yapıyordu. Böylece İsrail bağımsızlık bildirgesinin sözlerini ve dünya kamuoyu nezdindeki en güçlü kanıtları olan «ırk ayırımına karşı savaşı» bizzat inkar ediyordu.

Ulusal varlığı ile ilgili hakkının tanınması, İngiliz boyunduruğunun ortaya koyduğu sorunların çözümünden çıkan sonuçlardan biri olarak değil, Nazilerin Avrupa Yahudilerine karşı işledikleri cinayetlere karşılık «Yahudi halkına atalarının topraklarına dönüş hakkı»nın tanınması şeklinde yorumlanıyordu. Sapık ve köhne mitoslar, böylece yasa haline geliyordu.

Arap uluslarının haklarının hiçe sayılmasından doğan tehlikelerin, barışsızlığın sorumluluğu ise, bütün bunlara rağmen, yine Araplara yükleniyordu. Bununla birlikte, İsrail yöneticilerinin bu konuda, Arap yöneticilerinin bazı kusur ve yanlışlıklarından yararlanmadıklarını söylemek mümkün değildir.

Ne var ki İsrailin evriminin nedenlerini sadece bu saptamayla izah etmekle yetinilemez. Bir kez daha, bu evrimin yer aldığı kaynağa dönmemiz gerekmektedir.

■ *Siyonizm ve Emperyalist Girişimler*

1947 - 1949 Filistin krizi, Birleşik Amerika'nın dünya demokrasisinin, ulusal hareketlerin ve sosyalizmin gelişmesine set çekmek amacıyla, gerici ve tutucu güçleri harekete geçiren genel saldırısıyla çağdaştır. Bu konuda iki tarih önemli sayılmaktadır. Bunlardan ilki 1947 martında Truman Doktrini'nin ilanı, öbürü NATO'nun kuruluşunu az bir süreyle önceleyen Ortadoğu için «4 Nokta» teklifidir. Ortadoğu'da emperyalistler, birinci derecede sorumluluğunu taşıdıkları Arap - İsrail anlaşmazlığından sağlayacakları büyük yararı anlamışlardır. Emperyalistler halkları gerçek sorunlardan saptırmak için çatışmanın bir çıbanbaşı olarak kalması yolunda çaba göstereceklerdir.

İsrail yöneticileri, özellikle Ben Gurion'un etkisiyle, sonunda bu politikaya rampa edeceklerdi. İsrail bu politikada, oldu bittilerle, ilk siyonist tasarısını gerçekleştirme şansı görüyordu. Siyonist yöneticiler, emperyalist genişleme ardına takıldıktan, İkinci Dünya Savaşı'nın bitimiyle gelişen demokratik ve ulusal bağımsızlık hareketlerinden çıkar sağladıktan sonra, başta Amerika olmak üzere, en saldırgan emperyalistlerin kararlı bir biçimde yanında yer alarak soğuk savaştan parsa toplama yoluna gideceklerdi. Siyonizm böylece, çağımız tarihine karşı olan bir akıma dahil olacaktı.

Emperyalistler tarafından teklif edilen çözümyolları, İsrail içindeki genişleme eğilimleri yönündeydi. Bu «sınır»lar sorunu için olduğu gibi, «mülteciler» yada Şeria,

nehrinin suları sorunları için de geçerliydi. Emperyalistler işte bu çerçeve içinde «arabuluculuk teklif ediyorlardı. Arapları ekonomik «yardım»larına, askeri paktlarına muhtaç bir duruma getiriyorlardı. Bir başka tasarıları da, ileride, Arapları, israil'le birlikte, kurulacak bir federasyona dahil etmekti. Arap Filistini gerçekleşmeyecekti. Arta kalan bölgelere İngilizler tarafından kontrol edilen monarşiler el koyacaklardı. Böylece Faruk Gazze'yi Mısır'a (ki Nasır 1955'te otonomi tanıyacaktır), 1950 Nisanında ise Abdullah Şeria'nın batısındaki Filistin topraklarını Ürdün'e katacaktı. Bir ay sonra Birleşik Amerika, İngiltere ve Fransa, bölgede toprağa ilişkin statüko konusunda anlaşacaklardı. Bununla birlikte Birleşik Amerika ve İngiltere Arap Birliği'ni kendi savunma pakt'larma dahil etmeyi de başarmışlardı. Bölgede İngiltere'nin zararına ağırlık kazanan Amerika, 1952'de İsrail'le gizli bir askeri anlaşma da imzalayacaktı.

Bölgedeki ülkeleri askeri bir pakt etrafında birleştirme çabalarında emperyalistler, 1953'ten itibaren «ekonomik yardım» yemine ağırlık vereceklerdi. Bağdat Paktı bu çabaların sonucuydu. Amaç, Arap ülkelerini İsrail'le ortak bir eyleme katmaktı. J. F. Dulles'a göre, «İsrail'in bölge halklarından sayılması ve ne kendisi ne de başkası tarafından yabancı olarak görülmemesi gerekliydi.» (1 Haziran 1953).

21 Ağustos 1953'te Şeria Nehri sularının çevre devletleri tarafından (İsrail, Ürdün, Suriye, Lübnan) kullanılmasını öngören Johnston planı ortaya atıldı. Söz konusu devletlere yapılacak Amerikan yardımıyla gerçekleşecek projenin yapımı bir Amerikan şirketine verildi. Arap devletleri konunun tartışılmasını kabul ettiler. Ne var ki, ilk tasarı İsrail'e avantaj sağlıyordu. (Suların üçte biri.) Buna karşılık Yahudiler Arap karşı teklifini reddedecek ve çalışmalara tek taraflı olarak başlayacaklardı. 19 Şu-

bat 1955'te, Bağdat Paktı'nın imzası arifesinde (25 şubat) - ki bu pakta girmeyi kabul eden tek Arap devleti Irak'tı - Birleşik Amerika bu konudaki tartışmaları sona erdirdi. 1960'da Ürdün de Arap karşı teklifini kenara iterek tek taraflı çalışmalara girişecekti. Burada Arap devletlerinin İsrail'le ortak bir çalışmaya girmeyi reddetmediklerini belirtmek isteriz. Arapların bu konudaki tek şartı, Birleşmiş Milletler kararlarının uygulanmasıydı.

Gerçekte ise bu Şeria'nın suları tasarısında bir tuzak gizliydi. Bu konuyla ilgili ilk etüdlere 1953'ten önce girişilmişti. İlk etüdler 1950'de «Mülteciler yardımı ve yapım ofisi» (U.N.R.W.A.) tarafından, mültecilerin sorunlarına muhtemel bir çözüm olarak gerçekleştirilmişti. Birleşmiş Milletler'in mültecilerin yurtlarına dönüşüne ilişkin kararının uygulanmasını öngören konferanslar bir sonuca ulaşamamıştı. Araplar, ilk etapta İsrail mültecilerinin Arap Filistin'ine ayrılan topraklardaki mültecilerden ayrılmasını kabul etmişlerdi. Ne var ki, Ben Gurion sadece 100.000 mültecinin yurtlarına dönmesine yanaşıyordu. Üstelik bu rakamın 50 bini mütareke sınırları dahilindeki topraklarından sürülenlerdi. Yerlerinden sürülenlerin mülkleriyle ilgili yasalar 1948'den itibaren hazırlanmıştı. Bu yasalara göre, 29 Kasım 1949'dan bu yana geçici de olsa terkedilen bütün topraklara el konulması mümkündü, U.N.R.W.A'nın giriştiği etüdler (Aralık 1949), 1952'de, mültecilerin kabul edildikleri ülkeye yerleşmeleriyle ilgili sorunların çözümünü öngören bir çalışma planıyla sonuçlanmıştı. Mülteciler Birleşmiş Milletlerce kendilerine daha önce tanınan haklardan da kuvvet alarak tek taraflı olarak İsrail'e yarar sağlayan bu planı reddedeceklerdi.

26 Ağustos 1955'te J. Foster Dulles İsrail'in çıkarlarına uygun Johnston Planı'nı yeniden ortaya atacaktı. Arap Birliği bu teklifi sonbaharda, bir kez daha reddede-

cekti. Buna rağmen Şubat 1956'da Eden ve Eisenhower, tasarının gerçekleşmesi için mali yardıma hazır olduklarını açıklamaktan geri durmadılar.

Tasarı, Süveyş Olayı'ndan sonra 1957'de «Eisenhower Doktrini» çerçevesi içinde yeniden ele alındı. Kasım'da İsrail Hükümeti, İsrail dışında yerleştirilmeleri ve Arap devletlerinin 1949 mütarekesi hattını «sınır» olarak tanımaları şartıyla mültecilere «tazminat ödeme»yi kabule hazır olduğunu bildiriyordu. Araplar bunu reddettiler. 1959'da Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Dag Hammarskjoeld, mültecilerin Johnston Planı yardımıyla yeniden «yerleştirilmelerini» isteyecekti. Mültecilerin % 10'u ise, İsrail'e dönmeye hak kazanacaklardı. İsrail yöneticileri teklifi bu kez, tazminat prensibi de dahil olmak üzere, geri çevireceklerdi. Öte yandan, Şeria'nın yatağını değiştirme çalışmalarını sürdürüyorlardı.

11 Mayıs 1961'de Kennedy bu konuda ileri bir adım atmış görünmektedir. Birleşik Arap Cumhuriyeti Başkanı'na yazdığı bir mektupda, (BAC - Suriye, şubat 1958 - eylül 1961) Filistin mültecileri trajedisinin, yurtlarına dönmeleri yada tazmin edilmeleri temel ilkesi çerçevesi içinde çözümüne yardımcı olacağını belirtiyordu. Mektubun «Şeria için kabul edilecek bir teklif» öngören bölümü ise oldukça «muğlaktı». Bununla birlikte Kasım 1961'de İsrail Parlamentosu (Knesseth), mültecilerin «tazmin» hakkını reddedecekti.

Şuna işaret edelim ki, 1967 krizini önceleyen aya kadar uzanan bütün bu yıllar boyunca, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın her toplantısında, mültecilerin haklarını koruyan 11 Aralık 1948 kararının geçerliliğini yeniden onaylayan bir çoğunluk, her zaman var olmuştur.

Demek oluyor ki, İsrail'le, başta Amerika olmak üzere, emperyalistler arasında, Birleşmiş Milletler'e ve Fi-

listin Araplarının haklarına karşı gizli bir işbirliği mevcuttur. İsrail yöneticileri, bunu, tehdidi altında bulundukları «Arap tehlikesi»yle izaha kalkışıyorlardı. Oysa asıl amaç, gerilim yaratarak, bir yandan toprakların Yahudileştirilmesini sağlamak, öbür yandan da, emperyalistlerin «arabuluculuk» maskesi ardında, kendilerine özgü hedefleri izlemelerine zemin hazırlamaktı. Bunun gizli bir askeri işbirliğiyle sonuçlanmaması mümkün değildi: İsrail'in komşu sınırlarına karşı giriştiği saldırıların çoğunun hedefi, ne denli sızma hareketleri vs.'ye cevapla maskelenmeye çalışılırsa çalışılsın, ekonomik ve ulusal savaşlar yolunda ileri adımlar atan ülkelere (1955'te Mısır ve Suriye), yada gerici rejimler etrafında bir ulusal birlik refleksi yaratan (Ürdün) hareketlere karşı baskı yapmaktı. Güvenlik Konseyi'nin çok sayıda kınamaları tamamen etkisiz kalmaktadır. Zira bu kınamalar, İsrail'in imtiyazlı müttefikleri tarafından, gerekli müeyyidelerden yoksun bırakılıyordu. Bunlar, tam tersine, İsrail'in işini kolaylaştıracak biçimde hareket ediyorlardı.

1956 Ekim - Kasım'ında Mısır'a karşı girişilen saldırı, bu tür davranışların mantıksal uzantısı üzerinde yer alacaktı. Saldırı, İngiliz - Fransız müdahalesine fırsat hazırlamak, Başkan Nasır tarafından Temmuz'da millileştirilen Süveyş kanalını, Amerika'nın da katılması ile uluslararası statüye bağlamak üzere, yazdan bu yana girişilen çabaları kolaylaştırmak amacıyla planlanmıştı.

Sonunda, bizzat kendi direnci ve Sovyetler Birliği'nin kısmi müdahalesiyle Kanal'ın sahipliğini muhafaza edecekti. Buna karşılık İsrail, Sina Yarımadası'nın iç edilmesini öngören parsadan yoksun kalacaktı. Bununla birlikte emperyalistler Mısır'a karşı İsrail'e Tiran Boğazı'ndan geçiş hakkı sağlıyacaklardı. Ayrıca Mısır, İsrail'in aksine, sınırlarında Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin varlığını da kabul ediyordu. 1949'dan bu yana sürüp giden sorunlar-

dan hiç biri çözülmemiş, tam tersine buna yenileri eklenmişti.

1963'te, Şeria'nın yatağını değiştirme amacıyla tek taraflı olarak girişilen çalışmaların sona ermesi, yeni bir ortamda, mevcut sorunlara bir yenisini de ekleyecek ve 1967 Haziran Savaşı'na yolaçacaktı.

■ *Siyonizm ve İsrail İçindeki Evrim*

Siyonist yöneticilerin tutumu, iç sorunları, özellikle sosyal - ekonomik alanlarda, derinlemesine etkileyecekti. Topraklarına daha çok Avrupalı göçmen çekmeyi kendine amaç edinen bir toplum, onlara, geldikleri ülkenin normlarına tekabül eden bir «hayat seviyesini» garanti etmek zorundaydı. Başlangıçta yapılan yatırımları verimli duruma getirenlerin başarıları yadsınamaz. Ne var ki kârından yararlanacakları bu yatırımlar, bizzat kendilerinin toprak üzerindeki çalışmalarından değil, dış fon'lardan geliyordu: 164 milyon Filistin lirası Yahudi kurumlarından ve 1919 - 1945 arası gelen göçmenlerin sermayelerinden (özellikle 1934'ten itibaren Almanya'dan göç edenlerden), 150 milyon ise 1945 ile 1948 arası gelenlerden...

İsrail'in kuruluşundan bu yana, mültecilerin çeşitli varlıklarına elkoymalarla, bunların geliri de hesaba katılırsa, 1 ile 2 milyon Filistin lirası ek gelir sağlanmıştır. Ne var ki, bu yeterli değildi. Siyonist yöneticiler, bu yüzden, bile isteye «dış kaynak»lara yöneldiler. 1949'la 1966 arası dışarıdan sağlanan yardım 7 milyar dolar olarak hesap edilmektedir. Bu yardımın yarısının «hibe» olmasına rağmen, İsrail, net ulusal gelire göre dış borçları en yüksek olan ülkeler arasındadır. (1965'te %69.6). Öte yanda, fazla talebin %95'i de dış yardımla sağlanıyordu.

İsrail ancak bu yolla yatırım oranlarını yüksek tutabiliyor, silahlanma bütçesine, önemli miktarlar ayırabiliyor

ve tüketime hatırı sayılır paralar harcayabiliyordu. Buna karşılık Arap ülkeleri, bu miktarları, yatırımların başlıca kaynağını teşkil eden tasarruflara ayırmak zorunda idiler. Yardımların kaynağı göz önüne alınırsa (özellikle Birleşik Amerika) bu yardımların, bir sosyalist toplum değil, tam tersine, hem de hiç sağlıklı olmayan bir kapitalist toplum yaratmaya yöneldiği görülür. Yardımlarda yada hibelerde başgösteren herhangi bir eksilme, örneğin 1966 - 1967'de olduğu gibi, kaçınılmaz bir biçimde krizle sonuçlanıyordu.

İsrail'de ekonomik kuruluşların %20'si devlet sektörüne, % 15'i ise Histadrut Merkez Sendikası «işçi sektörüne» bağlıdır. Ne var ki, 1960 yılı başlarından bu yana yasalar bu kuruluşlara özel sermayenin katılmasına izin veriyordu. Yabancı menşeli sermayeler, yatırdıkları oranlar ne olursa olsun, kârlarını kaynak ülkelere götürme garantisi verilmekle kalmıyor, vergi avantajları da tanınıyordu.

Yatırım sahiplerinin «verimlilik» endişeleri, «verimin artırılması» yolunda baskılara yolaçıyordu. İşçi sınıfının zararına sosyal hak ve avantajların kısılma ilkesi, daha 1967 Haziran'ından önce kabul edilmişti. İşçilerin sayısız grevler halinde tecelli eden «haklarını elde etme» yolunda giriştikleri hareketler, son yıllarda Histadrut'un kontrolünden çıkıyordu. Grevlerin önceden haber verilmesini öngören kanun tasarısının hazırlıkları tamamlanmıştı. 220.000'i (dörtte biri) endüstri işçisi olan 900.000 ücretlinin 100.000'i 1967 Haziran'ından önce işsizdi.

Yabancı tekellerine bağımlılığın artması ise, her zaman, İsrail halk tabakalarının zararına işliyordu. Üstelik endüstri, Kanalı'nın geliri hesaba katılmazsa, Mısır'dakinin hemen biraz fazlasını, ulusal gelirin ortalama %25'ini kapsıyordu. Ödemeler dengesinin, dış fonların yardımıyla pozitif olmasına karşılık, ticaret dengesi adamakıllı açıktı.

İhracat, yapı olarak, az gelişmiş ülkelerle karşılaştırabilirdi. Bu kesim çoğunlukla (ortalama %55) iki ürüne dayanıyordu: Narenciye ve yontulmuş elmas. Ne var ki, ikincisi, ithal edilen bir hammaddenin işlenerek yeniden ihraç edilmesinden ibaretti. Yani bir bakıma güvenli değildi. Böylece, ihracat için tek güvenilir kaynak olarak narenciye kalıyordu. (Son yıllarda yaklaşık ihracatın %20'si.) Tarım ulusal gelirin ortalama %10 - 11'ini kapsıyordu. «İsrail Sosyalizminden» söz edenler, iddialarını bu özelliğe dayandırmaktadırlar. Oysa tarımda çalışan nüfusun üçte ikisi tam anlamıyla kapitalist kuruluşlarda istihdam edilmektedir: Bunların yarısı özel mülkiyetin hakim olduğu köylerde, öbür yarısı devlet tarafından kiraya verilen özel işletmelerde çalışmaktadır. (Bunlar üretim düzeylerine göre, kooperatiflerle -moşav- biribirlerine bağlı olup olmamakta serbesttirler.) Kollektif çiftlikler ise (Kibutz), tarımda çalışan nüfusun sadece %14'ünü kapsamaktadır. Bu oran 1948'den bu yana sürekli bir biçimde düşmüştür. 1948'den önce kurulan kollektif çiftliklerde çalışan tarım işçilerinin oranı %38 idi. Shlomo Sitton'a göre, bu tarihten sonra kurulan çiftliklerdeki oran %11'den fazla değildi. Utopik sosyalizm'in kalıntısı sayılan bu çiftlikler, bir kapitalist üretim ilişkileri şebekesi içinde eritilmişlerdir. Kibutzların borçları, Joseph Klatzmann'ın verdiği rakamlara göre, 1948'den sonra kurulanlar için üretim değerlerinin %222'sine tekabül eden düzeylere ulaşmıştır. Bu oran 1936'dan önce kurulanlar için %87, 1936 ile 1948 arasında kurulanlar içinse %190'dır. Üstelik çoğu silahsızlandırılması öngörülen «mütareke hattı» boyunca serpiştirilen kibutzlar, aynı zamanda birer askeri koloni haline de getirilmişlerdir. İsrail'in aşırı yöneticilerinin çoğu, 1948'den önce(*) kurulan kibutz'lardan gelmedir.

(*) **Joseph Klatzmann: İsrail deneyinin öğretisi, P. U. Paris 1963**

Bütün bunlara rağmen, kibutzlar, her fırsatta örnek olarak öne sürülmüşlerdir. Bunlar ilerici dünya kamuoyundan, özellikle İsrail asıllı olanlardan, İsrail kalkınma yolunun gerçek hüviyetini gizlemekte kullanılmışlardır.

Öte yanda İsrail uzmanları, kibutzlardan, danışmanı oldukları Afrika halklarını gerçek sosyalizme götürecek yoldan geri çevirmekte de yararlanmaktadırlar.

Bu alanda olduğu gibi öbür alanlarda da, danışmanları, İsrail tefecileri izlemektedir. Ama bu, daha önce de belirttiğimiz gibi, İsrail'deki sermaye bolluğundan gelmiyordu. Yahudi Devleti dışarıdan elde ettiği sermayeyi, anlaşmalardaki bazı maddelere dayanarak, yeniden «ihraç» ediyordu. Böylece İsrail, koruyucusu uluslararası tekelci sermaye adına bağımsızlıklarına yeni kavuşan halkları sömürmüş oluyordu.

Bütün bu yönelimlerin sağcı bir sosyal demokrat parti iktidarında alınmış olması kimseyi hayrete düşürmemelidir. Çünkü Mapai böyle bir partidir. Bu tür'e örnek olmakta Mapai, İngiliz İşçi Partisi'nden daha eskidir.

Bununla birlikte, İsrail'de, iç'te olduğu gibi dış planda da,Arap sorunu dahil, bir muhalefetin mevcudiyetini yadsımak mümkün değildir.

Ne var ki, bu muhalefet, İsrail'in özellikleri içinde son derece güç koşullar altında hareket etmektedir.

İsrail nüfusunun, özellikle Yahudi nüfusunun yapısını incelediğimizde, (2.800.000 lik nüfusunun 350 bini Arap) bu nüfusun, kaynakları açısından hayli özellikler taşıdığını görürüz. Bunların çoğu 1919 - 1931 yılları arasında, sosyalizmin kurulmakta olduğu Sovyet Cumhuriyetlerinden gelmişlerdir. Nüfusun başka bir önemli bölümü 1948'den sonra Halk Cumhuriyetlerinden gelmiştir. Bir başka bölümünün kaynağı da Arap ülkeleridir. Batı Avrupa'dan gelenlerin sayıları son derece azdır. Ame-

rika'dan gelen ise hemen hemen yoktur. Demek ki, İsrail sosyalizmi Amerika'daki Yahudiler için cazip değildir. Ötekilere gelince, bunların bilimsel sosyalizm yada Arap ulusal kurtuluş hareketleri konusunda olumlu yargıya sahip olduklarını söylemek mümkün değildir.

Endüstri ve zanaat kesiminde çalışan Avrupa asıllı işçiler -ki bunların üçte biri 1948'den sonra gelmişlerdir- bir işçi aristokrasisi teşkil ediyorlardı. Asya ve Afrika asıllı Yahudi işçiler, geldikleri ülkelerin niteliklerine bağlı olarak, ikinci sınıf vatandaş muamelesi görüyorlardı. Bunların çoğu kendilerinden daha aşağı gördükleri Arap asıllı Yahudiye ikinci sınıf vatandaş olarak bakıyorlardı. İsrail'deki yahudi nüfusunda nazizmin direkt kurbanlarının oranı, yaygın bir kanının aksine, altıda biri geçmemektedir. Bu olgu, İsrail resmi makamlarının sayımıyla doğrulanmıştır.

İsrail'deki barışçı sınıflar ve demokratik savaşların gelişimini her halde başlangıçtaki bu güç ortam içinde değerlendirmek gerekir.

1960 yılları başlarından bu yana ilerlemeler kaydeden bu savaşlar, 1962 yılı sonlarında ve 1963 yılında önemli gelişmeler elde etmiştir. Ve Ben Gurion Hükümeti'nin yöneldiği politikaya karşı çıkmıştır. Arap ve Yahudi Demokratları (Mapam'ın ve öteki kuruluşların üyesi komünistler), İsrail'deki Araplara yöneltilen askeri rejime karşı başkaldırmışlardır. Knesseth, Mapai'ye bağlı olsa bile, sesini çıkaran her Arap milletvekilinin hemen icabına bakmaktan geri durmuyordu. Bununla birlikte, Histadrut bu hareketin etkinliğini göz önüne almak zorunluluğunu duymuş ve 1965 sendika seçiminde Arap işçilerin de oy kullanmalarını kabul etmiştir. Hareket, öte yanda, dünya barışından yana olan çıkışlara da katılıyor, Federal Almanya ile olan yakınlaşmaya, Birleşik Amerika politikasına bağlanılmasına karşı çıkıyordu.

Ücret artırılmasına ilişkin çok sayıda greve, resmi sendikalar diş geçiremiyorlardı. Sınırlardaki müdahaleler, Araplarla önşart bulunmaksızın direkt görüşmeler isteyen, demagojik resmi tekliflere karşılık ayağı yere basan değişiklikler getirme yolunda çaba gösteren sol tarafından suçlanıyordu. Bu önemli sorunların gerektirdiği düzeye sadece komünistlerin ulaşmış olmasına rağmen, genel olarak demokratların giriştikleri bu hareketler, tamamen etkisiz de sayılmazdı. Nitekim Ben Gurion o yıl istifa etmek zorunda kalacaktı.

Sağcı siyonist yöneticiler arasında iki eğilim mevcuttu: Bunlardan biri diplomatik, öbürü kuvvete dayanan çözümden yanaydı. Ben Gurion'un çekilmesi ile acaba bu ikinci eğilim bertaraf mı edilmişti? Ben Gurion'un Mapai'den ayrı olarak Dayan'la birlikte, Rafi'yi kurması olayı, bu yargıyı doğrular görülmektedir. Ne var ki, burada kelimelerin anlamları üzerinde mutabakata varmak gerekmektedir. Politik bir çözüme taraftar olanların, emperyalistlerin hazırlayacakları ortamdan doğacak elverişli koşulların gerçekleştiği durumlarda, İsrail'in genişleme politikasına bir diyecekleri yoktu. Bunlar İsrail'in ilk yıllarda Moşa Şaret olayında olduğu gibi, emperyalistlerin etkisiyle işgal edilen toprakların büyük çoğunluğunun içedilmesini öngören anlaşmaları desteklemeye hazırdılar. Amaçları İsrail'in bugün gerekli bir deneme süresinden sonra bölgede ikinci derecede değil, birinci derecede yeni bir sömürgeci güç olmasını sağlamaktı. İkinci eğilime dahil olanlar, İsrail'in bu yayılma politikasını savaşla gerçekleştirmek isteyenlerdi. Bunlar işgal edilen toprakların bu yolla daha güvenli bir biçimde kontrol altında tutulabileceği inancında idiler.

Aşırılar, böylece, bir gün yeterli istikrarı yaratarak genişletilmiş devletlerini, hepsinin ülkeye geleceklerinden şüphe etmedikleri dünya Yahudileri için henüz gerçekleş-

miş sayılmayan bir çekim merkezi durumuna dönüştürmeyi hesaplıyorlardı.

Nitekim Levi Eşkol bu pek belirli olmayan durumdan yararlanmakla birlikte, aynı zamanda iç politikada bir açılmaya taraftar görünerek Mapai'yi iktidarda tutmayı başaracaktı. Eşkol, 1963 sonundan itibaren yeniden sözü edilmeye başlanan «Arap tehdidi»nden ustaca yararlanarak Şeria sularının yatağını tek taraflı değiştirmeyi kararlaştırmış ve böylece de siyonistleri birleştirecek refleksi yaratmıştı.

Mapam yöneticilerinin bir kısmı, partilerini gerçek sorunlarından saptıracak ve 1965 seçimlerinden sonra da hükümete gireceklerdi. Sol zayıf duruma düşmüştü. Moşe Sneh ve Samuel Mikunis, bu akımın baskısıyla İsrail Komünist Partisi'ni, üyelerinin büyük çoğunluğuyla, bölünmeye götürecekti. Bu bölünmeye ve hükümetin baskısıyla seçimlerde adını Yeni Komünist Listesi (Rakah) olarak değiştirmesine rağmen, İsrail Komünist Partisi (İ.K.P), Yahudi - Arap yapısını koruyacaktı. Savaş tehlikesinin kaynaklarının, anti - emperyalist akımda Arap halklarının yerinin, Mapai ve müttefiklerinin dış politikada olduğu gibi sosyal ve ekonomik politikada da İsrail halkının çıkarları aleyhindeki rolünün doğru bir analiz üzerine temellendirilmesi, İsrail soluna, görevine ve temsil ettiği sınıfın çıkarlarına daha uygun olan yeni bir atılım için gerekli tramplen niteliğindeydi. 1966 - 1967 ekonomik krizi, o yıllarda Histadrut'un karşı çıkmasına rağmen patlak veren grev hareketleri, 1967 Mayıs - Haziran çatışmasının birer nedeni olarak, bu analizlerin doğruluğunu kanıtlıyacaklardı. Komünist Partisi henüz akıntıya karşı savaşıyordu. Bununla birlikte üyeleri 1965'le 1967 arasında % 15,5 artacaktı.

Arap dünyasındaki durumla doğrudan doğruya ilgilenen emperyalist ülkelerin dört yıllık bir kriz sonunda

kuvvet yoluyla çözümü kabul etmeleri üzerine, siyonizmin sözünü ettiğimiz iki tethişçi eğilimi yekvücut olacak ve müttefikleriyle birlikte Arap'lara karşı saldırıya geçeceklerdi.

5 Mayıs - Haziran 1967 Çatışmasına Doğru

■ *Ortaya Çıkarılan 1963 Tuzağı*

1967 çatışmasıyla sonuçlanan dört yıllık kriz ilk olarak 1963 sonunda ortaya çıkacaktı.

İsrail yöneticileri Eylül ayında, Şeria sularının yatağını değiştirmeyi öngören çalışmaların sona erdiğini açıklamışlardı. Aynı anda Arap uzmanları petrolü Araplaştırmanın teknik olarak mümkün bulunduğunu bildiriyorlardı. (Tariki, Arap Petrolleri Konferansı, Ekim)

İsrail'in ululslararası alandaki yalnızlığı, Birleşmiş Milletler'in 1963 Aralık Genel Kurul toplantısında bütünüyle ortaya çıkacaktı. Mültecilere ilişkin 1948 kararı, İsrail ve bir iki çekimserin dışında, oybirliğiyle yeniden onaylanacaktı. Ne var ki, Knesseth fırtınalı bir toplantıdan sonra bu kararı reddediyor ve İsrail'in, ne bahasına olursa olsun, Şeria sularının yatağını değiştirmek niyetinde olduğunu ilan ediyordu. Askeri çevreler Arap ülkelerinin muhtemel bir karşı çıkışının hesabı içindeydi. Basın şimdiden dünya kamuoyunun kaçınılmaz tepkisini öncelemek için «saldırıya karşı koymanın» yıldırım savaşı niteliğinde olması gereğinden söz ediyordu. Bütçede silahlanmaya ayrılan bölüm sürekli bir artış içindeydi. Aynı anda Ürdün -

Filistin Federasyonu şeklindeki Amerikan projesi, yeni sömürgeci çevreler tarafından finanse edilen uluslararası basında yeniden boy gösteriyordu.

Diğer taraftan, İsrail'in direkt muarızlarının bu sırada durumlarının pek iyi olduklarını söylemek mümkün değildi. Cezayir'in 1962'de bağımsızlığını elde etmesi ve 1963'ten bu yana seçtiği yol, ulusal hareketi güçlendirmişti. Buna karşılık, Ortadoğu'da 1959'da başlayan demokrasi ve Araplararası ilişkilerde görülen kriz, had düzeylere ulaşmıştı. Suriye 1961'de Birleşik Arap Cumhuriyeti'nden ayrılmıştı. Mısır 1962'den itibaren kralcılar ve Suudi Arabistan'la savaşan Yemen Cumhuriyeti'nin yanında yeralmıştı. Irak Kürdistan'mda savaş yeniden başlamış ve yine Irak'ta Baas, 1963 şubatında bir darbeyle iktidara gelen ve çok sayıda komünist, demokrat ve vatansevere karşı kanlı bir bastırma hareketine girişen koalisyondan ekarte edilmişti.

İsrail'in yukarıda sözünü ettiğimiz kararma Arapların ilk tepkisi, Kahire'de askeri bir konferans düzenlemek oldu (7 - 10 Aralık). Bununla birlikte Nasır aynı ayın 20'sinde Arap devletleri başkanları ve krallarının katılacağı bir zirve konferansının toplanması teşebbüsüne girişecekti. Nasır o sırada şöyle diyordu: «1948'de yapılan hatalar tekrarlanmamalıdır. Genelkurmay başkanları, sorunun askeri yanını incelediler. Şimdi aynı sorunun politik yanlarını da incelemek gerekmektedir.»

Bu, hal ve şartlara göre takınılan bir durum değildi. Nasır 1954'te Birleşmiş Milletler toplantı kararları çerçevesi içinde yapılacak bir arabuluculuk prensibini kabul etmişti. Ancak, uzun yıllardan bu yana İsrail'in B.M. kararlarına karşı takındığı tutumun savaşı kaçınılmaz bir duruma getireceğini düşünüyor ve bu nedenle de savunmak için öncelikle Arap Birliği'nin gerçekleştirilmesi gereği üzerinde ısrar ediyordu. Nasır ayrıca bu kararları

İsrail'in uygulaması gereğinin de altını çiziyor, çatışmanın, Araplar için, hangi genel anti - emperyalist çerçeve içinde ele alınması gerektiğine işaret ediyordu. Kahire Konferansı, Bin Bella'nın da desteğiyle, bu görüşü kabul edecekti. (13 - 16 Ocak 1964)

Arap devletleri şefleri, olumlu tarafsızlık ilkelerine bağlı olduklarını belirttikten sonra şöyle diyorlardı: «Araplar, haklı savunma tutumları içinde, öteki devletlerle olan ekonomik ve politik ilişkilerini, Arap dünyasındaki siyonist ihtiraslara karşı Arapların sürdürdükleri haklı savaşlar için takındıkları tavıra göre düzenliyeceklerdir.» Şeria sularının yatağının değiştirilmesini engelleyecek teknik tedbirler ve herhangi bir saldırıya karşı savunma tedbirleri de öngörülmüştü (Birleşmiş Ordu). Konferans, ayrıca, İsrail'in B.M. kararlarını uygulamadığını ve yurtlarından söküp attıkları Arapların yerlerine yerleştiklerini de tesbit etmişti. Bu davranış, Arap şeflerinin gözünde, kendi kaderini tayin hakkına sahip olacak bir «Filistin antite»sinin gerekliliğini doğruluyordu.

Bir Filistin antitesinin kurulması 1959'dan itibaren Kasım tarafından teklif edilmişti. Ne var ki bu teklif aynı zamanda, Nasır'a ve Ürdün'e karşı bir görüşün unsurlarını taşıyordu. Baasçı Irak, 1963 eylülünde Arap Birliği'ne bu teklifi yeniden getirecekti. Arap şefleri bu kez teklifi prensip olarak kabul edeceklerdi. Filistin antitesi Kudüs Kongresi'nde yeniden vücut bulacaktı. (Mayıs - Haziran 1964).

Ne var ki, bu Filistin Devletinin politik yapısı, daha önce kararlaştırıldığı gibi, demokratik genel seçimlerin sonucuna bağlı olmayacaktı. Yönetimi, Filistin asıllı eski Suudi Arabistan diplomatı aşırı sağcı Ahmet Şukeyri alacak ve onu elden bırakmamak için de çeşitli manevralar çevirecekti. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (O.L.P.) kurduğu Ulusal Kurtuluş Ordusu (A.L.N.), klasik tipte askeri

hareketler için hazırlanmıştı. Komando örgütleri, bunlardan bir kaçının sonradan Ulusal Kurtuluş Ordusuna katılmış olmalarına rağmen, ondan türemiş değillerdi. 1949'dan bu yana İsrail'de örgütlü veya örgütsüz, her zaman sabotaj hareketleri olmuştur. Tersinden okunduğunda arap dilinde ilk harfleri «Fetih» kelimesini meydana getiren «Filistin Kurtuluş Hareketi» ilk kez 1956 Süveyş üçlü saldırısı sırasında İsrail cephesi gerilerinde belirmiştir. El Fetih, Filistin Kurtuluş Örgütüne (O.L.P.) katılmadı. Bu örgütlerin hareketleri yerli halkın desteğinin bulunmadığı zamanlar seyrek, giderek etkisiz oluyordu. Buna karşılık Arap dünyasında ağırlığını duyuran, o bölge kamuoyunda ve basınında girişilen tartışmaların da gösterdiği gibi, meselenin politik yönü, anti - emperyalist yönelimdi.

O sırada Mısır ve Suriye ekonomik kurtuluşları yönünde yeni başarılar kazanmış, sosyalist ülkelerle olan ilişkilerini güçlendirmişlerdi. Öte yandan bu ülkelerin yapıları demokratlaştırılmış, antikomünizm etkinliğini kaybetmiş, sosyal devrim yolunda önemli adımlar atılmıştı. Mısır ve Suriye, sosyal, ekonomik ve politik düzeyleri bu aşamaya gelmemiş ülkelerin halkları için bir çekim merkezi olmuştu.

İsrail ve onun emperyalist müttefikleri için asıl tehlike buradaydı. İsrail'in en çok korktuğu şey, komşuları Arap ülkelerinin sosyal kurtuluş yönündeki evrimlerinin -ki bu evrimler Mısır ve Suriye'de henüz tamamlanmamış, Lübnan ve Ürdün'de ise başlamıştı- artık dönülmez bir noktaya gelerek yayılma düşlerinin karşısına bir baraj teşkil etmeleriydi. Bu tür bir gelişme, bazıları için toprak, bazıları için de yeni sömürgecilik açısından, kayıplara yol açacaktı.

Emperyalist ülkelere gelince... Onların korkusu da hemen hemen aynıydı. Üstelik onlar için 1963'ten bu

yana ulusal kurtuluş savaşlarının ucunda Petrol'ün kaybedilmesi tehlikesinin varlığı da söz konusuydu. 1964 Şubatından itibaren Birleşik Amerika İsrail'i desteklediğini açıklayarak, karşı saldırıya geçecekti. Amerika yeniden cepheyi bölmek, Mısır ve Suriye'yi yalnız bırakmak amacıyla, Arap ülkeleri arasındaki evrim düzeyi farklarını istismara girişecekti. Bunun için monarşilere bazı tatmin edici haklar tanıyacaktı. (Petrol bölgeleri imtiyazlarında bir iki kısıtlama yapmak ve 1964 sonunda da petrol paylarını artırmak). İkinci Arap Zirvesi (İskenderiye, Eylül 1964) için bir numaralı düşman, yine Güney Arabistan ve İran Körfezi'nin bir kısmını sömüren İngiltere idi. Ne var ki, Arap devletleri, 1965 Şubat ve Martında Washington ve Bonn'un kaba kışkırtmalarını cevaplamak gerektiğinde oybirliği halinde bulunmayacaklardı. Birleşik Amerika, Federal Almanya'nın İsrail'e yaptığı silah yardımlarını kendisi karşılayacaktı. Arap'ların Bonn'a karşı giriştikleri boykotu sınırlamak istiyordu.

Walter Ulbricht'in Kahire'yi ziyareti sırasında Harrimann'ı Tel - Aviv'e gönderiyor ve Bonn'un İsraille resmi diplomatik ilişkiler kurması için baskı yapıyordu. Arap zirvesinde alınan kararları uygulamayı reddeden Burgiba bu tutumuyla ilerici Arap devletleri tarafından araştırılan gerçek hedefleri saptırıyordu.

İsrail, 1964 Haziranından itibaren Şeria sularının pompalanmasını başlatmıştı. Kasım'da ilk kez Şeria kollarının sularından yararlanmak amacıyla çalışmalara girişen Suriye'ye havadan saldırdı. Arapların savunma sistemi henüz yeterli olmaktan uzaktı. İsrail yöneticileri bu tür müdahaleleri haklı göstermek için «önleyici savunma» teorisini öne sürüyorlardı. Şeria Sularına müdahale, sınıra tecavüzle birdi (Eşkol, 29 Ocak 1965). Birleşik Devletler, 1965 Şubat - Mart'ında giriştiği diplomatik müdahalelerle bu teoriyi destekliyordu. Ama, İngiltere ve Federal Al-

manya gibi, bunu açıkça yapmıyordu. 13 Mart'ta Dayan, o sırada herhangi bir resmi görevi bulunmamasına rağmen, iki taraf arasındaki gizli uzlaşmayı şu sözlerle çok güzel özetliyordu: «Çıkarlarımızı korumak için izine ihtiyacımız yoktur.» 9 Nisan'da şunları ekliyordu sözlerine: «Bekledikçe durumumuz güçleşiyor...» Başbakan Eşkol'un, Dışişleri Bakanı Golda Meir'in dedikleri de bundan başka değildi. Dayan'la ayrıldıkları tek şey, Genelkurmayın deyişiyle, «kafa»ya, yani Şam ve Kahire'ye vurulmasının zamanı ve bahanesinin seçimiydi. Bununla birlikte 1966'da Vietnam «savaşlarını» yerinde incelemek ve Pentagon'a gözlemlerini ayrıntılı bir biçimde vermek üzere Birleşik Amerika Dayan'ı davet edecekti.

Emperyalistlerin Arap dünyasını bölme çabaları sürüp gidiyordu. Gerçi Tunus'un katıldığı üçüncü Arap zirvesinde (Kazablanka, Eylül 1965) bir dayanışma paktı kabul edilmişti. Fakat, Suudi Arabistan ve İran, Asya ve Afrika'da kurulması öngörülen bir «İslam Paktı» lehinde büyük ölçüde çabalara girişeceklerdi. Bu, ileri ülkelerde yıkıcı faaliyetlere bir temel teşkil edebilirdi; nitekim tasarı, tutucu ve fanatik çevrelerle (Müslüman Kardeşler) reaksiyon'un (Mısır ve Suriye'de resmi hizmetlerdeki desteklerini hâlâ muhafaza eden, topraklarına el koyulan büyük kapitalistler) dikkatini çekmiyor değildi. Ama, bütün bu manevralar, büyük bölümüyle 1966 yılı içinde boşa çıkarılacaktı. Bununla birlikte dördüncü Arap Zirvesi toplanamayacaktı. İngiltere ve Birleşik Amerika ise, demokratik olmayan koşulları daha da ağırlaştırarak, iç çatışmaları ve komşu Yemen'i tehdit eder durumdaki Aden'in bağımsızlığa kavuşması sürecini hızlandırarak bölgede yeni bir çıbanbaşı yaratma çabasında idiler. Yemen sorunu nedeniyle Mısır nötralize olmuş durumdaydı. Yalnız kalan ilerici Suriye, seçilmiş hedefti.

1966 Eylül'ünde Suriye'de bir darbe teşebbüsü ba-

şarısızlığa uğradı. İsrail Genelkurmay Başkanı Rabin, komandoların hareketlerini desteklediği gerekçesiyle Suriye rejimine karşı bir şok saldırısına girişilmesi için aym tarihi seçmişti. 16 Ekim'de Knesseth, muhtemel hareketlere karşı «önleyici» saldırılara girişilmesini kararlaştırdı. İlk saldırının kurbanı Kasım'da Ürdün oldu. Güvenlik Konseyi, İsrail'i bir kez daha kınadı.

Bu olaylar, Iraq Petroleum Company ile (Bir Amerikan uzmanı tarafından temsil edilen) bu konuda Suriye'den destek gören Irak Hükümeti arasındaki ilişkilerde başgösteren krizle aynı zamana rastlıyordu. Suriye ise I.P.C. ile ayrıca savaşa girecekti. (Aralık 1966 - Mart 1967): I.P.C.'nin ülkeden geçen boru hattının «geçiş hakkında» artırma yapması gerekiyordu. Suriye o sırada, Suudi Arabistan Amerikan petrolleri boru hattının topraklarından geçen kısmı ile ilgili yeni taleplerde bulunmuştu.

Olaylar bunun üzerine hızlanacaktı.

6 Mayıs 1967 Krizi ve Altı Günlük Savaş

İsrail yöneticileri bir «önleyici saldırıyı» haklı kılmak için bu kez bahane olarak Filistin komandolarının müdahalelerini gösterecekti. Şam, komandoların tümünün kontrolü altında bulunmadığını açıklamıştı. Ama boşunaydı bu.

Suriye yöneticileri, beyanlarında son derece saldırgan olmalarına rağmen, önceki aylarda iyi niyetlerini kanıtlayan örnekler vermişlerdi. Suriye, askersizleştirilmiş bölgeler sorununun tartışılması için Suriye - İsrail mütareke komisyonunun yeniden kurulmasını kabul etmişti. Ne var ki, bu da, İsrail saldırganlığını frenleyemeyecekti.

İsrail Hükümeti 2 Nisan 1967'de, tartışma konusu olan askersizleştirilmiş bölgedeki toprakları tarımda kullanmak niyetinde olduğunu açıklamıştı. Suriye 7 Nisan'da buna karşı çıkacaktı: İsrail hava kuvvetleri Ürdün göklerinden geçerek arkadan saldıracak ve savaşı Şam dolaylarına kadar götürecekti. Bu saldırı, İsrail'e, Sovyetler Birliği'nin kararlı ve kesin uyarisına malolacaktı. Bununla birlikte bu saldırı, İsrail'e, Arapların ortak savunma yapısının, işleyişinin ve yerleşmesinin derecesini 1964 Kasım yada 1966 Temmuzu saldırılarına kıyasla, daha iyi ölçme imkanı verecekti.

Gerçek şu ki, Arapların ortak savunma yapısı diye bir şey yoktur. Savunma sistemi olmayınca, İsrail ve emperyalist ülkeler resmi propagandasının bir türlü ağzından düşürmediği «saldırgan yapı»nın da bulunmadığı böylece ortaya çıkmış oluyordu. 5 Nisan'da Eşkol Birleşik Amerika'nın silah yardımlarını artırmasından duyduğu memnuniyeti belirtiyordu. Aynı ayın 17'sinde ise 6. Filo'nun desteğinden söz ediyordu. (U.S. News and Report). Arap başkentleri Amerika'dan talep ettikleri «yalanlamayı» elde edemediler. Endişe, CIA'nın 21 Nisan'da Kralın ve faşist subayların yardımıyla Yunanistan'da geniş ölçüde bir darbe hazırlamasıyla daha da büyümüştü. İsrail yöneticelerinin uygulamaları, bundan böyle bu olayın dışında kalamazdı.

9 Mayıs'ta Knesseth, Suriye'ye «karşı hareket'e» girişilmesine karar veriyordu. 12 Mayıs'ta askeri çevreler bir cephe çatışmasının kaçınılmaz olduğundan söz ediyorlardı. Ve ertesi gün Rabin, açıkça şunu belirtiyordu: «Şam'daki coşkun devrimciler devrilmedikçe Ortadoğu'da hiçbir hükümet kendisini güvenlik içinde hissedemez». 6. Filo bir süredir Lübnan'dan «uzun süreli bir ziyaret» izni koparmak için çaba gösteriyordu. 14 Mayıs'ta mütarekeye yeni bir saldırı daha yöneltildi. İlk kez İsrail'in kuruluş yıldönümü Kudüs'te bir askeri geçit resmi ile kutlanıyordu. Suriye sınırına yığınak yapıldığından söz ediliyordu. Gerilimin artması ile B.M. Genel Sekreteri U-Thant'ın mütarekenin durumu hakkında bilgi edinmek amacıyla Gazze'yi ziyaret etmek niyetini açıklamış olması arasında bir ilgi kurmak acaba ne dereceye kadar doğru olabilirdi?

Suriye'nin Güvenlik Konseyi'nin dikkatini çektiği bir sırada (17 Mayıs) Başkan Nasır Suriye cephesini güç durumdan kurtarmak amacıyla iki ülke arasında mevcut olan ve İsrailce de bilinen savunma anlaşmasına uygun olarak

tedbirler alıyordu (17-21 Mayıs). Askeri birlikler Mısır-İsrail mütareke hattına yerleşmişlerdi. Mısır hükümranlık haklarına dayanarak B.M. Barış Gücü'nün geri çekilmesini talep edecek ve bunu elde edecekti. Ve ilk iş olarak, ilerici Arap devletleri arasındaki dayanışmanın daha da sağlamlaşması için çaba gösterecekti. 22 Mayıs'ta Tiran Boğazı'nın kontrolünü yeniden ele aldı. Aynı gün Nasır, Filistin sorununu bütünüyle koymak niyetini açıklıyordu: «Barışı istiyoruz. Ama bu Filistin'deki haklarımızdan vazgeçtiğimiz anlamına gelmemektedir.» 30 Mayıs'ta ise Nasır şunları ekliyordu: «Söz konusu olan Akabe Körfezi değil, Filistin halkının haklarıdır. Barışı istiyoruz, ama bu barış, adalet üstüne temellendirilmiş olmalıdır.» Bir gün öncesi «1948 öncesindeki durumu elde etmek için çaba göstereceğini» söylemişti. Kahire'deki yarı resmi çevreler, Mısır'ın, İsrail'in de kabul etmesi şartıyla, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın kararlarını kabule hazır olacağını söylemek yetkisine sahip kılınmışlardı. Suriye Dışişleri Bakanı İbrahim Makhoş 1 Haziran'da «L. Humanite»-ye verdiği demeçte, barışı garanti altına almak için B.M. kararlarının uygulanmasının gerekliliği üzerinde duruyordu. U-Thant'a çatışmanın kendisi tarafından başlatılmayacağı hakkında teminat vermekle birlikte, Nasır, savaşın patlak vereceğini tahmin etmiyor değildi. Ürdün'le 30 Mayıs'ta, Irak'la ise 4 Haziran'da savunma antlaşmaları imzalanmıştı.

Çatışma patlak verdiğinde onu sınırlandırmak için çaba göstermek ve emperyalistlerin Ortadoğu'ya direkt olarak burunlarını sokmalarını engellemek amacıyla bir Arap petrol konferansı, ekonomik planda alınacak baskı tedbirlerini tesbit etmişti. Ama asıl çaba diplomatik alana hasredilmişti. En kolay koparılabilecek şeyin elde edilmesine çalışılıyordu. 28 Mayıs'ta Mısır Güvenlik Konseyi'ne İsrail'in sürekli bir biçimde 1949 mütareke anlaş-

malarını çiğnemesiyle ilgili şikayetlerini getiriyor ve 1956'da Ben Gurion tarafından tek taraflı olarak lağvedilen mütareke ortak komisyonunun yeniden görevlendirilmesini talep ediyordu. U-Thant komisyonun yeniden göreve başlaması lehinde olduğunu açıklıyordu. Güvenlik Konseyi 2 Haziran'da Mısır'ın şikayetini tartışmaya başlıyordu. Konsey'in 5 Haziran'da yeniden toplanması gerekecekti.

Mayıs sonunda iki CENTO üyesi devlet, Türkiye ve İran, Arapları, Birleşmiş Milletler teşkilatı kararı çerçevesi içinde haklı gördüklerini açıklamışlardı. Filistin sorununun yeniden bütünüyle ele alınarak herkes tarafından kabul edilecek bir çözüme ulaştırılacağı an gelmiş miydi acaba?

Emperyalist çevrelerle, İsrail yöneticilerinin tutumları bunu doğrulayıcı mahiyette değildi. Birleşik Amerika daha 23 Mayıs'tan itibaren İsrail tezlerine dayanarak Tiran Boğazı'nın kapatılmasının yasa dışı olduğunu açıklıyordu.

Amerika 1950'deki toprak statükosu ile ilgili üçlü deklarasyonun empoze edilmesini istiyordu. Mısır, Birleşik Amerika Büyükelçisi tarafından sunulan Amerikan - İsrail teklifini geri çeviriyordu. Sorun bütünüyle çözüme bağlanmadığı sürece 17 ve 22 Mayıs öncesi durumuna dönmek söz konusu değildi. İngiliz ve Amerikan filoları tehlike yaratacak biçimde hareket halindeydiler. Ne var ki, İngiltere ve Birleşik Devletler, müttefiklerinin onayını elde edememişlerdi. Bunun üzerine 1956'da Süveyş harekatı sırasında uygulamaya teşebbüs ettikleri bir yolu denemek yönünde çaba göstereceklerdi. Bu, kanal'dan yararlanan bir düzine denizci ülkenin muhtemel bir müdahalede tasvibini sağlamaktı. (Wilson - Johnson, 2 Haziran). Ne var ki, söz konusu ülkeler buna yanaşmayacaklardı. Mısır böyle bir ihtimali önceleyerek, ne türde olursa olsun, müdahaleye karşı çıkacağını açıklamıştı.

Aynı zamanda Vietnam'daki durum da gittikçe ağırlaşıyordu. 2 Haziran'da bir Sovyet gemisi makinalı tüfek ateşine tutulmuştu. Bu tür bir olay ilk kez patlak veriyordu. Söz konusu olan, gerçekten, «Topyekün strateji» idi. İsrail geçen bütün bu zaman süresince kendisini saldırıya hazırlıyordu. 1956 statükosuna dönüş «bir savaş nedeni» olarak görülüyordu. 29 Mayıs'ta U-Thant'ın Mısır - İsrail Mütareke Komisyonu'nu yeniden kurulması teklifi geri çevrilmişti. Barışçı bir çözüm için hiçbir teklif getirilmemişti. Abba Eban «Eğer denizci güçler Tiran boğazından geçişin sağlanması konusunda başarı elde edemezlerse, bizim harekete geçmemiz gerekecektir,» diyordu. 1 Haziran'da bir «Savaş Kabinesi» kurulmuştu. Der Yassin (10 Nisan 1948) türü şiddet metodları taraflısı faşist Begin'le 1956'da Mısır'a karşı girişilen üçlü saldırının organizatörlerinden ve 1966'da Vietnam'da Pentagon'un «danışmanı» olan Dayan, bu «Savaş Kabinesine» dahil olmuşlardı.

Bir önceki gün Birleşik Amerika'ya yaptığı ziyarette «gerekli desteği» elde eden Abba Eban, İsrail müdahalesinin bir gün meselesi olabileceğini açıklamıştı: «Müdahalenin zamanı, ne ayla, ne de haftayla hesaplanmamalıydı.»

Öte yanda emperyalist ve siyonist propaganda tezgahcıları, Batı kamuoyunu şartlandırmak için İsrail'deki hazırlıklara paralel olarak, çabalarını artırıyordu. Bu propaganda özellikle halkın büyük çoğunluğunun savaştan çok barıştan yana olduğu Fransa'da sürdürülüyordu. Bu sağlıklı duygular, saptırılacak ve bile isteye tam karşıt bir davanın hizmetine koşulacaktı. Kamuoyunun büyük çoğunluğunun İsrail'in gerçek tarihinden ve Ortadoğu'daki temel sorunlardan habersiz oluşu, milyonlarca Yahudinin Nazi Almanyası tarafından «öldürülmesi» olayına yapılan atıflar, Gaullist iktidarın kontrolu altında bulunan yada

bulunmayan burjuva haber organlarının, bazı Arap yöneticilerinin ve propagandacılarının sorumsuz çıkışları, sorumlulukların tersine çevrilmesinde, İsrail lehine kayıtsız şartsız bir akımın yaratılmasında yardımcı olacaklardı. Garip bir karışım, isterik bir atmosfer içinde faaliyet halindeydi: Özellikle Nazizmin İsrail asıllı gerçek kurbanları yanısıra bir zamanların Nazi işbirlikçileri, Yahudi düşmanları, Arap düşmanları, Faşist O.A.S.(*) aşırılarıyla diğer sömürge savaşı taraftarlarının yer aldığı bir cephe teşekkül ediyordu. Sol entellektüeller, Jean - Paul Sartre'la birlikte, işi «İsrail'in açık barış isteği ve soğukkanlı davranışları» konusunda teminat vermeye kadar götürmekle kalmamışlar, İsrail Devletini «Varlığı tehdit edilen tek ülke» olarak nitelendirmişlerdi.

İsrail'le anlaşmazlığa konu teşkil eden sorunların politik metodlarla çözümü yönünde mücadele eden tek parti, yine Komünist Partisi'ydi. İsrail Komünist Partisi'nin politik bürosu, 26 Mayıs'ta İsrail halkının çıkarları ve barış adına şu çağrıyı yapıyordu: «Biz Arap halklarına karşı emperyalizmin yanında değil, Arap halklarının yanında emperyalizme karşı olacağız.» Bu, partinin çok sayıda yürekli militanını baskıya maruz bırakacaktı.

Siyonist birlik yeniden sağlanmıştı. Çatışmanın arifesinde, Mısır'ın şikayetinin Güvenlik Konseyi'nde tartışıldığı sırada, İsrail bakanlarının çoğu yıkıcı bir darbenin vurulmasından söz ediyorlardı. Dayan, İsrail'in tek başına savaşacağını ihsas etmişti. Ama askeri potansiyelin güçlendirilmiş olmasından memnuniyet duyuluyordu.

Bu silahlar nereden geliyordu? Amerikan ve İngiliz üslerinden ne gibi transferler gerçekleştirilmişti? Federal Almanya sadece gaz maskesi vermekle mi yetinmişti? Bu

(*) **O A S, Cezayir'in bağımsızlığa kavuşma yolunda olduğu sıralarda «aşırı» uçlar tarafından Fransa'da kurulan ve çeşitli tethiş faaliyetleri gösteren gizli teşkilat. (Ç. N.)**

teçhizatın taşınmasında Yunanistan'ın ne rolü olmuştu? Bütün bunlar bir gün ortaya çıkacaktı. Buna karşılık İsrail uçaklarının malzeme ikmali için Fransa'ya geldikleri ve Fransız «Gönüllülerinin» İtalya yoluyla İsrail'e «Mirage» uçakları teslim ettikleri biliniyordu. (Le Figaro, 15 Haziran; Le Monde 21 Haziran.)

Ayrıca gazeteler, gerektiğinde İsrail'in yararlanması için, Hollanda'ya yedek parça sevkedildiğini bile yazıyorlardı. (Le Monde, 14 Haziran). Pompidou, U.N.R. 5. Cumhuriyet milletvekilleriyle 7 Haziran'da yaptığı konuşmada, bizzat, silah satışlarının çatışma öncesi hissedilir bir biçimde arttığını teslim ediyordu. (Paris - Presse, 8 Haziran).

Bu kriz, Fransız emperyalizmini tedirgin ediyordu. 24 Mayıs'ta Bakanlar Kurulu, B.M. «Barış Gücü» askerlerinin çekilmesini yasalara uygun bulduğunu ve Statüko konusunda 1950'de varılan üçlü karara dönüşün, günün gerçekleriyle bağdaşmayacağını açıklıyor, dört büyük devletin toplanmalarını teklif ediyordu. Bununla birlikte, Tiran Boğazı'nın kapatılmasıyla ilgili endişelerini de belirtiyordu. Uzun süredir hükümetin yakın kontrolü altında bulunan radyo ve televizyon, Ortadoğu'daki gerilimin tek kaynağı olarak Tiran Boğazı sorununu göstermekle, kamuoyunu, «İsrail'e karşı Arap tehdidi» mitosuyla şartlandırıyordu.

Sovyetler Birliği'nin pozisyonu, bir prensip pozisyonuydu. Sovyetler Birliği Hükümeti'nin 23 Mayıs tarihli açıklaması, İsrail Hükümeti'nin ardındaki direkt yada dolaylı desteklerden söz ediyordu. Aynı açıklama, Sovyetler Birliğinin, sınırlarına yakın bir bölgede «halkların meşru hakları» temel ilkesi çerçevesi içinde barışın korunması yönündeki hayati çıkarlarının da altını çiziyordu. Sovyetler Birliği, sonuç olarak, Arap devletleri ve barışa bağlı öbür devletlerle birlikte, her türlü saldırıya karşı çı-

kacağını açıklıyordu. Ertesi gün ise Güvenlik Konseyi'nde 6. Filo'nun Akdeniz'den geri çekilmesini talep ediyor, Tiran Boğazı'nı zorlamak için bir müdahalenin tehlikeli olabileceği konusunda «denizci ülkelerin» dikkatini çekiyor ve böylece de İngiltere ve Birleşik Amerika'nın yalnız kalması yönünden katkıda bulunuyordu. Ne var ki, İsrail yöneticileri, Mısır şikayetinin Güvenlik Konseyi'nde yeniden görüşülmeye başlamasından birkaç saat önce çatışmayı başlatacaklardı.

Bir gün öncesi bir kurnazlığa başvurulmuş, kısmi seferberlik ilan edildiği sanısı uyandırılarak, gerek dünya kamuoyunun, gerekse rakibin uyutulması sağlanmıştı. Gerçekte ise, gece ihtiyatlar silah altına çağrılmış, Gazze yakınındaki kibutzlarda bulunan halk sığmaklara yerleştirilmiş ve büyük puntolarla «Mısır İsrail'e saldırdı» manşetli gazeteler hazırlanmıştı. Bir kaç saat sonra da Eşkol, «Nasır'ın meydan okumasına cevap verildi» demekte sakınca görmeyecekti. İsrail'de başlatılan savaşın derhal durdurulmasını ve İsrail ordusunun mütareke hatlarının gerisine çekilmesini isteyen tek parti, Komünist Partisi oldu. İsrail Haber alma servisleri ile CIA'nın ortak çalışmaları, İsrail Genelkurmayı'na düşmanın durumu hakkında tam bilgi temin etmişti: Düşmanın savunma yapısı yeterli olmaktan uzaktı. (Bu durumda bu yapının saldırgan nitelikte olduğu iddialarının yersizliği daha da iyi anlaşılmaktadır). Arap askeri yönetimi çok sayıda yeteneksiz unsurla yada ülkenin ilerici ülkelere yönelmesine karşı olanlarla doluydu. Sürprizden de yararlanan ilk darbe kesin olmuştu. Mısır, Suriye ve Ürdün'ün hava savunması, yerdeyken, ortadan kaldırılmıştı.

İsrail ve müttefikleri arasındaki gizli anlaşma, ortak hedeflere varmak için aralarındaki görev taksimi, aynı gün ivedilikle toplantıya çağrılan Güvenlik Konseyi oturumlarında gün gibi ortaya çıkacaktı. Hindistan tarafından des-

teklenen Sovyetler Birliği, ateşin derhal kesilmesi ve 4 Haziran'daki sınırlara dönülmesini öngören bir teklif getiriyordu. Birleşik Amerika ve İngiltere «Düşünce, söz ve eylemde tarafsız oldukları» konusu üzerinde ısrar ediyorlardı. Oysa bunu yaparken asıl amaçları, İsrail'in programını gerçekleştirmesi için zaman kazanmaktı. Nitekim Güvenlik Konseyi ancak ertesi gün, 6 Haziran gecesi (Orta - Doğu saat farkı hesaba katılırsa, 7 Haziran) ilk etap olarak «ateşin derhal kesilmesine» ve (...) «her türlü askeri hareketin durdurulmasına» oybirliğiyle karar verecekti. Ne var ki, İsrail'in buna aldırdığı yoktu; harekata devam ediyordu. Ürdün, ateşkesi kabul etmesine rağmen, 7 Haziran'da Şeria'nın batısındaki toprakların elinde kalanını yani beşte dördünü de kaybediyordu. Aynı gün Sovyetler Birliği İsrail'i uyarıyordu ve Güvenlik Konseyi'nin yeniden toplanarak saat 21'e kadar ateş - kes çağrısı yapması gerekiyordu. Suriye 6 ve 7 Haziran'da İsrail topraklarına girme teşebbüsünde bulunuyordu. 8 Haziran'da B.A.C., sonra Suriye ateş - kes'i kabul ediyorlardı. Ama İsrail harekatını sürdürüyor, Sina'nın kalan bölümünü yani üçte ikisini de ele geçiriyordu. Aynı gün Birleşik Amerika, saldırganı suçlayan ve mütareke sınırlarının gerisine çekilmesini talep eden bir Sovyet karar suretine karşı çıkıyordu. Ertesi gün İsrail Suriye topraklarına giriyordu. Harekat, karşılaşılan idrenç ve Mareşal Tito'nun da katıldığı Varşova Paktı üyesi Sosyalist Devlet başkanlarının da uyarıları ile ancak 10 Haziran'da sona erecekti. Uyarı ayrıca, Moskova'daki İsrail Elçisi'ne de, bir kez daha tevdi edilecekti.

Ertesi günden itibaren Dayan, İsrail'in işgal ettiği toprakların ilhakından söz ediyordu. Dayan'a göre, İsrail Filistin topraklarının tümünü (Kudüs, Gazze Şeridi, Şeria'nın batısındaki topraklar) kendi topraklarına katacaktı. Sina, Tiran Boğazı gerisindeki Şarm el Şeyh ve Suriye'-

nin Golan tepeleri ise mümkün olduğu kadar uzun süre işgal altında tutulacaktı.

Ben Gurion, çekildiği köşesinden, «Eski Yahudi topraklarının» geri alındığından söz ediyordu. Psikolojik baskılar ve şiddet hareketleriyle yeniden hızlanan göçe ve göçün kurbanları mültecilere gelince, Dayan, «Bunların İsrail'de kalmaları ve Yahudilerle kaynaşmaları söz konusu değildir. İsrail'in tümü katıksız bir Yahudi devleti istemektedir» diyordu. Arap devletleriyle sadece direkt ve ayrı ayrı görüşmeler kabul edilecekti. Arada bir de İsrail ve bazı Arap devletlerini kapsayacak bir «Federasyon»dan da sözediyordu.

Bütün bunlar, Avrupa Sosyalist ülkelerinin devlet başkanlarının uyarısının gerçekliğini kanıtlıyordu: «Arap topraklarının İsrail birlikleri tarafından işgali, sömürge rejiminin yeniden kurulmasında kullanılacaktır.» Sosyalist ülkeler, o günden itibaren, Romanya dışında, Tel - Aviv'le ilişkilerini kesmişlerdi.

Gerçekte bu saldırıda, İsrail - Arap çatışması özgül çerçevesinden taşan ve uluslararası alanda ve dünya barışı için ağır sonuçlar verecek olan yeni veçheler bulunmaktadır. Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı görevlilerinden biri aşağıdaki açıklamayı yaparken topyekun strateji ile sömürge sorunu arasındaki ilişkileri apaçık ortaya koyuyordu: «Gösterdiğimiz çaba ve yatırdığımız para hesaba katılınca, İsrail'in Amerika için Ortadoğu'da yaptıklarını, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana dostumuz yada müttefikimiz oldukları ididasında olanlardan hiçbiri, hiçbir yerde yapmamışlardır.»

Emperyalistlere göre, Kahire ve Şam'daki ilerici rejimlerin yıkılması sadece ertelenmiştir. Emperyalistler, 1956 Süveyş harekatı yada Vietnam'daki gibi ortak bir biçimde değil, İsrail aracılığı ile hareket etmişlerdi.

Üstelik uluslararası ahlak bakımından bir alçaklık

olan İsrail saldırısı, devletlerarası ilişkilerde «iç darbe» metodlarının kullanılması deneyini de temsil ediyor ve bu hüviyetiyle de, özellikle Avrupa'da en saldırgan emperyalist çevrelerinin ilgisini çekiyordu. William S. Schlamm, Welt Am Sonntag'ta (11 Haziran) şunları yazıyordu. «Savaşlar... her zamandan daha fazla bir politik amaç durumundadır. İsrail'in tutumu, bir 'önleyici' davranış karşısında duyulması moda haline gelen korkuyu neredeyse sıfıra indirmiştir. Saldırgan tutum, ihtiyatlı olunması tehdidi savuran dev ülkeleri elleri böğründe bırakan tek yol olduğunu göstermiştir...» (Yazar bu dev ülkenin Sovyetler Birliği olduğunu belirtiyor.) Ve nihayet; «İsrail saldırısı 'Kuvvet politikasının' savaş tehlikesini azalttığının kesin kanıtını vermiştir» diyordu.

Waldeck Rochet, 11 Haziran'da Saint Etienne'de «iki savaş arasında yakın ilişki mevcuttur» diyordu. (Ortadoğu - Vietnam). Hanoi'nin merkezinin 26 Mayıs'tan itibaren durdurulan bombardımanının 10 Haziran'da yeniden başlatılması, bu ilişkinin varlığını doğruluyordu. Birleşik Amerika, Sovyetler Birliği tarafından toplantıya çağrılması teklif edilen Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun toplanmasını önlemek için çaba gösteriyordu. Ne var ki, üye devlelter arasında İsrail'den başka taraftar bulamayacaktı. General de Gaulle 21 Haziran'da olumlu bir açıklama yapıyordu; Vietnam'daki Amerikan müdahalesi ile «Ortadoğu»daki savaş arasında direkt bir bağ kurarak çatışmayı başlatan İsrail'i mahkum ediyor ve askeri harekatla gerçekleştirilen sınır değişikliklerinin hiçbirinin kabul edilemeyeceğini bildiriyordu.

Ancak, Birleşik Amerika, müttefikleri ve kontrolü altında bulunduğu ülkelere, saldırganı mahkum edecek, onu çekilmeye ve kurbanlarını tazmine zorlayacak mutlak çoğunluğun sağlanmaması için bütün ağırlığıyla baskı yapacaktı.

Müttefiklerinin desteğinden cesaret alan İsrail, 27 Haziran'da Kudüs'ün Ürdün'e ait bölümüne elkoyuyordu. 4 ve 14 Temmuz'da olmak üzere, iki kez, 99 devlet bu davranışa karşı çıktılar. Güvenlik Konseyi, 14 Haziran'da yeni mültecilerin yerlerine dönüşü lehinde oy kullanmıştı. Genel Kurul, Temmuz sonunda tatile girdiğinde, sorunun çözümü için Güvenlik Konseyi'ni görevlendirmişti.

7 1967'den Buyana Gelişmeler

■ *Arap Ülkelerinin İç Evrimi*

Sonuca bağlanan 1967 Mayıs - Haziran krizi ve Altı Günlük Savaş, İsrail'in siyonist yöneticilerin bu bütün içinde belli ölçülerde bir otonomiye sahip bulunmalarına rağmen, emperyalizmin saldırgan «Topyekun stratejisinden» ayrılmıyordu.

Söz konusu olan, verdikleri örneklerle bölgede emperyalist çıkarlar için tehlikeli sayılan Birleşik Arap Cumhuriyeti ve Suriye'deki ilerici ulusal rejimlerin yıkılmasıydı. Birleşik Amerika, İngiltere ve Federal Almanya, bu yıkılmanın Arap ülkelerinde zincirleme bir reaksiyona yolaçacağını umuyordu. Bu ise onlara yerli gerici unsurların da desteğiyle ekonomik ve stratejik önemi bilinen bir bölgenin yeniden kontrol altına alınmasını yada bu kontrolün geliştirilmesini sağlayacaktı.

İsrail'e müdahalesi için -ki bu müdahale kamuoyunun dikkatini gerçeklerden saptırma avantajı sağlıyordu- Filistin sorununun şu yada bu biçimde siyonist yayılma yönünden çözümü türünden bir prim tanımak gerekiyordu. Bu konuda, gerektiğinde, bir başka müttefiki, Ürdün monarşisini feda etmekte tereddüt edilmemeliydi. Ne var

ki bu, ilgili emperyalist güçlerle öteki gerici Arap ülkelerinin arasını ciddi olarak açmadan gerçekleştirilmeliydi.

Öte yanda saldırgan topyekün stratejide, bir yıldırım savaşı sonunda oldu - bittiye getirilen durumun, o anda elde edilen sonuçların dışında, süreklilik kazanacak biçimde somutlaşması son derece önemli idi. 1967 Haziran savaşından iki yıl sonra bu konuda toprakla ilgili olarak hiç bir şey değişmiş değildi. Ama hiç bir şey de süreklilik kazanacak bir biçimde somutlaşmamıştı. İsrail'in Mısır, Suriye, Ürdün'ü askeri, ekonomik ve insan hayatı olarak ağır kayıplara uğrattığı yadsınamazdı. İsrail ordusunun işgal ettiği kilit noktalar da stratejik açıdan kendi içinde tutarlıydı. Ne var ki, emperyalistler istedikleri sonucu elde edememişlerdi. Hedef olarak alınan Mısır ve Suriye rejimleri devrilmemişti. Bu rejimler o günden bu yana yeniden güç kazanmışlardı. Bu durum, Ürdün'ü de direnmek için cesaretlendirmişti. Hedef olarak alınan rejimlerin tutunması, direnci ve iç cephelerini güçlendirmeleri, Araplara yeniden politik avantaj sağlıyacaktı.

■ *Mısır*

Saldırıya uğrayan üç ülke arasında, en önemli askeri kayıp Mısır'ın payına düşmüştü. Bu, Arapların uğradığı toplam kaybın onda yedisine, Mısır'ın askeri potansiyelinin ise %80'ine tekabül ediyordu. Buna düşmanın doğu kıyılarını tutması nedeniyle çalışamaz duruma gelen Süveyş Kanalı'ndan elde edilen gelir kaybı ile turistik kaynaklarda görülen düşme de eklenmek gerekiyordu. Sina petrolü hariç (1966 üretiminin %40'ı) toplam kayıplar 475 milyon Mısır lirası(*) tahmin ediliyordu. Bu miktar 1967 - 1968 bütçesinde öngörülen yatırım miktarına eşitti. Demek ki durum, nüfusun hızla arttığı ve 23 Temmuz 1952 Devrimi'nden bu yana elde edilen büyük gelişmelere rağ-

(*) **F. J. THIERRY, Le Monde, 3-4 Eylül 1967**

men hayat seviyesinin henüz düşük olduğu, işsizlik sorununun da sürüp gittiği Mısır gibi bir ülke için son derece kritikti.

Üstelik Sina'dan gelen 35.000 mülteci ile İsrail'in öldürücü saldırıları yüzünden Kanal bölgesinde oturan 210.000 kişilik nüfusun ülke içine göçleri gerekiyordu. Emperyalistler bütün bunlardan ciddi politik güçlüklerin doğacağı hesabında idiler. 9 ve 10 Haziran 1967'deki Mısır kitle gösterileri, halkın, ne bahasına olursa olsun, direnmeye kararlı olduğunu kanıtlıyordu. Halk gösterileri Nasır'ı istifasını geri almaya ikna etmiş ve emperyalizmle uzlaşmaya yönelen unsurların yolunu kesmişti. Nasır'ın desteğiyle basında ve Arap Sosyalist Birliği'nde girişilen geniş ve özgün tartışma, bu kararlılığı doğrulayacaktı. Mareşal Amr'ın 27 Ağustos 1967'de girişeceği bir darbe teşebbüsü, yaratılan bu dayanışma atmosferinin de yardımıyla kolaylıkla bertaraf edilecekti.

İlk önce bir Ulusal Birlik Hükümeti kuruldu. 26 Temmuz 1967'den itibaren ilk olağanüstü hal tedbirleri kararlaştırıldı: Büyük yapımlar ve maden kaynakları çalışmalarına öncelik tanınmakla birlikte, yatırımlar üçte bir oranında indirilecek, hayati önemde olmayan maddelerin ithalatı kısıtlanacaktı. Yüksek maaşlar, çeşitli imtiyazlar indirime tabi tutulacak, en az para alan emekçilerin lehine olarak yeni bir vergileme uygulanacaktı. Kaynaklarla ilgili kayıplar böylece karşılanmış olacaktı. Ağustos sonunda Hartum'da toplanan Arap kral ve devlet başkanları konferansında Mısır, petrol monarşilerinden saldırıyı destekliyen ülkelere petrol satışının yeniden başlatılması karşılığında 95 milyon Mısır lirası elde edecekti. Bunun yanısıra Mısır, saldırıya uğrayan ülkelere yapılacak yardımın şeklini Budapeşte (Temmuz 1967) ve Belgrad (Eylül 1967) konferanslarında inceleyen Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist ülkelerden son derece önemli yardımlar da

sağlayacaktı. Bu arada, ödenmesi gereken borçlar da ertelenecek, yeni ticari anlaşmalar imzalanacaktı.

Bu iki yılın bilançosu, çeşitli bakanlıkların raporlarına göre, başlangıçtaki durumla kıyaslandığında, olumlu idi. Mısır, Sovyetler Birliği'nin yardımı ile ordusunu yeniden düzenlemişti. 1968 yılı sonunda Mısır Ordusu kapasite bakımından olduğu gibi, nitelik açısından da 1967 Haziran'ındaki durumuna kıyasla, daha yüksek bir düzeye ulaşmıştı. Öte yandan Mısır, Uluslararası Para Fonu ve benzeri kuruluşlara olan borçlarını vadelerinde ödeyerek, ödeme yeteneğini gösterecek ve bu kuruluşlardan yeni krediler talep edecekti.

Böylece 1968 - 1969 yatırımları üçte bire yakın bir oranda artırılacaktı. Elbette ki, bu ikinci beş yıllık planda yer alan tasarılara kıyasla azdı. Ulusal gelir önceki yıllarda görülen %6 ila 7 oranındaki artışlara karşı 1967-1968 yıllarında sadece %1'lik bir artış göstermişti. Bununla birlikte, çok sayıda tasarı gerçekleştirilmişti. Endüstri üretimi aynı yıl öngörülen %11 oranı yerine (elektrik hariç) % 8'lik bir artış kaydetmişti. Ama 1968 - 1969 yılının ilk dört ayından itibaren bu gelişme %13,5'e ulaşmıştı. (Yıl için öngörülen %13'tü). Ayrıca yeni petrol bulma ve işletme yönünde önemli çabalar gösteriliyordu: Mısır'ın 1970'te en az 25 milyon ton petrol üreteceği hesaplanmaktadır. Bu ise, ülkeye yeni bir gelir kaynağı sağlayacaktır. Ekonomik yönelim bugün yeni tartışmalara konu teşkil etmektedir. Bu çabalar ülkede politik hayatın demokratik düzeye çıkarılması çabalarıyla birlikte yürütülmektedir.

İç cepheyi güçlendirmek, çeşitli sorunlara çözümyolu bulmak amacıyla girişilen tartışmaların yanısıra, bazı askeri şeflerin ihmal yada ihanetleri dava konusu olmuştu. 1968 Şubatında verilen ilk kararları izleyen halk gösterileri, 1968 Martı sonunda sola daha açık bir hükü-

metin kuruluşunda rol oynayacaktı. Büyük bölümüyle Arap Sosyalist Birliği'nin rolü ve yapısı üzerine yapılan tartışmalar, Başkan Nasır'ın 30 Mart 1968'de referanduma sunduğu programla ilk meyvasını verecekti. Bu programın askeri, ekonomik, politik ve diplomatik alandaki bellibaşlı yönelimleri, 2 Mayıs 1968'de Mısır halkı tarafından onaylanacaktı.

Daha sonra Arap Sosyalist Birliği'nin bütün kademelerinde, derece derece Ulusal Kongre'ye kadar uzanan seçimler yapıldı. Bu seçimler tabandaki ve öbür kademelerdeki yönetimde değişikliklere yolaçtı. 23 Temmuz 1968' de ilk toplantısını yapan Kongre, Sosyalist Birliği Başkanlığı'na Cemal Abdülnasır'ı seçti. Altı yıl için seçilen bu kongre, Birliğin 9 Mayıs'ta onaylanan yeni statüsüne uygun olarak, iki yılda bir toplanıyordu.

Kongre, Başkanı ve Merkez Komitesini seçiyordu. Merkez Komitesi ise başkanın da katıldığı 20 üyelik yüksek icra komitesini seçiyordu. Bu seçimler Eylül ve Ekim sonunda yapılmıştı. Kongre 30 Mart 1968 programını temel alarak bir anayasa tasarısı hazırlamakla görevlendirilmişti. Tasarı referanduma sunulacaktı.

Aynı programın öngördüğü yasama seçimleri yapılmıştı. Başkanlık seçimleri de öngörülmüştü. Yeni Ulusal Meclis ilk kez 20 Ocak 1969'da toplandı. Mart programına göre Meclis, parti tarafından saptanan politikayı uygulayan devlet organlarından biriydi. Sendikaların olduğu gibi, gençlik kuruluşlarının da, her kademesinde seçimler öngörülmüştü. Kongrenin teşebbüsü ile Ulusal Savunma Halk Milislerinin kurulması ile ilgili yasa, Ocak 1969'da yürürlüğe girdi. Böylece Mısır, bugün hiçbir zaman ulaşamadığı bir politik düzeye varmıştı. Bu evrim, «merkez» ve «sol» diye adlandırılan akımlar lehine olmuştu. Muhafazakarlar ve karşı - devrimcilerden yana olanlar ise zararlı çıkmışlardı.

Nitekim Mısır, 1968 Kasımında, bazı kışkırtıcı gerici ve aşırıların öğrenci hareketlerini kullanarak yarattıkları krizi, bir kez daha, atlatacaktı.

■ *Suriye*

Suriye'de «iç cephe» ile ilgili tartışmalar sürüyordu. Ne var ki, bu, Mısır'a göre farklıydı. Saldırıya uğrayan üç ülke arasında Suriye en az zarar göreni idi. Bununla birlikte, Suriye - İsrail arasındaki mütareke hattı boyunca inşa ettiği pahalı savunma tesisleriyle Şeria'nın bazı kollarının kontrolünü ve Suudi Arabistan - Amerika petrol boru hattının bir kısmını kaybetmişti. Öte yanda Golan bölgesindeki 116.000 Suriyeli mülteci (bölge nüfusunun hemen tümü) 1948 - 1959'dan bu yana ülkede barınan 135.000 Filistinliye katılmıştı.

Haziran'da savaş bütün hızıyla sürüp giderken, en seçkin birliklerin başkentte tutulması, başarısı İsrail radyosu tarafından biraz erken ilan edilen Albay Hatum'un darbesini önleyecekti. Ülkenin savunma kapasitesi, Mısır'daki şartlara yakın bir biçimde yine Sovyet yardımıyla yeniden kurulmuştu. Ekonomik planda beş yıllık kalkınma programının sürdürülmesi karara bağlanmıştı. Ne var ki, büyük yapımlara öncelik tanınacaktı. Lazkiye - Halep - Kamaşliyeh demiryolu yapımı sürüyordu. Fırat üzerindeki Tabakah'la 1968 Şubatında sağlanan demiryolu bağlantısı, Sovyetler Birliği'nin yardımıyla gerçekleştirilen büyük barajın yapım çalışmalarını hızlandırmıştı. (Yılda 1.500.000 kw/s; 640.000 ha toprak sulanması.) Tartus limanının genişletilmesi çalışmaları sürdürülüyordu. Gerçekleştirilen tasarılar arasında en önemlisi Suriye petrollerini (tamamen millileştirilmiştir) denize ulaştıran boru hattıydı. Boru hattının yılda 8 milyon ton petrol nakledeceği hesaplanıyordu. 4 Temmuz 1968'de bu petrolün ticari hale getirilmesini, delme ve pompalama alanlarını kapsayan teknik yardım konusunda Cezayir'le bir protokol

imzalanmıştı. Bu konuda ilk teslimat İtalya'ya yapılmıştı. Önceleri kararsız davranan Fransa da, çok geçmeden, petrol karşılığında bazı yapım çalışmaları ve ihracat için Suriye ile olan işbirliğini artıracaktı. (Şam Havaalanı yapımı, şehirlerarası yol, Someca traktörleri montaj fabrikaları v.b.)

Bununla birlikte, plan uygulanmasının koordinasyonunda bazı güçlükler yok değildi. Bu konuda, özel bir komisyon kurulmuştu. Şu yada bu tasarının gerçekleşmesi halinde işsizliğin yaratılmaması için işgücünün düzenli dağılımını sağlamak ise ayrı bir sorun ortaya çıkarıyordu. Millileştirilmiş kesimle kooperatif kesimindeki verimlilik ve yönetime ilişkin sorunlar da tartışma konusu teşkil ediyordu. İktidarda bulunan Baas Partisi'nin sol kanadının yönetici rolü, öbür partilerin kararlardaki yeri, tabandaki emekçilere tanınacak teşebbüs özgürlüğünün derecesi, daha geniş tartışmaların çerçevesi içinde giriyordu. Suriye Komünist Partisi Merkez Komitesi 1967 Temmuz ortalarından itibaren ülkenin ilerici yöneliminin güçlendirilmesinden yana olduğunu açıklıyordu. Komünist Partisi'ne göre «Bu yönelim iktidarda olduğu gibi, işçi sendikaları hareketlerinde ve diğer halk örgütlerinde varlığını duyurmalıydı...»

17 Eylül 1967'de Partinin Ulusal Sekreteri (Araplararası) Attasi tarafından açıklanan Baas Olağanüstü Kongresi Deklarasyonu, «Devrimci politik yönetimin bütünlüğünün temel bir gereklilik» olduğunu belirtiyor, «çalışma metodlarının yeniden gözden geçirileceğini» söyledikten sonra, «emekçi ve üretici halkın bütün kesimlerini kapsayan halk kitle örgütlerine dayanarak, emekçi halk kitlelerinin ve tüm ilerici unsurların ulusun korunması ve savunulmasına katılmasını sağlamak konusunda «kararlılığını açıklıyordu.

Ulusal savunma komitelerinin kurulması, eli silah tu-

tan bütün yurttaşlara açık «Halk Ordusu»nun geliştirilmesi kararlaştırılmıştı. 28 Eylül 1967'de Zuayen Hükümeti, Suriye Komünist Partisi'nin de onayı ile, komünist bakanı yerinde bırakarak, diğer ilerici güçleri de kapsıyacak biçimde genişletiliyordu. Daha önce saf dışı bırakılan bazı subayların orduya yeniden alınmasını öngören bir hareket güç kazanıyordu. Ordunun subay ihtiyacı bunu gerekli kılıyordu.

5 Haziranın ilk yıldönümü münasebetiyle Suriye Komünist Partisi gerçek bir ilerici ulusal cephenin kurulması yönündeki çağırısını tekrarlıyordu. İlkbaharda ve yaz aylarında ilerici sosyal güçler lehinde bazı tamamlayıcı adımlar daha atılmıştı; (Yeni iş kanunu, mahalli idareler kanunu tasarısı, geçmişe oranla daha demokratik sendika seçimleri). Bununla birlikte 1968 Eylülünden itibaren Baas bir krizle karşı karşıya kalacaktı.

Irak'ta 17 Temmuz 1968 darbesinden sonra iktidara gelen sağcı Baas Partisi, Ortadoğu politik gelişmesinde yeni bir Baasist eğilimin ortaya çıkmasına yolaçmıştı. Bu eğilim de, tıpkı birincisi gibi, Araplararası bir yapıya sahipti. 1966 Şubat'ında Suriye'de iktidardan uzaklaştırılan çok sayıda yönetici bu Araplararası yönetimde yeralmışlardı.

Eylülde toplanan Suriye Baası Bölgesel Kongresi'nde bu eğilimler sınıfsal bir temel üzerinde billurlaşmaya yolaçacaktı. Ekonomik ve sosyal gelişme yönündeki giderleri, askeri çabalar lehine kısıtlamak isteyen bir çoğunluk teşekkül etmişti. Bunlar silahlanma konusunda Sovyetler Birliği dışındaki kaynaklara, özellikle Fransız emperyalizmine -ki bunlar Fransa'yı bu gözle görmüyorlardı- başvurulmasından yana idiler. Nitekim kalkınmanın bazı kesimleri, özel şirketler dahil, Fransız şirketlerine bırakılacaktı. Buna karşılık kısa bir süre sonra Şam'da toplanan Baas X. Ulusal Kongresi'nde (Araplararası) çoğunluk

IX. Olağanüstü Kongresi'nin temel yönleri lehinde oy kullanacaktı. Kongre ilerici nitelikteki sosyal ve ekonomik değişimlerin askeri kapasitenin güçlendirilmesi çabalarıyla birlikte götürülmesi gereği üzerinde ısrar ediyordu. Kongre ayrıca, halk kitlelerinin kurtuluş savaşına ancak, somut olarak savundukları şeyler hakkında açık bir görüşe sahip oldukları ölçüde katılacağının da altını çiziyor. Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerle ilişkileri güçlendirmenin gerekliliğini bir kez daha belirtiyordu. Öte yandan Üçüncü dünyanın dost ülkeleriyle olduğu gibi, öbür ilerici ülkelerle temasların arttırılması da öngörülüyordu.

Bu arada 29 Ekim'de Cumhurbaşkanı ve partinin genel sekreteri (Araplararası) Attasi'nin yönetiminde yeni bir hükümet kuruldu. Suriye Komünist Partisi'nin seçtiği bir Merkez Komitesi üyesi, iki eğilimin temsilcileri yanında, hükümette yeraldı. Gizli bir biçimde süren kriz, Şubat ayında patlak verdi. 28 Şubatta hükümet lağvedildi. Savunma Bakanı Hafız Esad bir başka hükümetin tayin edileceğini açıkladı. Her an askeri çatışmadan korkuluyordu. Genelkurmay Başkanı General Tlas'ın etkisiyle Irak kuvvetleri Suriye - Irak mütareke sınırında harekete hazır bir duruma getirilmişlerdi. Nasır ve Bumediyen müdahale ettiler, Suriye Komünist Partisi iki eğilimle de temas kurarak görüşmeye yolaçacak bir uzlaşma yönünde çabalar sürdürüyor, Suriye vatansever ve emekçilerini ülkenin ilerici yönelimini sürdürmesi ve elde edilenin kaybedilmemesi konusunda kararlı bulunduklarını belirtmeye çağırıyordu. Birbirlerine muhalefet eden insanlar arasında bulunan vatanseverlerin sorumluluk duyguları son derece ciddi bir krizin atlatılmasını mümkün kılacaktı. Baas'ın 20 - 24 Mart 1969'da toplanan 4. Bölgesel Olağanüstü Kongresi bir uzlaşmaya varacaktı. Kongrenin 5 Nisan'da açıklanan tavsiyeleri arasında, Baas'ın Suriye içindeki ve dışındaki eğilimlerinin belirtilmesi yolunda ça-

ba göstermesi yanısıra, ülkenin geçici bir anayasaya ve seçilmiş bir meclise sahip olması için uzak olmayan bir tarihin tesbiti ve namuslu vatanseverlerle ilericilerin birleşecekleri bir zeminin araştırılması yeralıyordu. Dış politikanın büyük yönelimlerinde, hiç değilse temelde, değişiklik olmamıştı.

■ *Ürdün Olayı*

Birleşik Arap Cumhuriyeti ve Suriye'deki(*) ulusal ilerici rejimlerin yerlerinde kalmaları ve durumlarını daha da güçlendirmeleri Ürdün monarşisine direnme cesareti vermişti. Bu, İsrail'i umduğu parsadan, yani Filistin sorununun siyonizmin çıkarlarına uygun bir İsrail - Ürdün arası çözümünden yoksun bırakmıştı. İki devletin de dizginleri Birleşik Amerika, İngiltere ve Federal Almanya'nın elindeydi. Ürdün'ün başına gelenler genç devletlerin emperyalistlerle olan ittifaklarına ne derece güvenle bakabileceklerini gösteriyordu.

Saldırıya uğrayan üç ülke arasında en çok zarar gören Ürdün olmuştu. Askeri kayıplardan ayrı olarak Şeria'nın batısındaki toprakların İsrail tarafından işgali ülkeyi en verimli tarım bölgelerinden, endüstri kuruluşlarının yarıdan fazlasından, ticari kuruluşlarının yine yarıdan fazlasından ve en önemlisi turizm kaynaklarından yoksun bırakmıştı. 1965'te Şeria'ın batısındaki toprakların Ürdün'ün gayrisafi ulusal gelirindeki payı %38'di. İsrail'in, Aramco'nun Suriye'den geçen boru hattının bir kısmını kontrolleri altına alması, hattın daha önemli bir bölümü

(*) **U.N.R.W.A. Raporu, 15 Eylül 1968-13 Mayıs 1968'de Ürdün'deki Filistin mültecilerinin sayısını 724.000 olarak tesbit etmişti. (Toplamın %54'ü). Bu rakam Ürdün nüfusunun üçte birinden biraz fazlasına tekabül etmektedir. (Ürdün nüfusu: 2,000,000). Halihazırda işgal altındaki bulunan Şeria'nın batısındaki topraklarda 245.000 mülteci vardır. Ürdün'ün elinde kalan topraklarda bulunan mülteciler ve onlara katılan yeni göçmenlerin sayıları bugün nüfusun yarısını (739,500) teşkil etmektedir.**

topraklarından geçen Ürdün'ü, Suriye'ye kıyasla daha fazla zarara sokmuştu. Bellibaşlı ulaşım kaynakları ise 1968 Aralık ayı başlarında İsrail Hava Kuvvetlerinin saldırısına uğramıştı. Üstelik 1967 Eylülünde 666.000 Ürdün'lünün işgal altındaki topraklarda kalmaları yanısıra, işgal altındaki topraklardan kaçan bir kısım Filistin mültecisi dışında, 246.000 Ürdün'lü de Şeria'yı geçerek elde kalan topraklara göçetmişti. (Bunların 8.500'ü Gazze'den gelenlerdi.)

1967 Haziran'ından 1968 Haziran'ına kadar, Gazze dahil (47,000), mültecilerin gelişi hemen sürekli olmuştu. Nihayet İsrail'in 14 Şubat 1968 hava saldırısından sonra mütareke hattı boyunda topraklarını terkederek göçedenlerin sayıları 70.000'di. O günden bu yana gelenlerin sayıları ise bu rakamların üçte biri olarak hesaplanmaktadır. Terkedilen topraklar, Ürdün'ün en verimli bölümünü teşkil ediyordu. Üstelik bölgede toprağın yeniden değerlendirilmesi yönünde çalışmalar da sürdürülüyordu. Çok sayıda köylü toprak sahibi olmak üzereydi. Bu, durumun ne denli bir acıya ve sefalete yolaçtığını ve Ürdün'ün ne tür bir ağırlığın altında ezildiğini daha da açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

İsrail Hükümeti, genel politika gereği ve özellikle de iç ekonomik nedenlerle, Ürdün ürünlerinin Şeria'nın bir yakasından öbürüne geçmesini bazen serbest bırakıyordu. Ne var ki, İsrail bazen de bu serbestiyi birdenbire ortadan kaldırma kartını oynuyordu. Bu ise daha çok Şeria'nın batısındaki bölgenin pazarını alt - üst ediyordu. Bu yüzden eskiden Şeria'nın batısındaki topraklardan gelen ürünlerin şimdi ithal edilmesi gerekiyordu. Ancak bu ölçülü bir biçimde yapılıyordu. Nitekim ithalatın ihracatla karşılanması 1967'de 1965'tekine kıyasla farklı değildi (%20). Ayrıca Ürdün, İngiliz lirasının devalüasyonu yüzünden de önemli kayıplara uğramıştı. Ürdün 1968 Şu-

batında Sovyetler Birliği ile bir ekonomik işbirliği anlaşması imzalıyacaktı. Bu tarihten itibaren Birleşik Amerika ve Federal Almanya Ürdün'e karşı daha iyi davranmak zorunda kalacaktı. Emperyalistlerden, (özellikle Birleşik Devletler ve İngiltere) silah yardım talep edilmesi Ürdün cephesini güçlendirici bir unsur olarak görülmüyordu. Büyük yapım çalışmaları sürdürülüyordu. (Toprakların yeniden değerlendirilmesi, Akabe limanı yapımı, yol, demiryolu). Ne var ki, Ürdün Hükümeti olayların gidişini kontrol etmekteki girişimlerinde etkisiz kalıyordu. 1968'de elde edilen kredilerin ancak üçte biri kalkınmaya ayrılmıştı. Çoğu ekonomik kuruluşlar kapılarını kapatmışlardı. İşsizlik önemli düzeylere ulaşmıştı. Hayat pahalılığı savaşı izleyen yılda %12 oranında artmıştı. Büyük şirketler, büyük tüccarlar, toprak sahipleri, yönetimdeki adamları sayesinde spekülasyonlarını sürdürüyorlardı. O kadar ki, mültecilere yardım fonlarının büyük bölümünün har vurup harman savrulduğu dahi söyleniyordu. Vergi rejimi büyük şirketleri, büyük endüstri erbabını ve toprak sahiplerini haddinden fazla koruyordu.

Oysa 1968 Nisanı ortasında Amman'da kurulan geniş «Yurtsever Birlik» bildirgesinde, «Savaşın gerekliliğine uygun bir ekonomi politikası ve devlet mekanizmasından tüm kokuşmuş unsurların temizlenmesi» öngörülüyordu. 1956 - 1957 de kurulan ve Kral Hüseyin'in de desteğine sahip bulunan cepheden daha geniş olan bu «Cephe»nin ortaya çıkışı önemli bir olay olarak karşılanmıştı. Bu, 1967 Temmuzundan itibaren ülke çapında girişilen çabaların sonucuydu. Komünist Partisi'nin bu çabalardaki rolü önemli olmuştu. Daha önceki yıllarda öteki güçler gibi sınırlı olan ve baskı karşısında da çalışmalarını gizli sürdürmek zorunda kalan Komünist Partisi, işgal altındaki topraklarda üye sayısını artırmıştı. Bu artış Trans - Ürdün'de iki misli olmuştu. Eylül'de Şeria'nın

batısındaki bölgenin önde gelen şahsiyetlerinin, örgüt ve partiler temsilcilerinin girişimiyle bir anlaşmaya varıldı, «Saldırının Sonuçlarını Ortadan Kaldırma Cephesi» kurulmasını öngören bir ulusal bildirge yayınlandı. Bu cephe Şeria'nın batısında «Ulusal yönelim komiteleri» aracılığıyla önemli rol oynadı. Söz konusu komiteler, toplumun bazı katlarında, özellikle eşrafta beliren «müstevli ile işbirliği» akımına karşı çıktılar. Şeria'nın batısının Ürdün'e ait olduğunu savunarak 1967 Ağustosundan itibaren kitle savaşlarını geliştirdiler: Müstevli ile işbirliğine karşı çıkmak, Arap Kudüsü'nün İsrail'e katılması yolunda alınan karara ve işgale karşı genel grev, öğretim üyeleri ile öğrencilerin okul programlarının değiştirilmesine karşı girişikleri grev, Kudüs'te 2 Mayıs 1968'de düzenlenen askeri geçit resmini protesto amacıyla düzenlenen grev, işgal altındaki topraklarda sürdürülen baskı ve şiddete karşı hükümet ve uluslararası kuruluşlar nezdinde girişilen protestolar... Komitelerin faaliyetleri, Haziran'dan önce B.A.C. bünyesinde özerk bir statüye sahip bulunan Filistin kesimi Gazze'ye dek uzanıyordu. Komite bu bölgede de işgalci tarafından körüklenen göç akımını frenlemeye çalışıyor, kitle savaşının örgütlenmesi yolunda çaba gösteriyordu. Saldırının sonuçlarını ortadan kaldırmayı amaçlayan «Cephe», 1968 Mart'ında düzenlenen bir kongreyle «Arap Kudüsü'nün Korunması İçin Komite»yi kurdu. (O günden bu yana eski milliyetçi ve ilerici Konsey Başkanı Süleyman Nablusi'nin yönetiminde «Kudüs Kurtuluş Cephesi»). Amman'da bulunan bu komite, 5 Haziran 1968'de aynı şekilde yukarıda sözü edilen tema üzerinde uluslararası nitelikte bir gösteri düzenledi. Bununla birlikte, otoritelerle şu son derece önemli olan noktada bir anlaşmaya varılması mümkün olamadı: Bildirgenin ilkelerini uygulayacak bir Ulusal Birlik hükümetinin kurulması gerekliliği...

Bu, özellikle ülkenin işgal altında bulunmayan kesiminde, Filistin asıllı Ürdünlüler arasında daha önceki tarihlerde belirtilen bir akımın güçlenmesiyle sonuçlanacaktı. Bu akıma göre, politik, ekonomik ve sosyal sorunların çözümü Filistin sorununun, Ürdün dışında ve sadece Filistinliler tarafından çözümünden geçmektedir.

■ *Filistin Ulusal Hareketinin Yükselişi*

Belli başlı komando örgütleri, eylemlerini bu akım üzerine temellendiriyorlardı. Bu örgütler Arap devletleri çerçevesi dışında yeralıyorlar ve söz konusu devletler karşısında tarafsızlıklarını belirtiyorlardı. Amaçları eski İngiliz mandası sınırları içinde bir Arap Filistini'nin kurulmasıydı. Bu hedefe varmak için öbür bütün yolların dışında tek bir yol benimsemişlerdi: Silahlı savaş... Böylece komando örgütleri, bu nitelikleriyle, salt iç sorunları incelediğimiz bu bölümün çerçevesinden taşmaktadır. Bununla birlikte, tarihi koşullar, Ürdün'ü Filistin sorunuyla en çok haşır - neşir olan Arap devleti yapmıştır. Bunun nedeni, sadece Şeria'nın doğu kıyılarının 1923'te Trans - Ürdün emirliği haline gelmesinden önce, İngiliz mandası altındaki Filistin'i bütünleyen bir parçası olmasından çok, 1950'de Ürdün'le Arap Filistini'nin Şeria'nın batısındaki bölgeleriyle kaynaşmasıyla bölgede bulunan 10 Filistinliden 6'sının Ürdün monarşisinin yasal yönetimi altına girmiş olmasıdır.

Filistin Araplarının sayıları yaklaşık 2.500.000 olarak hesaplanmaktadır. Ortadoğu'nun bu bölgesinde birbiri ardından patlak veren çatışmaların en önde gelen kurbanı olan, devletler haritasından silinen, oraya buraya dağıtılan Filistin halkı, dünya halkları arasında en perişan durumda bulunanıdır: Üç Filistin'liden ikisi (1.700.000) bugün mültecidir.

Bir milyondan biraz fazlası 1967 Haziran'mdan bu yana İsrail'in işgalindeki topraklarda yaşamaktadır:

350.000'i Gazze bölgesinde (yedide altısı mülteci), 666.000'i Şerianm batısında (üçte biri mülteci), 740.000'i Ürdün'ün işgal altında bulunmayan bölgelerinde (mülteci yada göçmen), 300.000'i hemen eşit sayılarda Lübnan ve Suriye'de, 30 - 40 bin kadarı Ortadoğu'nun çeşitli arap ülkelerinde yada öbür ülkelerinde ve nihayet 350.000'i de (ikinci derecede) yurttaş olarak İsrail'de bulunmaktadır. Böylece görülmektedir ki, bu salt bir Ürdün sorunu değildir. Öte yandan bunu Ürdün'deki özgün durumdan ayırarak soyut bir biçimde ele almak da mümkün değildir. Nitekim komando savaşçıları en çok Ürdün'lü Filistin'lilerden toplanmaktadır. Üslerinin büyük çoğunluğu, işgal altında bulunmayan Ürdün toprakları üzerinedir. Hareket alanları ise, yine Ürdün ve işgal altındaki arap topraklarını kapsamaktadır. Daha sonra «Ürdün Yurtseverler Birliği»ni meydana getiren bu başkaldırışm öncüleri, kendilerini hem Ürdün'lü, hem de Filistin'li saymaktadırlar.

Komando örgütleri 1967 Haziranından sonra önemli gelişmeler kaydedecek, bünyelerinde belli ölçülerde de bazı değişmeler olacaktı. Bu örgütler başlangıçta çoğunca birbirine rakip çeşitli örgütler halinde idiler. Bünyelerinde gözüpek ve namuslu savaşçıların yanısıra, bazı gerici yada maceracı takımı da yeralıyordu. Eylemleri ise tek tek yada parmakla sayılacak bir azınlığın giriştikleri kahramanlık hareketleri yada şiddet gösterilerinden ibaret kalıyordu. Nitekim bunların, işgali izleyen ilk aylarda, özellikle işgal altındaki topraklarda, hemen hemen hiçbir eylemleri olmamıştı. 1967 sonbaharından sonra görülen gelişme ile birlikte çeşitli gruplar arasındaki rekabet, yerel halkla gereken bağlar da kurulamadığı için son derece kötü sonuçlar vermişti.

İsrail'in 21 Mart 1968'de geniş ölçüde giriştiği misilleme hareketi, El Fetih ile Filistin Kurtuluş Cephesi (1967 Kasımı sonunda bazı örgütlerin aralarında birleşerek kur-

dukları F.P.L.P.) komandolarının Ürdün Ordusu yanısıra savaşmalarına ve savaş kapasitelerini göstermelerine yol-açtı. Arap Devletlerinin tümünün yardıma karar verdiği bu direniş hareketine karşı duyulan sempati, komando örgütlerinin saflarını sıklaştırıyordu. «Yurtseverler Birliği»-nin ilkeleri, direncin bütün biçimlerini kapsıyordu. Hareketin yöneticileri, koşulların elverdiği ve gerekli kıldığı durumlarda kitle direncini silahlı dirençle birlikte yürütmenin zorunluluğunu kabul ediyorlardı. Ne var ki, komando örgütlerinin girişimlerinde direnç hareketinin bütününün stratejisini gözden ırak tutmaları, sol Arap çevrelerin şiddetli eleştirilerine hedef teşkil ediyordu. Komando örgütleri, aralarından bazılarını dize getirmeyi başarmışlardı. Bu çoğunlukla iç mücadeleleri gerektiriyordu. Bununla birlikte çözümler daha çok namuslu ilerici yada daha az tutucu unsurların lehine oluyordu. Bu örgütlerin aralarında birleşmelerini sağlamak üzere ilk kez Kahire'de, 1968 Temmuz'unda bir Ulusal Filistin Konseyi toplandı. El Fetih, F.P.L.P. ve Saika (Baasçı) belli oranlarda, bu toplantıda temsil edildiler. «Ürdün Yurtseverler Birliği» bünyesinde yer alan partilerin yada önde gelen unsurların çoğunun bu örgütlerden biri yada öteki ile ilişkisi yok değildi. Esasen söz konusu örgütlerden bazıları 13 Eylül 1968'de Amman'da toplanması öngörülen «Birlik» Kongresi'nde hazır bulunacaklardı. Ne var ki, Ürdün Hükümeti, bu kongreyi yasaklıyacaktı. Bu, Filistinliler arasında Ürdün'-le ilişkilerin sürdürülmesine karşı olan eğilimin güçlenmesine yolaçmakla kalmayacak, iç cepheyi çökertmek amacıyla hareketi bölme yönünden çaba gösteren yerel tutucu unsurların da ekmeğine yağ sürecekti. Bunu izleyen haftalar içinde «Dönüşün Kahramanları» adını taşıyan gerici bir örgütün giriştiği kışkırtmalar, Filistin komando örgütüne gerici örgütlerin tümünün yola getirilmesi için gerekli fırsatı verecekti. Bu iş için iki özel birlik hazırlandı.

Ne var ki başlarda bu harekete taraftar olan El Fetih ve F.P.L.P., sonunda kral ile anlaşmaya varacak ve krizi engelliyeceklerdi.

Aralık'ta İsrail işgali ortadan kalkınca, Kral, Şeria'nın batısındaki topraklarda bağımsız bir Filistin Devleti kurulması için halk nezdinde oylamaya girişme prensibini kabul etmişti. El Fetih komando örgütlerinin en güçlüsü olarak kendisini kabul ettirmişti. Sadece silahlı hareketlere münhasır kalmayan, propaganda ve diplomatik servislerle donatılan bu politik örgütün 1969 Şubatında O.L.P. ile birleşmesi ve sözcüsü Yasir Arafat'ın bu örgütün icra komitesi başkanlığına getirilmesi, El Fetih'in etki alanını daha da genişletiyordu. Aynı ay içinde El Fetih, Halk Kuvvetleri ve Saika arasında birleşmiş bir kumandanlık kurulmuştu.

Bazı sol unsurların girişimiyle F.P.L.P.'den kopan Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi (F.P.D.L.P.) de müşterek kumanda altında yeraldı. İlk ortak hareketler 1969 Nisan'ından itibaren başladı.

1969 Ocak ayından bu yana işgal altındaki topraklar güçlü halk gösterilerine sahne olmağa başladı. Bu akımla her geçen gün daha özdeşleşen komando hareketleri etkilerini artırıyordu.

Direncin güçlenmesi, İsrail işgalinin, baskı ve şiddetin kaçınılmaz sonucuydu. Direnç yeni bir devreye girmişti. İşgal altındaki topraklarda yaşayan halk, B.M. kararına dayanarak her gün daha artan bir kararlılıkla sadece müstevli tarafından sürekli bir biçimde şiddetlendirilen baskıya karşı değil, İsrail'in işgal altındaki toprakların tamamını terketmesi için de savaşıyordu.

Sayıca her gün daha önem kazanan halk tabakaları 1967 Haziran'ından bu yana geliştirilen öbür savaş biçimleriyle birlikte, silahlı savaşa da hazır durumdaydı. İşgal altındaki topraklarda yaşayan halk, davasına sahip çıkmış-

tı. Savaşın Arap ve dünya stratejisine dahil edilmesi gibi konularda uzlaşmazlıkların sürmesine rağmen, Filistin Ulusal Hareketinin birleşmesi için gerekli koşullar, yaratılıyordu.

1968 Sonunda 25. yılı kutlanan Filistin Ulusal Kurtuluş Ligi'nin mirasçısı Ürdün Komünist Partisi, 1969 Mart ortasında şu açıklamayı yapıyordu:

«Bugün işgal altında bulunan topraklarda yaşayan Filistin halk kitlelerinin giriştikleri savaşın İsrail işgalini bertaraf etmeyi hedef almış olması, onların gaspedilen haklarından sarfınazar edecekleri anlamına gelmemektedir. Arap Filistin halkının davası haklı bir davadır. Hakları meşrudur. Bu haklar, B.M.'in Filistin sorunuyla ilgili kararlarında yeralmaktadır: Filistin halkının 1948'de İsrail tarafından gaspedilen haklarına yeniden sahip kılınması, mültecilerin topraklarına ve yuvalarına dönmeleri, bu halkın kendi kaderini tayin etmesi hakkı...»

Komünist Partisi ayrıca, devrimci güçlere, komando örgütlerine, «Ürdün Yurtseverler Birliği» yanısıra bir «Devrimci Halk Cephesi» teşkil etmeleri için çağrıda bulunuyordu. Bu cephenin görevi, işgal altındaki topraklarda, silahlı savaş dahil, bütün biçimleriyle direnç savaşını yönetmek, bu topraklarda birleşmiş direnç şebekesi kurmak, işgal altında olmayan topraklarda bu direnç için gerekli maddi ve moral yardımı örgütlemek, iki kesimdeki eylemleri koordine etmek olacaktı. Öte yanda Komünist Partisi, Ürdün'de savaşın gelişimi içinde gerekli olan bir ulusal birlik hükümetinin kurulmasında da kararlıydı.

Gazze'de olduğu gibi, Şeria'nın batısındaki topraklarda da direncin «iç cephesi»nin daha uyumlu çalışmaya başladığının belirtisi görülüyordu.

8 Zaferinden Hasta Bir Ülke: İsrail

İsrail'de saldırı ve işgal politikası, ekonominin yabancı tekellere bağımlılığını artırıyor ve demokrasiyi yeni tehlikeler karşısında bırakıyordu.

İsrail yöneticileri, emperyalist müttefikleriyle paylaştıkları hedefler için «saldırı aracı» olmayı seçerken, Filistin sorununun kendi çıkarlarına uygun çözümü ihtimalini bir prim olarak hesaplamışlardı.

Ordunun işgal ettiği topraklar, Arap ülkelerinin uğradıkları yenilginin ağırlığı, onlara prim gününün uzak olmadığım düşünme imkanı veriyordu. Ne var ki, Mısır ve Suriye'nin ekonomik çöküşü ve yine bu ülkelerdeki ilerici ulusal rejimlerin yıkılışı gerçekleşmemişti. Öte yanda, bu durumdan kuvvet alan Ürdün, Şeria'nın batısındaki toprakların geleceğiyle ilgili olarak İsrail'le ayrı bir anlaşma yoluna gitmekten imtina etmişti. 1948 - 1949 döneminin aksine, Arap nüfusunun çoğunluğu, psikolojik ve şiddet metodlarının kullanılmasına rağmen, topraklarından kopmak istemiyorlardı. Öte yanda, Başbakan Eşkol'ün, misli görülmemiş bir Yahudi göçü konusundaki çağrısı, etkisiz kalıyordu.

Bununla birlikte, İsrail Hükümeti, primini cebe indirmekten vazgeçmemişti. İsrail geçmişte denenen bir metod uyarınca birbirini izleyen oldu - bittilerle ve sorumluluğu kurbanlarının üstüne atarak, işgal altındaki toprakları iç etme çabası içindeydi.

Askeri giderleri, idari masrafları karşılamak, işgal altındaki topraklarda düzeni sağlamak için bütçenin sürekli bir biçimde yükseltilmesi gerekiyordu. Esasen daha önceki yıllarda da savaş hazırlığı, devlet bütçesinde açığın en başta gelen nedenini teşkil ediyordu. Maliye Bakanı savaşın maliyetini üç buçuk milyar İsrail lirası olarak hesaplamıştı.(*)

Askeri giderler bugün bütçenin %43'ünü kapsamaktadır. Söz konusu giderler 1967 - 68 yılına oranla %50 artmış bulunmaktadır. Askeri bütçenin 1969-70 yılında bütçenin tümünün %50'sinden fazlasını kapsayacağı hesaplanmıştır.

Bu giderlerin bir bölümü 1967'de düzenlenen bir dış yardım kampanyası (522 milyon dolar) ve «bağımsızlık ve kalkınma» adı altında çıkarılan tahvillerin net geliriyle (175 milyon dolar) karşılanmıştır. Ne var ki, bütün bunlara rağmen, yabancı döviz olarak dış borçlar yine de önemini muhafaza etmiştir: 1 milyar 600 milyon dolar. (Hemen hemen 1969 yılındaki gayri safi ulusal gelirin yarısı.) Askeri giderlerin arta kalanı ise enflasyonist işlemler, yerel bankalardan alınan krediler, emekçilerden kesilen vergiler ve bütçenin kalkınma ve sosyal bölümlerine ayrılan miktarların azaltılmasıyla karşılanmıştır.

Askeri siparişler, işgal altındaki topraklardaki kaynakların işletilmesi, İsrail ekonomisine yeni atılım imkanları vermişti. İsrail ekonomisi bu nedenle 1966 - 67 kriz yılları öncesindeki kalkınma hızını yeniden elde etmişti. İşgal altındaki topraklar yeni pazarlar açmıştı. Sina pet-

(*) **Bir milyar dolardan biraz fazla.**

rolünün işletilmesi (manganez bakımından da zengin), ulaşım sorununa da bir çözümyolu bulunduğunda, Arap topraklarının işgali için gereken giderlere eşit bir gelir sağlayabilecekti. Şeria'nın hemen bütün kollarının kontrolü, hidrolik kaynakların 1963-64 yılına oranla Yahudiler yararına daha rasyonel bir biçimde işletilmesi imkanını doğurmuştu. Ayrıca işgal edilen topraklarda küçümsenmeyecek genişlikte mümbit tarım sahaları da yeralıyordu: Şeria'nın batısında kalan toprakların büyük bölümü, Gazze, Golan ve Kuzey Sina'daki vahalar...

İsrail yöneticileri yukarıdaki amaçlarını gerçekleştirmek için, Arap halkı işgal altındaki topraklardan söküp atmak çabasındaydı. Savaşın hemen ertesinde Ürdün - İsrail sınırında bulunan Kalkilya kenti ve Latrun bölgesindeki çok sayıda köy yerle bir edilmiş ve Arap halk yerlerinden, yurtlarından sökülüp atılmıştı.(*) O gün bugün direnç hareketine katılan savaşçıları kovuşturmak bahanesiyle İsrail, köyleri, mülteci kamplarını ve evleri sistematik bir biçimde yakıp yıkmaktadır. Halkı göçe zorlamak için baskılar yapılmaktadır: Bu Mısır'da, El Ariş'te, Gazze'de oldu. Binlerce Arap Jericho bölgesine sürüldü. Ramallah sınır bölgesinde de aynı türde baskılar yapıldı. Bu yöndeki baskılar Şeria yatağı bölgesinde bugün bile sürmektedir. Suriye'de göçe zorlanma savaşla birlikte başladı. Golan bölgesinde birkaç bin dağlı Dürzü'den başka kimse kalmadı. Kanaytrah, Arap nüfusundan tamamen temizlendi. Bölgeye 1967 yazı sonunda bir kibutz yerleştirildi. Bugün Suriye, Ürdün, Gazze ve Mısır'daki kibutzların sayıları yüze yakındır. 24 Mart 1968'de İsrail Tarım Bakanı, Şeria'nın batısındaki toprakların ve Gazze bölgesinin değerlendirilmesi için beş yıllık bir «Yeşil Plan»

(*) **Papaz Paul Gauthier ve Rahibe Marie - Thérèse: «Kudüs ve Yoksulların Kanı», Temoignage Chretien No. 47 A.İ.J.D: Ortadoğu: A.I.J.D Araştırma Misyonu - Brüksel, 1968.**

açıklamıştı. Daha ayrıntılı bir ekonomik kaynaşma planı da incelenmiş, hatta bir kısmıyla da uygulanılmasına girişilmişti. Ne var ki, 1968 Aralık ayında yöneticiler taktik nedenlerle bu plana resmi bir hüviyet vermekten kaçınmışlardı. Nihayet, Ürdün Kudüs'ünün İsrail'e katılması sırasında da mahalleler yıkılmış, arsalara elkoyulmuş ve bunlar İsrail gayrimenkul şirketlerine verilmişti.

1968 sonu çıkarılan bir kanun, «sahipleri bulunmayan» mülkiyetle ilgili mevzuatı bütün kent'e teşmil ediyor, çalışanları, ekonomik ve mesleki faaliyetlerinin yasaklanacağı tehdidiyle İsrail şirketlerine ve sendikalarına girmeye zorluyordu.

Bu planları, 1967 Ağustos'undan itibaren düzenlenen «Yahudi işadamları» konferansında alınmış olan diğer kararlar tamamlıyordu. Yahudi işadamları konferansı, yabancı büyük tekellerin yetkililerinin din maskesi ardında düzenledikleri bir toplantıydı. (Konferansa Gaullist iktidara yakın finans grupları da katılmışlardı). 1968 Nisan'ında, «milyonerler» toplantısı olarak adlandırılan ikinci konferans, 100 milyon dolarlık sermayeli bir yatırım ortaklığının kurulmasını kararlaştırdı. Bu, sermayenin tek elde toplanmasını ve Histadrut'un işçi kesimi diye adlandırılan devlet kesiminin parçalanmasını hızlandıracaktı. Esasen uzun yıllardan bu yana devlet kesiminde, Amerikan, Batı Alman (İsviçre paravanalı yada direkt) sermayesi yararına parçalanma başlamış bulunuyordu. Ortaklık, elektrik, kimya, fosfat, bankalar kesiminde önemli paylar elde etti. Bununla da yetinmeyerek endüstrinin öteki kesimlerine, tarım, otelcilik donatımı, ulaşıma da el attı. Yatırımları sadece İsrail topraklarıyla sınırlı değildi. Sina'nın petrol ve manganez zenginlikleri önemli bir lokma idi ortaklık için. Hermann Abs'ın Deutsche Bank'ı, Mannesmann ve Thyssen tekelleri, Elyat - Aşkelon boru hattının yapımına katılmışlardı. Bu boru hattı 60 milyon

tonluk kapasiteyle Süveyş İkanalı'nın bir kısmıyla rekabet edebilecekti. Ne var ki, 9 Haziran 1968'de Mısır'la bir İngiliz ortaklığı arasında varılan 50 milyon ton kapasiteli Kızıldeniz - Akdeniz boru hattı yapımı anlaşması, nakil fiyatları nedeniyle, Elyat - Aşkelon boru hattının önemini hayli gölgelemektedir.

Bütün bu sermayeler, önemli vergi avantajları yanısıra, ekonomik ve politik durumun kötüleşmesi durumunda, garantiye de sahiptiler. Ayrıca tanınan kâr oranları da bu konudaki en yüksek oranlar arasındaydı. Öte yanda, işçi ücretlerinin bloke edilmesi ve yüksek verimlilik için işçilerin çaba göstermeleri de, bu sermayelere verilen garantiler arasındaydı.

İsrail ekonomisinin büyük emperyalist tekellere bağımlılığının artması, emekçilere önemli kayıplara mal oluyordu.

1967 Haziran savaşının hemen öncesi işsizlik, ünite olarak 106.000 civarında tahmin ediliyordu. Ekonomik savaş nedeniyle görülen hamle ve önemli sayıda nüfusun silah altında bulundurulması işsizlik sorununu büyük bölümüyle çözmüştü. Ne var ki, bu sorunu tamamen ortadan kaldırmaya yetmemişti. Özellikle İsrail'deki Arap işçileri için durum değişmemişti. İşgal altında bulunan topraklarda afet haline gelen işsizlik, ucuz iş - gücü yaratmıştı. Üstelik bunlar İsrail'de işçilere tanınan sosyal haklardan ve avantajlardan yararlanmıyorlardı: Histadrut'a göre, Şeria'nın batısındaki bölge halkından ilk 3000 işçilik bir grup 1968'de İsrail'de çalıştırılmaya başlanmıştı. 1969'da aynı sayıda ikinci bir grubun çalıştırılmasını öngören tasarılar da hazırlanmıştı. Ücretlerin dondurulması, vergilerin ağırlığı ve zorunlu tahvil sürümü yanısıra, savaşın işçilerin sırtına yüklediği yükler arasında bütçenin sosyal bölümlerinde görülen eksilmeyi de eklemek gerekir. Bu eksilme eğitim ve sağlıkta %25, sosyal sigortalarda

%30'dur. «İşçi Hareket Komiteleri» ile işçi hakları hareketinin yeniden faaliyete giriştiklerinin belirtileri mevcuttur; «Kontrolsuz» grevler yeniden patlak vermiştir.

Hükümet bu hareketleri önlemek amacıyla grevler için onbeş günlük bir «haber verme» süresini zorunlu kılan bir kanun tasarısı hazırlamıştır.

Savaşa ve işgal altındaki toprakların tedrici bir biçimde iç edilmesine yada en azından sömürge haline getirilmesine öncelik tanıyan bu politik yönelim, demokrasiyi etkilemeden edemezdi.

İsrail'in, parlamento paravanasına rağmen, bir demokrasi modeli olmadığını görmüştük.

Bugün çok sayıda insan Dayan'ın ve Ben Gurion'un Rafi'sinden gelecek bir askeri dikta tehdidinden korkmaktadır. Ne var ki, bu insanlar demokrasinin daha geniş ve sağlıklı temeller üstüne oturtulması yolunda çaba göstermekten çok, içinde bulunulan tehlike bahanesiyle, diktayı geçiştirmek amacıyla, en azından askeri bir dikta kadar tehlikeli olan sağcı güçlerle ittifaklara gidiyorlardı. Partilerin ve siyonist örgütlerin sağa kaymaları böylece gerçekleşmiş oluyordu.

Üzerinde en çok durulan sorun, işgal altındaki toprakların geleceğiydi. Hangi alanda olursa olsun bu, bütün tartışmaların merkezini teşkil ediyordu. Bütün bunlara rağmen, hükümet koalisyonu parçalanmadı: tam tersine, güçlendi.

İşçi Partisi 21 Ocak 1968'de bu koalisyonun merkez bloku oldu. Eşkol'ül Mapai'sinin, Ahdut Avoda ve Dayan'ın Rafi'sinin kaynaşmasıyla ortaya çıkan bu parti, Knesseth'in 120 sandalyasından 54'üne sahip bulunmaktadır.

Bu partinin çoğunluğu bugünkü «sınırların» elde tutulmasını ve işgal altındaki toprakların sömürgeleştirilmesini öngören «Büyük İsrail» tezine taraftardır.

Ruhban takımının partisinin ezici çoğunluğu (Başkanları Moşe Sapiro dışında), bu akımı desteklemektedir. Liberaller ve Menahem Begin'in Herut Partisi'nden meydana gelen Gahal bloku için de durum aynıdır. Tethişçi İrgun örgütünün mirasçısı olan faşist Herut Partisi, 1968 Haziran'ında yaptığı kongrede bu eğilimi doğrulamıştır. Diğer taraftan bağımsız liberallerin bir bölümü için de durum yine bundan başka değildir.

«Güvercinlerin» lideri olarak gösterilmek istenen Abba Eban, bizzat kendi partisi içinde, en geniş anlamıyla azınlıktadır. Eban dünya kamuoyundaki dalgalanmaları daha fazla hesaba katan bir diplomattır. Ne var ki, temelde o da, 4 Haziran sınırlarının yeniden gözden geçirilmesinden yanadır. İşgal altındaki toprakların da sadece Arap nüfusunun çok yoğun olan kısımlarının geri verilmesine taraftardır. Eban, Şeria'nın batısındaki toprakların Ürdün'e geri verilmesi karşılığında Jericho geçidinden Şeria'nın her iki kıyısı boyunca uzanan bir şeride askeri birliklerin yerleşmesini isteyen Ygal Allon gibi, yeni sömürgeci bir çözümden yanadır. Bu tutumuyla da Dayan ve taraftarlarının direkt işgal düşüncesine daha az bağlıdır. Bu fikir ayrılığını elbette fazla önemsememek gerekir. Ne var ki, bu ayrılık, İsrail'de, dünya kamuoyunun baskısı gerekli düzeye ulaştığında, bir metod değişikliğinin gerçekleşme ihtimalini de içermektedir.

Yerel yada uluslararası koşullara göre Başbakan Levi Eşkol bir hafta önce söylediğini bu hafta nakzetmekte hiçbir sakınca görmeksizin birinci yada ikinci çözümün altını çizmekten çekinmemiştir. 1969 sonbaharı seçimleri sonunda Eşkol'ün ölümüyle (26 Şubat) başbakanlığa gelen Bayan Golda Meir (17 Mart 1969), Dayan'la birlikte, işgal altındaki toprakların elden bırakılmaması ve bu durumun sorumluluğunu da Arapların sırtına yüklenilmesinin şampiyonu oldu.

«Güvercinlerin» safında yeralan Mapam, Yediot Aharonot'a göre (15 Nisan 1968), İsrail'in geri vermeye rıza göstereceği toprakları şimdiden kararlaştırmaktan yanadır. Ancak, Mapam, bu toprakların hangileri olabileceği hakkında açıklama yapmamaktadır. Gazete - Yediot Aharonot-, «Bütün söyledikleri Gazze ve Golan tepelerinin İsrail'de kalması gereğinden ibarettir,» demektedir. Yazı şöyle sona ermektedir: «Bakanların tümü bir husus üzerinde hem fikirdir: Birleştirilmiş Kudüs ebediyen bize kalmalıdır.»

Bu tartışma, tekrar edelim, işgal altındaki toprakların iç edilmesi için somut tedbirlerin alındığı bir sırada sürdürülmektedir. Partiler yada kişiler arasındaki fikir ayrılıkları ve nüanslar, bunların hükümete katılmalarını önlememekte, dolayısıyla da bu parti yada kişiler, hükümetin her alanda aldığı karar ve tedbirlerin tüm sorumluluğuna katılmış olmaktadır.

İsrail halkının çıkarlarına uygun olarak ve dünya kamuoyundaki kuvvetler dengesinde ortaya çıkacak kaçınılmaz değişikliğe de dayanarak tartışmayı meselenin temeline yöneltecek güçlü bir muhalefet şansı, Mapam'da görülen evrimle yitirilmişti. Mapam sol maskesi ile görünmeyi tercih ediyordu. Oysa gerçek, Mapam'ın, bu savaş, toprak katma, sosyal hakları çiğneme ve tethiş hükümetinde yeralmasıydı. Yöneticilerinin savaştan bu yana sürdürdükleri faaliyet Mapam'ı «bağımsız» bir parti olarak politika sahnesinden silmişti. «Bu, siyonist ideoloji ile sosyalizmi, siyonizmle anti - emperyalist savaşı birleştirmenin imkansızlığını kanıtlayan, bir başarısızlıktır.»(*)

Mapam'm 5. Kongresinde (20 - 23 Mart 1968) oyların %64,5'i Eşkol ve Dayan'ın İşçi Partisi'yle işbirliğini sağlamak, yönünde bütün kademelerde görüşme açılmasını öngören teklif desteklenmişti.

(*) **İsrail Komünist Partisi XVI. Kongresi için tezler.**

Bu sağ'a doğru atılan önemli bir adımdı. 1966 Ocak ayında durum bunun tam aksiydi. O zaman Mapam, partisi henüz Dayan'ın partisi ile birleşmemiş olan Eşkol'ün hükümetine katılmayı reddetmişti. 1968 Mayıs - Haziran'ında Histadrut'un kısmi seçimlerinde ortak listeler hazırlanması yönünde ilk anlaşmalar gerçekleşti. 1968 Ekimi sonunda Merkez Komitesi, yasama seçimlerinde İşçi Partisi'yle ortak bir cephe kurulması yönünde %62,5 oranında oy kullandı. 19 Ocak 1969'da kurulan «cephe» bugün Knesseth'teki 120 sandalyanın 67'sine sahiptir; Belediyelerle sendikalar çerçevesi içinde bir kaynaşmada öngörülmüştür. Cephe'nin programı «Arap Kudüs'ünün içedilmesini ve İsrail'in sahipliği altındaki toprakların kesin ve kalımlı bir barış imzalanıncaya kadar elde tutulmasını» öngörüyordu; Empoze edilmek istenen yeni sınırlarla ilgili bölümüne bakılınca, toprakların genişletilmesini de içeriyordu: «İsrail, barışın gerçekleşmesiyle toprakları üstünde bulunan mültecilerin sorunlarının çözümü imkanlarını araştıracaktır.» Program'da sosyal konularla ilgili olarak sadece birkaç konu yer almıştı.(*)

Hükümet partilerinin dışında, muhalefet zayıftır: 3'ü Komünist Partisi'ne ait olmak üzere Knesseth'te 5 sandalya... Küçük parti Haolam Haze ise, «kollektif cezalandırmalara karşı olduğunu» belirtmekle birlikte, Kudüs'ün ilhakını onaylamakta ve İsrail - Filistin «Federasyonundan» yana olduğunu açıklamaktadır. Bu ise, bugünkü muhtevası açısından, yeni sömürgeci bir çözümden başka bir şey değildir. Sneh - Mikunis'in İsrail Komünist Partisi'nden ayrılan gurubu, savaşı, savunma savaşı olarak nitelemişti; kongresini Ekim'de düzenlemiş ve marksist «kendi kaderini tayin» düşüncesini bile isteye yanlış kullanarak, Arapların işgal altındaki topraklara geri dönmeleri yerine,

(*) **Histadrut, İsrail Çalışıyor, Ocak - Şubat 1969. Mapam Bülteni, Mart 1969**

müstevlinin işgal altındaki topraklardaki Filistin'liler nezdinde seçimler düzenleyerek bu topraklarda İsrail'in sonradan görüşmelere girişebileceği «ulusal temsilciler» meydana getirmesi yönünde karar alınmasını istemişti. Bununla birlikte bu grubun etkisi savaştan bu yana daha da azalmıştı.

İsrail Komünist Partisi (ki hükümet, seçimlere «yeni liste» adı altında katılmaya zorlamıştır) XVI. Kongresi'ni 30 Ocak - 1 Şubat 1969 arası yapmıştır. Partinin eylemi Knesseth'teki muhalefetin en etkin bölüğünü teşkil eden 3 milletvekilinin eylemiyle kısıtlı değildir. İ.K.P., örnek bir kararlılık ve cesaretle ülkenin ulusal çıkarlarına ve proleter enternasyonalizme uygun çözümler için savaşmaktadır. Parti, bağımsızlık, barış ve sosyal gelişme politikası gerçekleştirecek bir «anti - emperyalist ulusal cephe» için mücadele etmektedir. Kongre, kendi ulusal haklarını gerçekleştiren İsrail halkının, bu hakları Filistin'in Arap halkları için de tanımasını ve İsrail askeri birliklerinin 22 Kasım 1967 Güvenlik Konseyi kararına uygun olarak işgal altındaki bütün Arap topraklarını terketmesi yönünde karar almıştı. Partinin militanları sosyal hakların ve özgürlüklerin savunulmasında, İsrail'de Yahudi ve Araplara eşit haklar sağlanması için çaba gösteriyordu.

İsrail Komünist Partisi'nin militanlarının çeşitli alanlarda sürdürdükleri eylemler, hükümet ve sağcı çevrelerce karşılıksız bırakılmıyordu. Parti militanlarından çoğu göz hapsine alınmış, ikamete mecbur edilmiş, hapse atılmış yada işkenceye maruz bırakılmıştı. Parti Genel Sekreteri Meir Vilner sokakta saldırıya uğramış, bu cinayet teşebbüsünün faillerinin ufak bir cezaya çarptırılmasıyla yetinilmişti. Histadrut'a bağlı olan basın organları da dahil olmak üzere, basın, Komünist Partisi'nin faşist tipte bir darbe ile yokedilmesi yada faaliyetinin yasaklanması için zaman zaman çağrıda bulunmaktan geri kalmamaktadır.

Partinin söz konusu kongresi arifesinde de bu tür gözdağı metodları uygulanmıştı. Ne var ki, İsrail Komünist Partisi, baskılar karşısında mücadeleden vazgeçmemiş, tam tersine saflarını sıklaştırmış, etkinliğini arttırmış, bölünmenin yaralarını da sarmıştı.

Knesseth'teki üç komünist milletvekilinin eylemleri iktidardaki tutucular koalisyonunu fazla tedirgin etmektedir. Ne olursa olsun, hükümet, şimdiden nisbi seçim sistemini değiştirmek, böylece de sol güçleri parlamentodan silmek kararındadır.

Bu durumda İsrail'de tutucu ve gerici eğilimlerin daha da güç kazanacağı anlaşılmaktadır. Başbakan Bayan Golda Meir, 1969 Nisan'ı başında Newsweek'e verdiği demeçte «iyi, liberal, antikolonyalist, antimilitarist bir İsrail halkı, ölmüş bir İsrail halkı istemiyorum» demiştir.

Bununla birlikte, Komünist Partisi'nin sağlamlığı, İsrail'in yeni yüzü için savaşacak bir muhalefet hareketinin yeniden doğmasının yollarını hazırlamıştır. Partiye, şimdiden başka tabakalar da katılmakta, yeni komiteler kurulmakta, guruplaşmaktadır. Daha da tutarlılık kazanması gereken bu akımın gelişmesi, İsrail'in, iktidardaki ortak güçlerin barış için tehlikeli ve ulusal çıkarlara aykırı olarak sürdürdükleri politikanın kaçınılmaz sonuçlarından kurtulmasında tek şanstır. Bu akım iktidarı tehlikeli gidişinde belli ölçülerde durdurabilir.

Bugünkü çatışma ile doğrudan doğruya ilgili dört ülke içindeki evrimin bazı yönleri hakkında çizdiğimiz tablo durumun, ne denli karmaşık olduğunu ortaya koymaktadır.

Emperyalistler İsrail aracılığıyla ulaşmak istedikleri ilk hedefe varmış olmaktan hayli uzaktadırlar. İlerici ulusal rejimler tutunmuş, güçlenmiş, kalımlı olmuşlardır. Krizin iki yıllık evriminde etkin olan unsur da esasen ilerici

ülkelerin bu niteliğidir. Bu olgunun Ürdün'ü cesaretlendirmesi, saldırıya uğrayan Arap ülkelerine saldırgana göre üstünlük sağlamıştır. Bu alanda olduğu gibi, öbür alanlarda da Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerin yardımları eksik olmamıştır. İsrail tarafından ilk başlarda elde edilen sonuçlarla müttefikleri arasında ortaya çıkan uyuşmazlıklar bu saldırgan cephede ayrılıklara yolaçmış, elde edilen kazançlardan yararlanılmasıyla ilgili metodlar konusu görüş ayrılıklarına sebep olmuştur. İsrail yöneticilerinin ne bahasına olursa olsun vadedilen primi cebe indirme inatları, dünya kamuoyunu Yahudi Devleti'nin gerçek niyetleri hakkında aydınlatmış ve İsrail'in gün geçtikçe yalnız kalmasında yardımcı olmuştur.

İçindekiler

Ortadoğu Devrimci Çemberi Dizisine Başlarken 5

Önsöz 9

1. **Giriş** 13

2. **Filistin Direnme Hareketinin Gerçek Durumu** 17

- ☐ Ön Eleştiriler 19
- ☐ Ulusal Kurtuluş Aşaması ve Sınıfsal Durumlar 26
- ☐ Direnme Hareketinin 1967 Haziranından Sonraki Durumu ve Filistin Halkının Saflarındaki Çelişkiler 30
- ☐ Haziran 1967'den Sonra Hareketin Görünüşü ... 35
- ☐ Direnme Hareketinin Politikasına Bir Bakış ... 38
- ☐ Öznel Yapı ve İç Çelişkiler 40
- ☐ Kurtuluş Örgütüne Bir Bakış 44
- ☐ Filistin ve Arap Kitleleriyle Olan İlişkiler ... 51
- ☐ Arap Yönetimleriyle Olan İlişkiler 53
- ☐ Ulusal Birlik ve Filistin Kurtuluş Örgütü 58

3. **Filistin Direnme Hareketi ve Araplararası Durum** 62

4. **Sorun'un Teorik ve Pratik Yanı** 90

5. **Çeşitli Ülkelerde Ulusal Kurtuluş ve Ulusal Demokratik Devrim** 95

- ☐ Geri Kalmış Ülkelerde Ulusal Kurtuluş Hareketinin Ödevleri 102

6. **Filistin Sorunu ve Arap Ulusal Kurtuluş Hareketi** 116

- ☐ Haziran Yenilgisinden Alınan Dersler 120

☐ Filistin Direnme Hareketi ve Filistin'in Ulusal Sorunu 134
☐ Filistin Direnme Hareketinin Şimdiki Durumu 138

7. Batı Yakası'nda ve Gazze Kesimi'ndeki Ulusal Eylem 141

☐ Hazirandan Sonra Filistin Ulusal Hareketi'nin Politikası ve Eylemi 148
☐ Ulusal Güçler Hazirandan Sonra Nasıl Bir Rol Oynadılar? 154
☐ Çözüm Yolu 165

8. Birleşik Ulusal Kurtuluş Cephesi 175

ORTADOĞU ve İSRAİL 201

1. Sorun'un Temeli: Emperyalizm ve Ulusal Bağımsızlık Hareketleri 203

☐ Ekonomik Önem: Petrol 204
☐ Stratejik Önem: Paktlar, Üsler 213

2. Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin Kazanımları 217

3. Arap - İsrail Çatışması Kaynak ve Gelişim 227

☐ Balfour Dekrasyonundan İsrail'in Doğuşuna ... 227
☐ Balfour Deklarasyonu (2 Kasım 1817) ve Britanya Mandası 228
☐ İsrail'in Doğuşu 236

4. Siyonist Tercihinin Sonuçları 243

☐ Siyonizm ve Emperyalist Girişimler 245
☐ Siyonizm ve İsrail İçindeki Evrim 250

5. Mayıs - Haziran 1967 Çatışmasına Doğru 258

☐ Ortaya Çıkarılan 1963 Tuzağı 258

6. Mayıs 1967 Krizi ve Altı Günlük Savaş 265

7. 1967'den Buyana Gelişmeler 277

☐ Arap Ülkelerinin İç Evrimi 277
☐ Mısır 278
☐ Suriye 282
☐ Ürdün Olayı 286
☐ Filistin Ulusal Hareketinin Yükselişi 290

8. Zaferinden Hasta Bir Ülke: İsrail 295

DÜZELTME: 90. sayfadaki «Sorun'un Teorik ve Pratik Yanı» başlığında «Pratik» kelimesi yanlışlıkla «Paralel» olarak çıkmıştır. Düzeltir, özür dileriz.

ANT'IN BELGESEL KİTAPLARI

- **FİLİSTİN'DE HALK SAVAŞI VE ORTADOĞU,** Nayif Havatme, 310 sayfa, 10 Lira.
- **DOĞU'DA ULUSAL KURTULUŞ HAREKETLERİ** V. İ. Lenin, 416 sayfa, 15 Lira.
- **27 MAYIS VE YÖN HAREKETİNİN SINIFSAL ELEŞTİRİSİ,** Dr. Hikmet Kıvılcımlı, 12,5 Lira
- **DEVRİM AÇISINDAN KÖY ENSTİTÜLERİ VE TONGUÇ,** Engin Tonguç, 20 Lira
- **KEMALİST DEVRİM İDEOLOJİSİ,** Emin Türk Eliçin, 15 Lira.
- **SOSYAL DEVRİMLER, ULUSAL SAVAŞLAR,** Nehru'dan Indra Gandhi'ye hapishane mektupları, 15 Lira.
- **OSMANLILARIN YARI SÖMÜRGE OLUŞU,** Tevfik Çavdar, 7,5 Lira.
- **GİZLİ BELGELERLE BARIŞ GÖNÜLLÜLERİ,** Müslim Özbalkan, 10 Lira.
- **PENTAGONİZM,** Juan Bosch, 5 Lira.
- **GERİ BIRAKTIRILMIŞ TÜRKİYE,** Dr. Sedat Özkol 5 Lira.
- **HİLAFET VE ÜMMETÇİLİK SORUNU,** Mehmet Emin Bozarslan, 12,5 Lira.
- **OSMANLI TOPLUM YAPISI.** Dr. Muzaffer Sencer, 10 Lira.
- **ZAPATA,** Robert P. Millon, 5 Lira.

- **MAVİ GÖZLÜ DEV** (Nazım Hikmet ve sanatı) Zekeriya Sertel, 10 Lira. (Tükendi)
- **DİNLE YANKEE,** Wright Mills, 10 Lira.
- **TÜRKİYE'DE İLERİCİ AKIMLAR** Yıldız Sertel, 15 Lira
- **ÇİZGİLİ DÜNYA** Ferruh Doğan, 5 Lira.
- **MİLLİ KURTULUŞ CEPHESİ,** Douglas Bravo, 5 Lira.
- **DÜZENİN YABANCILAŞMASI,** İdris Küçükömer, 7,5 Lira, (Tükendi)
- **ANARŞİZM** Duclos — Cohn Bendit 7,5 Lira.
- **ROMAN GİBİ** Sabiha Sertel, 15 Lira.
- **SİYAH İKTİDAR** Stokely Carmichael 7,5 Lira.
- **YAŞANTIM** Yevtuçenko, 5 Lira.
- **NAZIM HİKMETİN POLEMİKLERİ** Kemal Sülker, 7,5 Lira.
- **SABAHATTİN ALİ DOSYASI** Kemal Sülker, 7,5 Lira.
- **GERİLLA NEDİR** Alberto Bayo, 5 Lira.
- **SAVAŞ ANILARI** (3. Baskı) Che Guevara, 10 Lira
- **LİDERLER DİYOR Kİ,** Abdi İpekçi, 10 Lira.
- **MARKSİZMİN TEMEL KİTABI** Emile Burns, (Toplatıldı)
- **GERİLLA GÜNLÜĞÜ** Che Guevara 10 Lira (Toplatıldı)

Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI - P.K. 701 - İSTANBUL

Türkiye'de anti-emperyalist mücadelenin kesin zaferi, ancak emperyalizmin kendine bağlı bütün unsurlarıyla birlikte Ortadoğu'dan sökülüp atılmasına bağlıdır. Bunun içindir ki, Türkiye devrimcileri, anti-emperyalist mücadelelerini ORTADOĞU DEVRİMCİ ÇEMBERİ çerçevesinde değerlendirmek zorundadırlar. ANT, bu amaçla «Ortadoğu Devrimci Çemberi Dizisi» altında yeni bir diziye başlamış olup bu dizinin ilk kitabı olarak «Filistin'de Halk Savaşı ve Ortadoğu»yu sunmaktadır. İki bölümden meydana gelen kitabın birinci bölümü, Filistin'de küçük burjuvazi hegemonyasına baş kaldıran tek marksist-leninist direnme örgütü Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi'nin sözcüsü ve teorisyeni Nayif Havatme'nin eleştiri, analiz, teorik açıklama ve somut eylem önerilerinden meydana gelmekte, bu arada Arap halkları açısından «ulusal demokratik devrim» ve «halk savaşı» kavramlarına açıklık kazandırılmaktadır. Ayrıca, Türkiye okurlarının Ortadoğu'nun stratejik ve ekonomik önemini ve emperyalizmin maşası İsrail'in içyüzünü kavrayabilmeleri için kitabın ikinci bölümünde Fransız marksistlerinden Jacques Couland'ın «Ortadoğu ve İsrail» adlı incelemesi yeralmaktadır. Türkiye sosyalist hareketi içinde bazı unsurların siyonist etkilere, bazılarının da küçük burjuvazi hegemonyasına teslimiyet gösterdikleri dikkate alınırsa, kitap, gerçeklerin saptanması, hataların düzeltilmesi bakımından da önem kazanmaktadır.

10 lira